

PROCESY REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

część III
miasta poniżej 15 tys. mieszkańców

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

BPR WL
Europejski Program Rozwoju
Przemysłowego Województwa Łódzkiego • Łódź

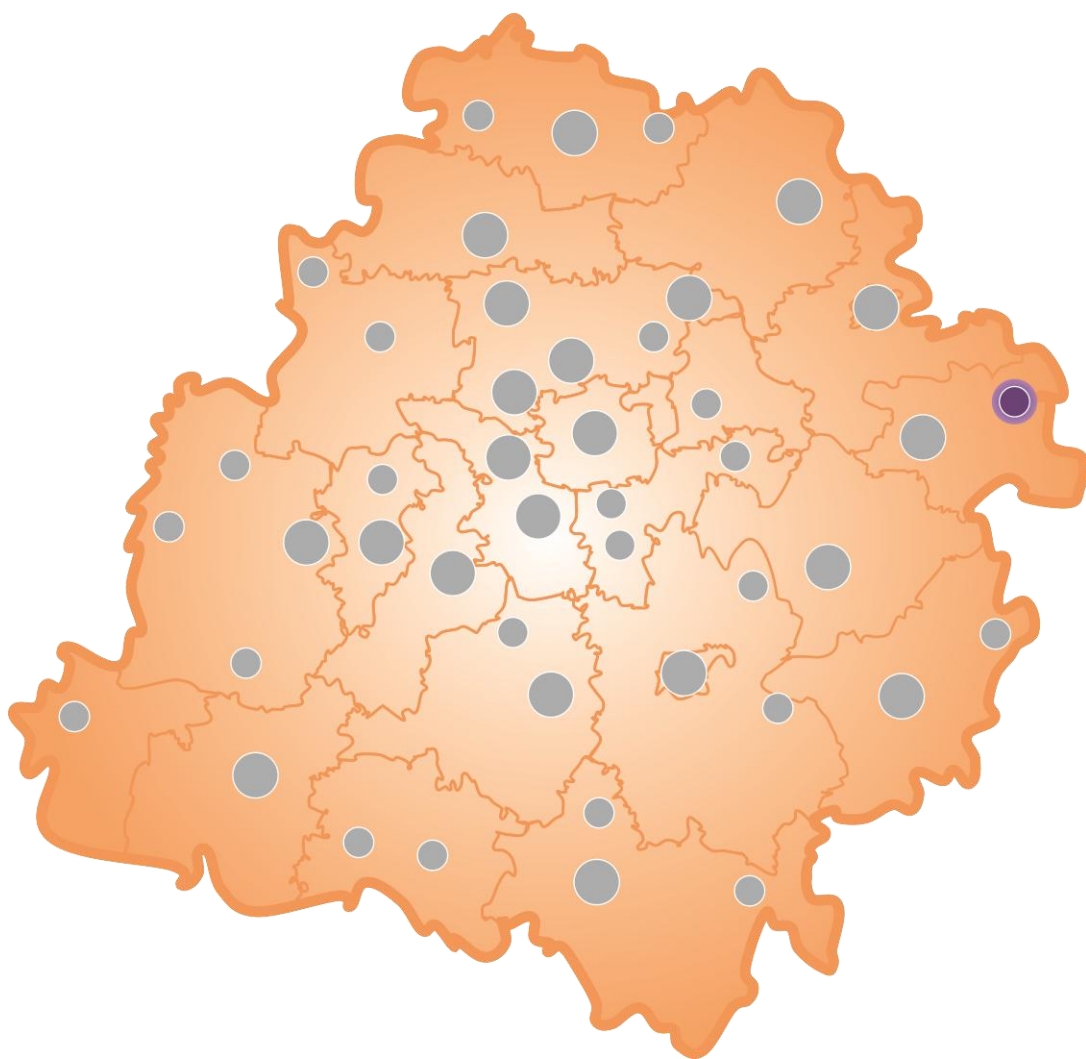
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Spis treści

Biała Rawska	3
Błaszki	11
Brzeziny	21
Drzewica	33
Działoszyn	39
Kamieńsk	47
Koluszki	55
Krośniewice	67
Pajęczno	81
Poddębice	89
Przedbórz	97
Rzgów	105
Sulejów	111
Szadek	121
Tuszyn	127
Uniejów	135
Warta	151
Wieruszów	159
Wolbórz	169
Zelów	179
Złoczew	185
Żychlin	195
Podsumowanie	207
Aneks	233

BIAŁA RAWSKA

Biała Rawska

<i>Rok uzyskania praw miejskich:</i>	1472-1498 do 1870 odzyskane w 1925
<i>Powierzchnia:</i>	953 ha
<i>Liczba ludności 31.XII.2014:</i>	3237
<i>Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.</i>	2,37%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Biała Rawska należy do najstarszych osad na Mazowszu i powstała na skrzyżowaniu szlaków handlowych z Łęczycy i Czerska do Sandomierza. Pierwsze wzmianki o miejscowości w źródłach historycznych pochodzą z 1246 roku, ale już od XII wieku była ona grodem kasztelańskim, pełniącym funkcje administracyjne i handlowe. W XIV w., po przeniesieniu kasztelanii do Rawy, wieś utraciła znaczenie polityczne i administracyjne, ale po przejściu jej przez biskupów chełmskich uzyskała prawa miejskie w latach 1472-1498 r., a w XVI w. królewski przywilej targów i jarmarków.

XVII i XVIII w. to okres stagnacji społeczno-gospodarczej miasta, do czego przyczyniły się wojny szwedzkie i rozbiory. Od 1795 roku miasto znajdowało się w granicach zaboru pruskiego, a od 1810 w zaborze rosyjskim. Od połowy XVIII w. do 1879 r. Biała Rawska należała do wielkopolskiej rodziny Leszczyńskich, którzy w XIX w. ufundowali pałac w stylu romantycznym. Pogłębiający się zastój gospodarczy przyczynił się do odebrania Białej Rawskiej praw miejskich, w 1870 r., w wyniku represji carskich po upadku powstania styczniowego. Do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej nie przyczyniło się połączenie linią kolei wąskotorowej z normalnotorową linią Koluszki – Skierniewice. Prawa miejskie zostały Białej Rawskiej przywrócone w niepodległej Polsce w 1925 r.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej Białej Rawskiej widoczny jest wpływ warunków naturalnych. Najbardziej zurbanizowana część miasta, wraz z historycznym centrum, rozciągnięta jest wzdłuż południowo-wschodniej krawędzi doliny Białki, w kierunku północny-wschód – południowy-zachód. Ośią tego obszaru jest ciąg ulic Jana Pawła II – Mickiewicza. Układ rozplanowania starego miasta ma przy tym unikatowy w skali kraju, przejściowy charakter, między rozplanowaniem średniowiecznym a renesansowym. Wpływ renesansu widoczny jest w układzie urbanistycznym wzdłużdłuższej osi dawnego placu targowego miasta, dzisiejszego placu Wolności. Omawiany obszar charakteryzuje się niską, parterową i jednopiętrową zabudową jedno- i wielorodzinną, o stosunkowo dużej intensywności poziomej.

Na północny-wschód od Placu Wolności znajduje się założenie kościelne, z kościołem parafialnym i starym sadem. Dalej na wschód zlokalizowany jest zespół pałacowo-parkowy ufundowany w XIX w. przez Aleksandra Leszczyńskiego, z dworem i parkiem w części północnej oraz folwarkiem na południu. Na wschód i południowo-wschód od tych obszarów, przy drogach wylotowych, zlokalizowano tereny przemysłowo-magazynowe. Na zewnątrz od nich, wzdłuż dróg wylotowych, rozchodzących się promieniście w sektorze południowo-wschodnim, znajdują się pasma zabudowy typu zagrodowego.

Na północno-zachodnim brzegu Białki znajduje się natomiast osiedle domów jednorodzinnych i dwa pasma zabudowy zagrodowej, wzdłuż dróg wylotowych w kierunku północnym i północno-zachodnim. Wzdłuż Białki i jej dopływów utworzono liczne stawy.

Do najcenniejszych zabytków miasta należą:

1. zespół pałacowo-parkowy z pałacem w stylu romantycznym z I połowy XIX w.;
2. sanktuarium Matki Bożej Miłosiernej z gotyckim kościołem parafialnym p.w. św. Wojciecha z XII w., przebudowanym w 1518 i 1712 roku;
3. cmentarz rzymskokatolicki z II połowy XVIII w.;
4. murowana kapliczka z 1916 r. z figurą Chrystusa;
5. dawna synagoga z XVIII w.;
6. XVIII-wieczny cmentarz żydowski;
7. ostatnia stacja zabytkowej Rogowskiej Kolei Wąskotorowej z 1915 r.;
8. układ urbanistyczny z XVI w. wraz z domami z XIX w.

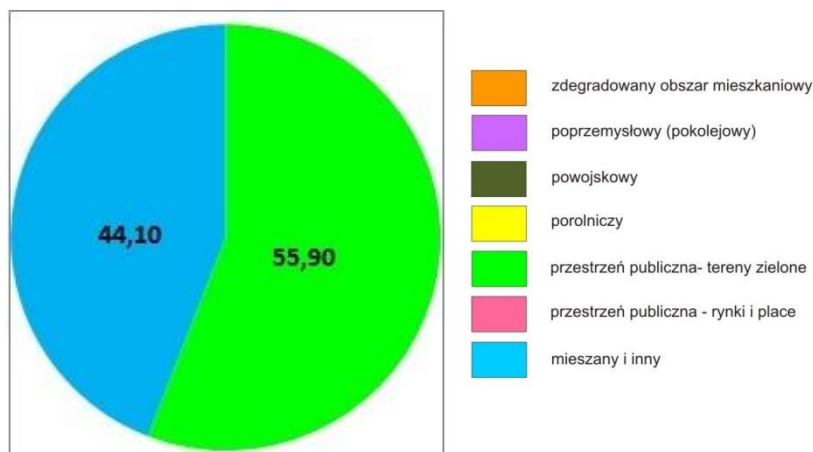
Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

W 2014 roku, jako wymagające rewitalizacji wskazano w Białej Rawskiej 2 obszary o całkowitej powierzchni 22,61 ha. które:

- nie są objęte Lokalnym Programem Rewitalizacji;

- są zlokalizowane w najbardziej zurbanizowanej części miasta;
- obejmują historyczny układ urbanistyczny z dwoma rynkami na południowo-wschodnim brzegu Białki, wraz z założeniami pałacowo-parkowym i kościelnym;
- obejmują również tereny otwarte i słabo zurbanizowane na północno-zachodnim brzegu rzeki, o powierzchni nieco większej od powierzchni wskazanej do rewitalizacji w centrum miasta.

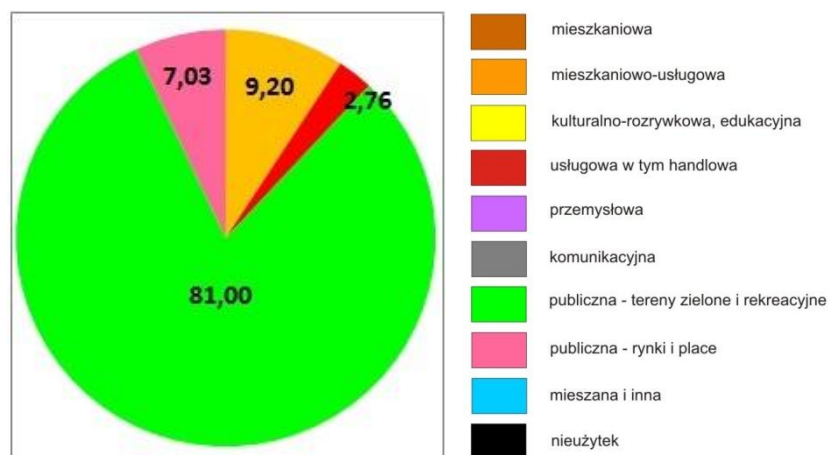
W strukturze typologicznej obserwuje się niewielką przewagę publicznych terenów zielonych nad typem mieszanym, co wynika z różnicy powierzchni dwóch wskazanych obszarów, położonych po obydwu stronach Białki.

Biała Rawska – struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Struktura funkcjonalna wskazanych obszarów znacznie odbiega od ich struktury typologicznej:

- w dominują w niej zielone tereny publiczne co spowodowane jest:
 - przewagą powierzchni obszaru 2., reprezentującego w całości ten rodzaj funkcji;
 - znacznymi powierzchniami założenia pałacowo-parkowego i kościelnego, które dominują nad śródmiejskimi terenami o innych funkcjach;
- funkcje mieszkaniowo-usługowe, usługowe oraz publicznych przestrzeni typu rynków są reprezentowane na zurbanizowanym obszarze historycznego centrum miasta.

Biała Rawska – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

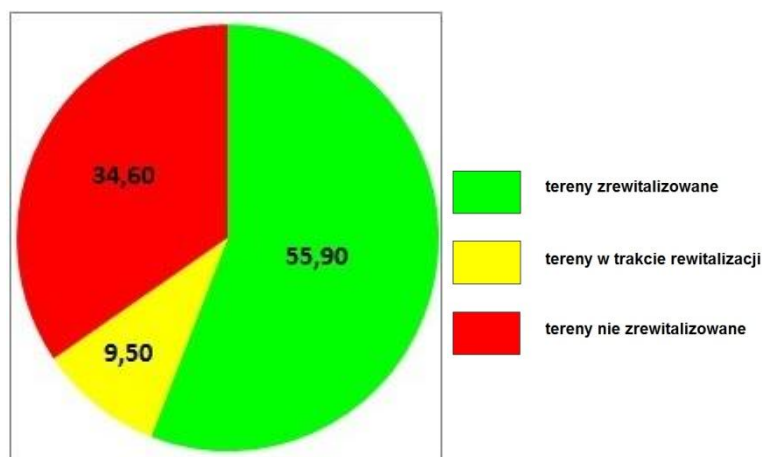
Realizowana koncepcja:

- ma charakter obszarowy,
- włącza w działania rewitalizacyjne wielu partnerów, w tym parafię rzymsko-katolicką, prywatnych właścicieli nieruchomości oraz organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, np. Stowarzyszenie Doliny Rawki i Stowarzyszenie sadowników;
- obejmuje projektami rewitalizacji obszar całego miasta, które dzieli na dwie strefy:
 - I – zasadniczy obszar zurbanizowany, obejmujący historyczne centrum wraz z założeniem pałacowo-parkowym i założeniem kościelnym;

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

- II – bulwary po obu stronach Białki wraz z terenami zalewowymi i projektowanym na południu terenem sportowo-rekreacyjnym;
 - zakłada:
 - przeznaczenie zrewitalizowanych i zrewaloryzowanych przestrzeni publicznych strefy I, rynków i parków, na funkcje aktywizujące społecznie i kształtujące poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców;
 - ożywienie gospodarcze zrewitalizowanych terenów mieszkaniowo-usługowych strefy I;
 - stworzenie atrakcji turystyczno-ekonomicznej opartej na uprawie starych, unikatowych odmian jabłek, w sadach założenia kościelnego;
 - nadanie funkcji rekreacyjnych zrewitalizowanym i zrewaloryzowanym terenom strefy II;
 - opiera kształtowanie tożsamości kulturowej i marki miasta na tradycjach sadowniczych.
- W wyniku prowadzonych działań w aspekcie technicznym:
- prace rewitalizacyjne zakończono na 12,64 ha, czyli na obszarze 2., zlokalizowanym na północno-zachodnim brzegu Białki, obejmującym bulwary i tereny sportowo-rekreacyjne;
 - częściowo zrewitalizowano tereny kościoła i parku w zespole pałacowo-parkowym, a prace te są nadal kontynuowane na 2,15 ha;
 - rewitalizacji wymaga 7,82 ha:
 - terenów mieszkaniowo-usługowych i rynków w historycznym centrum;
 - pałac;
 - sady w założeniu kościelnym.

Nie prowadzono natomiast działań w aspekcie gospodarczym i społecznym.

Biała Rawska – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji

Skutki rewitalizacji

Działania rewitalizacyjne doprowadziły do:

- poprawy ładu przestrzennego i estetyki na obszarach położonych na północno-zachodnim brzegu Białki;
- poprawy ładu przestrzennego na sąsiadujących terenach kościoła i założenia pałacowo-parkowego;
- ukształtowania atrakcyjnych przestrzeni publicznych i terenów sportowo-rekreacyjnych;
- stworzenia warunków dla wypoczynku i integracji społecznej mieszkańców miasta;
- pośrednich i inicjalnych skutków społecznych i gospodarczych, ze względu na zakres dotychczasowych prac i czas od ich zakończenia..

Obszar nr 1

<i>Miasto:</i>	Biała Rawska
<i>Typ funkcjonalny:</i>	mieszany
<i>Funkcja:</i>	mieszkaniowo-usługowa, handlowo-usługowa, przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne, rynki i place)
<i>Powierzchnia:</i>	9,97 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Biała Rawska w źródłach historycznych wzmiankowana jest po raz pierwszy w 1246 roku. W początkowym okresie swojego istnienia funkcjonowała jako ośrodek włości monarszej, następnie kościelnej, zaś w XVIII i XIX w. szlacheckiej. Już w XII w. pełniła ważne funkcje administracyjne i handlowe. Prawa miejskie uzyskała w latach 1472 – 1498 a utraciła w 1890 roku. Układ przestrzenny Białej Rawskiej reprezentuje jedyny w swym rodzaju, unikatowyw Polsce, przykład rozplanowania miasta z epoki przejściowej od średniowiecza do renesansu, podyktowany specjalnymi uwarunkowaniami własnościowymi (A. Domański 1961). Charakteryzuje się tym, że rynek miejski ustawiony był osiowo do dawnego placu targowego, co stanowiło przejaw renesansowej kompozycji urbanistycznej. Miasto ponownie uzyskało prawa miejskie w 1925 roku.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Obecnie przeprowadzono działania rewaloryzacyjne parku.
- Systematyczne prowadzone są działania rewaloryzacyjne zameczku.
- Zlikwidowano obiekty dysharmonizujące w obrębie rynku.
- Rozpoczęto prace koncepcyjne dotyczące rewaloryzacji całego historycznego założenia przestrzennego.
- Prowadzono prace rewaloryzacyjne założenia kościelnego.

Wnioski

- Ukształtowanie atrakcyjnej przestrzeni miejskiej dla mieszkańców miasta.
- Wzrost bezpieczeństwa na obszarze parku miejskiego w Białej Rawskiej .
- Poprawa stanu infrastruktury technicznej.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 2

Miasto:	Biała Rawska
Typ funkcjonalny:	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
Funkcja:	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
Powierzchnia:	12,64 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar nie posiada większej wartości kulturowej, zlokalizowany jest nad rzeką Białką, uznawany jest jednak za obszar integrujący mieszkańców. W jego granicach nie są zlokalizowane żadne obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Urządzono tereny sportowo – rekreacyjne.
- Zmodernizowano zbiorniki wodne i Ośrodek Sportu i Rekreacji.
- Zrewaloryzowano tereny nadbrzeżne nad Białką.

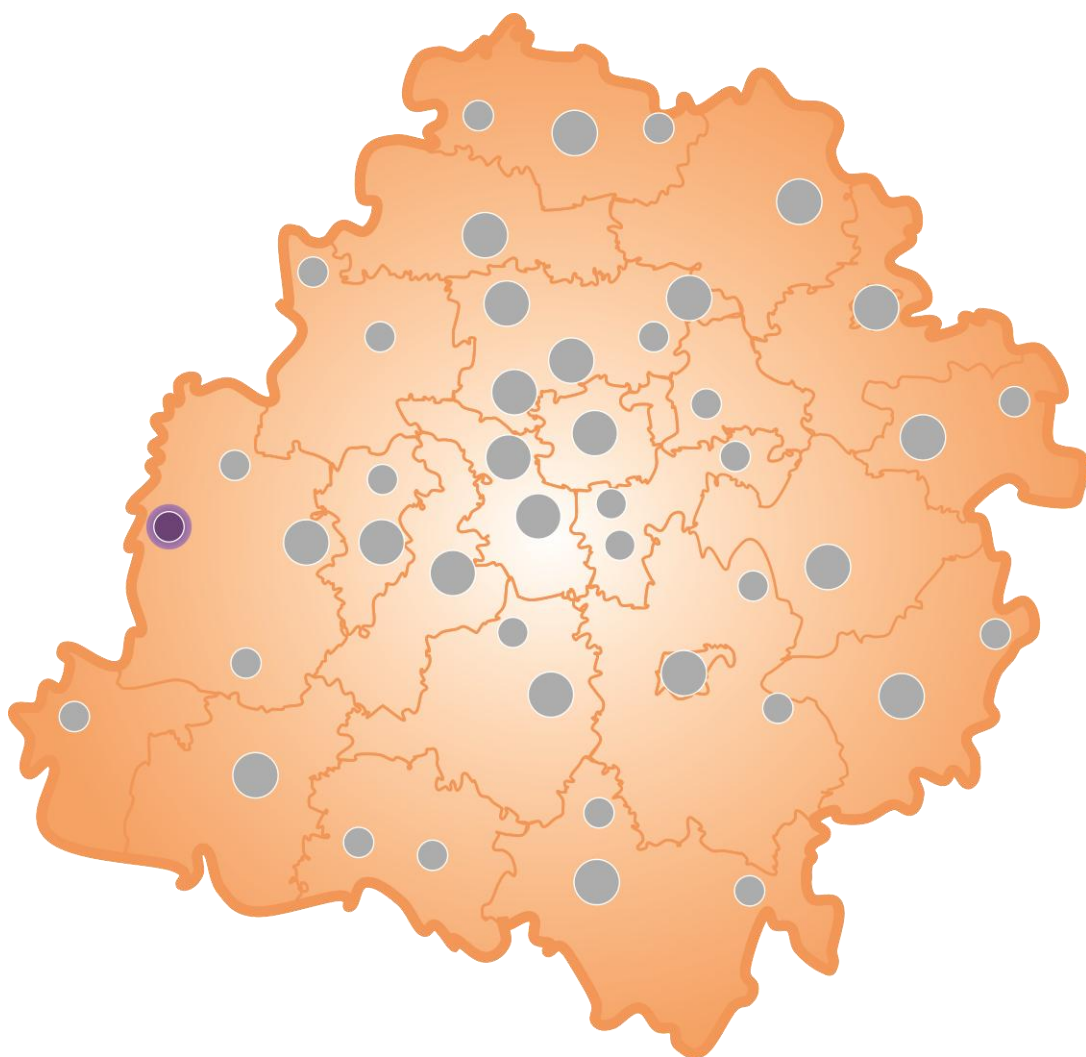
Wnioski

- Ukształtowanie atrakcyjnej przestrzeni.
- Stworzenie atrakcyjnego terenu spotkań i rekreacji.
- Poprawa stanu infrastruktury technicznej.

OBSZAR 2: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

BŁASZKI

Błaszki

<i>Rok uzyskania praw miejskich:</i>	ok. 1729
<i>Powierzchnia:</i>	162ha
<i>Liczba ludności 31.XII.2014:</i>	2241
<i>Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.</i>	0,94%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Osada, a późnej wieś powstała przy trakcie handlowym z Wielkopolski do Małopolski. Pierwsza wzmianka w źródłach historycznych dotyczy plebana ze wsi Błascowicz pochodzi z 1386r. i świadczy o istnieniu we wsi kościoła. Najstarszy dokument opisujący wieś Błaszki jest natomiast datowany na rok 1437 i dotyczy nadania przez biskupa gnieźnieńskiego, beneficjum Błaskowskiego plebanowi Potworowskiemu. Od 1652 roku, na podstawie przywileju niedzielnych targów, nadanego przez króla Jana Kazimierza, wieś pełniła funkcje handlowe, którym sprzyjało dogodne położenie na trakcie handlowym. Wzdłuż traktu zlokalizowano duży prostokątny Rynek, dzisiaj podzielony na dwie części. Pod koniec XVII w. nastąpiła zmiana układu urbanistycznego wsi, poprzez m.in. rozszerzenie jej granic, wytyczenie nowych ulic i powstanie nowej zabudowy. Ówczesny właściciel Błazek, Lipski sprowadził również osadników, którzy wykonywali zawody pozarolnicze. Wieś targowa zaczęła nabierać miejskiego charakteru.

Jako datę nadania praw miejskich przyjmuje się rok 1729, z którego pochodzi dokument, w którym po raz pierwszy Błaszki nazwano miastem. Podstawą rozwoju społeczno-gospodarczego miasta były handel i rzemiosło, głównie sukiennictwo i garbarstwo. Upadek Rzeczypospolitej i przejście pod panowanie Prus nie sprzyjały rozwojowi miasta. Przejawy rozwoju gospodarczego obserwowano dopiero w okresie Królestwa Kongresowego, kiedy obok dotychczasowych rodzajów działalności gospodarczej, w mieście rozwijały się tkactwo i szewstwo. W okresie II wojny światowej Błaszki poniosły duże straty ludnościowe, wynikające m.in. z przedwojennej struktury narodowościowej. Około 50% ludności miasta stanowili Żydzi. Po II wojnie światowej w mieście rozwijał się przemysł skórzany i usługi dla rolnictwa. W okresie transformacji systemowej lat dziewięćdziesiątych XX w., Błaszki utraciły większość swojej bazy ekonomicznej

Niska dynamika procesów urbanizacji wpłynęła na słabe wykształcenie układu przestrzennego Błazek. W strukturze przestrzennej miasta można wyróżnić dwa najbardziej zurbanizowane obszary rozdzielone terenami otwartymi. Obszar wschodni, rozwinięty na miejscu średniowiecznej wsi, wokół dawnego Rynku, dzisiejszego placu Niepodległości i obszar zachodni.

Zabudowa obszaru wschodniego ma charakter mieszany. Obok jednopiętrowych kamieniczek występują domy jednorodzinne uzupełniane, na północny-wschód i południowy-zachód od rynku, niewielkimi kompleksami zabudowy blokowej. Pomiędzy terenami mieszkaniowo-usługowymi znajdują się zielone przestrzenie publiczne. Wzdłuż dróg wylotowych z miasta, w kierunku północnym, wschodnim i południowym zabudowa ma charakter zagrodowy, a na północno-wschodnich peryferiach Błazek zlokalizowane są tereny przemysłowo-magazynowe. Zachodni obszar zurbanizowany stanowi osiedle domów jednorodzinnych, przechodzących na obrzeżach w zabudowę zagrodową.

Najważniejszymi zabytkami Błazek są:

1. kościół par. p.w. św. Anny, późnobarokowy, wzniesiony w latach 1779–1789, 1770,
2. dom społeczny „Błaskowianka”, XIX/XX,
3. łaźnia miejska, pocz. XX,
4. dworzec PKP, pocz. XX.

Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

W 2014 roku, jako wymagające rewitalizacji wskazano 5 obszarów o całkowitej powierzchni 1,52 ha. Obszary te:

- są zlokalizowane w granicach obszaru wskazanego w Lokalnym Programie Rewitalizacji na lata 2008-2013;
- nie tworzą zwartej przestrzeni, ale są zlokalizowane w historycznym centrum miasta, w pobliżu rynku;
- obejmują obiekty będące własnością gminy, co ułatwia prawno-organizacyjne aspekty działań rewitalizacyjnych;
- W strukturze typologicznej wskazanych obszarów:

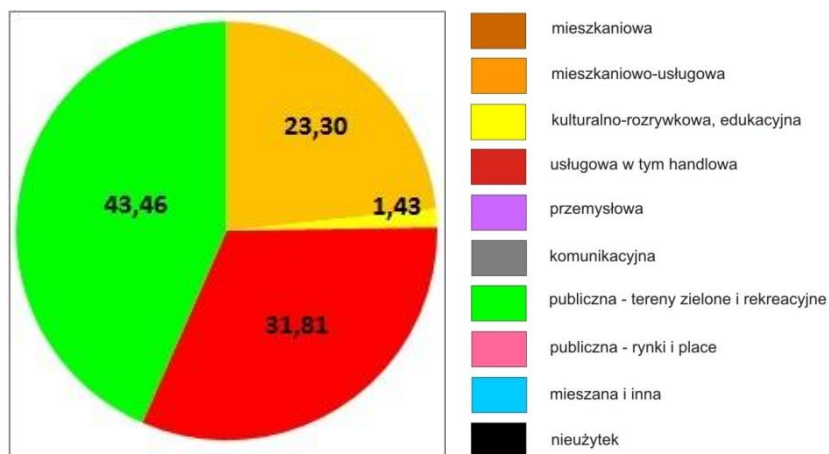
- dominują tereny mieszane, które obejmują łącznie 0,78 ha, obszarów 1, 2 i 4, czyli odpowiednio centrum sportowo-rekreacyjnego, centrum administracyjno-handlowego oraz centrum kultury;
- pozostałe dwa wskazane obszary o zbliżonych powierzchniach, ok. 0,35 ha należą odpowiednio do typu zdegradowanych terenów mieszkaniowych i zielonych terenów publicznych.

Błaszki – struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Struktura funkcjonalna wskazanych obszarów jest zupełnie odmienna od ich struktury typologicznej::

- większość powierzchni, 0,66 ha zajmują tereny o funkcjach zielonych terenów publicznych, na które składają się kompleks sportowo-rekreacyjny (obszar 1.) oraz skwer na placu Niepodległości (obszar 5.);
- pozostałe dwa obszary typu mieszanego o powierzchniach 0,45 ha i 0,02 ha pełnią odpowiednio funkcje handlowo-administracyjne i kulturalne;
- obszar 4., o powierzchni 0,25 ha, pełni funkcje mieszkaniowo-usługowe.

Błaszki – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

Realizowana koncepcja:

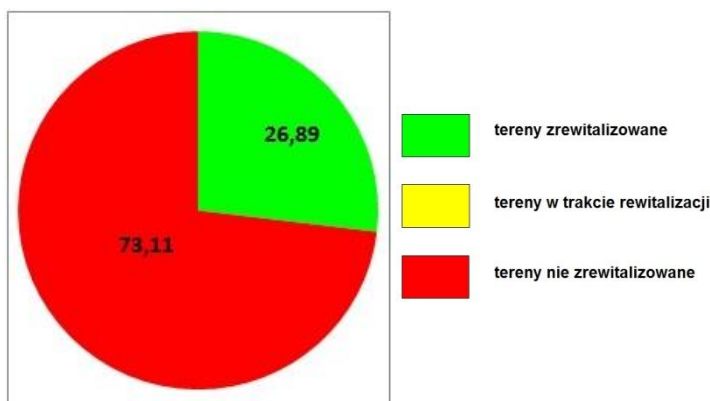
- ma charakter węzłowy, w odróżnieniu od koncepcji zawartej w Lokalnym Programie Rewitalizacji 2008-2013, która miała charakter obszarowy;
- traktuje działania, na wskazanych w 2014 roku obszarach, jako pierwszy etap procesów rewitalizacyjnych;
- zakłada przywrócenie historycznego wizerunku centrum miasta i usprawnienie jego struktury funkcjonalnej poprzez:
 - rewaloryzację substancji mieszkaniowej,
 - usprawnienie ruchu samochodowego i pieszego;
 - renowację obiektów zabytkowych (dawna łaźnia);

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

- modernizację obiektów użyteczności publicznej na cele kulturalne, edukacyjne i integrujące społeczność lokalną;
- porządkowanie przestrzeni publicznych i poprawę estetyki miasta;
- przewiduje aktywizację gospodarczą na terenach rewitalizowanych m.in. poprzez
 - przywrócenie funkcji turystycznych;
 - działania sprzyjające rozpoczynaniu działalności gospodarczej, w tym przez ludzi młodych, takie jak m.in. tworzenie warunków lokalowych, szkolenia i doradztwo;
- przewiduje również działania w społecznym aspekcie rewitalizacji. m.in. poprzez:
 - zwiększenie dostępu do usług publicznych, m.in. kultury;
 - zahamowanie negatywnych zjawisk społecznych takich jak emigracja, bezrobocie, wykluczenie społeczne.

Prace rewitalizacyjne:

- zakończono jedynie na 0,41 ha i obejmowały one remont i wprowadzenie funkcji kulturalnych na obszarze 4. – dawna Łaźnia oraz rewaloryzację zielonych przestrzeni publicznych obszaru 5.;
- nie były prowadzone w aspekcie gospodarczym i społecznym;
- planowane są na terenach o funkcjach usługowych, m.in. edukacyjnych, rekreacyjnych i kulturalnych.

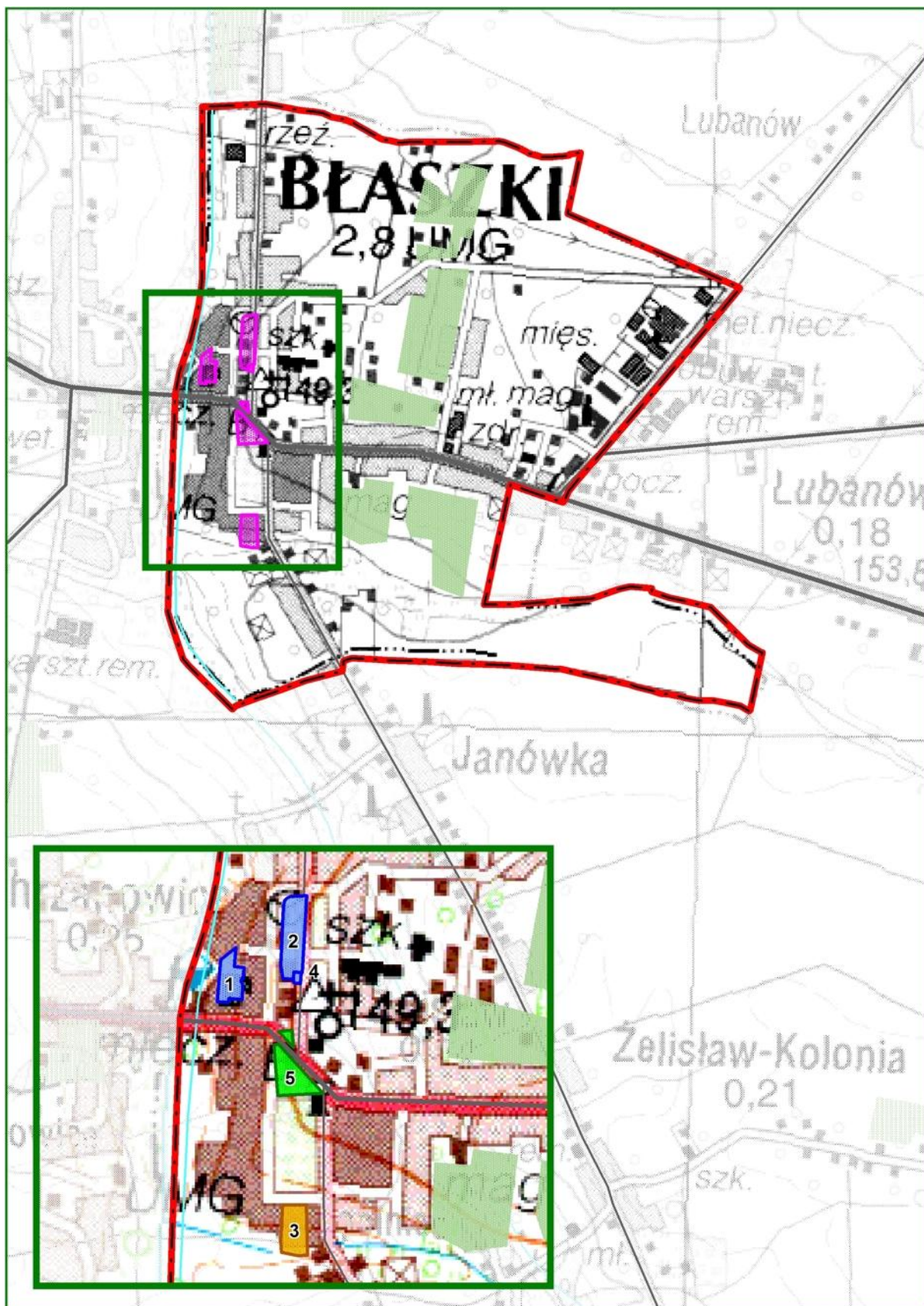

Baszki – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji

Skutki rewitalizacji

Działania rewitalizacyjne doprowadziły do:

- niewielkiej poprawy ładu przestrzennego przestrzeni publicznych;
- zmiany funkcjonalnej i zachowania zabytkowego charakteru cennego architektonicznie budynku dawnej Łaźni miejskiej;
- nieznacznego ożywienia gospodarczego i społecznego rewitalizowanych obszarów na skutek uruchomienia obiektu integrującego społeczność miasta;
- zrealizowano część celów przestrzennych określonych w nieaktualnym już Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Obszar nr 1: Kompleks sportowo-rekreacyjny

Miasto: **Błaszki**
Typ funkcjonalny: **inny**
Funkcja: **przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)**
Powierzchnia: **0,27 ha**

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar nie posiada większej wartości kulturowej.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Obecnie nie prowadzi i nie planuje się w najbliższym czasie działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 1.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 2: Centrum usług administracyjno-gospodarczych

<i>Miasto:</i>	Błaszki
<i>Typ funkcjonalny:</i>	inny
<i>Funkcja:</i>	handlowo-usługowa
<i>Powierzchnia:</i>	0,48 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar nie posiada większej wartości kulturowej i nie stanowi również elementu tożsamości miasta Błaszki.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Obecnie nie prowadzi i nie planuje się w najbliższym czasie działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 2.

OBSZAR 2: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 3: Budynki przy Pl. Niepodległości 10 i 11

Miasto: **Błaszki**
Typ funkcjonalny: **zdegradowany obszar mieszkaniowy**
Funkcja: **mieszkaniowa**
Powierzchnia: **0,35 ha**

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar nie posiada większej wartości kulturowej, nie jest także uznawany za element tożsamości miasta.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Obecnie nie prowadzi i nie planuje się działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 3.

OBSZAR 3: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 4: Centrum Kultury „Łaźnia”

<i>Miasto:</i>	Błaszki
<i>Typ funkcjonalny:</i>	inny
<i>Funkcja:</i>	kulturalna
<i>Powierzchnia:</i>	0,02 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar posiada wartość kulturową, ze względu na zlokalizowany w jego granicach i wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków budynek Łaźni miejskiej, będący obecnie siedzibą Centrum Kultury „Łaźnia” w Błaszczach. Nie stanowi natomiast elementu tożsamości miasta.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Remont budynku Łaźnia Centrum Kultury w Błaszczach.

Wnioski

- Poprawa walorów estetycznych oraz atrakcyjności obszaru 4.
- Stworzenie przestrzeni kultury i rekreacji dla mieszkańców miasta.
- Zwiększenie liczby organizowanych wydarzeń kulturalnych.
- Integracja mieszkańców Błaszczek.

OBSZAR 4: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 5: Przestrzeń publiczna w centrum

<i>Miasto:</i>	Błaszki
<i>Typ funkcjonalny:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Funkcja:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Powierzchnia:</i>	0,39 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar nie posiada większej wartości kulturowej, nie jest także uznawany za element tożsamości miasta.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Rewaloryzacja zieleni miejskiej na skwerze i placu, na łącznej powierzchni 2500 m².
- Uporządkowanie zagospodarowania i poprawa estetyki obszaru.

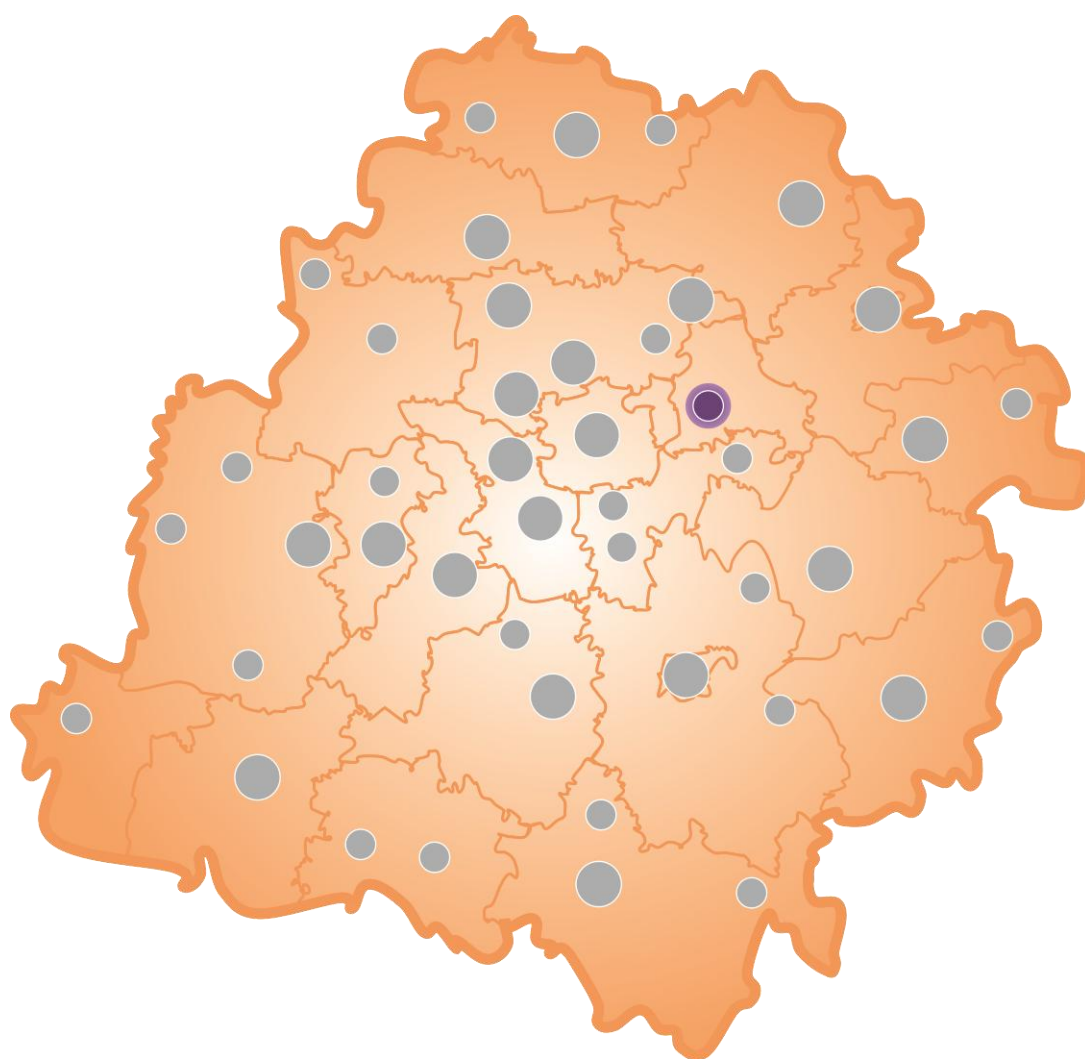
Wnioski

- Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej o wysokim standardzie.
- Poprawa ładu przestrzennego w centrum miasta

OBSZAR 5: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

BRZYZINY

Brzeziny

Rok uzyskania praw miejskich:	XIII w.
Powierzchnia:	2158 ha
Liczba ludności 31.XII.2014:	12 577
Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.	8,14%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Obszar dzisiejszych Brzezin, w dolinie Mroźnicy, był zasiedlony już w okresie plemiennym. Wieś, a później miasto miało dogodne położenie komunikacyjne przy drodze toruńsko-ruskiej i na skrzyżowaniu traktów handlowych łączących Wielkopolskę i Pomorze z Mazowszem, Podlasiem i Rusią oraz Litwą z Małopolską, m.in. traktu Inowłódz – Łęczyca, będącego częścią szlaku przepędu była z Mołdawii do Brandenburgii oraz traktu z Rawy do Kalisza.

Pierwsza osada targowa rozwinęła się na południowo-wschodnim brzegu Mroźnicy, czyli w zachodniej części współczesnych Brzezin, w rejonie dzisiejszej ulicy J. Piłsudskiego. Najstarsza wzmianka o osadzie pochodzi z 1138 roku, z dokumentu abp Jakuba ze Żnina o założeniu parafii p.w. Św. Ducha. Drewniany kościół zbudowano w rejonie dzisiejszego centrum miasta, na wschód od osady, ze względu na lokalizację szpitala przy kościele. Prawa miejskie otrzymały Brzeziny prawdopodobnie w XIII w., ale pierwsza wzmianka o ich miejskim charakterze pochodzi z dokumentu króla Polski, księcia łęczyckiego i dobrzyńskiego, Władysława Łokietka z 1332 r. Prawo o lokacji miasta potwierdza dokument króla Kazimierza Wielkiego z 1364 roku. Prawdopodobnie od roku 1339 Brzeziny były siedzibą kasztelanii brzezińskiej, a przed 1386 rokiem siedzibą powiatu w województwie łęczyckim. Miasto początkowo stanowiło własność książęcą, potem królewską, a od 1462 do 1839 r. było własnością szlacheckiego rodu Lasockich.

Mieszkańcy trudnili się początkowo rolnictwem a następnie również handlem, do czego przyczyniło się dogodne położenie komunikacyjne i przywileje królewskie. Z upływem czasu coraz większą rolę w strukturze gospodarczej odkrywało rzemiosło, głównie produkcja sukna i krawiectwo, a po sprowadzeniu w XVI w. Szkotów, także browarnictwo. Brzeziny w XV i XVI w. były krajowym centrum wyrobu sukna, a nazwa „brzezińskie sukno” podkreślała jego wysoką jakość. Rozwój gospodarczy miasta i jego znaczenie w ówczesnym systemie osadniczym Polski centralnej przyczyniły się do nazywania Brzezin małym Krakowem, czyli „Krakówkiem”.

Zasadnicze elementy dzisiejszej struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta powstały w XVI w., za sprawą starożytności rodu Lasockich. Na wschód od Starego Miasta, na wschodnim brzegu Mroźnicy, wokół dawnego placu targowego i kościółka p.w. św. Ducha z XV w., powstało miasto lokacyjne. Uregulowany plac targowy przekształcono w Rynek, dzisiejszy plac Jana Pawła II, z którego wychodziło 8 ulic wylotowych z miasta. W centrum zbudowano ratusz miejski z więzieniem oraz pałac Lasockich (spalony przez Szwedów w 1655 r.). W następnych latach XVI w. powstały przedmieścia: Szydłowiec, na północny-zachód od miasta, na zachodnim brzegu Mroźnicy, wzdłuż dzisiejszej ulicy L. Waryńskiego, oraz tzw. Nowe Miasto, na południe od Brzezin, wokół kościoła św. Anny, wzdłuż dzisiejszej ul. św. Anny. Obydwa przedmieścia miały swoje rynki. Na północ od Brzezin, wzdłuż dzisiejszej ul. Lasockich, na wschodnim brzegu Mroźnicy, rozwinęła się jako przedmieście, istniejąca od XV w. osada Górki. Wraz ze sprowadzeniem w 1624 r. zakonu reformatów i wybudowaniem otoczonego murami klasztoru, ograniczony został rozwój przestrzenny miasta w kierunku południowo-wschodnim.

Od połowy XVII w. rozpoczął się okres stagnacji, a następnie upadku gospodarczego i kulturalnego miasta. Ograniczeniem ekonomicznych podstaw rozwoju Brzezin było wprowadzenie gospodarki pańszczyźnianej, która pozbawiła chłopów dochodów i znacznie zmniejszyła wewnętrzny popyt na drogie wyroby sukiennicze. Do upadku miasta przyczyniły się również zniszczenia miasta i straty gospodarcze spowodowane wojnami szwedzkimi, zapaść polityczno-gospodarcza Polski w czasach saskich oraz rozbiory Polski. Do ożywienia gospodarczego nie przyczyniło się sprowadzenie nowych osadników, w tym od 1736 r. Żydów, głównie krawców, a od 1752 r. sukienników niemieckich, dla których w 1815 roku stworzono osadę Lasocin. Miasto stanowiło jednak nadal poważny ośrodek produkcji sukienniczej i krawiectwa. W XIX w. produkowano tutaj m.in. ciemnoniebieskie sukno na mundury dla wojska Królestwa Polskiego. Sukno eksportowano również do Rosji.

Znaczenie miasta, jako ośrodka przemysłu włókienniczego zostało ograniczone po 1822 r. rozwojem Łodzi, jako rządowego miasta fabrycznego, a następnie wprowadzeniem granicy celnej między Królestwem Polskim a Cesarstwem Rosyjskim, w wyniku powstania listopadowego, po 1832 r.

Dynamiczny rozwój Łodzi jako miasta przemysłowego i powiększający się zasięg jej oddziaływania przestrzennego uniemożliwiły, pomimo podejmowanych prób, rozwój Brzezin jako ośrodka przemysłu włókienniczego. W II połowie XIX w. miasto spadło do rangi niewielkiego ośrodka rolniczo-rzemieślniczego, z rozwiniętą produkcją krawiecką. Ten kierunek rzemiosła rozwijał się głównie za sprawą ludności żydowskiej. Taka struktura gospodarcza miasta utrzymała się do 1945 r. Po II wojnie światowej powstał państwowy przemysł odzieżowy, który upadł w wyniku transformacji systemowej lat dziewięćdziesiątych XX w. W tym okresie podstawą gospodarki miasta stało się ponownie krawiectwo.

Pomimo przekształcenia Brzezin w miasto murowane w latach 1890-1914 oraz rozwoju nowych terenów mieszkaniowych i przemysłowych po 1945 r. w układzie urbanistycznym miasta widoczne są elementy pochodzące z poprzednich epok:

- obszar dawnej osady i starego miasta położonego na południowo-wschodnim brzegu Mrożycy;
- miasto lokacyjne na wschodnim brzegu Mrożycy;
- dawne przedmieścia – Szydłowiec, Nowe Miasto i Górki z osadą Lasocin.

Powyższe tereny, oraz tereny bezpośrednio z nimi sąsiadujące tworzą najbardziej zurbanizowany obszar miasta. Zasadnicze centrum znajduje się w obrębie dawnego miasta lokacyjnego, o wielorodzinnej zabudowie, jedno i dwupiętrowych kamienic z przełomu XIX i XX w. Podobna zabudowa, ale o mniejszej intensywności poziomej i uzupełniona zabudową jednorodzinną, charakteryzuje dawne przedmieścia Brzezin, Nowe Miasto i Górki, położone na północ i południe od centrum. Obszar starego miasta i przedmieścia Szydłowiec, na zachód i północny-zachód od centrum zabudowane są głównie domami jednorodzinnymi. Na północ od Starego Miasta oraz na zachód o Górek, wzdłuż brzegu Mrożycy zlokalizowane są zielone przestrzenie publiczne.

Po 1945 roku miasto rozwijało się na zachód i północny zachód od dzisiejszego centrum. W kierunku wschodnim i południowo-wschodnim zlokalizowano osiedla wielorodzinnej zabudowy blokowej, a dalej, w kierunku granic miasta, osiedla domów jednorodzinnych. Nowe osiedle domów jednorodzinnych zlokalizowane jest również na zachód od dawnego Szydłowca, na północno-zachodnim brzegu Mrożycy. Na zewnątrz od terenów mieszkaniowych, na zachodnich i południowych peryferiach Brzezin zlokalizowane są tereny przemysłowe.

Od centrum miasta rozchodzą się w różnych kierunkach drogi wylotowe. Tereny wzdłuż tych dróg, poza obszarem intensywnej urbanizacji, pełnią funkcje rolnicze, a zabudowa wzdłuż dróg ma charakter jednorodzinnej zabudowy zagrodowej.

Do najważniejszych zabytków miasta należą:

1. barokowy kościół p. w. św. Ducha z 1750 r.;
2. gotycki kościół p. w. Podwyższenia Świątego Krzyża z XIV w.;
3. modrzewiowy kościół p. w. św. Anny z 1719 r.;
4. zespół klasztoru Reformatów: kościół z 1745 r. p. w. św. Franciszka z Asyżu i klasztor z początku XVIII w., dzwonnica, cmentarz przyklasztorny, ogrodzenie z bramą;
5. pałacyk neogotycki z 1903 r., w którym od 1981 r. mieści się główna siedziba muzeum.
6. cmentarz rzymsko-katolicki;
7. cmentarz żydowski;
8. rynek, obecnie plac Jana Pawła II – zabytkowy, średniowieczny układ urbanistyczny.

Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

W 2014 roku, jako wymagające rewitalizacji wskazano 4 obszary o powierzchni całkowitej 175,60 ha, które:

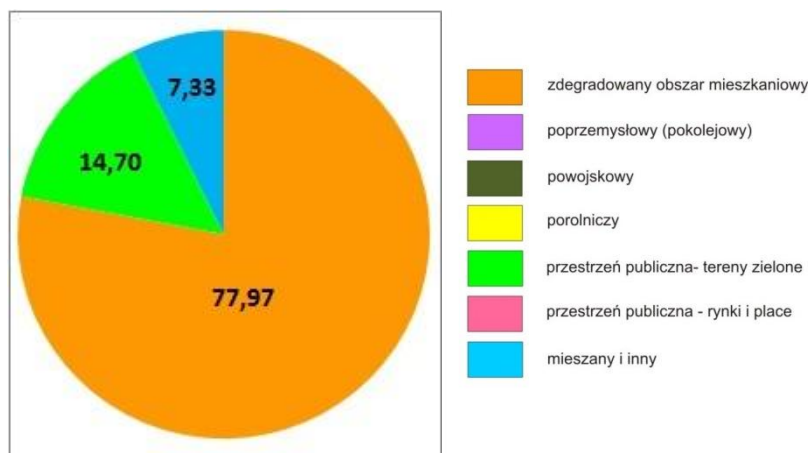
- obejmują historyczne centrum i układ przestrzenny Brzezin, wraz z terenem pierwotnej lokalizacji osady i starego miasta oraz przedmieściami;
- rozszerzają obszar wskazany do rewitalizacji, w porównaniu do obowiązującego Lokalnego Programu Rewitalizacji 2014-2020;
- tworzą zwarty układ funkcjonalno-przestrzenny obejmujący:
 - najbardziej zurbanizowane części miasta, wraz z centrum;
 - sąsiadujące z nimi tereny charakteryzujące się niską intensywnością poziomą zabudowy, przeznaczone na nowe inwestycje sprzyjające rozwojowi społeczno-gospodarczemu Brzezin.

W strukturze typologicznej wskazanych obszarów:

- dominuje typ zdegradowanych terenów mieszkaniowych (121,52 ha), ze względu na dominujący udział obszaru 1. – śródmiejskiego, w całkowitej powierzchni wskazanych obszarów:

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

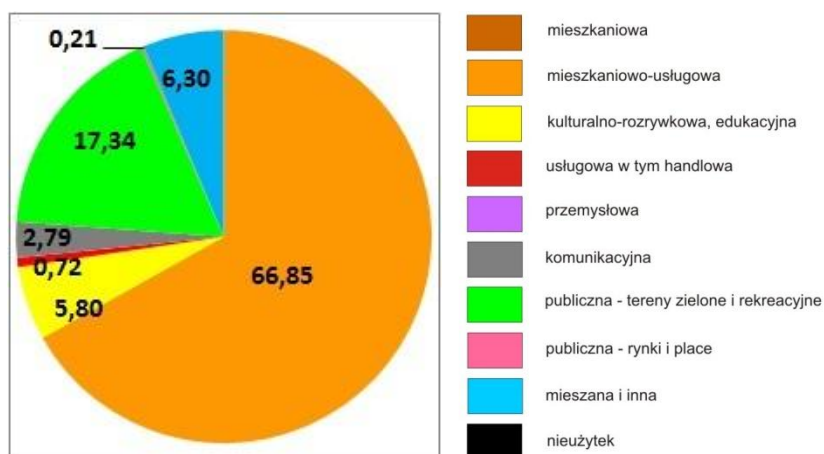
- pozostałe dwa reprezentowane typy mają niewielkie udziały w powierzchni ze względu na niewielkie powierzchnie obszaru 3. i 4., które z wyjątkiem obszaru 3a. reprezentują typ mieszany;
- stosunkowo duża powierzchnia obszaru 2. (25,82 ha), obejmującego Błonia nad Mrożącą, wpływa na stosunkowo znaczny udział publicznych terenów zielonych.

Brzeziny – struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

W strukturze funkcjonalnej wskazanych obszarów:

- również dominuje funkcja mieszkaniowo-usługowa, ale jej udział jest mniejszy niż typu zdegradowanych terenów mieszkaniowych, ponieważ na obszarze śródmiejskim reprezentowane są również inne funkcje;
- spośród pozostałych funkcji największe udziały ma funkcja publicznych terenów zielonych, ponieważ występuje ona w dużej części obszaru 2. jak i na obszarze 1. za sprawą lokalizacji parku miejskiego;
- funkcje usługowe, w tym handlowe i komunikacyjne reprezentowane są przede wszystkim na obszarze 1., a funkcje kulturalne na obszarze 1., 4. i części obszaru 2m. w postaci tworzonego parku kulturowo-archeologicznego „Zaginione Miasto”;
- funkcje mieszane, reprezentowane przez niewielkie powierzchnie obszarów 3b. i 3c. są związane głównie z projektem samowystarczalności energetycznej Brzezin.

Brzeziny – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

Realizowana koncepcja rewitalizacji Brzezin, w większości opisana w aktualnym Lokalnym Programie Rewitalizacji 2014-2020:

- ma charakter obszarowy,
- obejmuje przede wszystkim centrum miasta z historycznym układem urbanistycznym i terenami przyległymi, które charakteryzują się:
 - największą wartością kulturową i architektoniczną;
 - największymi brakami infrastrukturalnymi;

- koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (przestępczość, uzależnienia, przemoc rodzinna, wykluczenie społeczne);
- w aspekcie przestrzennym zakłada:
 - poprawę stanu technicznego budynków mieszkalnych i infrastruktury technicznej;
 - kształtowanie przestrzeni publicznych o wysokim standardzie;
 - poprawa ładu funkcjonalnego w zakresie handlu, komunikacji, kultury i edukacji;
 - przywrócenie historycznego wizerunku centrum i rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnej poprzez poprawę ładu przestrzennego i stworzenie parku kulturowo-archeologicznego „Zaginione Miasto”;
 - poprawę efektywności energetycznej Brzezin poprzez systemy SMART i stosowanie OZE;
- w aspekcie gospodarczym zakłada wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości;
- w aspekcie społecznym zakłada:
 - poprawę bezpieczeństwa publicznego;
 - przeciwdziałanie zjawiskom bezrobocia i wykluczenia społecznego poprzez doradztwo, kursy dokształcające i rozwój ekonomii społecznej;
 - działania integrujące mieszkańców i kształtujące ich tożsamość lokalną poprzez zwiększanie dostępu do usług kultury, rekreacji, edukacji i ochrony zdrowia.
- Wskazane obszary mają być powiązane funkcjonalnie i pełnić odpowiednie funkcje:
 - obszar 1., śródmiejski – funkcje mieszkaniowe, kulturalno-edukacyjne, handlowe i turystyczne oraz kształtujące tożsamość i integrację społeczną mieszkańców;
 - obszar 2., Błonia nad Mrożycą – funkcje rekreacyjne, turystyczne i kształtujące tożsamość lokalną i integrację społeczną mieszkańców;
 - obszar 3a. – funkcję mieszkaniową i komunikacyjną;
 - obszar 3b. i 3c. funkcje poprawiające sprawność energetyczną miasta poprzez technologie OZE;
 - obszar 4. – funkcje edukacyjno-rekreacyjne i integrujące społeczność miasta.

W wyniku dotychczasowych działań prace rewitalizacyjne:

- zakończono na niewielkiej powierzchni 9,10 ha obszaru 1., obejmującej:
 - przestrzenie publiczne: park miejski i rynek;
 - obiekty usługowe i mieszkaniowe w zachodniej części śródmieścia;
 - tereny mieszkaniowe w zachodniej części śródmieścia.
- kontynuowane są na 0,20 ha terenów mieszkaniowo-usługowych śródmieścia;
- w społecznym i gospodarczym aspekcie rewitalizacji prowadzono w niewielkim zakresie

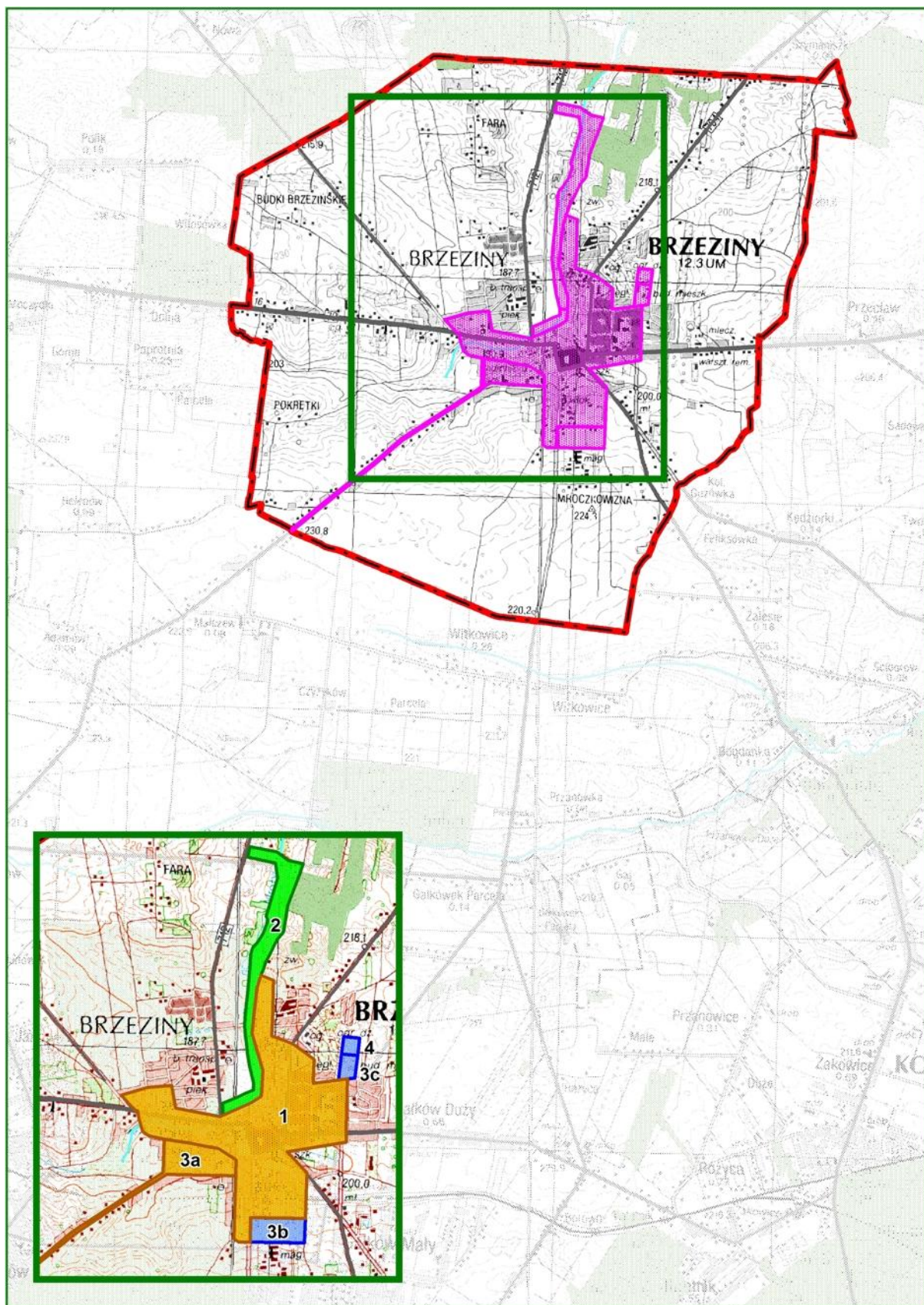
Brzeziny – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji

Skutki rewitalizacji

Działania rewitalizacyjne doprowadziły do:

- poprawy ładu przestrzennego i podniesienia standardu przestrzeni publicznych w centrum;
- poprawy stanu infrastruktury technicznej i substancji mieszkaniowej na niewielkich terenach centrum;
- niewielkiego ożywienia gospodarczego wokół rynku – plac Jana Pawła II;
- kształtowania miejsc integracji społecznej i tożsamości mieszkańców.

Nie zaobserwowano natomiast wyraźnych skutków rewitalizacji w zakresie niwelowania negatywnych zjawisk społecznych.

Obszar nr 1: Centrum

Miasto:	Brzeziny
Typ funkcjonalny:	zdegradowany obszar mieszkaniowy
Funkcja:	mieszkaniowo-usługowa, handlowo-usługowa, kulturalna, tereny publiczne (zielone i rekreacyjne), tereny publiczne (rynki i place)
Powierzchnia:	121,52 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar ma wartość kulturową oraz stanowi element tożsamości miasta Brzeziny. Plac Jana Pawła II posiada również zabytkowy układ rozplanowania. W obrębie wyznaczonej przestrzeni zlokalizowane są zabytkowe kamienice, zespoły klasztorne, park miejski i muzeum.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Ukształtowanie przestrzeni miejskiej o wysokim standardzie.
- Projekt oraz pielęgnacja zieleni miejskiej w postaci krzewów oraz trawników.
- Rewaloryzacja placu i zmiana nawierzchni Placu Jana Pawła II na kostkę granitową i żwir gruboziarnisty.
- Wymiana oświetlenia ulicznego, a także ustawienie oświetlenia ekspozycyjnego.
- Wykonanie fontanny.
- Rewaloryzacja parku i rekultywacja zbiorników wodnych i urządzenie placu zabaw.

Wnioski

- Wzrost atrakcyjności Placu Jana Pawła II.
- Integracja mieszkańców.
- Poprawa walorów estetycznych śródmiejskiej części miasta.
- Stworzenie przestrzeni spotkań i rekreacji dla mieszkańców miasta.
- Zwiększenie bezpieczeństwa na obszarze centrum.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 2: Zaginione Miasto

<i>Miasto:</i>	Brzeziny
<i>Typ funkcjonalny:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Funkcja:</i>	kulturalna, przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Powierzchnia:</i>	25,82 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

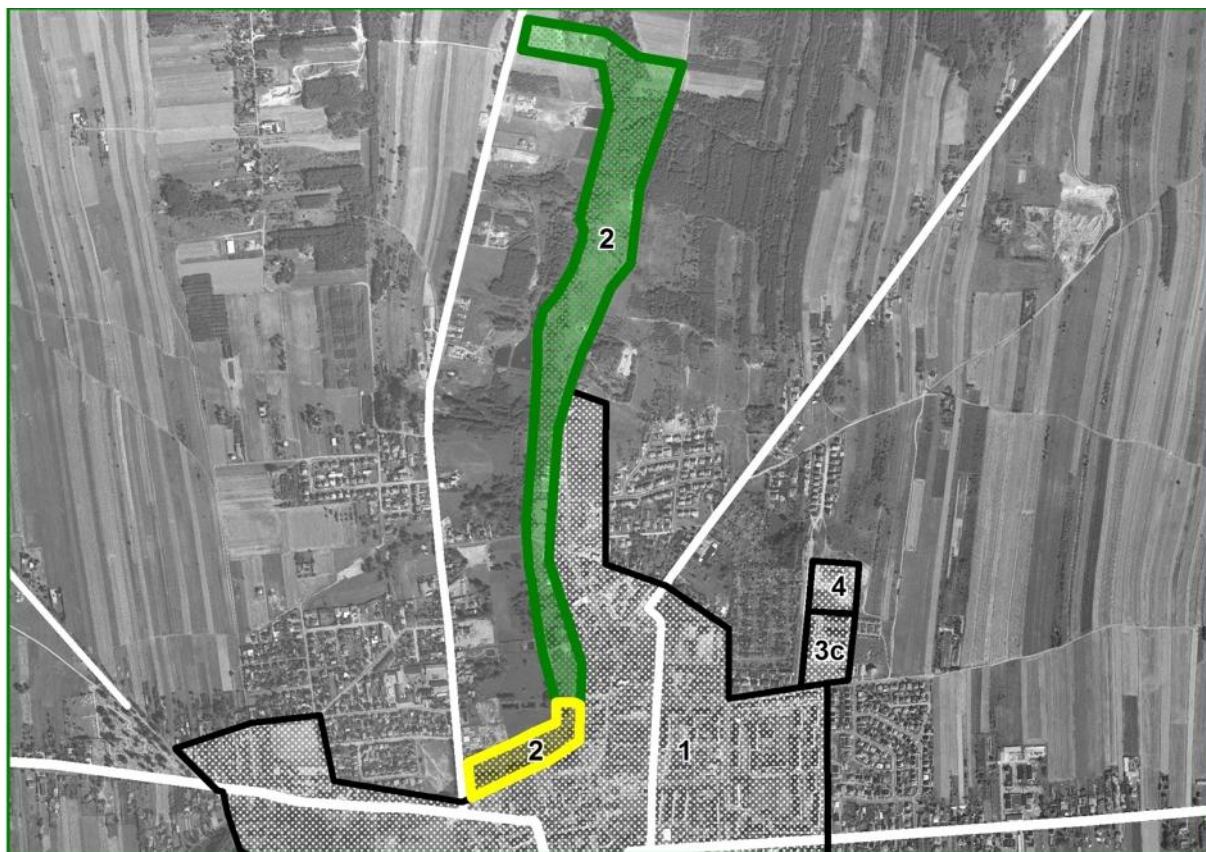
Obszar ma wartość kulturową oraz stanowi element tożsamości miasta Brzeziny. Obszar objęty jest strefą ochrony konserwatorskiej części średniowiecznego miasta Krakówek. W czasach wczesnopiastowskich istniał w tym miejscu gród o nazwie Krakówek, będący osadą bogatej społeczności.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Projekt obejmuje stworzenie parku archeologicznego o pow. 2 ha.
- Utworzony zostanie skansen archeologiczny.
- Odkopany zostanie i zrekonstruowany średniowieczny gród Krakówek zgodnie z normami archeologicznymi UNESCO.
- Rewaloryzowane będą obiekty Muzeum Regionalnego w Brzezinach poprzez odnowienie ich elewacji metodą piaskowania wraz z rekonstrukcją zniszczonych detali architektonicznych.

Wnioski

- Projekt ten wpłynie na efektywne zagospodarowanie i wykorzystanie zasobów kulturowych i naturalnych miasta, efektywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego miasta i poszerzenie oferty kulturalnej oraz podniesienie uczestnictwa w kulturze mieszkańców regionu i potencjalnych turystów.

OBSZAR 2: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 3: SMART CITY

Miasto:	Brzeziny
Typ funkcjonalny:	zdegradowany obszar mieszkaniowy, inny
Funkcja:	mieszkaniowo-usługowa, komunikacyjna, mieszana
Powierzchnia:	3a - 15,40 ha, 3b – 8,50 ha, 3c – 2,56 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar ma wartość kulturową oraz stanowi element tożsamości miasta Brzeziny. Stanowi obrzeża zabytkowej tkanki historycznej.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

Projekt zakłada budowę zrównoważonego systemu mobilności lokalnej z dostosowaniem do potrzeb sieci transportu multimodalnego Aglomeracji Łódzkiej.

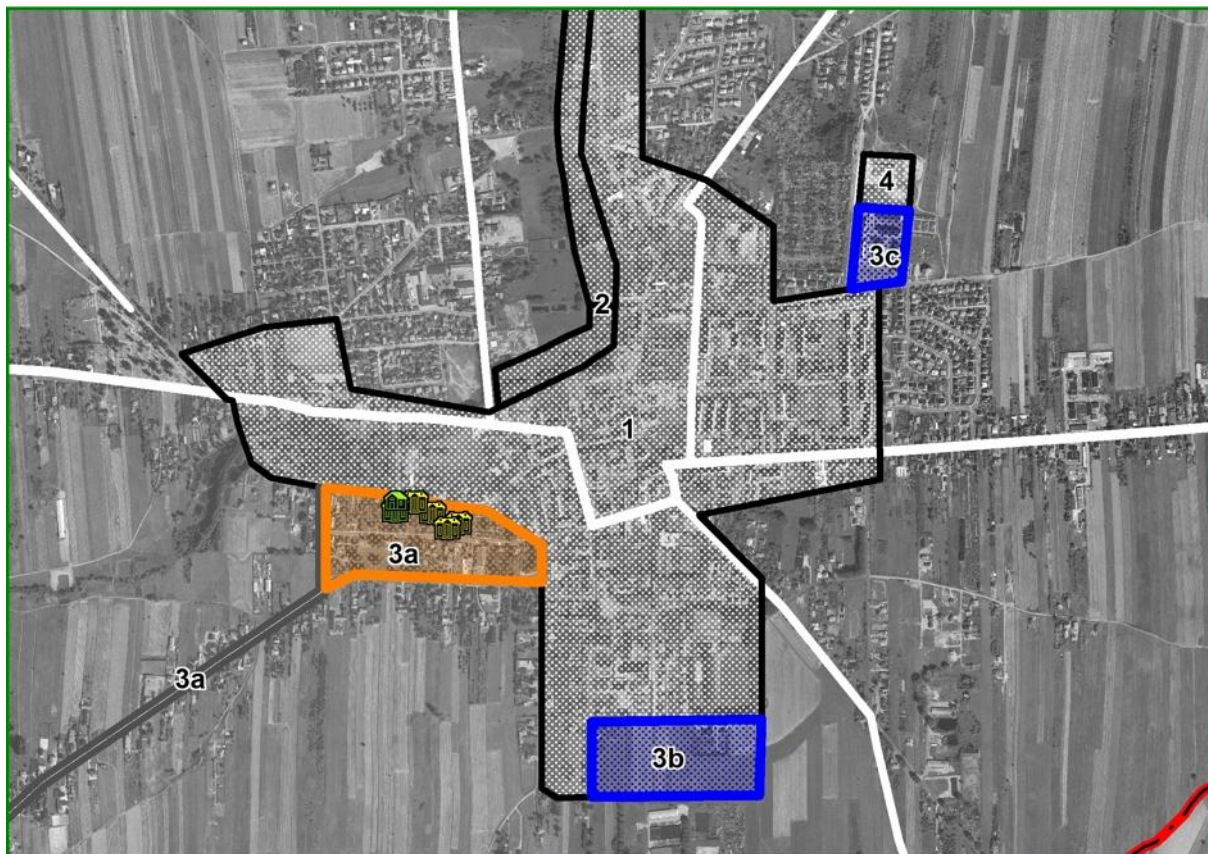
Projekt obejmuje kompleksowe rozwiązania z zakresu budowy zrównoważonej mobilności miejskiej polegające w szczególności na: budowie 5 zintegrowanych węzłów przesiadkowych z funkcjami Smart Grid i Smart Metering.

Plan zakłada budowę infrastruktury ułatwiającej podróże multimodalne (Park&Ride i Bike&Ride) w tymwysokosprawnych stacji ładowania pojazdów o napędzie elektrycznym zasilanych z OZE w ramach infrastruktury towarzyszącej.

Wnioski

- Dzięki temu projektowi zostanie ograniczony ruch samochodowy w centrum miasta, nastąpi poprawa warunków ruchu dla transportu niezmotoryzowanego, zwiększona będzie mobilność mieszkańców w zakresie ograniczenia wykluczenia społecznego,

OBSZAR 3: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 4: Obszar sportu – Pływalnia miejska

<i>Miasto:</i>	Brzeziny
<i>Typ funkcjonalny:</i>	inny
<i>Funkcja:</i>	kulturalna
<i>Powierzchnia:</i>	1,81 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

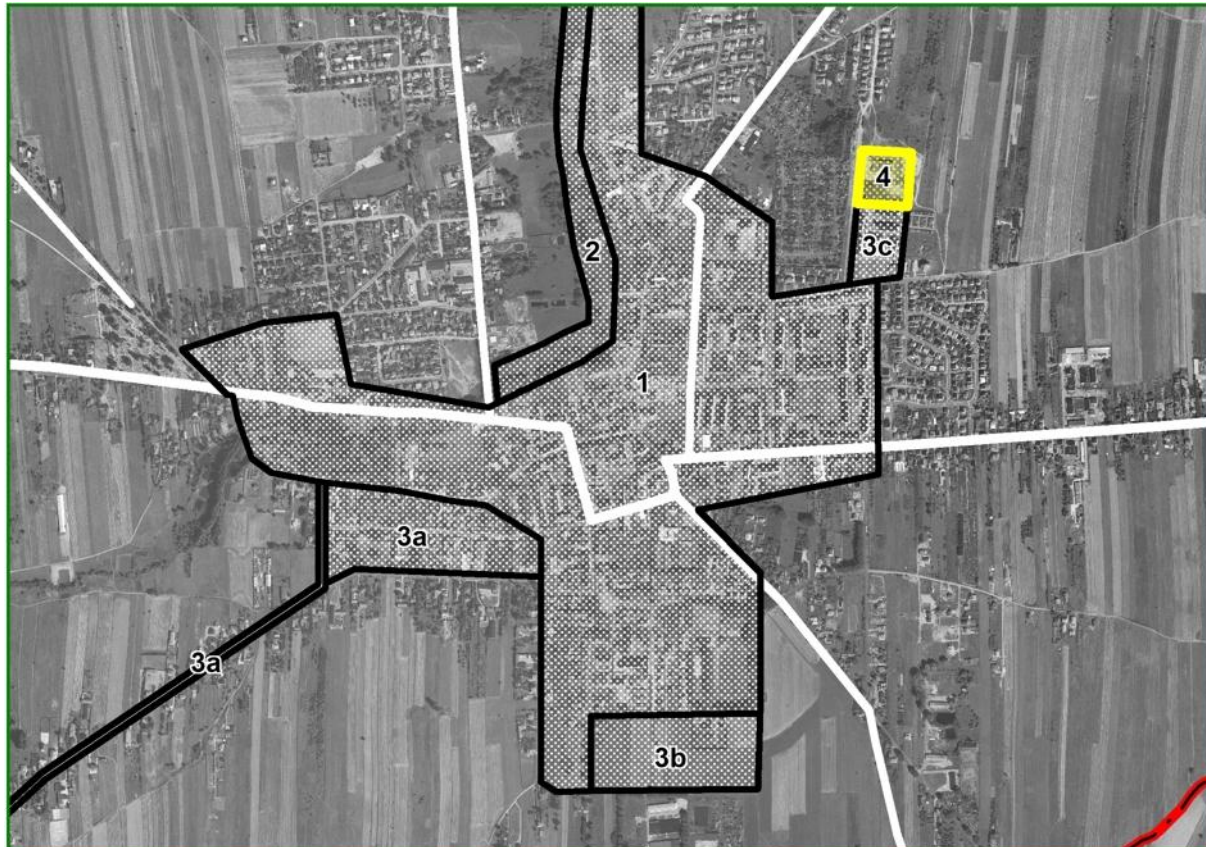
Obszar nie posiadawartość kulturową oraz stanowi element integracji mieszkańców miasta Brzeziny.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

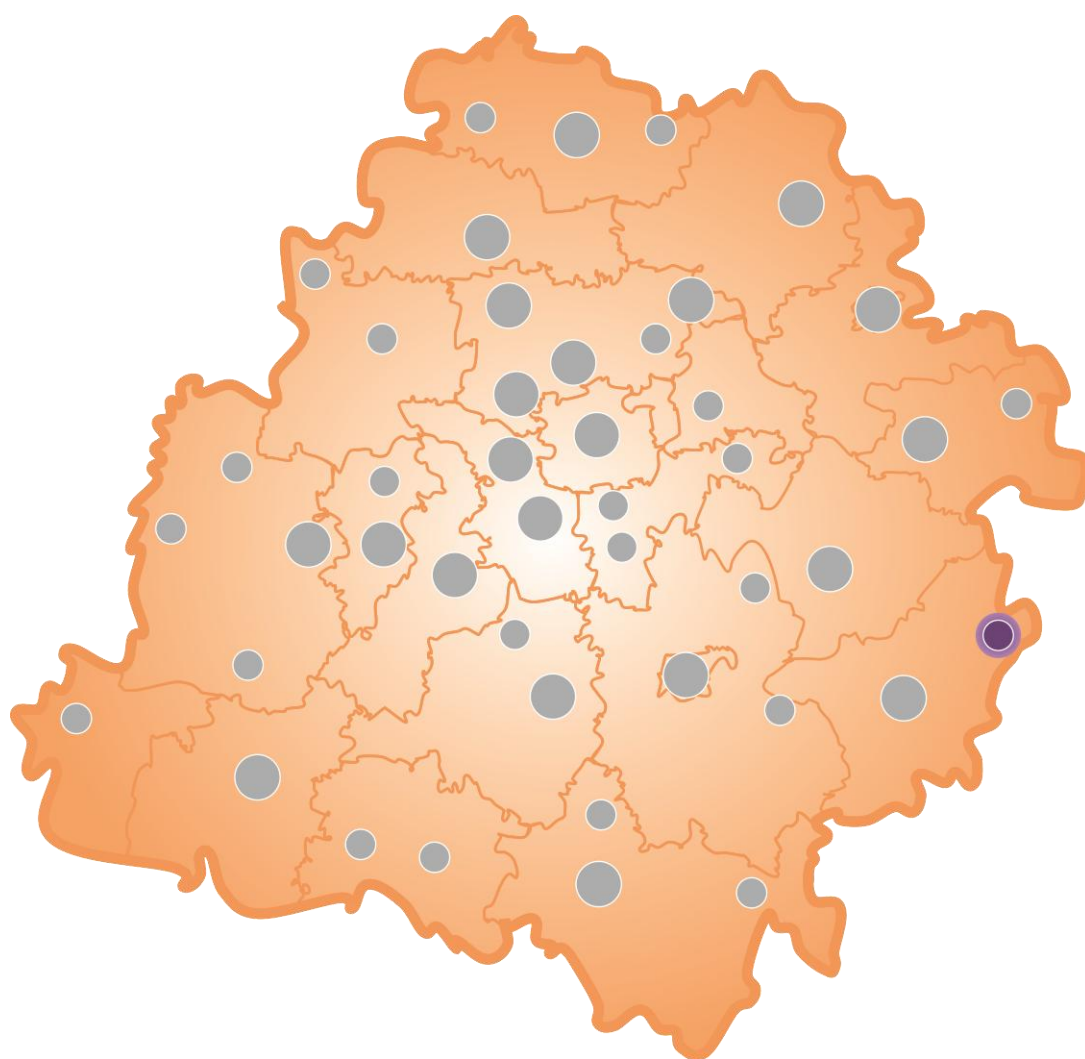
- Ukształtowanie przestrzeni miejskiej o wysokim standardzie sprzyjającej uprawianiu sportu i integracji mieszkańców.
- Powstała kryta pływalnia i stadion miejski.

Wnioski

- Projekt sprzyjający poprawie warunków do uprawiania sportów i spędzania czasu wolnego w Brzezinach.

OBSZAR 4: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

DRZEWICA

Drzewica

<i>Uzyskanie praw miejskich:</i>	1429-1869 odzyskane w 1987
<i>Powierzchnia:</i>	481 ha
<i>Liczba ludności 31.XII.2014:</i>	3984
<i>Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.</i>	0,06%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Osada Drzewica powstała na trakcie handlowym Kraków – Płock i w pobliżu traktu Piotrków Trybunalski – Opoczno, na północnym brzegu Drzewiczki. Pierwsze wzmianki o osadzie w źródłach historycznych pochodzą z XIII w. W 1492 r., decyzją króla Władysława Jagiełły nastąpiła lokacja miasta na prawie magdeburskim. Drzewica utraciła prawa miejskie w 1869 roku, na skutek represji po powstaniu styczniowym, a odzyskała je dopiero w roku 1987.

Do połowy XVIII w. miasto rozwijało się głównie jako ośrodek klucza majątkowego 20 wsi i 2 miasteczek, Gielniowa i Nieznamierowic. Podstawą gospodarki był handel, a od XVI w. również produkcja żelaza i browarnictwo. W II połowie XVII w., wojny szwedzkie i pożary doprowadziły do zniszczenia i upadku gospodarczego miasta. Okres ponownego rozwoju gospodarczego rozpoczął się w II połowie XVIII w., za sprawą ówczesnego właściciela, Filipa Nereusza Szaniawskiego. Drzewiczka została przegrodzona zaporą, a utworzony zbiornik, „Staw Wielki”, stał się źródłem energii dla rozwijającej się kuźni, którą zbudowano ok. 1 km na zachód od miasta. Około 1760r. zbudowano hutę „Kuźnica” zudoskonalonym wielkim piecem i dwoma fryszerkami. W produkcji żelaza wykorzystywano miejscowe rudy, z pobliskich Rozwadów. W dalszych latach założono zakłady produkujące naczynia kuchenne, gwoździe i drut, części do pojazdów oraz okucia do mebli. Powstały również: manufaktura jedwabnych pasów kontuszowych oraz zakłady tkackie i ceramiczne, produkujące kaflowe piece saskie. Rozwój przemysłowo-technologiczny ułatwiło sprowadzenie majstrów i rzemieślników z Niemiec. Na początku XIX w. W 1827 roku zakłady hutnicze i metalowe sprzedano warszawskiej spółce braci Evans, a w 1866 zakłady te stały się własnością spółki przemysłowców warszawskich „Lilpop, Rau, Loewenstein”. W 1885 r. zlikwidowano wielki piec, a hutę przekształcono w fabrykę galanterii metalowej „Gerlach”, która w 1893 roku stała się własnością spółki braci Kobylańskich.

Wieś, a później miasto lokacyjne rozwijało się wokół długiego, wąskiego, nieregularnego rynku, rozciągający się w kierunku wschód-zachód, wzdłuż Drzewiczki. Na wschodnim krańcu rynku zbudowano w latach 1315-1324 gotycki kościół parafialny p.w. Św. Łukasza Ewangelisty. Drugim ośrodkiem rozwoju miasta był zbudowany w latach 1527-1535, na południowym, niskim brzegu Drzewiczki, gotycko-renesansowy zamek, będący rezydencją rodu Drzewieckich. Z zasadniczym miastem został on połączony drogą z mostem, wytyczoną prostopadle do rzeki. Skutkiem rozwoju przestrzennego i gospodarczego Drzewicy była rozbudowa przedmieść w kierunku wschodnim i zachodnim, wzdłuż dróg wylotowych z miasta. Na przełomie XVII i XVIII w., poza zachodnim blokiem przyrynkowym, założono drugi rynek, zwany w XIX w. rynkiem żydowskim.

We współczesnej strukturze funkcjonalno-przestrzennej Drzewicy widoczne są ślady rozplanowania przedlokacyjnego. Główną osią kompozycyjną miasta pozostaje długi wąski rynek, dzisiejszy plac Wolności, pośrodku którego znajduje się zielony teren publiczny. Przedłużeniem tego placu w kierunku zachodnim są dwie ulice. W części południowej plac Kościuszki, wraz z nowym rynkiem, dawnym rynkiem żydowskim i ulica Spacerowa w części północnej. Na północ, równoległe do tego układu przebiega jeszcze jedna ulica – Adama Mickiewicza. Wzdłuż tych ulic i łączących je przecznicy skoncentrowana jest centrum miasta, zabudowane w części wschodniej jednopiętrowymi i parterowymi kamieniczkami oraz domami jednorodzinnymi, a w części zachodniej domami jednorodzinnymi i wielorodzinną zabudową blokową. Od tego centrum, w kierunku północnym i wschodnim rozchodzą się drogi wylotowe z miasta, o zabudowie jednorodzinnej, przechodzącej, w pobliżu granic Drzewicy, w zabudowę typu zagrodowego.

Na zachód od centrum rozciągają się tereny zielone, a dalej w tym kierunku zlokalizowane jest osiedle wielorodzinnej zabudowy blokowej. Do tej, nowej części miasta przeniesiono centrum administracyjne - Urząd gminy i miasta oraz urząd pocztowy. Między zachodnim skrajem zabudowy miejskiej, a wschodnim brzegiem zalewu na Drzewiczce rozciągają się historyczne tereny przemysłowe zakładów metalowych „Gerlach”. Tereny przemysłowo-magazynowe znajdują się również na wschód od zabudowy miejskiej i są od niej oddzielone szerokim pasem terenów otwartych. Na południe od Drzewiczki i założenia zamkowo-parkowego rozwija się drugi pas zabudowy, miejskiej, w postaci osiedla domów jednorodzinnych. Od zachodu osiedle to sąsiaduje z dużymi terenami magazynowo-przemysłowymi.

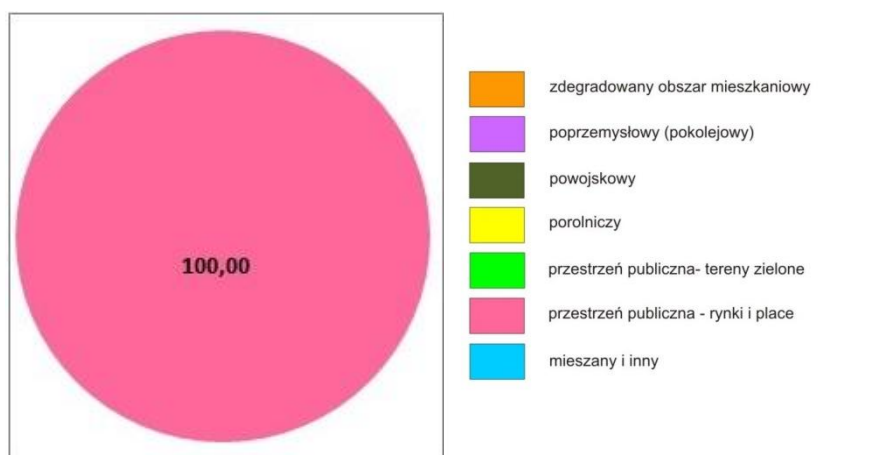
Do najważniejszych zabytków Drzewicy należą:

1. gotycki kościół rzymsko-katolicki p.w. św. Łukasza Ewangelisty z 1321r., rozbudowany w stylu neogotyckim w 1908 r.;
2. zamek gotycko-renesansowy wraz z fosą i wałem ziemnym oraz założeniem parkowym z lat 1527-1535;
3. dwór na podzamczu z XV w.;
4. cmentarz wraz z bramą i ogrodzeniem z 1830 r.;
5. kaplica rzymsko-katolicka z XIX w.;
6. cmentarz żydowski;
7. kolumna toskańska oraz elementy płaskorzeźb z końca XVII w.;
8. młyn z przełomu XIX i XX w.;
9. płyta nagrobna Anny Drzewieckiej z 1630 r.

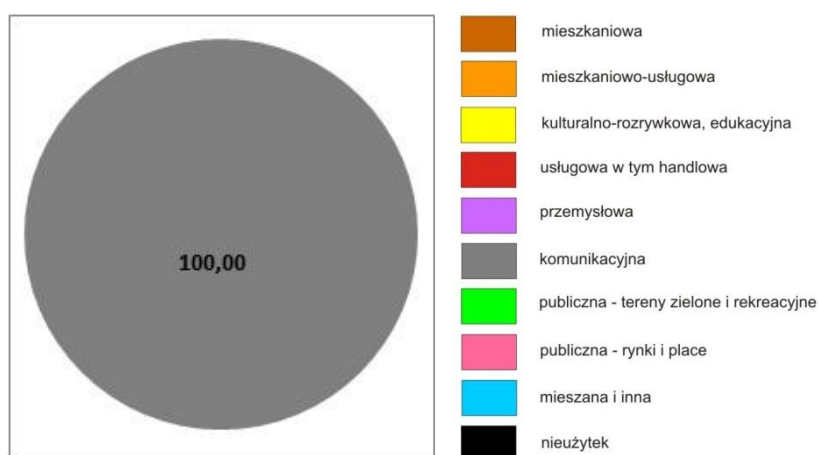
Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

W 2014 roku, jako wymagający rewitalizacji wskazano 1 obszar o powierzchni 0,30 ha:

- jest on objęty aktualnym Lokalnym Programem Rewitalizacji Drzewicy 2015-2022;
- jest zlokalizowany w historycznym centrum miasta, na zachód od dawnego głównego rynku miasta, czyli placu Wolności i obejmuje rynek osiemnastowieczny, tzw. rynek żydowski
- typologicznie należy do typu przestrzeni publicznych – rynków;
- pełni funkcje parkingu, czyli funkcje komunikacyjne.

Drzewica – struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Drzewica – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

Zawarta w Lokalnym Programie Rewitalizacji Drzewicy 2015-2022, obowiązująca koncepcja rewitalizacji miasta:

- ma charakter obszarowy;
- wskazuje na konieczność rewitalizacji całego historycznego centrum miasta wraz z sąsiadującymi z nim terenami mieszkaniowymi, które charakteryzują się:

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

- lokalizacją obiektów zabytkowych;
- dominacją zabudowy jednorodzinnej;
- degradacją zabudowy;
- największymi brakami infrastrukturalnymi;
- koncentracją problemów społecznym (bezrobocie, wykluczenie społeczne, przestępczość, uzależnienia, przemoc rodzinna itp.);
- w aspekcie przestrzennym zakłada:
 - poprawę standardów mieszkaniowych poprzez remonty substancji mieszkaniowej;
 - kształtowanie przestrzeni publicznych o wysokim standardzie oraz uporządkowanie funkcji targowej i komunikacyjnej;
 - odnowienie historycznego wizerunku centrum miasta;
 - kształtowanie funkcji turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej;
 - poprawa dostępności do usług publicznych, w tym opieki społecznej;
- w aspekcie gospodarczym zakłada:
 - ożywienie gospodarcze obszarów centrum poprzez rozwój mikro i małych przedsiębiorstw handlowych i gastronomicznych;
 - kształtowanie lokalowych i infrastrukturalnych warunków dla rozwoju średnich i małych przedsiębiorstw;
- w aspekcie społecznym planuje:
 - zahamowanie negatywnych zjawisk społecznych, m.in. poprzez działania wśród dzieci i młodzieży;
 - przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizację zawodową bezrobotnych;
 - poprawa bezpieczeństwa publicznego;
 - poprawa dostępności do usług kultury, sportu i rekreacji oraz opieki zdrowotnej.

Autorzy opracowania traktują zatem wskazany w ankiecie obszar jako pierwszy etap działań rewitalizacyjnych założonych w LPR. Działania na wskazanym obszarze:

- zostały zakończone;
- doprowadziły do uporządkowania funkcji parkingowej;
- zostały podjęte ze względu na lokalizację podmiotów usługowych, w tym handlowych wokół placu i w jego pobliżu;

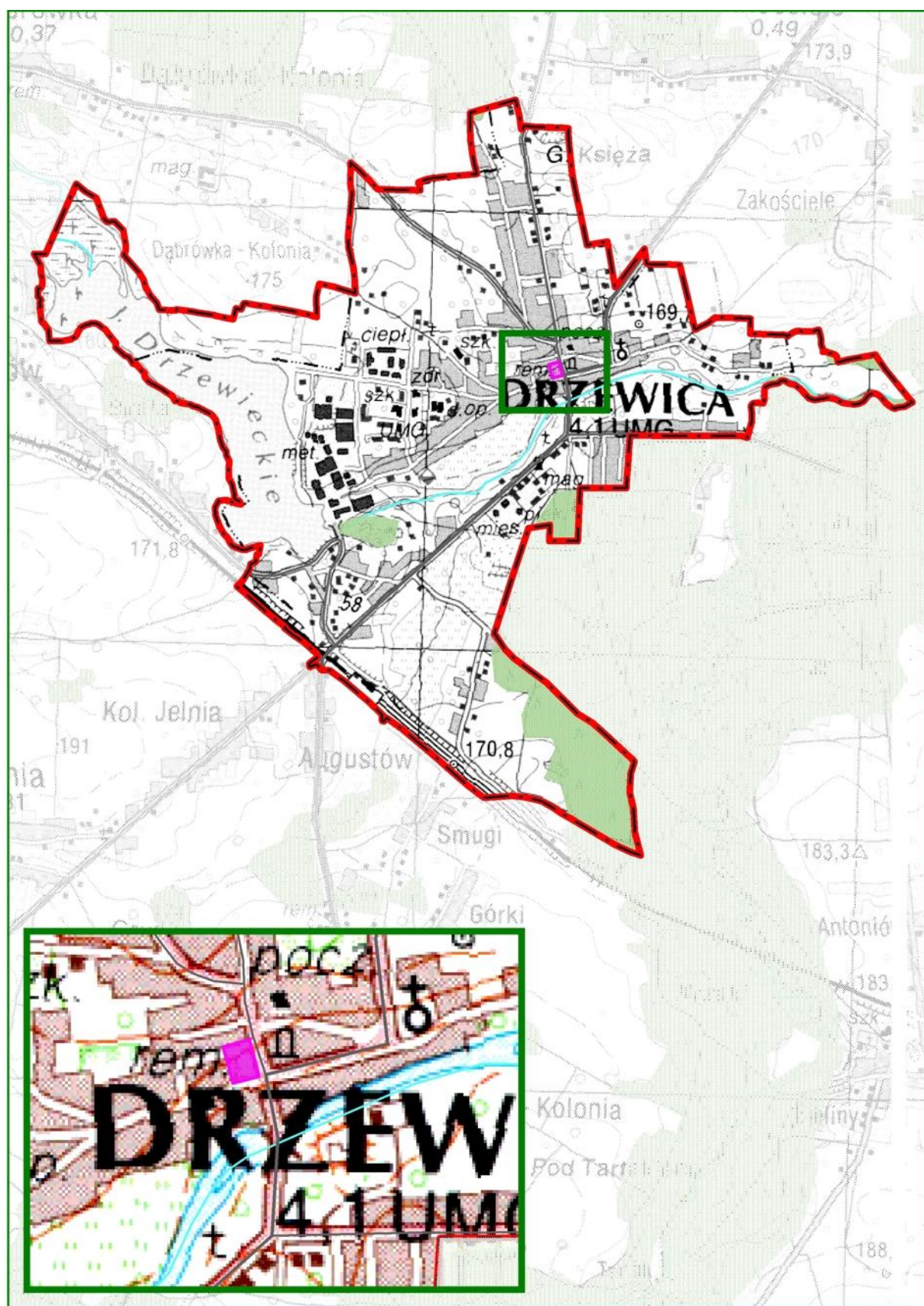
Drzewica – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji

- miały głównie aspekt przestrzenny i techniczny obejmując wymianę nawierzchni i oświetlenia, organizację miejsc parkingowych i kształtowanie estetyki placu poprzez wprowadzenie zieleni;
- w aspekcie społecznym objęły poprawę bezpieczeństwa publicznego poprzez instalację monitoringu;
- w aspekcie gospodarczym nie były prowadzone.

Skutki rewitalizacji

Działania rewitalizacyjne doprowadziły do:

- poprawy ładu przestrzennego i uporządkowania funkcji obszaru;
- poprawy bezpieczeństwa publicznego;
- ułatwienia działalności usługowej, administracyjnej, bakowej i handlowej w centrum miasta.

Obszar nr 1: Rynek w Drzewicy

Miasto:	Drzewica
Typ funkcjonalny:	przestrzeń publiczna (rynki i place)
Funkcja:	komunikacyjna
Powierzchnia:	0,30 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar nie posiada większej wartości kulturowej, natomiast stanowi element tożsamości miasta.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Remonty ulic i ciągów pieszych.
- Modernizacja oświetlenia ulic.
- Ukształtowanie przestrzeni publicznej o wysokim standardzie.
- Budowa systemu monitoringu miejskiego.

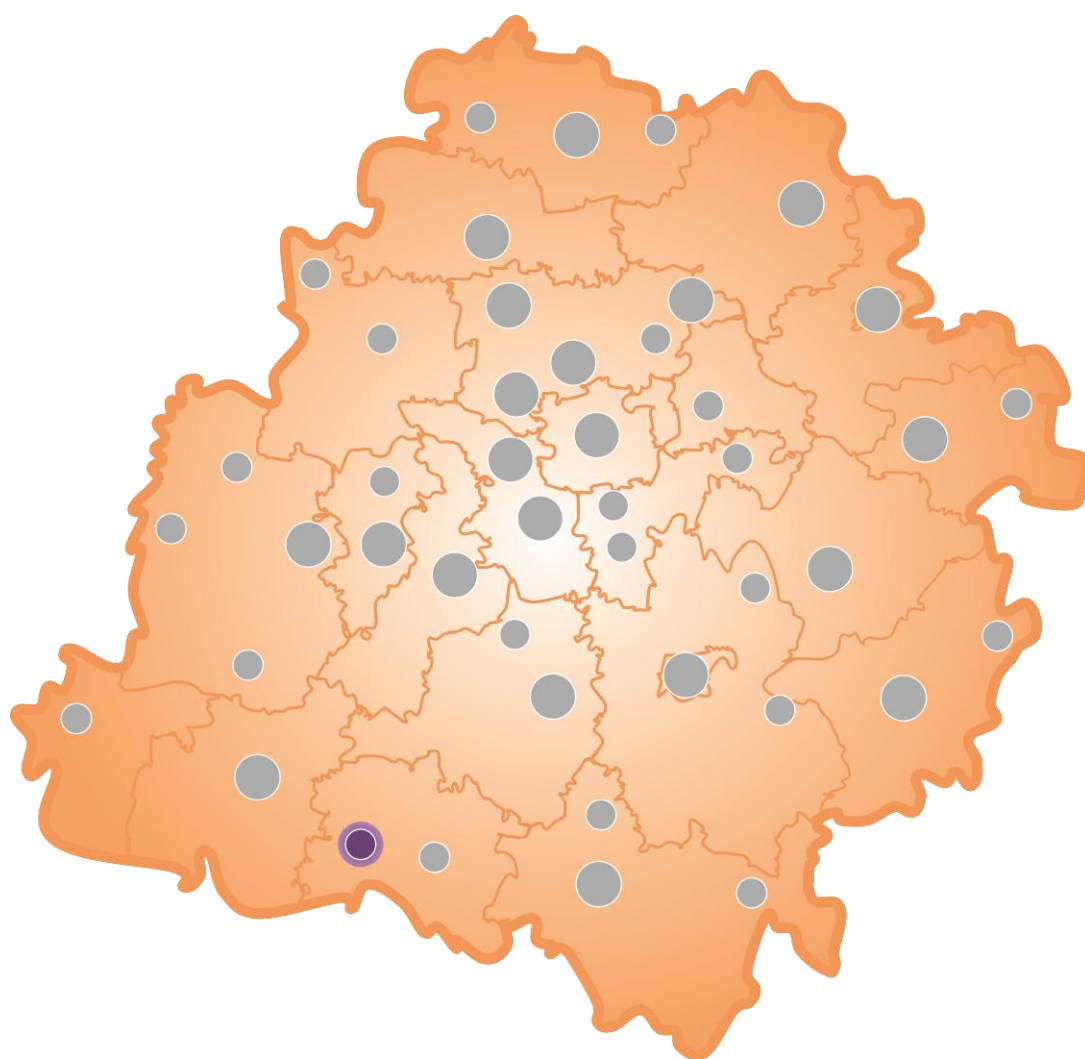
Wnioski

- Wzrost ładunku przestrzennego na obszarze 1.
- Zwiększenie dostępności komunikacyjnej dla mieszkańców miasta.
- Poprawa bezpieczeństwa w centrum Drzewicy.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

DZIAŁOSZYN

Działoszyn

<i>Rok uzyskania praw miejskich:</i>	1412-1870 odzyskane w 1974
<i>Powierzchnia:</i>	494 ha
<i>Liczba ludności 31.XII.2014:</i>	6147
<i>Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.</i>	32,99%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Badania archeologiczne datują osadnictwo w rejonie Działoszyna od starożytności, a powstanie osady na przełom XII i XIII wieku. O jej powstaniu decydowało korzystne położenie, na pograniczu geograficznych i historycznych krain Małopolski i Wielkopolski, wzdłuż Warty. W średniowieczu przebiegał tędy również ważny szlak handlowy z Rusi na Śląsk, przez Radomsko i Wieluń. Najstarsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1411 r. i dotyczy kościoła parafialnego, a w 1412 roku Działoszyn został lokowany jako miasto na prawie magdeburskim. Centrum miasta był prostokątny rynek z wychodzącymi z jego narożników ulicami.

Podstawą rozwoju społeczno-gospodarczego miasta w następnych stuleciach były handel ze Śląskiem i rzemiosło. Na przełomie XV i XVI w. miejscowość była ośrodkiem klucza dóbr magnackich, składającego się z 10 wsi. W 1536 roku, na południe od Starego Miasta, właściciele Działoszyna, Męcińscy, budują pałac, przebudowany w XVII wieku w stylu późnorenansowym i uzupełniony o założenie parkowe. W XVI wieku Działoszyn był silnym ośrodkiem ruchu kalwińskiego i ariańskiego. W XVII w. podczas „Potopu” szwedzkiego miasto zostało całkowicie spalone. W I połowie XVIII wieku zostało odbudowane i stało się ponownie ważnym ośrodkiem handlowym. W strukturze społecznej i gospodarczej miasta coraz większą rolę odgrywała ludność żydowska i około 1760 r. wybudowano synagogę.

W II połowie XVIII w., na wschód od miasta lokacyjnego założono Nowe Miasto z układem urbanistycznym nawiązującym do wzorów francuskich. W centrum tej części miasta znajduje się duży kwadratowy plac o charakterze reprezentacyjnym, typowy dla założen osiemnastowiecznych. Z jego wschodniej i zachodniej pierzei wychodzą po dwie ulice. z zabudową pierzejową, z XIX wieku. W tym okresie przebudowano również pałac i park oraz założono winnicę. W 1793 r., w wyniku II rozbioru Polski, Działoszyn znalazł się w zaborze pruskim, od 1807 r. wszedł w skład Księstwa Warszawskiego, a po Kongresie Wiedeńskim, w 1815 r. wszedł w skład imperium rosyjskiego.

Po pożarze w 1802 r. miasto zostało odbudowane według nowego planu, na podstawie którego, dwa rynki i Nowy łączono dość regularną siecią ulic. Złe zarządzanie właścicieli i dzierżawców dóbr przyczyniło się do upadku gospodarczego miasta, a w 1870 r. Działoszyn utracił prawa miejskie w wyniku represji carskich, po powstaniu styczniowym. Pod koniec XIX wieku, w mieście powstała fabryka cygar Kronenberga, jednak aż do lat sześćdziesiątych XX w. Działoszyn był podupadającym ośrodkiem handlu i rzemiosła.

Ponowne ożywienie społeczno-gospodarcze Działoszyna było wynikiem budowy cementowni Warta I (1964) i Warta II (1971-1974). Miejscowość odbudowano ze zniszczeń wojennych, wyposażono w infrastrukturę techniczną i rozbudowano o osiedla blokowej zabudowy mieszkaniowej. 1 stycznia 1974 roku Działoszyn odzyskał prawa miejskie.

Zasadniczy, najbardziej zurbanizowany obszar Działoszyna znajduje się na północnym, wysokim brzegu Warty i tworzy rozciągnięty równoleżnikowo, wzdłuż górnej krawędzi doliny rzecznej, układ funkcjonalno-przestrzenny. Układ ten składa się z kilku, powstałych w różnym czasie układów rozplanowania. Główną osią kompozycyjną miasta, o przebiegu wschód-zachód, jest układ średniowiecznego miasta lokacyjnego na zachodzie i miasta osiemnastowiecznego na wschodzie, czyli Starego i Nowego Miasta, powiązane siecią ulic z I połowy XIX wieku. Dominantą architektoniczną tego układu jest rokokowy kościół z 1787 r. wraz z klasycystyczną dzwonnica z początku XIX wieku. Omawiany obszar charakteryzuje się parterową i jednopiętrową, wielorodzinną zabudową mieszkaniową z XIX i początków XX wieku. Na wschód i północno-wschód od Nowego Miasta zlokalizowane są osiedla wielorodzinnej zabudowy blokowej. A na północ od Nowego Miasta tereny przemysłowe i poprzemysłowe. Cały ten obszar otoczony jest od zachodu, północy i wschodu osiedlami domów jednorodzinnych różnego wieku, przechodzącą wzdłuż dróg wylotowych w zabudowę zagrodową. Odrębny układ stanowi założenie pałacowo-parkowe z XVII wieku, położone w dolinie Warty, na południe od Starego Rynku. Przy wylotowych drogach w kierunku wschodnim i zachodnim znajdowały się, zgrupowania stodoł. Ślady jednego z nich zachowały się przy drodze do Kamionu, na zachodnim skraju miasta.

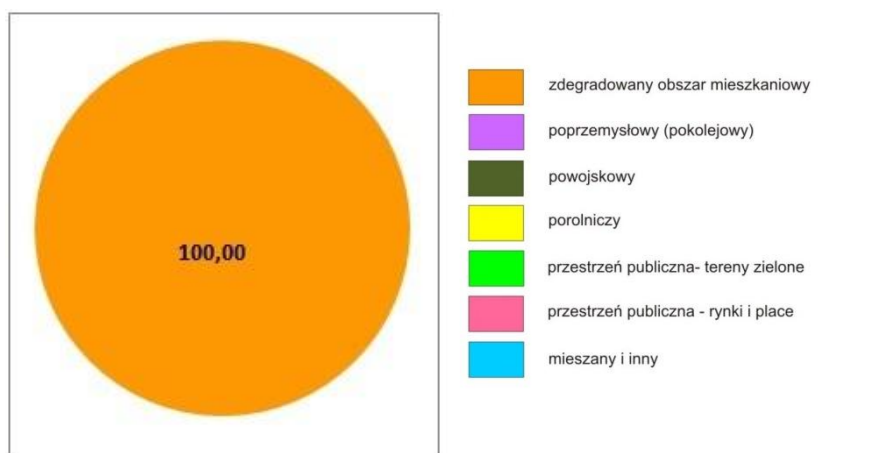
Do najważniejszych zabytków Działoszyna należą:

1. późnorennesansowy pałac z XVII w. Stanisława Męcińskiego;
2. późnobarokowy kościół p.w. Znalezienia Krzyża Św. i św. Marii Magdaleny z 1787 r.;
3. dzwonnica z XVIII w.;
4. dróżniczówka PKP z 1927 r.;
5. dworzec PKP z 1927 r.;
6. tartak na rzece Warcie z ok. 1922 r.;
7. młyn wodny na rzece Warcie z lat 1905-1940;
8. elektrownia wodna, drewniana.

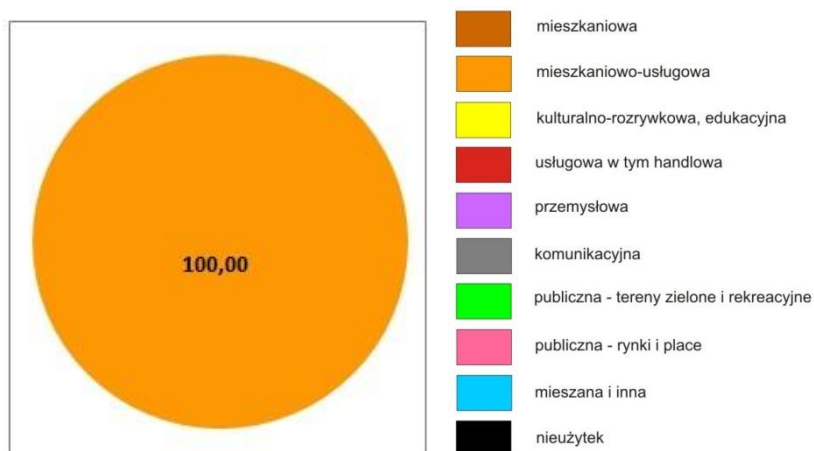
Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

Jako wymagające rewitalizacji wskazano 3 obszary o powierzchni całkowitej 162,96 ha:

- są one identyczne ze wskazanymi w aktualnym jeszcze Lokalnym Programem Rewitalizacji miasta Działoszyn 2008-2015;
- tworzą zwarty układ przestrzenny i obejmują:
- historyczne centrum, czyli Stare i Nowe Miasto wraz z założeniem pałacowo-parkowym;
- położone na wschód i północny-wschód od centrum osiedle wielorodzinnej zabudowy blokowej;
- otaczające centrum obszary wielorodzinnej i jednorodzinnej zabudowy mieszkaniowej;
- tereny przemysłowe położone na północ od centrum miasta;
- tereny otwarte na południe i zachód od terenów zurbanizowanych;
- typologicznie należą do zdegradowanych terenów mieszkaniowych;
- pełnią funkcje mieszkaniowo-usługowe.

Działoszyn – struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

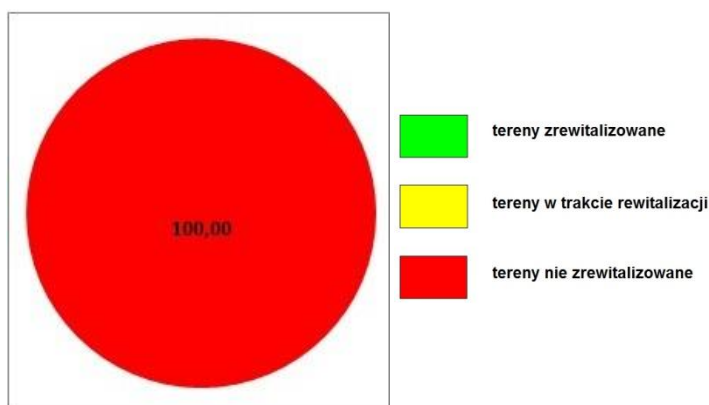

Działoszyn – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

Zawarta w Lokalnym Programie Rewitalizacji miasta Działoszyn 2008-2015, obowiązująca koncepcja rewitalizacji miasta:

- ma charakter obszarowy;
- planuje interwencję na obszarach charakteryzujących się:
 - największą koncentracją problemów społeczno-gospodarczych;
 - postępującą degradacją przestrzeni publicznych i zabudowy;
 - chaosem przestrzennym;
- w aspekcie przestrzennym zakłada:
 - przywrócenie ładu przestrzennego
 - poprawę standardów mieszkaniowych na terenach wielorodzinnej zabudowy blokowej poprzez termomodernizację budynków;
 - kształtowanie przestrzeni publicznych o wysokim standardzie;
 - poprawę standardów obiektów użyteczności publicznej, głównie poprzez modernizację;
 - kształtowanie na terenach otwartych funkcji sportowo-rekreacyjnej, w tym przywrócenie tych funkcji na terenach nadwarciańskich w południowo-wschodniej części miasta;
 - modernizację układu ulicznego miasta i budowę parkingów;
 - remont zabytkowego kościoła p.w. Znalezienia Krzyża Świętego i św. Marii Magdaleny;
- w aspekcie gospodarczym zakłada:
 - kształtowanie warunków sprzyjających przedsiębiorczości;
 - ożywienie gospodarcze obszarów centrum poprzez rozwój mikro i małych przedsiębiorstw handlowych i gastronomicznych;
- w aspekcie społecznym planuje:
 - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez adaptację różnych budynków na cele mieszkaniowe;
 - poprawa bezpieczeństwa publicznego;
- nie przewiduje rewaloryzacji zabudowy mieszkaniowej i układów urbanistycznych w historycznym centrum miasta;
- nie wskazuje na możliwość kształtowania się stref i powiązań funkcjonalnych historycznego centrum i obszarów otaczających;
- nie wskazuje kierunków rewitalizacji i zagospodarowania terenów przemysłowych.

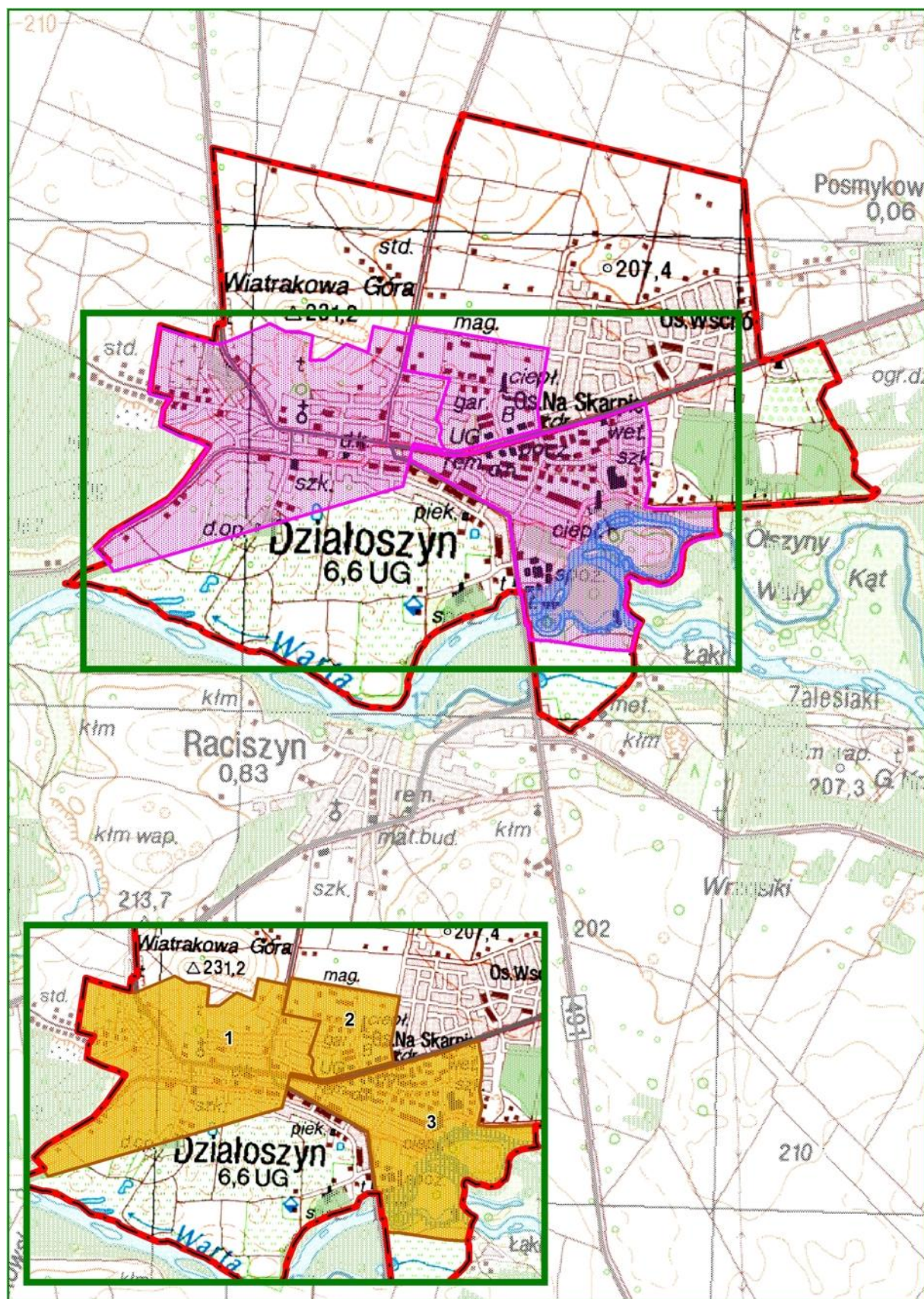

Działoszyn – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji

Według ankiet przekazanych przez urząd Miasta i Gminy w Działoszynie, na wskazanych obszarach nie przeprowadzone jeszcze żadnych działań rewitalizacyjnych.

Skutki rewitalizacji

Wobec wskazywanego w ankietach braku działań rewitalizacyjnych, należy przyjąć, że nie obserwuje się na razie żadnych skutków rewitalizacji.

Obszar nr 1

Miasto:	Działoszyn
Typ funkcjonalny:	zdegradowany obszar mieszkaniowy
Funkcja:	mieszkaniowo-usługowa
Powierzchnia:	82,38 ha

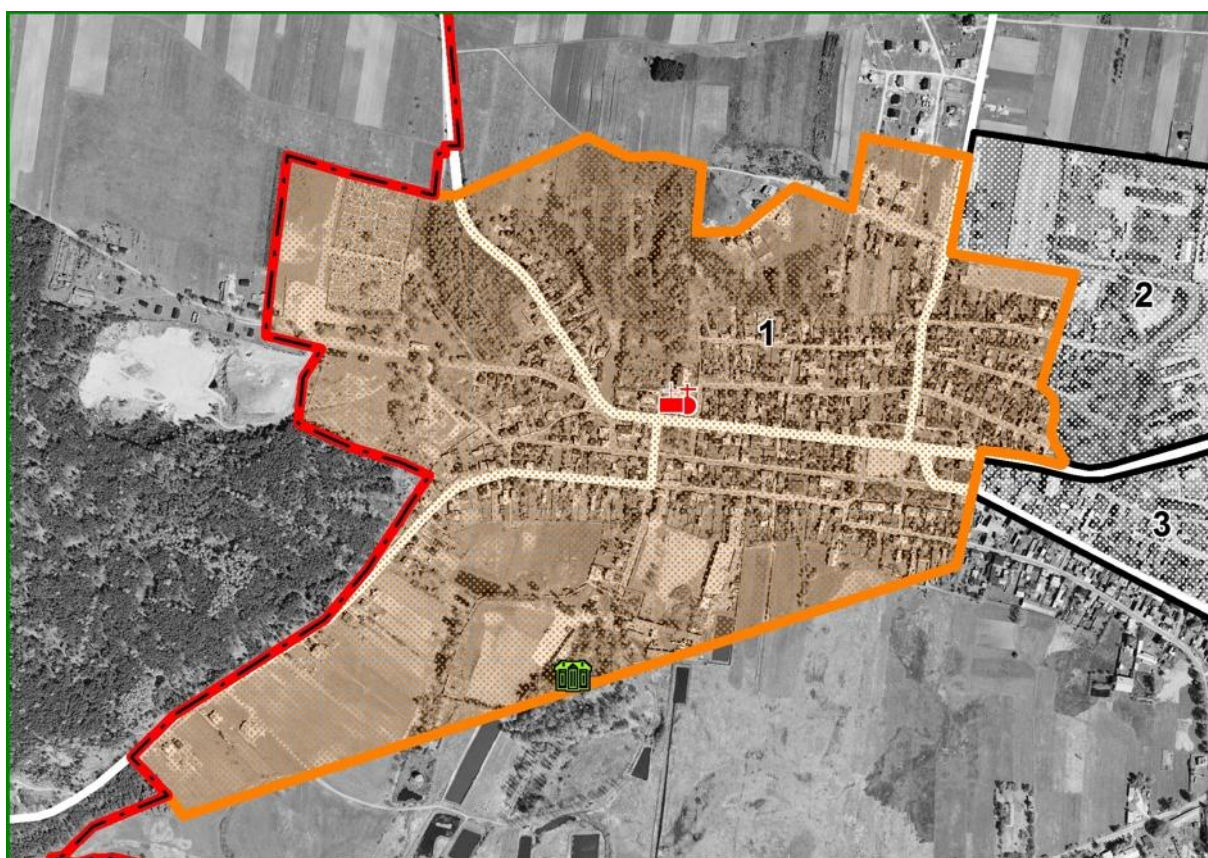
Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar to teren Historycznego Działoszyna obejmujący funkcjonalne centrum miasta. Zlokalizowane są tu strefy „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej oraz część strefy ochrony konserwatorskiej układów przestrzennych „B”. Stanowi on zatem obszar posiadający wartość kulturową oraz będący elementem tożsamości miasta.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Obecnie nie są prowadzone ani nie planuje się w najbliższym czasie prac rewitalizacyjnych na obszarze nr 1.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 2

<i>Miasto:</i>	Działoszyn
<i>Typ funkcjonalny:</i>	zdegradowany obszar mieszkaniowy
<i>Funkcja:</i>	mieszkaniowo-usługowa
<i>Powierzchnia:</i>	19,96 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar nie posiada większej wartości kulturowej, uznawany jest jednak za element tożsamości miasta.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Obecnie nie prowadzi i nie planuje się w najbliższym czasie działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 2.

OBSZAR 2: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 3

Miasto:	Działoszyn
Typ funkcjonalny:	zdegradowany obszar mieszkaniowy
Funkcja:	mieszkaniowo-usługowa
Powierzchnia:	60,62 ha

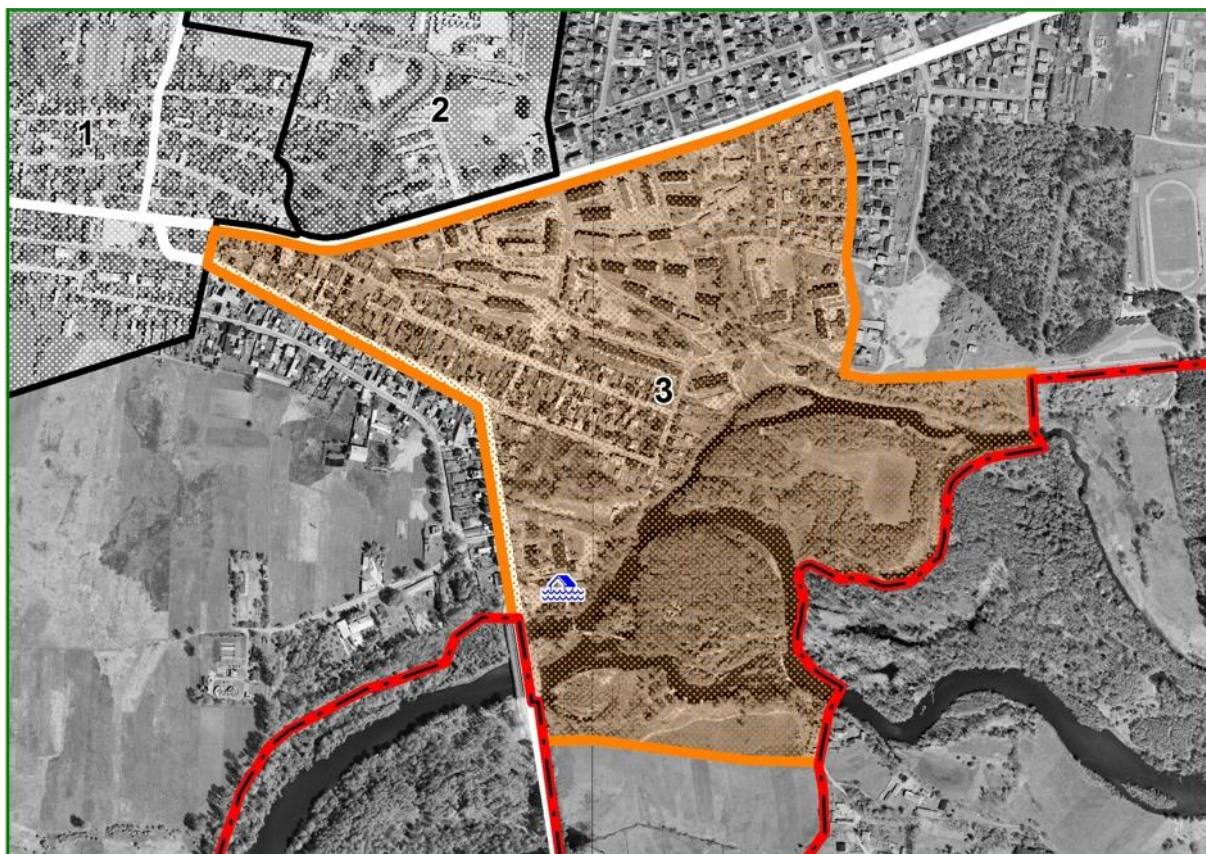
Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar nie posiada większej wartości kulturowej, ale uznawany jest za element tożsamości miasta.

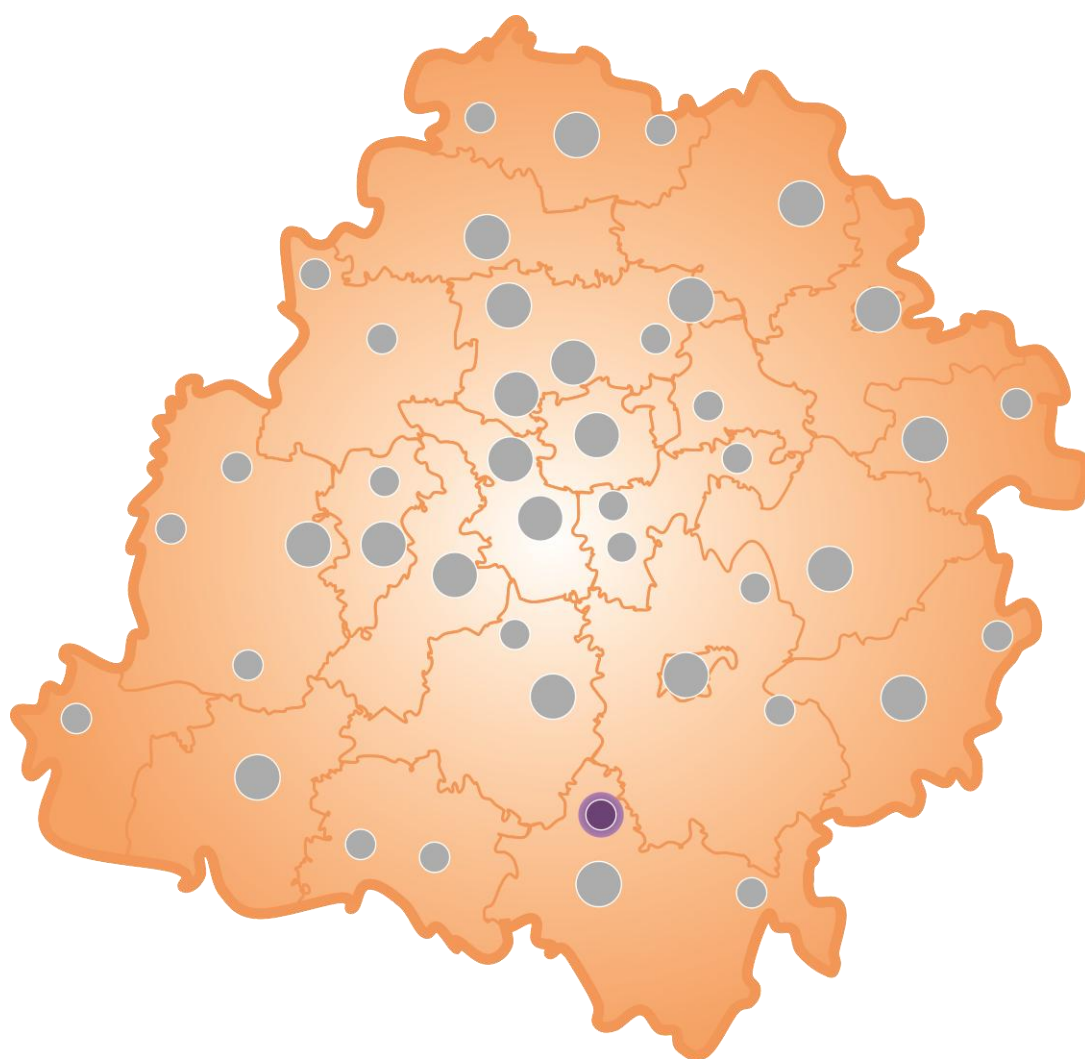
Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Obecnie nie prowadzi i nie planuje się w najbliższym czasie działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 3.

OBSZAR 3: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

KAMIEŃSK

Kamieńsk

Uzyskanie praw miejskich:	1374-1870 odzyskane w 1994
Powierzchnia:	1199 ha
Liczba ludności 31.XII.2014:	2875
Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.	1,47%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Osada powstała prawdopodobnie w XIII w., na przeprawie przez podmokłą dolinę rzeki Kamionki. Najstarsza wzmianka o wsi, dotycząca parafii, pochodzi z 1291r. Wieś rozwijała się jako owalnica, wokół placu targowego, w rozwidleniu traktu handlowego z Przedborzadą Łasku. Wewnątrz placu zlokalizowany został kościół. W 1374 r., regentka Elżbieta, nadała miejscowości przywilej lokacyjny na prawie magdeburskim. Prawa miejskie zostały potwierdzone przez króla Władysława Jagiełłę w 1420 r. Na przełomie XIII/XIV w., ważniejszą rolę niż trakt Przedbórz – Łask zaczął ograżać trakt Piotrków – Radomsko – Częstochowa i na jego linii, w trakcie lokacji miasta wytyczono obecny rynek. Układ przestrzenny miasta lokacyjnego rozwijał się w kierunku zachodnim, a z pozostałych stron miasto otaczały łąki.

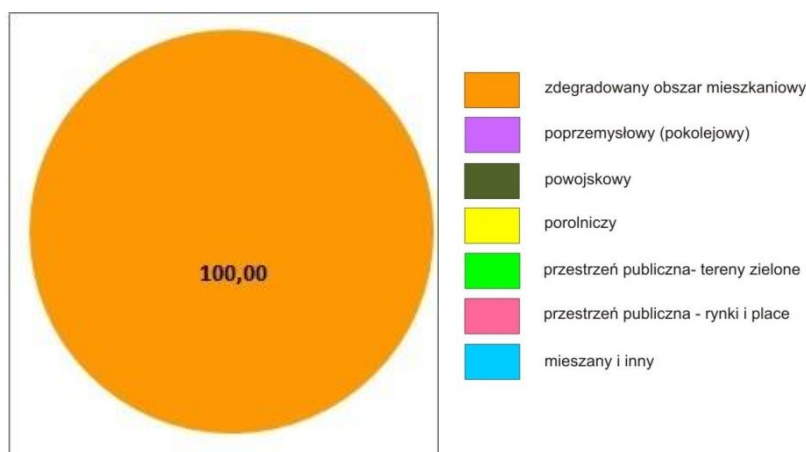
Do XIX w. miasto było ośrodkiem lokalnego handlu oraz produkcji piwa spirytusu. Po II rozbiorze Polski Kamieńsk znalazł się w zaborze pruskim, a od 1807 roku wszedł w skład Księstwa warszawskiego. Po 1815 roku miasto zostało natomiast objęte granicami Królestwa Polskiego. Rozwój społeczno-gospodarczy miasta był ograniczony przez stulecia sąsiedztwem większych ośrodków. Nie powiodły się też próby ożywienia gospodarczego miasta w początkach XIX w. poprzez założenie niewielkich zakładów włókienniczych. Sytuacji tej nie zmieniło również przeprowadzenie w pobliżu miasta linii kolei warszawsko-wiedeńskiej w XIX w. W rezultacie miasto utraciło prawa miejskie w 1870 r., które odzyskało w 1994 r.

We współczesnym układzie funkcjonalno-przestrzennym miasta widoczne są ślady zarówno lokacyjnego układu urbanistycznego jak i osady przedlokacyjnej. W centrum wzdłuż drogi Piotrków Trybunalski – Radomsko znajduje się długi, wąski rynek, który od południa, północy, a zwłaszcza od zachodu otacza średniowieczny układ rozplanowania miasta lokacyjnego. Na północnym wschodzie rynek sąsiaduje z obszarem osady przedlokacyjnej, na którym widoczne są ślady dawnej owalnicy. Jej dawne centrum wyznacza kościół p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła. Zabudowę Kamieńska stanowi parterowa i jednopiętrowa zabudowa wielo- i jednorodzinna, o zwartym, pierzejowym charakterze i stosunkowo dużej intensywności poziomej, malejącej w kierunku granic miasta. Wzdłuż dróg wylotowych zwarta zabudowa jednorodzinna przechodzi w zabudowę o charakterze zagrodowym.

Najcenniejszym zabytkiem Kamieńska jest neorenesansowy kościół p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła z lat 1899-1903.

Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

Kamieńsk nie posiada obecnie Lokalnego Programu Rewitalizacji. W ankietach, jako wymagający rewitalizacji wskazano 1 obszar o powierzchni 17,67 ha, który:

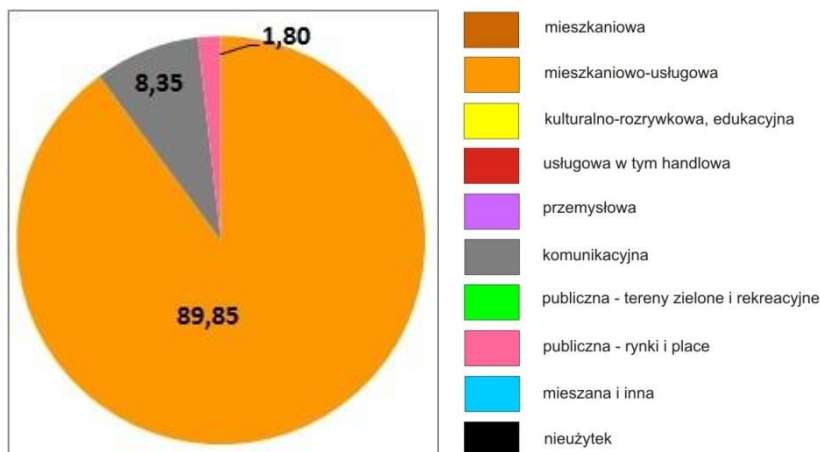

Kamieńsk – struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

- obejmuje najbardziej zurbanizowany, centralny obszar miasta z:
 - rynkiem i układem urbanistycznym miasta lokacyjnego;
 - terenem osady przedlokacyjnej z kościołem;
 - obszarem otaczającym historyczne centrum zabudowy mieszkaniowo-usługowej;
- typologicznie należy do zdegradowanych terenów mieszkaniowych;

W strukturze funkcjonalnej obszaru:

- dominuje funkcja mieszkaniowo-usługowa;
- podrzędne znaczenie mają funkcje terenów publicznych i komunikacyjna.

Kamieńsk – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

Ze względu na brak Lokalnego Programu Rewitalizacji, o koncepcji rewitalizacji miasta można wnioskować na podstawie materiału przekazanego przez Urząd Miasta i Gminy. Koncepcja ta:

- ma charakter obszarowy;
- zakłada w aspekcie przestrzennym:
 - kształtowanie ładu przestrzennego i przestrzeni publicznych o wysokim standardzie w centrum miasta;
 - modernizację budynków pełniących funkcje publiczne;
 - wprowadzanie do centrum funkcji kulturalnych;
 - remonty i modernizację ulic oraz wymianę infrastruktury technicznej;
- w aspekcie społecznym i gospodarczym planuje ograniczone działania tj.:
 - poprawę bezpieczeństwa publicznego poprzez instalację monitoringu miejskiego;
 - likwidację barier architektonicznych i przestrzennych dla niepełnosprawnych;
 - ograniczone wprowadzanie nowych podmiotów gospodarczych;
- nie przewiduje:
 - remontów i rewaloryzacji zabudowy mieszkaniowej i poprawy warunków mieszkaniowych;
 - kształtowania stref o funkcjach handlowych, rekreacyjnych itp. oraz powiązań funkcjonalnych wewnątrz miasta.

Zgodnie z przekazanym materiałem:

- działania rewitalizacyjne zakończono na 1,15 ha;
- działania kontynuowane są na 0,71 ha;
- zrewaloryzowano rynek i wyremontowano jeden budynek w zachodniej części śródmieścia;
- wyremontowano 0,17 km ulic i częściowo wymieniono ich oświetlenie;
- zainstalowano monitoring miejski na rynku, czyli Placu Wolności;
- kontynuowane są:
 - prace przy przekształcaniu dawnej komendy policji na aptekę;
 - remonty ulic.

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

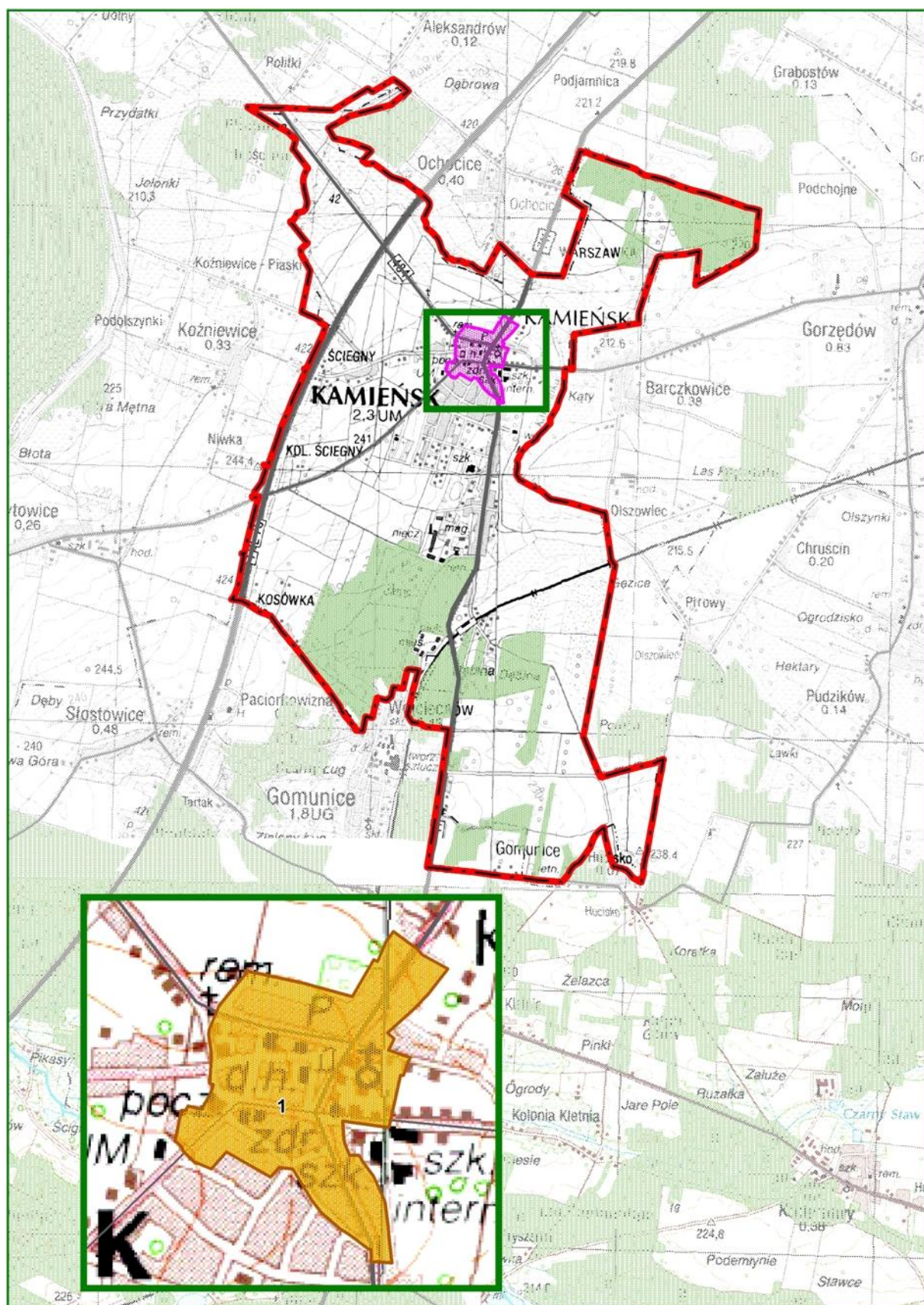

Kamieńsk – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji

Skutki rewitalizacji

Dotychczasowe działania rewitalizacyjne mają na razie ograniczone i inicjalne skutki:

- ukształtowano estetyczną przestrzeń publiczną w centrum miasta, w postaci Placu Wolności;
- poprawiono dostępność komunikacyjną centrum miasta;
- Plac Wolności staje się miejscem przebywania mieszkańców;
- prywatni właściciele wyremontowali główny obiekt gastronomiczny miasta i znacznie podnieśli jego standard;
- powstał nowy obiekt handlowy przy rynku;
- poprawił się stan bezpieczeństwa publicznego w rynku.

Obszar nr 1: Historyczny obszar śródmiejski m. Kamieńsk

Miasto:	Kamieńsk
Typ funkcjonalny:	zdegradowany obszar mieszkaniowy
Funkcja:	mieszkaniowo-usługowa, komunikacyjna, przestrzeń publiczna (rynki i place), nieużytek
Powierzchnia:	17,67 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar stanowi historyczne centrum miasta przez co posiada wartość kulturową oraz uznawany jest za element tożsamości miasta. W granicach omawianego terenu znajdują się obiekty wpisane do rejestru zabytków: Kościół parafialny św. Piotra i Pawła, a także obiekty w wojewódzkim i gminnym rejestrze: plebania przy kościele parafialnym, wikařówka przy kościele parafialnym, budynek mieszkalny zlokalizowany przy Placu Wolności.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Termomodernizacja dwóch budynków.
- Zmiana funkcji jednego z obiektów.
- Remonty ulic i ciągów pieszych o łącznej długości 0,75 km .
- Modernizacja oświetlenia ulic o długości 0,312 km .
- Remonty oraz budowa infrastruktury technicznej (0,475 km).
- Ukształtowanie przestrzeni publicznych o wysokim standardzie o powierzchni 0,0035 km².
- Wdrożenie systemu monitoringu miejskiego na Placu Wolności.
- Likwidacja barier dla niepełnosprawnych poprzez budowę pochylni przy budynku apteki.
- Wskazanie preferencji lokalizacyjnych dla określonej działalności gospodarczej przez przeznaczenie lokalu na aptekę zlokalizowanego w sąsiedztwie Samodzielnego Zakładu Opieki Zdrowotnej oraz budynku usługowego - kiosk spożywczy przy Placu Wolności.

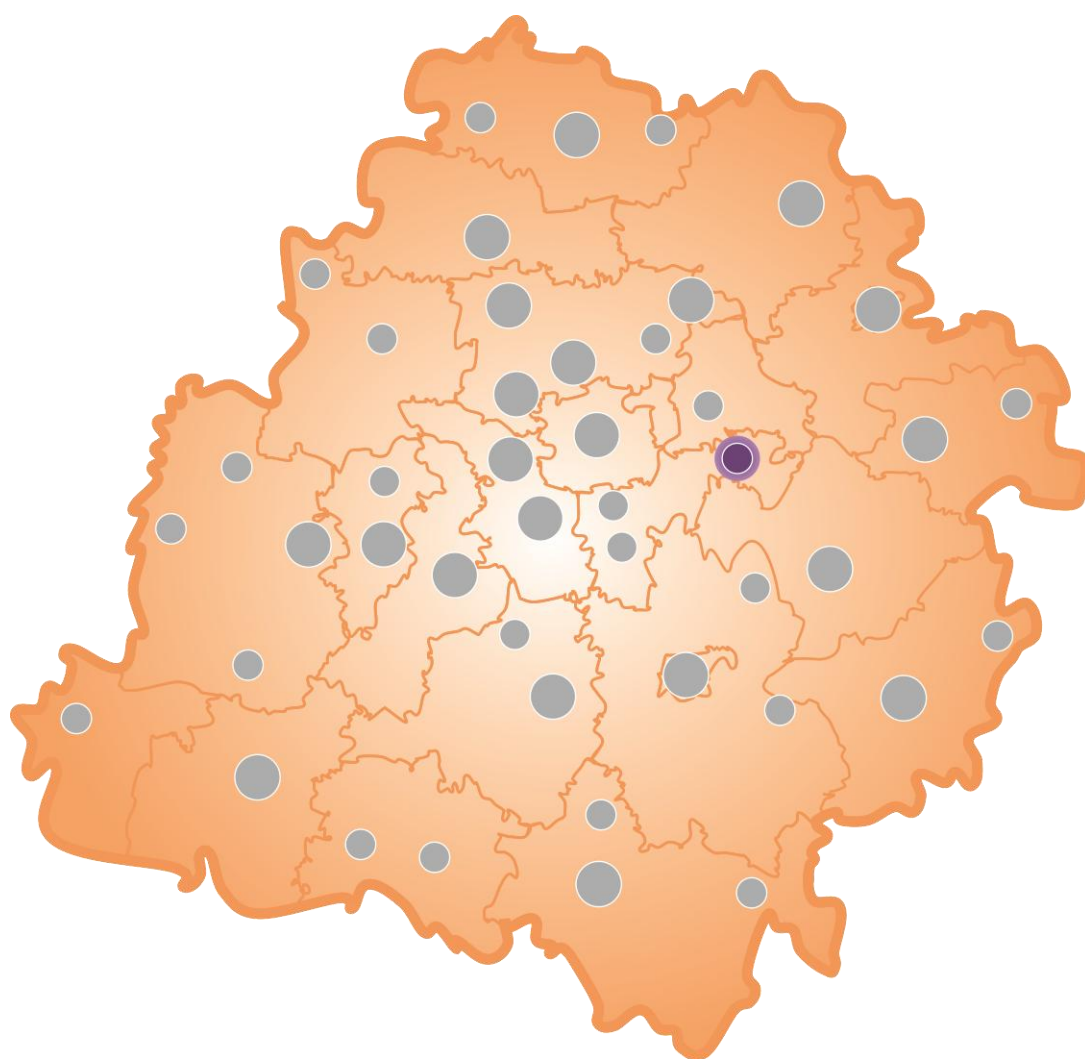
Wnioski

- Ukształtowanie atrakcyjnej przestrzeni miejskiej oraz poprawa walorów estetycznych.
- Stworzenie nowego terenu spotkań i rekreacji dla mieszkańców miasta.
- Wzrost ładu przestrzennego.
- Zwiększenie dostępności komunikacyjnej do obszaru nr 1.
- Poprawa warunków życia mieszkańców.
- Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców w śródmiejskiej części miasta.
- Poprawa sytuacji osób niepełnosprawnych.
- Ożywienie gospodarcze, w wyniku którego nastąpiła lokalizacja nowych podmiotów gospodarczych (1) oraz utworzenie czterech miejsc pracy.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

KOLUSZKI

Koluszki

Rok uzyskania praw miejskich:	1949 r.
Powierzchnia:	990 ha
Liczba ludności 31.XII.2014:	13370
Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.	3,72%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Miejscowość powstała na ważnym w średniowieczu bałtycko-ruskim trakcie handlowym, który prowadził m.in. z Łęczycy przez Brzeziny i Opoczno do Sandomierza. Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1399 r. i jest nią rejestr w Sądowych Księgach Brzezin. Znaczenie gospodarcze i polityczne Koluszek było jednak niewielkie.

Czynnikiem dynamicznego rozwoju miejscowości stało się dopiero wybudowanie kolei warszawsko-wiedeńskiej w 1840 r. W 1865 r. otwarto kolejowe połączenie Łódź – Koluszki, które połączyło Łódź z trasą kolei warszawsko-wiedeńskiej. Znaczenie Koluszek, jako ważnego w kraju węzła kolejowego wzrosło z chwilą połączenia kolejowego ze Skarżyskiem Kamienną przez Tomaszów Mazowiecki oraz uruchomienia nowo wybudowanej linii kolejowej przez Łódź Kaliską i Pabianice do Poznania. Na przełomie XIX i XX w. Koluszki były przede wszystkim osadą kolejową. W początkach XX w., wraz z rozwojem przemysłu i rzemiosła, w Koluszkach przyrasta liczba ludności, powstają nowe budynki mieszkalne, handlowe i przemysłowe. W 1939 r., stan rozwoju gospodarczego i przestrzennego Koluszek jest typowy dla dużej osady miejskiej.

Najstarszą częścią Koluszek, ukształtowaną XVIII w., są tzw. „Stare Koluszki”. W XVIII w. powstały również cztery kolonie czynszowe (Katarzynów, Felicjanów, Stefanów, Słotwiny), w których mieszkało 20 rodzin kolonistów niemieckich. W 1831 roku dołączono do nich osadę „Kowalszczyzna”, w której istniał folwark i kolonia Wypalenisko. Wraz z wybudowaniem linii kolei warszawsko-wiedeńskiej, Koluszki zostały rozdzielone na część wschodnią i zachodnią. Centrum miasta stał się dworzec kolejowy z budynkami stacyjnymi, wieżą ciśnień oraz domami kolejarskimi. Po obu stronach linii kolejowej rozwijała się, początkowo chaotycznie zabudowa mieszkaniowa, która wchłonęła historyczny, osiemnastowieczny układ rozplanowania „Starych Koluszek”.

Obecnie, najbardziej zurbanizowany obszar Koluszek ma podłużny kształt, rozciągnięty południkowo, wzdłuż linii kolejowej Warszawa – Piotrków Trybunalski. W położonej na wschód od linii kolejowej części miasta znajduje się centrum handlowo-usługowe miasta z najważniejszymi obiektami użyteczności publicznej. Zabudowa mieszkaniowa w tej części jest zróżnicowana i stosunkowo rozproszona. W pobliżu linii kolejowej znajduje się jedno i dwukondygnacyjna zabudowa mieszkaniowa z przełomu XIX i XX w. oraz z I połowy XX wieku. Na południe i wschód od niej znajdują się osiedla blokowej zabudowy wielorodzinnej z lat 60-tych i 70-tych XX w., a na północ. osiedla domów jednorodzinnych. W części miasta położonej na zachód od linii kolejowej dominuje zabudowa jednorodzinna różnego wieku i dwukondygnacyjna, wielorodzinna, z początków wieku XX. W pobliżu linii kolejowej zlokalizowane jest również osiedle wielorodzinnej zabudowy blokowej z lat 60-tych XX w. Tereny mieszkaniowe i mieszkaniowo-usługowe Koluszek otoczone są nieregularnym pierścieniem terenów przemysłowych i przemysłowo-magazynowych. Tereny o takich funkcjach zlokalizowane są również pomiędzy osiedlami mieszkaniowymi w zachodniej części miasta.

Najważniejszymi zabytkami Koluszek są:

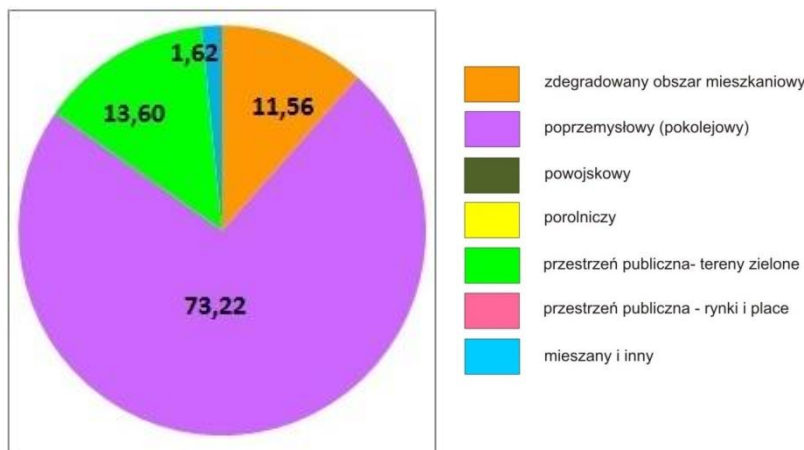
1. neogotycki kościół p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP z lat 1895-1904;
2. wieża ciśnień z XIX w.;
3. osiedle kolejowe z XIX w.

Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

W Koluszkach, jako wymagające rewitalizacji wskazano 5 obszarów o powierzchni całkowitej 36,84 ha. Obszary te:

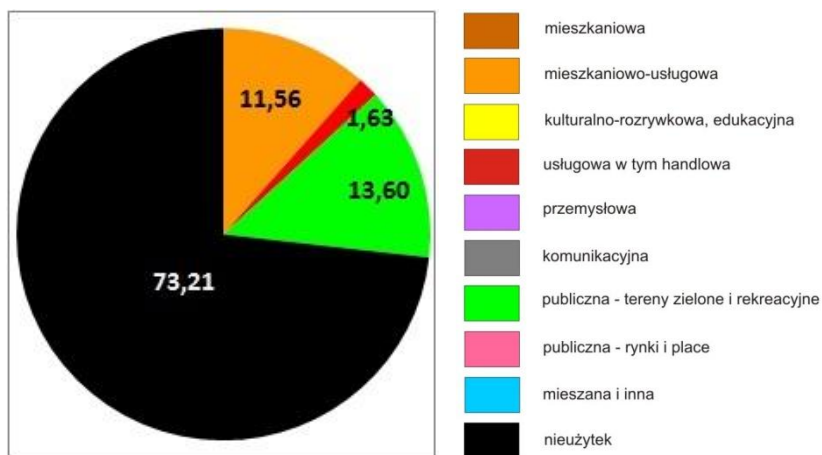
- są uwzględnione w nieaktualnym już Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Koluszek na lata 2007-2013, z wyjątkiem targowiska miejskiego (obszar 2.) zlokalizowanego na wschód od obszaru wskazanego do rewitalizacji w LPR, w zachodniej części centrum;
- stanowią jednak niewielką część obszarów wskazanych w LPR;
- obejmują fragmenty centralnej części miasta, po obydwu stronach linii kolejowej oraz tereny położone na północno-zachodnich peryferiach najbardziej zurbanizowanej części Koluszek;
- pod względem struktury typologicznej charakteryzując się:

- dominacją terenów przemysłowych, ze względu na dużą powierzchnię terenów po dawnej cegielni, zlokalizowanych w północno-zachodniej części miasta (obszar 5.);
- stosunkowo niewielkimi i zbliżonymi udziałami zdegradowanych terenów mieszkaniowych, zlokalizowanych po zachodniej stronie linii kolejowej (obszary 3. i 4.) oraz publicznych przestrzeni zielonych, które stanowi park miejski po wschodniej stronie linii kolejowej (obszar 1.);

Koluszki– struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

- pod względem struktury funkcjonalnej charakteryzują się:
 - dominacją nieużytków, ze względu na nieużytkowanie i brak zagospodarowania przemysłowych terenów byłej cegielni (obszar 5., o pow. 26,97 ha);
 - identycznymi jak w strukturze typologicznej udziałami terenów mieszkaniowo-usługowych i publicznych przestrzeni zielonych (odpowiednio 4,26 ha i 5,01 ha);
 - obecnością niewielkich powierzchni o funkcji handlowej, co wynika ze wskazania do rewitalizacji terenu rynku, odgrywającego rolę targowiska miejskiego (0,60 ha).

Koluszki – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

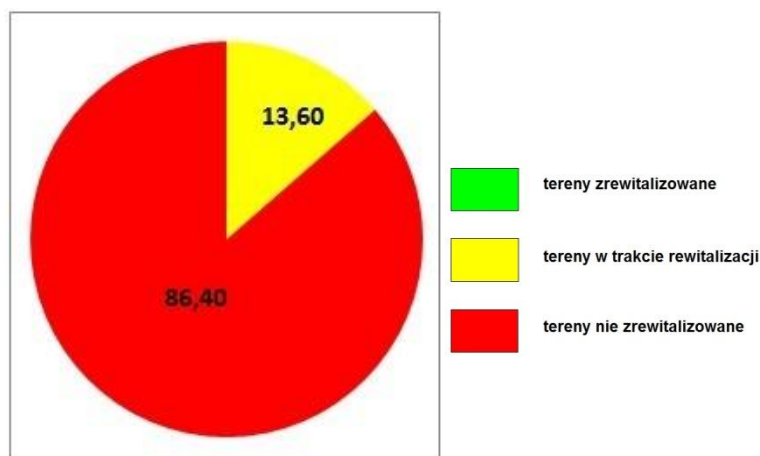
Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

Przyjęta w LPR na lata 2007-2013 koncepcja rewitalizacji:

- miała charakter obszarowy;
- wskazywała na dużą rolę zachodniej części miasta dla jego rozwoju, a jednocześnie koncentrację negatywnych zjawisk przestrzennych i społecznych;
 - degradację tkanki mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej;
 - degradację infrastruktury technicznej, w tym ciągów jezdnych;
 - dysfunkcję terenów przemysłowych;
 - brak przestrzeni publicznych o wysokim standardzie, w tym dla dzieci i młodzieży;
 - wysoki poziom wykluczenia społecznego, bezrobocia i uzależnień;
 - przestępczość i niski poziom bezpieczeństwa publicznego;

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

- zakładała rewitalizację centrum miasta,
 - głównie osiemnastowiecznego układu rozplanowania po zachodniej stronie linii kolejowej, z zabudową parterową oraz jedno i dwukondygnacyjnymi kamieniczkami, domem kultury, terenem sportowo-rekreacyjnym na północnym zachodzie i terenami magazynowo-handlowymi i przemysłowymi na południowym-wschodzie, w pobliżu linii kolejowej;
 - trenów kolejowych z dworcem PKP;
 - zlokalizowanych na wschód od linii kolejowej parku miejskiego oraz terenów mieszkaniowych na północ od niego;
 - wskazywała również konieczność rewitalizacji terenów przemysłowych dawnej cegielni;
 - w aspekcie przestrzennym zakładała poprawę wizerunku centrum miasta poprzez:
 - remonty i wzrost standardów tkanki mieszkaniowej;
 - kształtowanie estetycznych przestrzeni publicznych o wysokim standardzie, w tym rewaloryzację terenów zielonych;
 - poprawę funkcjonalności ruchu kołowego i pieszego;
 - modernizację obiektów użyteczności publicznej o funkcjach kulturalnych, edukacyjnych i integrujących społeczność lokalną;
 - rewaloryzację i ochronę obiektów cennych architektonicznie;
 - w aspekcie gospodarczym zakładała:
 - wspomaganie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw poprzez kształtowanie odpowiednich warunków lokalowych i infrastrukturalnych oraz bezpłatne doradztwo i szkolenia;
 - reaktywację funkcji turystycznej Koluszek;
 - aktywizację zawodową osób młodych;
 - likwidację „szarej strefy” gospodarczej;
 - w aspekcie społecznym zakładała:
 - zahamowanie negatywnych tendencji społecznych, w tym zmniejszanie bezrobocia;
 - zwiększenie dostępu mieszkańców do usług kultury;
 - modernizację obiektów infrastruktury społecznej;
 - nie precyzowała konkretnych działań:
 - kształtujących ład funkcjonalno-przestrzenny miasta i jego wyrażnie strefy funkcjonalne;
 - kształtujących wewnątrzmięskie powiązania funkcjonalne;
 - przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu i poprawie bezpieczeństwa publicznego;
- Obszary wskazane do rewitalizacji w przekazanych ankietach, w stosunku do założeń LPR:
- mają znacznie ograniczony zakres przestrzenny;
 - mają niewielki zakres działań, ograniczony w zasadzie do aspektu przestrzennego;
 - obejmują tereny będące własnością gminy;
 - można je traktować jako pierwszy etap działań rewitalizacyjnych.

Koluszki – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji .

Zgodnie z przekazanym materiałem:

- działania rewitalizacyjne są częściowo zakończone i kontynuowane w Parku Miejskim na 5,01 ha i obejmują na razie:

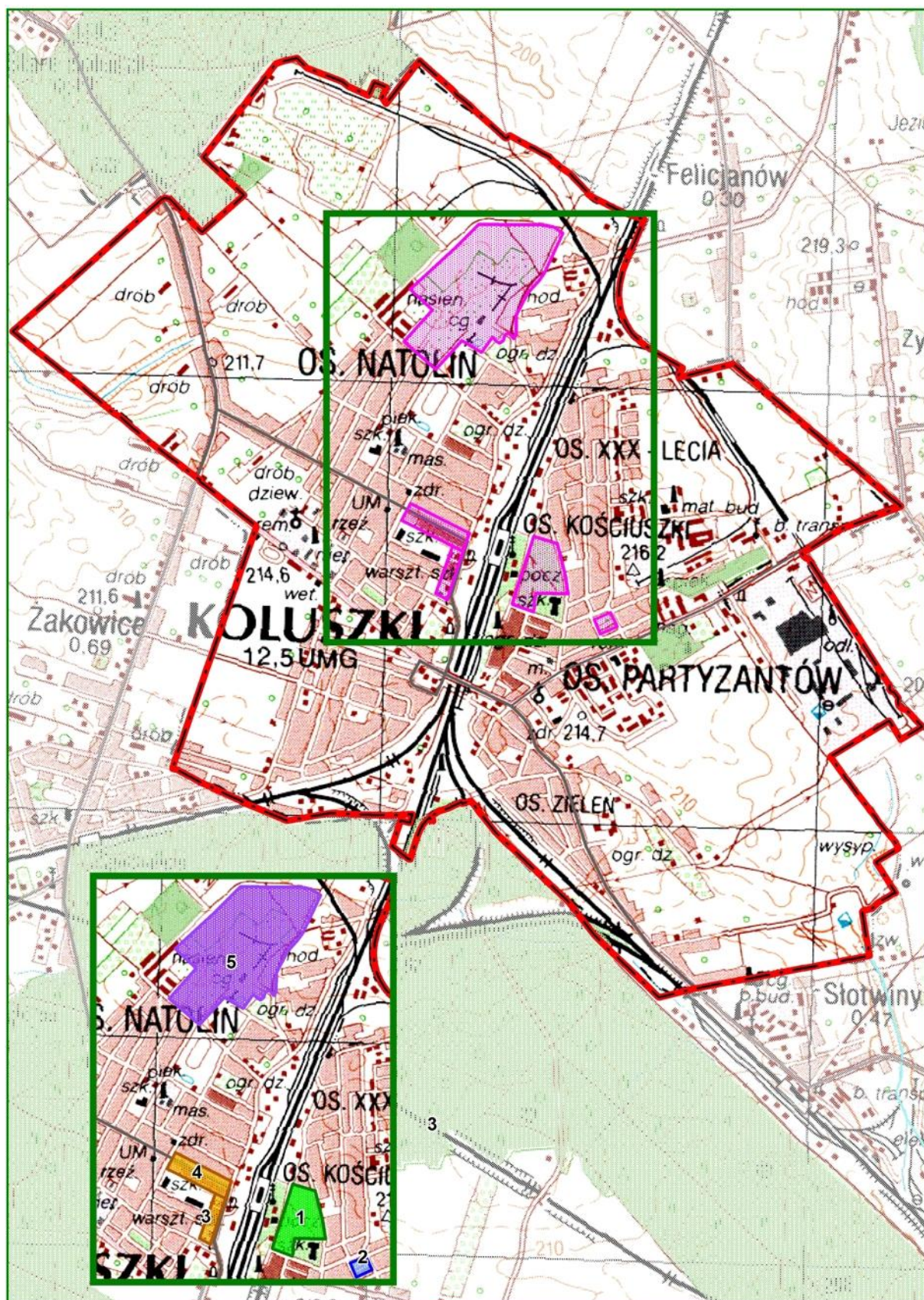
- remonty alejek i jezdni;
- wymianę infrastruktury, w tym oświetlenia;
- na terenach mieszkaniowo-usługowych, w celu ich aktywizacji gospodarczej wprowadzono ulgi podatkowe dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą;
- nie prowadzono innych działań w gospodarczym aspekcie rewitalizacji;
- nie prowadzono działań w społecznym aspekcie rewitalizacji.

Skutki rewitalizacji

Dotychczasowe działania rewitalizacyjne mają na razie ograniczone i inicjalne skutki:

- w Parku Miejskim kształtowana jest estetyczna przestrzeń publiczna o wysokim standardzie;
- skutki gospodarcze prowadzonych działań są na razie trudne do oceny;
- bark działań w aspekcie społecznym wyklucza wyraźne skutki w tym zakresie, powstająca atrakcyjna przestrzeń publiczna może przyczyniać się do kształtowania integracji społecznej.

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W
MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

Obszar nr 1: Park miejski

<i>Miasto:</i>	Koluszki
<i>Typ funkcjonalny:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Funkcja:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Powierzchnia:</i>	5,01 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar nie posiada większej wartości kulturowej, uznawany jest jednak za element tożsamości miasta.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Modernizacja oświetlenia alejek parkowych, o długości 1,7 km wraz z 103 oprawami i 59 słupami.
- Remont oraz budowa infrastruktury technicznej o długości 3,2 km².
- Rewaloryzacja alei parkowych o powierzchni 6571,05 m².

Wnioski

- Ukształtowanie atrakcyjnej przestrzeni miejskiej dla mieszkańców miasta.
- Stworzenie nowego terenu spotkań i rekreacji.
- Wzrost bezpieczeństwa na obszarze parku miejskiego w Koluszkach.
- Poprawa stanu infrastruktury technicznej.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 2: Plac Targowy przy ul. Rynek

Miasto:	Koluszki
Typ funkcjonalny:	inny
Funkcja:	handlowo-usługowa
Powierzchnia:	0,60 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar nie posiada większej wartości kulturowej, uznawany jest jednak za element tożsamości miasta.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

Obecnie nie prowadzi i nie planuje się w najbliższym czasie działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 2.

OBSZAR 2: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 3: Pierzeja przy ul. 3 maja

<i>Miasto:</i>	Koluszki
<i>Typ funkcjonalny:</i>	zdegradowany obszar mieszkaniowy
<i>Funkcja:</i>	mieszkaniowo-usługowa
<i>Powierzchnia:</i>	1,16 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

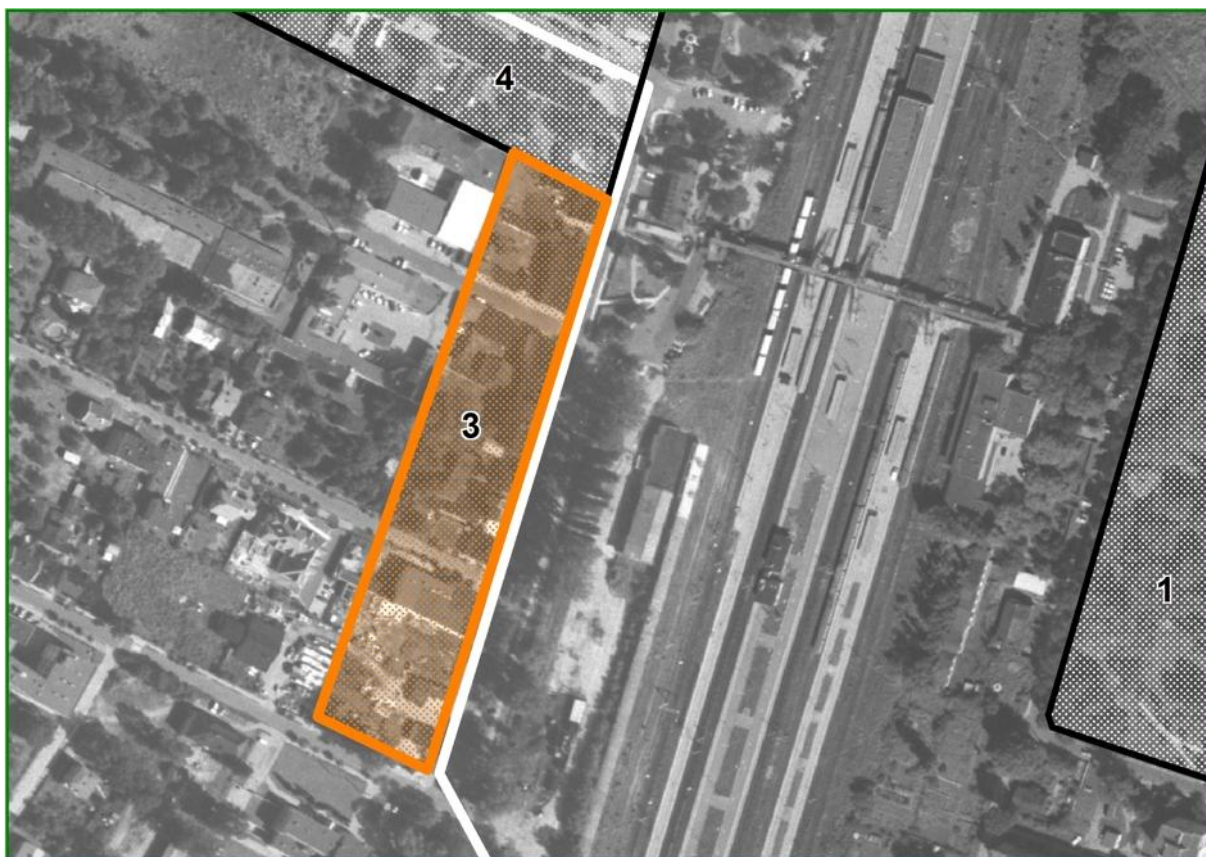
Omawiany obszar nie posiada większej wartości kulturowej, nie jest także uznawany za element tożsamości miasta.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Wprowadzono program zachęt inwestycyjnych w postaci zwolnień z podatku od nieruchomości budynków mieszkalnych wielorodzinnych lub ich części, w których zostały przeprowadzone prace remontowe.

Wnioski

- Włączenie w prace rewitalizacyjne mieszkańców i właścicieli nieruchomości przy ul.3maja.
- Kształtowanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości.

OBSZAR 3: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 4: Pierzeja przy ul. Brzezińskiej

Miasto: Koluszki
Typ funkcjonalny: zdegradowany obszar mieszkaniowy
Funkcja: mieszkaniowo-usługowa
Powierzchnia: 3,10 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar posiada wartość kulturową. Stanowi również element tożsamości miasta z zabytkowymi obiektami w postaci budynków mieszkalnych i mieszkalno-usługowych przy ul. Brzezińskiej nr 4, nr 16, nr 22, nr 24, nr 26, nr 30, nr 35 oraz zabytkowego układu rozplanowania.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Wprowadzenie programu zachęt inwestycyjnych w postaci zwolnień z podatku od nieruchomości budynków mieszkalnych wielorodzinnych lub ich części, w których zostały przeprowadzone prace remontowe

Wnioski

- Włączenie mieszkańców, w tym właścicieli nieruchomości, w działania rewitalizacyjne.
- Kształtowanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości.

OBSZAR 4: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 5: Tereny byłej Cegielni

<i>Miasto:</i>	Koluszki
<i>Typ funkcjonalny:</i>	zdegradowany teren przemysłowy
<i>Funkcja:</i>	nieużytek, częściowo wykorzystywany rolniczo
<i>Powierzchnia:</i>	26,97 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

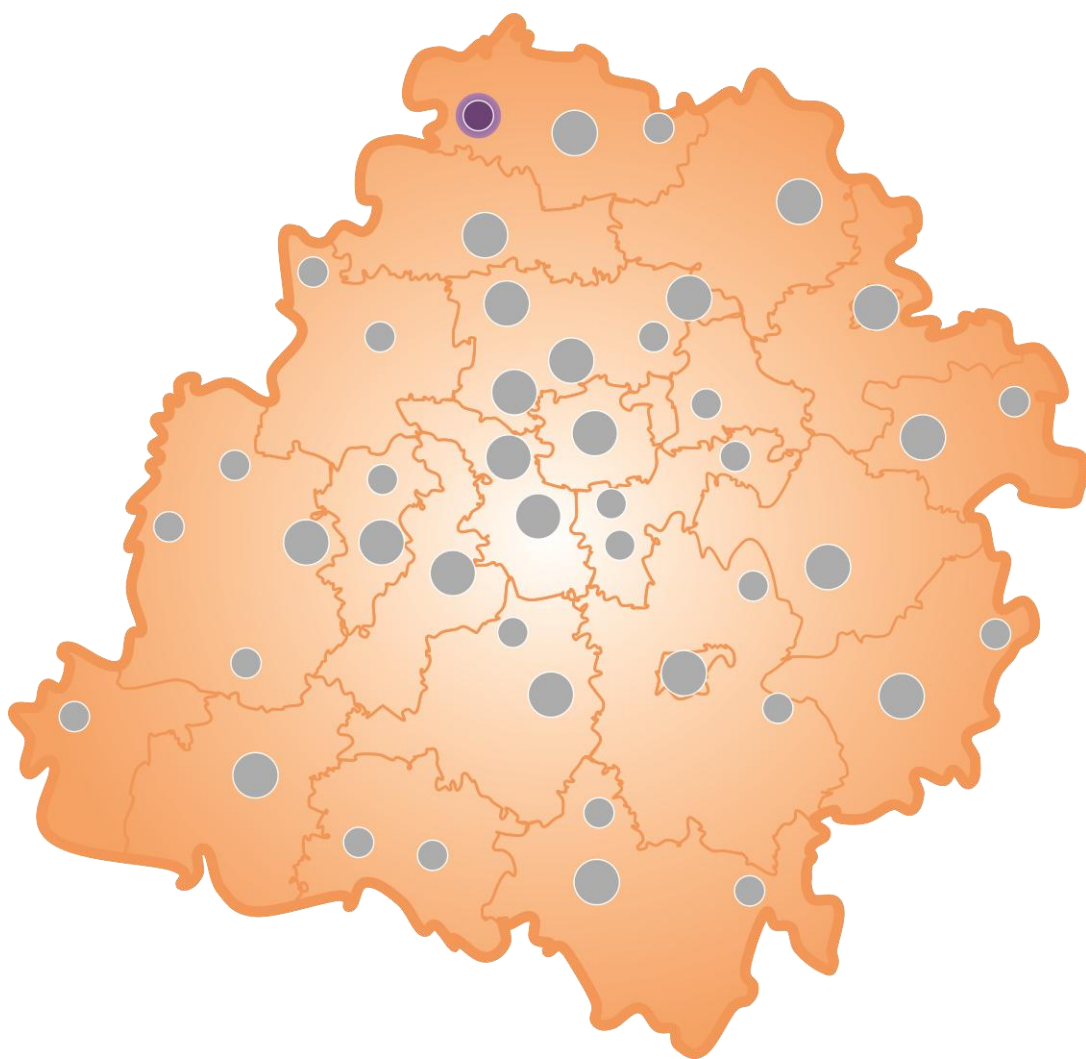
Omawiany obszar nie posiada wartości kulturowej.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Obecnie nie prowadzi i nie planuje się w najbliższym czasie działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 5.

OBSZAR 5: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

KROŚNIEWICE

Krośniewice

<i>Rok uzyskania praw miejskich:</i>	przed 1442-1870r. odzyskane w 1926 r.
<i>Powierzchnia:</i>	418ha
<i>Liczba ludności 31.XII.2014:</i>	4498
<i>Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.</i>	12,57%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Miejscowość powstała na pograniczu ziemi łęczyckiej Kujaw i Mazowsza przy traktach handlowych północ-południe i wschód-zachód. Pierwsze wzmianki o wsi pochodzą z 1355 r., a o parafii z 1388 r. Korzystne położenie sprzyjało rozwojowi handlu, co przyczyniało się do rozwoju miejscowości i uzyskania przez nią praw miejskich przed 1442 r. W XVI w., podstawą rozwoju gospodarczego Krośniewic oprócz handlu stało się rzemiosło, głównie kowalstwo i płatnerstwo. Do upadku gospodarczego miasta przyczyniły się: wielki pożar w 1576 r., zniszczenia podczas „potopu” szwedzkiego oraz liczne epidemie. W XVIII i XIX wieku miasto nie odzyskało swojego znaczenia, a w 1870 r. utraciło prawa miejskie. Prawa te zostały odzyskane w 1926 r.

We współczesnym układzie przestrzennym Krośniewic widoczne są ślady założenia średniowiecznego, wkomponowane w układ klasycystyczny. Miasto rozplanowane jest na planie krzyża, o przebiegu ramion północ-południe i wschód-zachód. Ramionami tymi są odpowiednio ciągi ulic Toruńska – Łęczycka i Kutnowska – Poznańska. W południowo-wschodniej ćwiartce ich skrzyżowania zlokalizowany jest prostokątny rynek dzisiejszy Plac Wolności, odłuższej osi zorientowanej południkowo. W południowej pierzei rynku, zamykając perspektywę ulicy Toruńskiej, zlokalizowany jest neogotycki kościół parafialny, p.w. Wniebowzięcia NMP.

Tereny wokół rynku charakteryzują się pierzejową zabudową parterowych i jednopiętrowych, rzadziej dwupiętrowych kamieniczek z przełomu XIX i XX wieku. Na zachód od pierścienia zabudowy kamienicowej, po południowej stronie ulicy Poznańskiej znajduje się osiedle domów jednorodzinnych. Na zachód od niego zlokalizowane jest targowisko miejskie. Drugie, większe osiedle domów jednorodzinnych, rozciąga się w południowej części miasta, tworząc szeroki równoleżnikowy pas, przecinający ulicę Łęczycką.

Na północ od rynku, poza pierścieniem zabudowy kamienicowej, po zachodniej stronie ulicy Toruńskiej, znajduje się duże osiedle wielorodzinnej zabudowy blokowej, ze stadionem miejskim w części północno-wschodniej. Na wschód od osiedla, po drugiej stronie ulicy Toruńskiej, rozciąga się południkowo klasycystyczny zespół pałacowo-parkowy Rembielińskich, a na północ od niego dawny folwark pełniący do dzisiaj funkcje rolniczo-przemysłowe. Na zachód od osiedla blokowej zabudowy wielorodzinnej zlokalizowane są tereny dawnej wąskotorowej Krośniewickiej Kolei Dojazdowej. Linia tej kolei przebiega na zachód od najbardziej zurbanizowanych terenów miasta.

Tereny zurbanizowane nie tworzą regularnego pierścienia wokół rynku. Są one skoncentrowane wzdłuż głównych osi kompozycyjnych miasta o przebiegu północ-południe i wschód-zachód, przy czym w kierunku wschodnim zabudowa ma bardzo niewielki zasięg przestrzenny. Na północno-zachód i wschód od zabudowy mieszkaniowej, na terenach otwartych, zlokalizowane są tereny przemysłowe i magazynowo-handlowe.

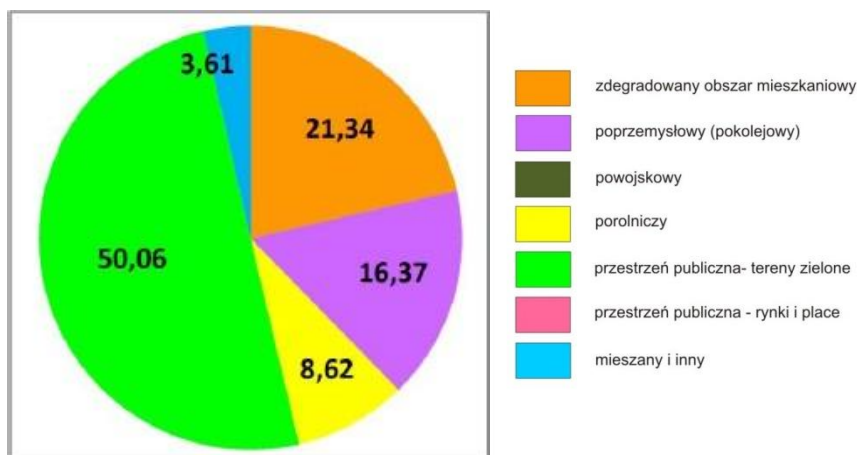
Do najważniejszych zabytków Krośniewic należą:

1. dawny klasycystyczny zajazd, od 1978 r. Państwowe Muzeum im. Jerzego Dunina-Borkowskiego;
2. zespół pałacowo-parkowy Rembielińskich, z II połowy XIX wieku;
3. pomnik Księcia Józefa Poniatowskiego z 1814 roku (najstarszy w Polsce) przy ul. Toruńskiej;
4. neogotycki kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny z lat 1862-1872;
5. synagoga z I połowy XIX wieku;
6. budynek zarządcy folwarku z II połowy XIX w., miejsce urodzin gen. broni Władysława Andersa;
7. Krośniewicka Kolej Dojazdowa z 1915r.

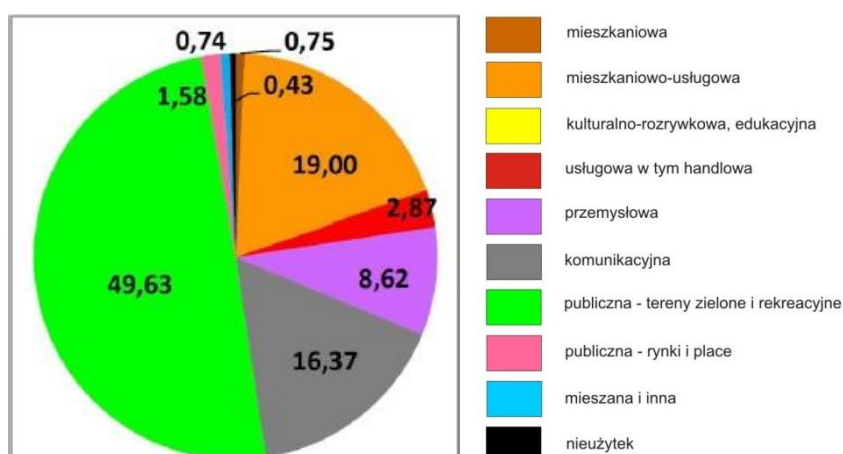
Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

W Krośniewicach, jako wymagające rewitalizacji wskazano 7 obszarów o całkowitej powierzchni 52,55 ha. Obszary te:

- są uwzględnione w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Krośniewice na lata 2014-2022;
- stanowią jednak tylko część obszaru wskazanych w LPR;
- w większości tworzą stosunkowo zwartą przestrzeń w centrum miasta;
- obejmują:
 - centralną część Krośniewic z rynkiem i sąsiadującymi z nim kwartałami zabudowy mieszkaniowo-usługowej;
 - bezpośrednio sąsiadujące z centrum tereny zabytkowego założenia pałacowo-parkowego i tereny Krośniewickiej Kolei Dojazdowej;
 - oddalone od centrum tereny targowiska miejskiego na zachodzie i części zabudowań folwarcznych – tzw. „Andersówki”;
- pod względem struktury typologicznej charakteryzują się:
 - dominacją publicznych terenów zielonych (26,31 ha) ze względu na dużą powierzchnię założenia pałacowo-parkowego (obszar 4.);
 - niewielkim udziałem terenów innych (1,90 ha), którymi są tereny targowiska miejskiego (obszar 6) i „Andersówki” (obszar 7.)
 - stosunkowo dużym udziałem zdegradowanych terenów mieszkaniowych (11,21 ha), ze względu na wskazanie do rewitalizacji obszarów 1. i 5., w centrum miasta;
 - stosunkowo dużymi udziałami terenów porolniczych i przemysłowych (odpowiednio 4,53 ha i 8,60 ha) ze względu na funkcje pełnione do niedawna przez folwark (obszar 3.) i włączenia do programu rewitalizacji terenów kolei wąskotorowej (obszar 2.);

Krośniewice – struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Krośniewice – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

- pod względem struktury funkcjonalnej nawiązują do struktury typologicznej;
- charakteryzują się:
 - niewielkimi udziałami publicznych terenów typu rynki (0,83 ha) i funkcji mieszkaniowych (0,39 ha), które są częścią typu terenów mieszkaniowo-usługowych obszaru 1. oraz nieużytków (0,23 ha) ze względu na dewastację pałacu Rembielińskich;

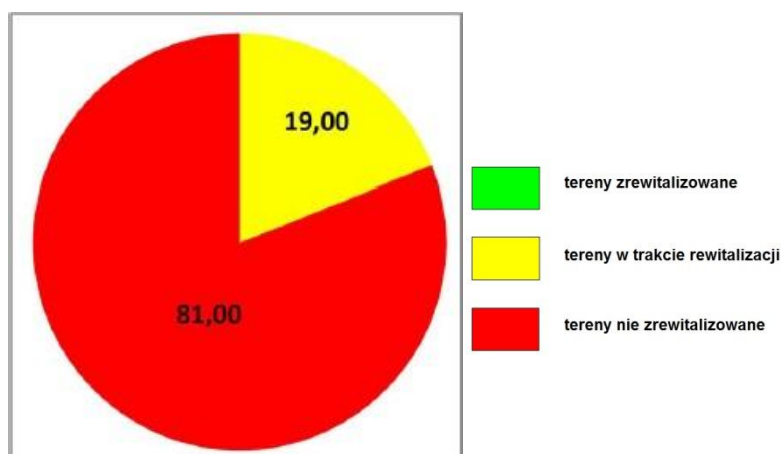
IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

- pełnią ponadto funkcje komunikacyjne (obszar 2.), handlowe (1,51 ha, obszar 6.), przemysłowe (obszar 3.) i mieszane (obszar 7.).

Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

Przyjęta w LPR koncepcja rewitalizacji:

- ma charakter obszarowy;
- jest potwierdzona informacjami zawartymi w przesłanych ankietach;
- jest dostosowana do indywidualnych uwarunkowań przestrzennych, społeczno-gospodarczych i historycznych Krośniewic;
- określa wyraźnie konieczność rewitalizacji;
 - centrum miasta ze względu na wysoki poziom degradacji substancji mieszkaniowej oraz koncentrację negatywnych zjawisk przestrzennych, gospodarczych i społecznych oraz na rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym i kształtowaniu wizerunku miasta;
 - najcenniejszych obiektów zabytkowych Krośniewic, ze względu na ich rolę w rozwoju funkcji turystycznej i kształtowaniu wizerunku miasta;
- w aspekcie przestrzennym zakłada
 - remonty obiektów i poprawę warunków mieszkaniowych;
 - modernizację budynków użyteczności publicznej o funkcjach edukacyjnych, kulturalnych i integrujących społeczność lokalną;
 - modernizację infrastruktury, w tym kontynuację gazyfikacji miasta i budowę sieci wodno-kanalizacyjnej;
 - modernizację dróg oraz poprawę funkcjonalności ruchu kołowego i pieszego, w tym na osiedlach o zabudowie wielorodzinnej;
 - kształtowanie przestrzeni publicznych o wysokim standardzie, w tym terenów zielonych i przestrzeni przyjaznych dla dzieci i młodzieży;
 - kształtowanie przestrzeni sportowych i rekreacyjnych, w tym krytych;
 - poprawę wizerunku miasta, m.in. poprzez rewaloryzację obszarów pokolejowych;
- w aspekcie gospodarczym zakłada:
 - poprawę uwarunkowań lokalowych i infrastrukturalnych dla działalności gospodarczej i rozwoju MŚP, wynikającą z działań w aspekcie przestrzennym;
 - wspieranie rozwoju MŚP oraz aktywizację przedsiębiorczości w grupie wiekowej 50+, poprzez szkolenia i doradztwo;
 - reaktywację funkcji rekreacyjno-turystycznych;
 - wspieranie rozwoju kapitału ludzkiego poprzez promocję technicznych kierunków kształcenia;
- w aspekcie społecznym zakłada:
 - zahamowanie negatywnych tendencji społecznych, poprzez m.in.: monitorowanie zażywania środków psychoaktywnych;
 - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez m.in.: zwiększanie dostępności do usług edukacji i kultury, aktywizację społeczną osób starszych, przeciwdziałanie bezrobociu, wyrównywanie szans rozwojowych;
 - integrację społeczną poprzez m.in. lokalne wydarzenia kulturalne i rozwój kultury lokalnej i regionalnej.

Krośniewice – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji.

Obszary wskazane do rewitalizacji w przekazanych ankietach, w stosunku do założeń LPR należy traktować jako:

- przewidziane do rewitalizacji w pierwszych etapach;
- charakteryzujące się największą koncentracją negatywnych zjawisk społecznych i przestrzennych;
- istotne dla powodzenia dalszych etapów rewitalizacji;
- zapewniające szybkie skutki w aspekcie przestrzennym, gospodarczym i społecznym.

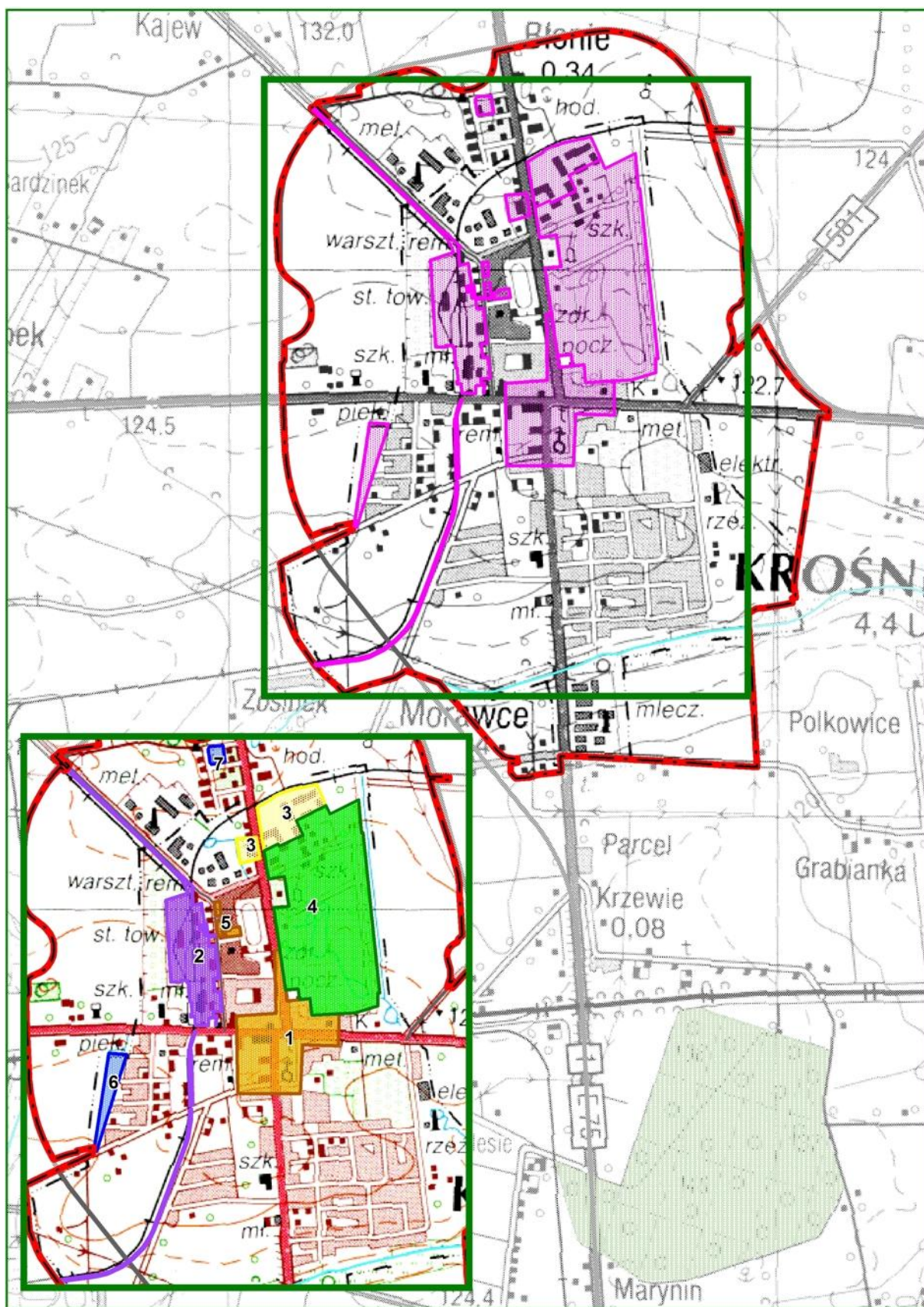
Zgodnie z przekazanym materiałem:

- działania rewitalizacyjne są częściowo zakończone i kontynuowane na 9,99 ha terenów mieszkaniowo-usługowych obszaru 1.;
- działania te obejmowały remonty budynków;
- zmodernizowano i zbudowano również część infrastruktury na terenach targowiska (obszar 6.);
- nie prowadzono działań w gospodarczym aspekcie rewitalizacji;
- nie prowadzono działań w społecznym aspekcie rewitalizacji.

Skutki rewitalizacji

Dotychczasowe działania rewitalizacyjne mają na razie ograniczone i inicjalne skutki:

- poprawiono w niewielkim stopniu warunki mieszkaniowe w śródmieściu;
- ułatwiono warunki prowadzenia działalności handlowej na targowisku miejskim i poprawiono jego estetykę.

Obszar nr 1: Teren śródmiejski

<i>Miasto:</i>	Krośniewice
<i>Typ funkcjonalny:</i>	zdegradowany obszar mieszkaniowy
<i>Funkcja:</i>	mieszkaniowo-usługowa, przestrzeń publiczna (rynk i place)
<i>Powierzchnia:</i>	10,82 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar posiada wysoką wartość kulturową oraz uznawany jest za element tożsamości miasta. W jego granicach znajduje się zabytkowy układ przestrzenny oraz obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków, do których należą: zajazd z wozownią – Muzeum im. Jerzego Dunin – Borkowskiego, kościół parafii rzymskokatolickiej p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, dzwonnica przy rzymskokatolickim kościele parafialnym p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, ogrodzenie z bramami rzymskokatolickiego kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, bank rolny, domy mieszkalne (Toruńska 12, Plac Wolności 3, Plac Wolności 8, Plac Wolności 10, Plac Wolności 11, Plac Wolności 13, Plac Wolności 15, Plac Wolności 18, Plac Wolności 19, Plac Wolności 21, Plac Wolności 24, Kutnowska 1, Kutnowska 2, Kutnowska 14, Kutnowska 19, Łęczycka 3, Łęczycka 5, Łęczycka 23, Poznańska 9, Poznańska 26, Poznańska 28).

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Przeprowadzenie remontu jednego budynku.

Wnioski

- Niewielka poprawa walorów estetycznych w śródmiejskiej części miasta.
- Ograniczona przestrzennie poprawa standardów mieszkaniowych.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 2: Krośniewicka Kolej Dojazdowa

Miasto:	Krośniewice
Typ funkcjonalny:	poprzemysłowy
Funkcja:	komunikacyjna
Powierzchnia:	8,60 ha

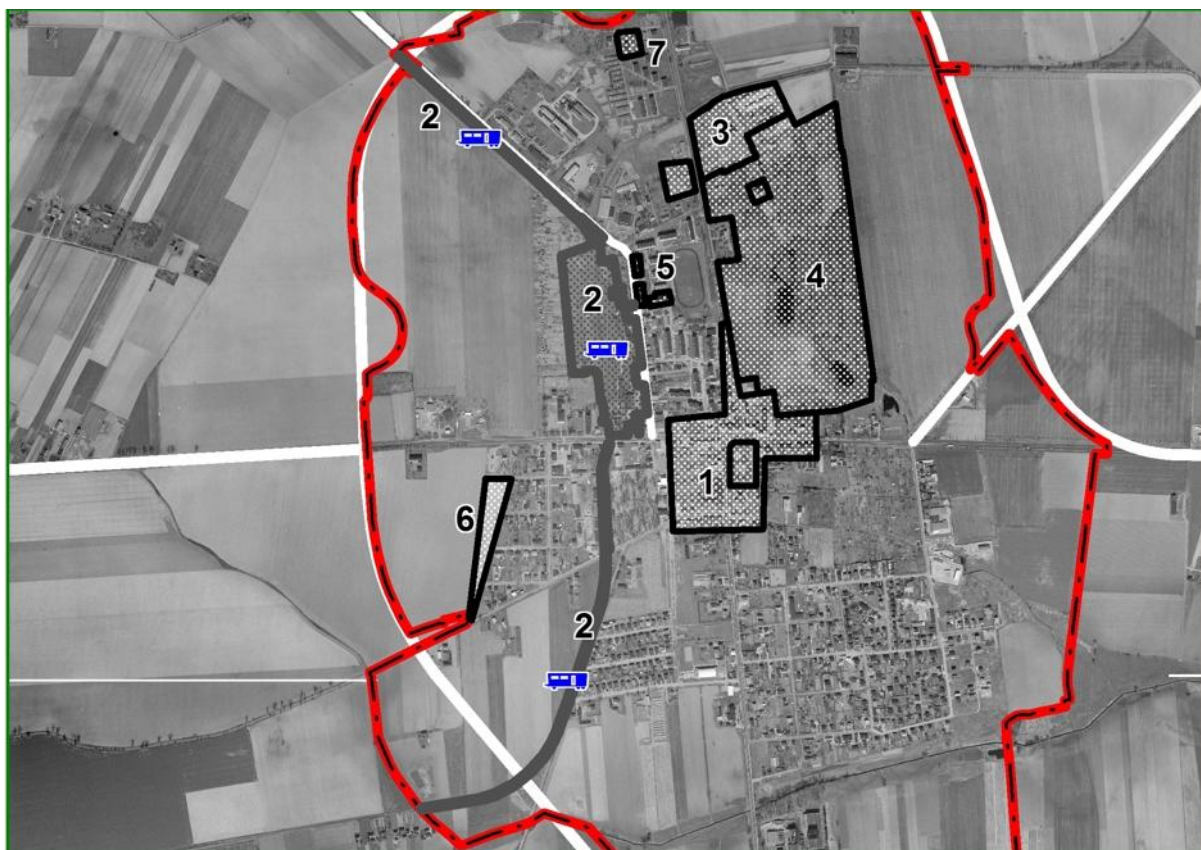
Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar posiada wartość kulturową, a także uznawany jest za element tożsamości miasta. Na jego terenie zlokalizowane zostały obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków, do których należą: budynek zarządu, wieża ciśnień, rozdzielnia, parowozownia, warsztat parowozowni, modelarnia. Obszar nr 2 posiada również zabytkowy układ przestrzenny.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Dotychczas nie prowadzono działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 2.

OBSZAR 2: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 3: Zespół pałacowo-folwarczny

Miasto: **Krośniewice**
 Typ funkcjonalny: **porolniczy**
 Funkcja: **przemysłowa**
 Powierzchnia: **4,53 ha**

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar posiada wartość kulturową. Stanowi także element tożsamości miasta. W jego granicach znajdują się również zabytkowy układ przestrzenny, a także obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków, którymi są: spichlerz (mleczarnia), obora, spichlerz, rządówka, stajnia koni roboczych, stajnia koni wyjazdowych, stodoła, ośmiorak, budynek mieszkalny ul. Toruńska 28.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Dotychczas nie prowadzono działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 3.

OBSZAR 3: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 4: Zespół pałacowo-parkowy

Miasto:	Krośniewice
Typ funkcjonalny:	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
Funkcja:	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne), nieużytek
Powierzchnia:	26,31 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar obejmuje zespół pałacowo-parkowy o wysokich walorach kulturowych, będący elementem tożsamości miasta. Teren kompleksu pałacowo-parkowego posiada zabytkowy układ rozplanowania przestrzennego, a także budynki znajdujące się w Gminnej Ewidencji Zabytków tj.: pałac w zespole pałacowo – parkowym, kordegarda wraz z bramą wjazdową na teren zespołu pałacowo – parkowego, oranżeria w zespole pałacowo – parkowym, oficyna w zespole pałacowo – parkowym, budynek mieszkalny w zespole pałacowo – folwarcznym, budynek wielorodzinny w zespole pałacowo – folwarcznym, grodzisko – obiekt na wyspie, na stawie w centrum parku.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Dotychczas nie prowadzono działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 4.

OBSZAR 4: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 5: Domy pokolejowe

<i>Miasto:</i>	Krośniewice
<i>Typ funkcjonalny:</i>	zdegradowany obszar mieszkaniowy
<i>Funkcja:</i>	mieszkaniowa
<i>Powierzchnia:</i>	0,39 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

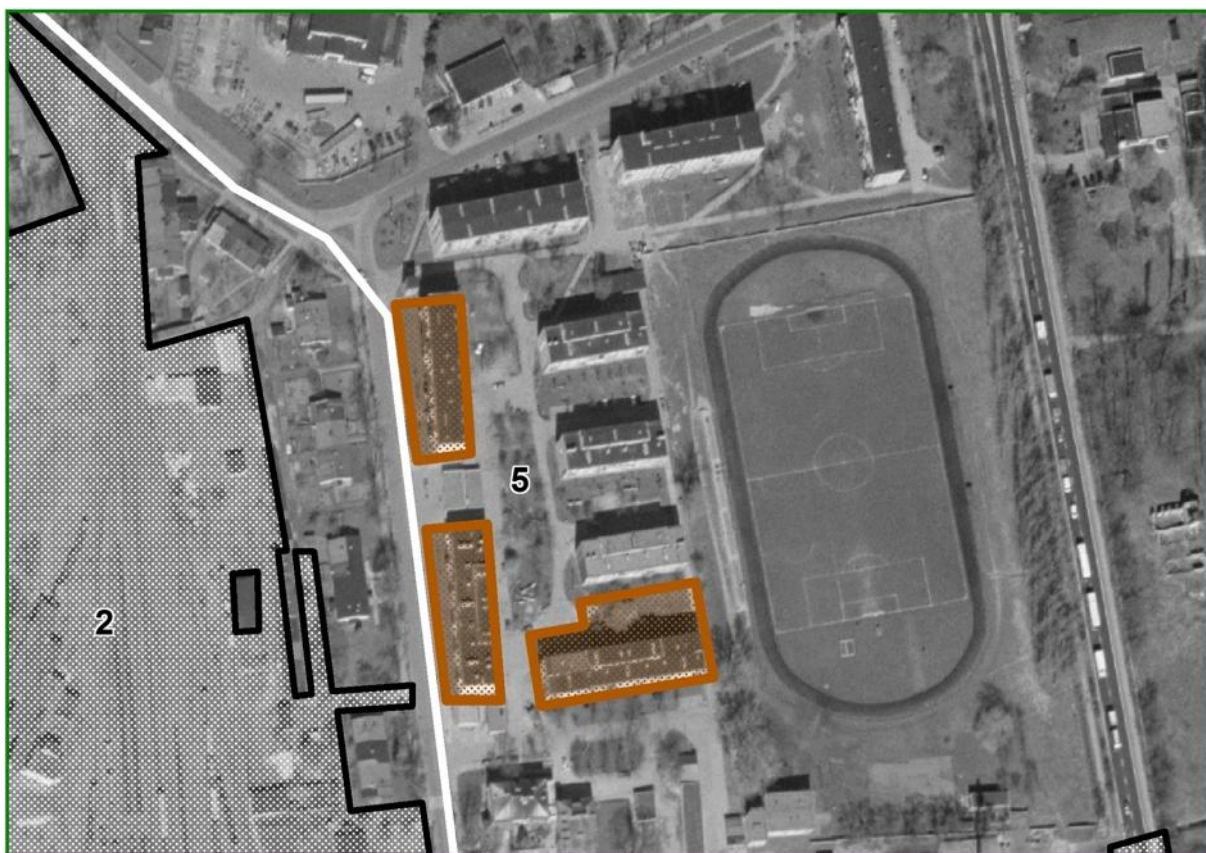
Omawiany obszar obejmuje tereny mieszkaniowe znajdujące się w centrum Krośniewic przy ulicy Kolejowej. Tereny te nie posiadają wartości kulturowej, nie stanowią elementu tożsamości miasta.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Termomodernizacja trzech budynków mieszkalnych.

Wnioski

- Niewielka poprawa estetyki obszaru.
- Ograniczona przestrzennie i rodzajowo poprawa standardów mieszkaniowych.

OBSZAR 5: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 6: Targowisko

Miasto: Krośniewice
Typ funkcjonalny: inny
Funkcja: handlowo-usługowa
Powierzchnia: 1,51 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar nie posiada wartości kulturowej, nie jest uznawany za element tożsamości miasta. Tereny targowiska zostały objęte Lokalnym Programem Rewitalizacji Krośniewic na lata 2014-2022.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Zostały podjęte działania mające na celu poprawę stanu infrastruktury technicznej – 0,33 km.

Wnioski

- Poprawa prowadzenia działalności handlowej.
- Poprawa standardów estetycznych i jakości życia mieszkańców.

OBSZAR 6: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 7: „Andersówka”

<i>Miasto:</i>	Krośniewice
<i>Typ funkcjonalny:</i>	inny
<i>Funkcja:</i>	mieszana
<i>Powierzchnia:</i>	0,39 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

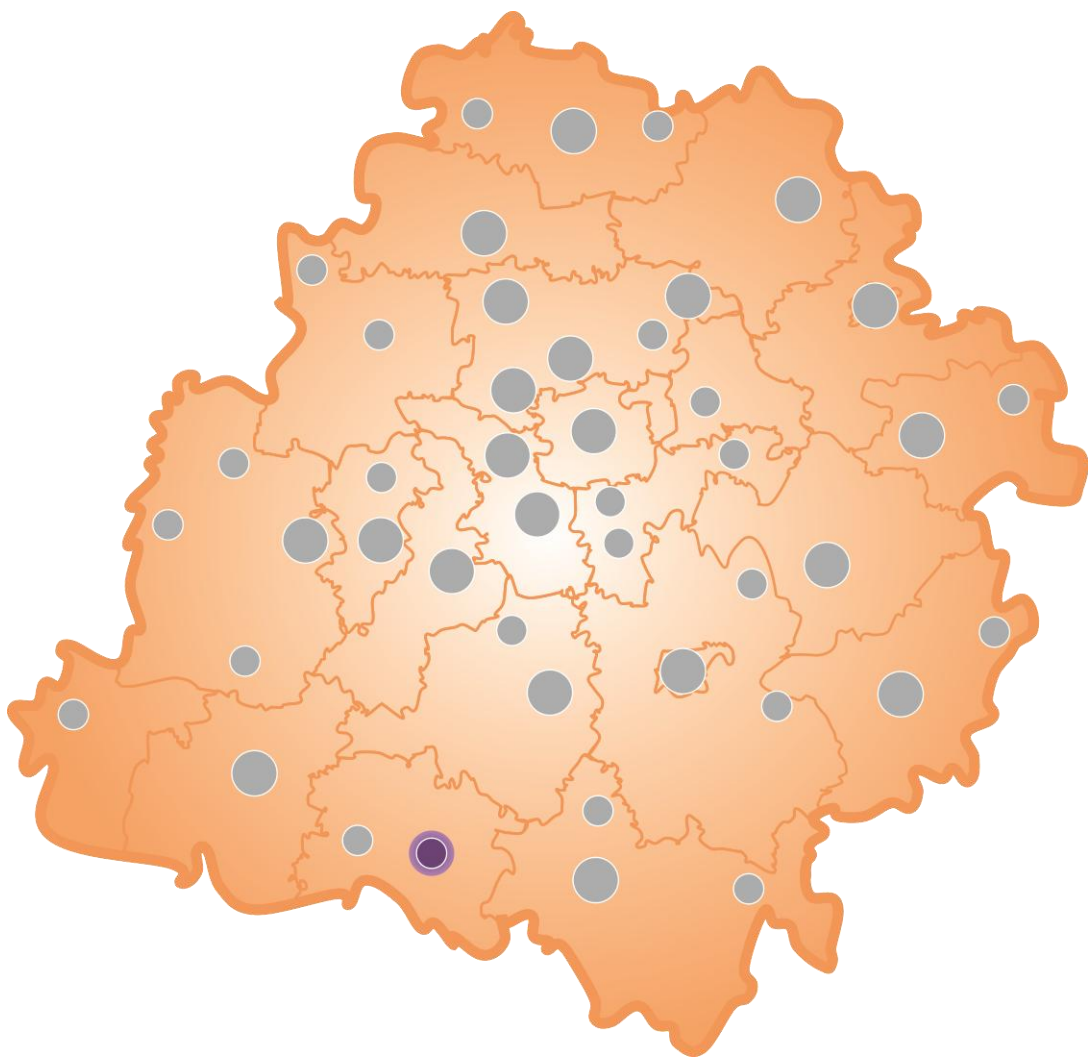
Omawiany obszar o powierzchni 0,39 ha, obejmuje budynek administracji w zespole pałacowo-folwarcznym tzw. Andersówkę. Tereny te tworzą zabytkowy układ rozplanowania, będący elementem tożsamości miasta. Andersówka, która jako miejsce urodzenia gen. Władysława Andersa ma dużą wartość historyczną oraz budynek mieszkalny przy ulicy Błonie 9 zostały wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Dotychczas nie prowadzono działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 7.

OBSZAR 7: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

PAJĘCZNO

Pajęczno

<i>Rok uzyskania praw miejskich:</i>	1265 r. do 1870 r. odzyskane w 1958 r.
<i>Powierzchnia:</i>	2023 ha
<i>Liczba ludności 31.XII.2014:</i>	6791
<i>Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.</i>	0,09%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Pajęczno rozwijało się na skrzyżowaniu traktów handlowych północ-południe i wschód-zachód z Wrocławia na Ruś przez Wieluń i Radomsko. W północno-wschodniej ćwiartce skrzyżowania szlaków ukształtował się ówczesny plac targowy. Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z roku 1140, w kronice klasztoru benedyktynów z Zwifalten. W 1265 r., książę sieradzki, Leszek Czarny nadał miejscowości przywilej lokacyjny, a w 1276 r. Pajęczno zostało po raz pierwszy wymienione jako miasto, w tzw. kronice Ortliba.

Podstawą rozwoju gospodarczego miasta do XIX wieku były handel i rolnictwo, jednak, pomimo wielu przywilejów, miasto nie osiągnęło znaczenia ponadlokalnego. W wyniku zmian znaczenia głównych szlaków handlowych, „potopu” szwedzkiego, epidemii oraz pożarów w 1793 oraz 1810 roku, Pajęczno zaczęło tracić wiele cech miejskich. Brak społeczno-gospodarczych podstaw rozwoju i funkcji miejskich doprowadziły w 1870 do utraty praw miejskich, w wyniku represji carskich po powstaniu styczniowym. Prawa te Pajęczno odzyskuje dopiero w 1958 r.

We współczesnej strukturze przestrzennej funkcjonalnej Pajęczna widoczne są ślady przedlokacyjnego i lokacyjnego układu urbanistycznego. Główną osią kompozycyjną miasta jest ulica Kościuszki, przebiegająca wzdłuż dawnego traktu handlowego z Wrocławia na Ruś z północnego-zachodu na południowy-wschód. Po północnej stronie tej ulicy znajduje się dawny rynek miasta lokacyjnego, a obecnie gęsto zadrzewiony skwer z funkcją parkingową, nazwany Parkiem Miejskim. W jego północno-wschodnim narożniku zlokalizowany jest kościół z XVIII w, zbudowany na miejscu drewnianego, średniowiecznego kościoła. W przebiegu ulicy Kościuszki i rynku widoczne są krzywizny dawnego traktu handlowego i targowego placu dawnej osady. Urbanistyczny układ lokacyjny dopełnia 6 ulic, po dwie wychodzące z narożników północno-wschodniego i północno-zachodniego i po jednej z narożników południowo-zachodniego i południowo-wschodniego.

Na wschód od dawnego rynku i absydy kościoła zlokalizowany jest plac manewrowy dworca autobusowego. Obszar zasadniczego centrum miasta zamyka od wschodu ciąg przebiegających wzdłuż dawnego traktu handlowego północ – południe. Układ urbanistyczny najbardziej zurbanizowanego obszaru Pajęczna składa się z równoległych ulic, jednej na północ i trzech na południe od ulicy Kościuszki. Centrum miasta posiada jednopiętrową i parterową zabudowę wielorodzinną z XIX i XX wieku, przechodzącą w kierunkach na zewnątrz od dawnego rynku, w zabudowę jednorodzinna. Duże osiedla domów jednorodzinnych zlokalizowane są na południe od centrum oraz w pobliżu południowo-wschodniej i zachodniej granicy miasta. Pomiedzy tym ostatnim osiedlem, a centrum oraz na północ od centrum rozciąga się osiedle wielorodzinnej zabudowy blokowej.

Na północ od osiedla znajdują się tereny otwarte, a na północ od nich gęsto zalesiony Park 1000-lecia. Między południową granicą parku a północno-zachodnim skrajem osiedla bloków zlokalizowano strefę gospodarczą, tzw. „Pajęczański Krąg Przemysłowy”, a w pobliżu wschodniej granicy miasta duże targowisko miejskie. Wzdłuż dróg wylotowych z miasta oraz w jego części południowej zawarta zabudowa jednorodzinna przechodzi w zabudowę typu zagrodowego.

Do najważniejszych zabytków Pajęczna należą:

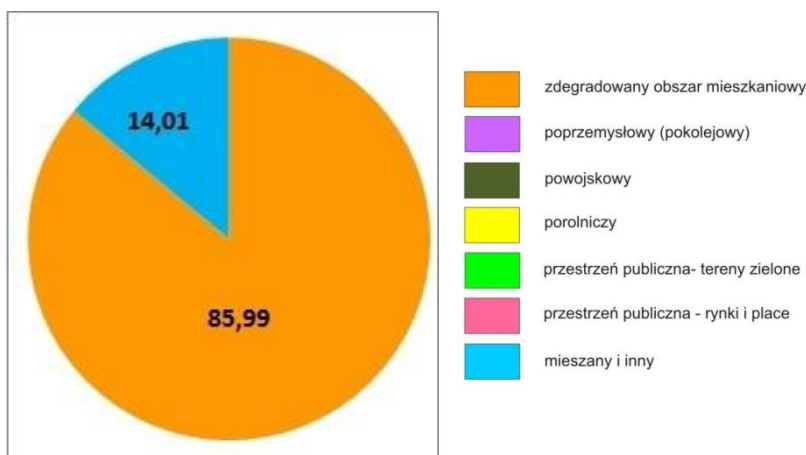
1. barokowe Sanktuarium Maryjne p. w. Wniebowzięcia NMP i św. Leonarda z lat 1748-1753;
2. plebania kościoła z XVIII w.;
3. rynek starego miasta;
4. kamienice przy rynku (ul. Kościuszki i Parkowa) z końca XVIII i początków XIX w.;
5. ponad 700-letnia lipa drobnolistna – pomnik przyrody;
6. cmentarz rzymskokatolicki z I połowy XIX w.

Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

W Pajęcznie, jako wymagające rewitalizacji wskazano 3 obszary o łącznej powierzchni 1,88 ha. Obszary te:

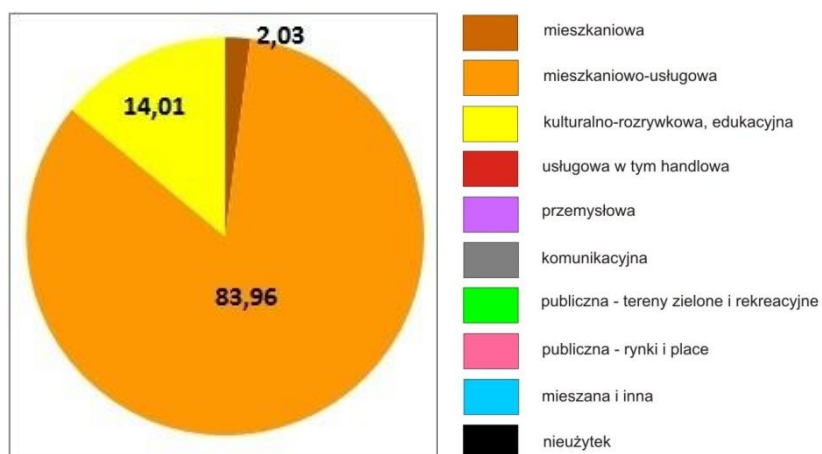
- nie są objęte Lokalnym Programem Rewitalizacji;

- znajdują się poza historycznym układem urbanistycznym miasta;
- obejmują niewielkie powierzchnie;
- nie tworzą układu zwartego przestrzennie;
- są położone na terenie osiedla wielorodzinnej zabudowy blokowej na północny zachód od rynku i na terenie parku 1000-lecia na północnych peryferiach miasta;
- pod względem struktury typologicznej, charakteryzują się:
 - dominacją zdegradowanych terenów mieszkaniowych (1,62 ha – obszar 1. i 2.);
 - niewielkim udziałem terenów mieszanych i innych (obszar 3. – 0,26 ha).

Pajęczno – struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

- pod względem struktury funkcjonalnej nawiązują do struktury typologicznej i charakteryzują się:
 - dominacją funkcji mieszkaniowo-usługowej (obszar 1., 1,58 ha) i mieszkaniowej (obszar 1., 0,04 ha);
 - nieznacznym udziałem funkcji kulturalno-rozrywkowych (amfiteatr na obszarze 3., 0,26 ha)

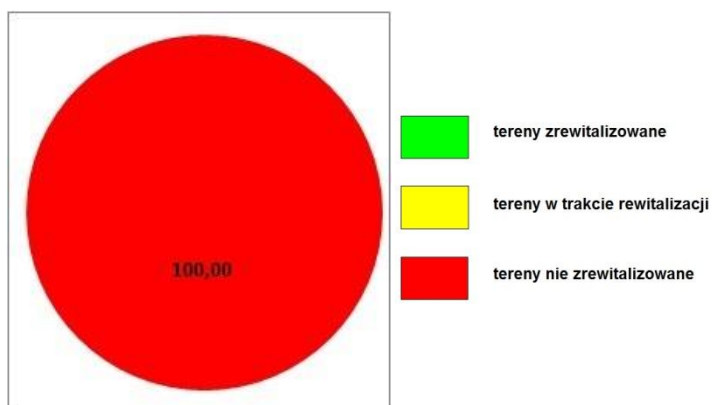
Pajęczno – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

Brak Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz materiał przekazany w ankietach przez Urząd Miasta i Gminy Pajęczno wskazują na:

- brak rozpoznania rodzaju, zasięgu przestrzennego i stopnia koncentracji, degradacji terenów miejskich;
- brak koncepcji rewitalizacji miasta i jego obszarów, w tym najcenniejszych historycznie, urbanistycznie i architektonicznie;
- nadesłane materiały mogą wskazywać na inicjalny etap rewitalizacji węzłowej, ograniczony do remontu obiektów będących własnością gminy;
- Informacje zawarte w ankietach wskazują, że na wskazanych terenach nie podjęto na razie żadnych działań w aspekcie przestrzennym (technicznym), gospodarczym i społecznym.

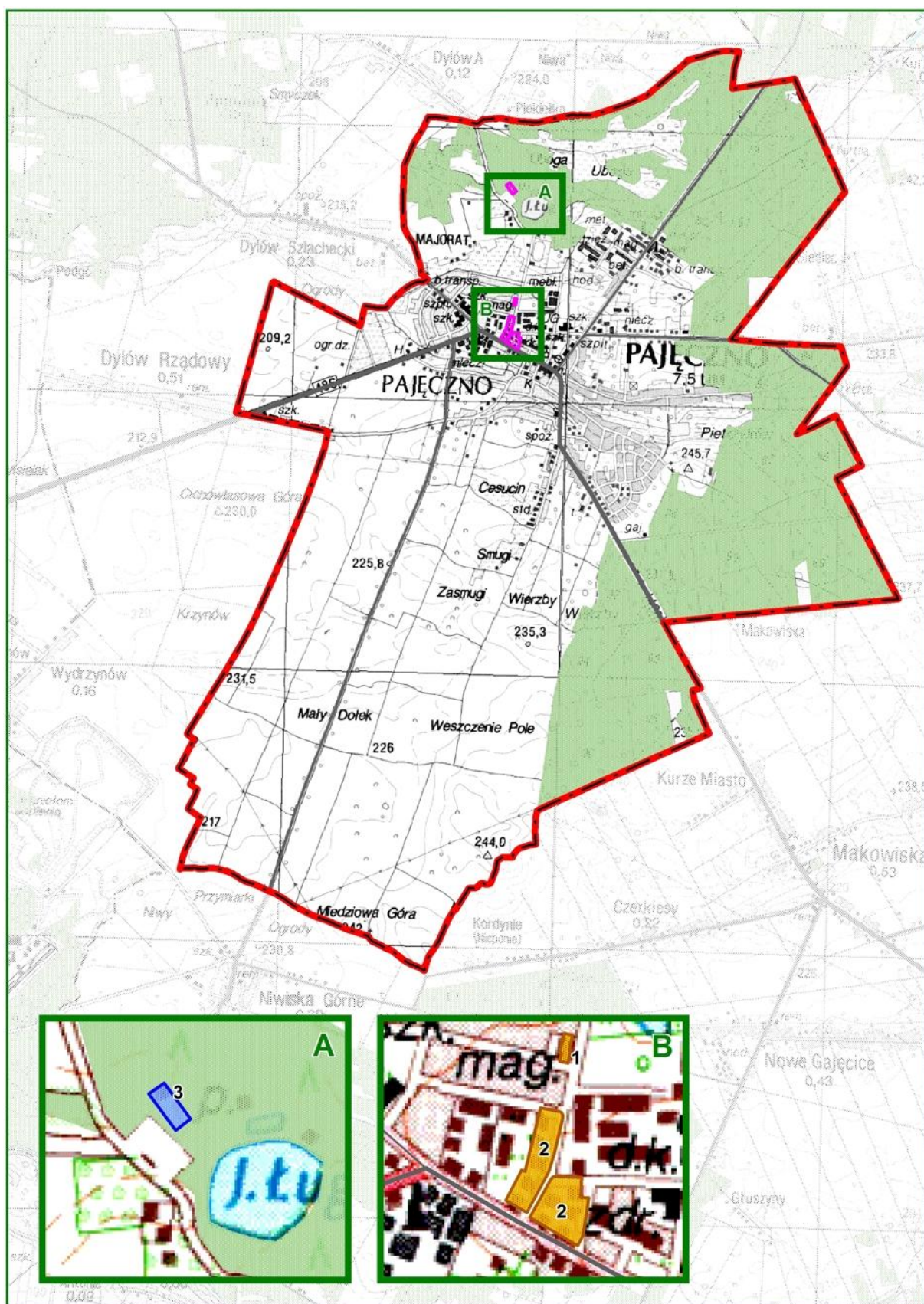
IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

Pajęczno – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji .

Skutki rewitalizacji

Brak podjętych działań rewitalizacyjnych powoduje, że obecnie nie można wskazać żadnych skutków rewitalizacji.

Obszar nr 1: Teren przy ul. 22 lipca

Miasto:	Pajęczno
Typ funkcjonalny:	zdegradowany obszar mieszkaniowy
Funkcja:	mieszkaniowa
Powierzchnia:	0,04 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar nie posiada większej wartości kulturowej.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Dotychczas nie prowadzono działań rewitalizacyjnych na obszarze 1.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 2: Obszar ograniczony ul. 22 lipca, ul. Kościuszki, ul. Mała

Miasto: Pajęczno
Typ funkcjonalny: zdegradowany obszar mieszkaniowy
Funkcja: mieszkaniowo-usługowa
Powierzchnia: 1,58 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar nie posiada większej wartości kulturowej.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

Dotychczas nie prowadzono działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 2.

OBSZAR 2: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 3: Park 1000-lecia

Miasto:	Pajęczno
Typ funkcjonalny:	inny
Funkcja:	kulturalna
Powierzchnia:	0,26 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Ze względu na lokalizację amfiteatru w otoczeniu publicznej przestrzeni zielonej obszar posiada wartość kulturową i może być czynnikiem integracji społeczności miasta.

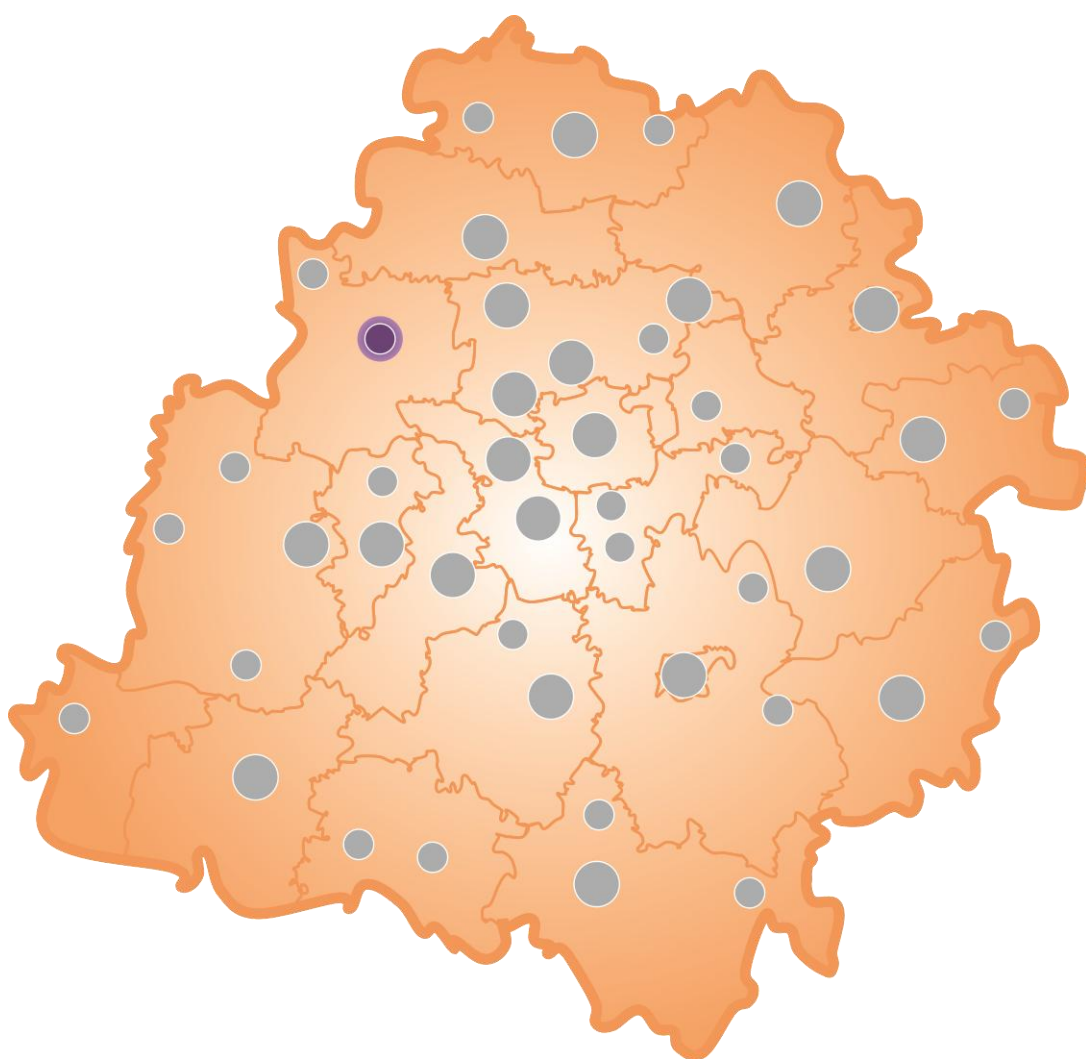
Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Dotychczas nie prowadzono działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 3.

OBSZAR 3: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

PODDEBICE

Poddębice

<i>Rok uzyskania praw miejskich:</i>	przed 1400r. do 1870 r. odzyskane w 1934r.
<i>Powierzchnia:</i>	587 ha
<i>Liczba ludności 31.XII.2014:</i>	7771
<i>Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.</i>	22,35%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Ślady osadnictwa na terenie dzisiejszych Poddębic datowane są na X w. Osada, która istniała tutaj w XII w. powstała na wschodnim brzegu Neru, przy południkowym szlaku handlowym z Łęczycy. Wzdłuż traktu ukształtował się prostokątny, wydłużony plac targowy, którego dłuższa oś miała przebieg północ-południe. Pierwsza wzmianka o osadzie, w sądowych księgach Łęczycy, pochodzi z 1388 r. Prawa miejskie Poddębice otrzymały przed 1400 r. W mieście lokacyjnym zachowały się ślady przedlokacyjnego rozplanowania, z wydłużonym, nieregularnym rynkiem ma miejscu dawnego placu targowego, dzisiejszym Placem Kościuszki.

Miasto często traciło miejski charakter, a mieszkańcy zajmowali się przeważnie rolnictwem. W 1822 r. Poddębice zostały wyniesione do rzędu miast fabrycznych. Wśród mieszkańców znaczną część stanowili koloniści – sukiennicy, skupieni wokół zorganizowanej manufaktury sukienniczej. Oprócz nich mieszkali też płóciennicy, serwetnicy, garbarze, ślusarze, kowale, cieśle, stolarze. Rozwój Poddębic zatrzymał upadek Powstania Listopadowego oraz gwałtowny rozwój Łodzi. W 1870 r. miasto utraciło prawa miejskie. Przeprowadzenie obok osady w 1930 r. linii kolejowej Herby Nowe – Gdynia i zorganizowanie stacji kolejowej przyczyniło się do ożywienia gospodarczego Poddębic i odzyskanie praw miejskich w 1934 r.

W dzisiejszym układzie funkcjonalno-przestrzennym miasta, wyraźnie widoczny jest przedlokacyjny i lokacyjny układ rozplanowania, z dawnym rynkiem w centrum. Znajduje się on w pobliżu wschodniego brzegu Neru, w środkowo-zachodniej części dzisiejszego miasta. Na północ od rynku, na niewielkim wzgórzu wznosi się kościół parafialny, zbudowany w 1610 roku, na miejscu dawnego kościoła z XV w. W południowej części rynku znajduje się dworzec autobusowy i parking. Na północ, wschód i południe od historycznego centrum, rozciągają się najbardziej zurbanizowane tereny miasta, o mieszanej zabudowie parterowej, jedno i dwupiętrowej, jedno i wielorodzinnej. Na południe od najstarszej części Poddębic rozciąga się późnorennesansowe założenie pałacowo-parkowe, obecnie wykorzystywane jako przestrzeń publiczna i część kompleksu przyszłego uzdrowiska. Na południowy-wschód od tego założenia znajdują się baseny termalne i ośrodek sportowo-rekreacyjny.

Na wschód i północ od śródmieścia znajdują się osiedla wielorodzinnej zabudowy blokowej z centrami handlowymi i usługami podstawowymi, a na północny zachód osiedle zwartej zabudowy jednorodzinnej. Zabudowa jednorodzinna rozciąga się również od założenia pałacowo-parkowego. W południowej części miasta i na północny wschód od śródmieścia znajdują się tereny przemysłowe. W peryferyjnym pasie miasta zwarta zabudowa jednorodzinna przechodzi w zabudowę typu zagrodowego.

Na wschód i południowy-wschód od śródmieścia oraz parku rozciąga się obszar zwartej zabudowy jednorodzinnej przechodzącej w zabudowę zagrodową. W południowej części miasta znajdują się tereny przemysłowe. Drugi kompleks terenów przemysłowych znajduje się na północny-wschód od śródmieścia, w pobliżu cmentarza katolickiego.

Najważniejszymi zabytkami Poddębic są:

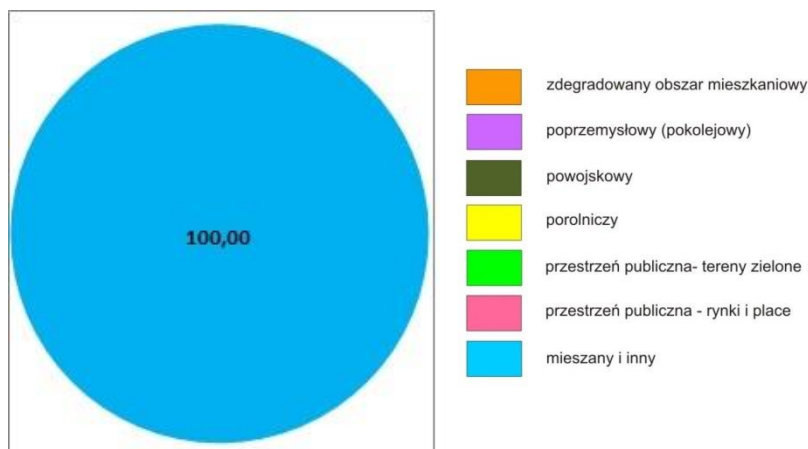
1. późnorennesansowy pałac wzniesiony przed 1617r., na fundamentach XV-wiecznego dworu, przebudowany w XVIII w.;
2. park pałacowy;
3. późnorennesansowy kościół św. Katarzyny z ok. 1610r.;
4. kościół ewangelicko-augsburski z 1817r.;
5. parafialny cmentarz katolicki założony w połowie XIX w.;
6. cmentarze: ewangelicki i żydowski przy ul. Łódzkiej.

Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

Miasto posiada „Lokalny Program Rewitalizacji miasta Poddębice na lata 2008-2015”, w którym, jako wymagający rewitalizacji, wskazano 1 obszar o powierzchni 131,21 ha. Obszar ten:

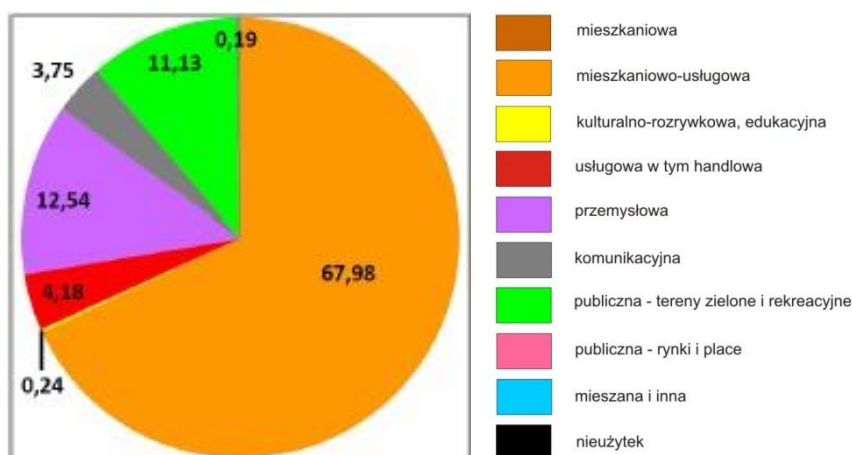
- obejmuje zwarty, najbardziej zurbanizowany, centralny obszar miasta z:
 - rynkiem i układem miasta lokacyjnego oraz terenem osady przedlokacyjnej z kościołem;

- obszarem otaczającej historyczne centrum zabudowy mieszkaniowo-usługowej;
- założeniem pałacowo-parkowym w południowo-zachodniej części miasta;
- terenami przemysłowymi i poprzemysłowymi w północnej i południowo-wschodniej części;
- bulwary nad Nerem w części zachodniej.

Poddębice– struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

- typologicznie należy do terenów mieszanych, ze względu na różnorodność funkcji, pomimo, że większość wskazanego obszaru ma charakter zdegradowanych terenów mieszkaniowych;
- pod względem struktury funkcjonalnej charakteryzuje się:
 - dominacją funkcji mieszkaniowo-usługowej (89,19 ha);
 - znaczącymi udziałami zielonych przestrzeni publicznych (14,60 ha), ze względu na objęcie rewitalizacją założenia pałacowo-parkowego oraz terenów poprzemysłowych (16,45 ha);
 - zbliżonymi, stosunkowo niewielkimi udziałami funkcji usługowej (5,48 ha), związanej z terenami targowiska i działalności rekreacyjnej oraz funkcji komunikacyjnej (4,92 ha), co wynika z rewitalizacji głównego układu komunikacyjnego miasta;
 - znikomym udziałem terenów kulturalno-rozrywkowych oraz przestrzeni publicznych- typu rynków i placów (odpowiednio 0,32 ha i 0,25 ha).

Poddębice – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Należy wspomnieć, że materiał dostarczony przez Urząd Miasta i Gminy Poddębice, obejmował niewielką część obszaru wskazanego w LPR. Tereny wskazane w ankiecie ograniczone były do terenów, na których zakończono działania rewitalizacyjne albo planowano je w najbliższym czasie i obejmowały:

- założenie pałacowo-parkowego wraz z terenami przeznaczonymi na działalność uzdrowiskową;
- tereny rekreacyjne na południowo-wschodnim krańcu terenów parkowych;
- bulwary nad Nerem;

- rynek wraz z głównym układem drogowym Poddębic.

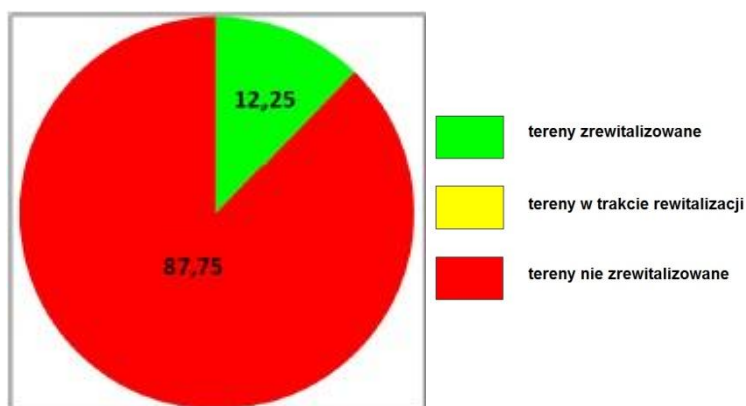
Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

Przyjęta w LPR na lata 2008-2015 koncepcja rewitalizacji:

- ma charakter obszarowy;
- wskazuje jako istotne zniwelowanie negatywnych zjawisk przestrzennych, tj.:
 - degradacja tkanki mieszkaniowej;
 - degradacja obiektów i terenów objętych ochroną konserwatorską;
 - niski poziom atrakcyjności przestrzeni miejskiej dla turystów, inwestorów i mieszkańców;
 - zły stan infrastruktury technicznej;
 - szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska;
- w aspekcie gospodarczym zakłada:
 - wspomaganie aktywności gospodarczej;
 - tworzenie nowych miejsc pracy;
- w aspekcie społecznym planowane jest:
 - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;
 - zmniejszanie poziomu bezrobocia i ubóstwa;
 - wzrost poziomu bezpieczeństwa i ograniczenie problemu patologii społecznych;
 - zwiększenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych;
 - poprawa stanu infrastruktury społecznej;
 - poprawa standardu zasobów mieszkaniowych.

Koncepcja rewitalizacji Poddębic, zarówno w świetle LPR, jak i przekazanych materiałów, jest wyraźnie sprecyzowana i charakteryzuje się kompleksowymi działaniami skoncentrowanymi w trzech kierunkach:

- poprawie atrakcyjności przestrzeni publicznych:
 - rynek,
 - bulwary nad Nerem,
 - park pałacowy.
- kształtowaniu funkcji uzdrowskiej;
- poprawie jakości ciągów pieszych i jezdnych.

Poddębice – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji

Zgodnie z przekazanym materiałem przez Urząd Miasta i Gminy w Poddębicach:

- działania rewitalizacyjne zostały zakończone na obszarze 16,07 ha, o funkcjach:
 - kulturalnej (0,32 ha);
 - rekreacyjnej i handlowej (4,98 ha);
 - komunikacyjnej (4,92 ha);
 - publicznych terenów typu rynków (0,25 ha);
 - publicznych terenach zielonych (5,60 ha), czyli bulwarów nad Nerem oraz parku wraz z częścią terenów planowanego uzdrowiska.
- działania w aspekcie przestrzennym obejmowały głównie:
 - rewaloryzację rynku wraz z uporządkowaniem i modernizacją parkingu;
 - remont 4,92 km ulic wraz z wymianą oświetlenia;

- rewaloryzację parku pałacowego;
- utworzenie bulwarów nad Nerem;
- rewaloryzację późnorenesansowego pałacu i kościoła;
- rewaloryzację i konwersję funkcji dawnego kościoła ewangelicko-augsburgskiego, w którym utworzono pijalnię wód i wprowadzono funkcję kulturalną;
- remont budynku w zachodniej części śródmieścia;
- działania w aspekcie społecznym ograniczone były dozainstalowania monitoringu miejskiego na rynku, czyli Placu Kościuszki;
- w aspekcie gospodarczym:
 - zaktywizowano gospodarczo okolice rynku;
 - stworzono nowe miejsca pracy na terenach rekreacyjno-uzdrowiskowych (pijalnia wód mineralnych, „Ogród Zmysłów”.

Nie wskazano terenów, na których działania rewitalizacyjne są obecnie prowadzone. Wskazano natomiast obszar basenów termalnych oraz ciągi ulic w południowej części miasta, jako przewidziane do rewitalizacji w najbliższym czasie.

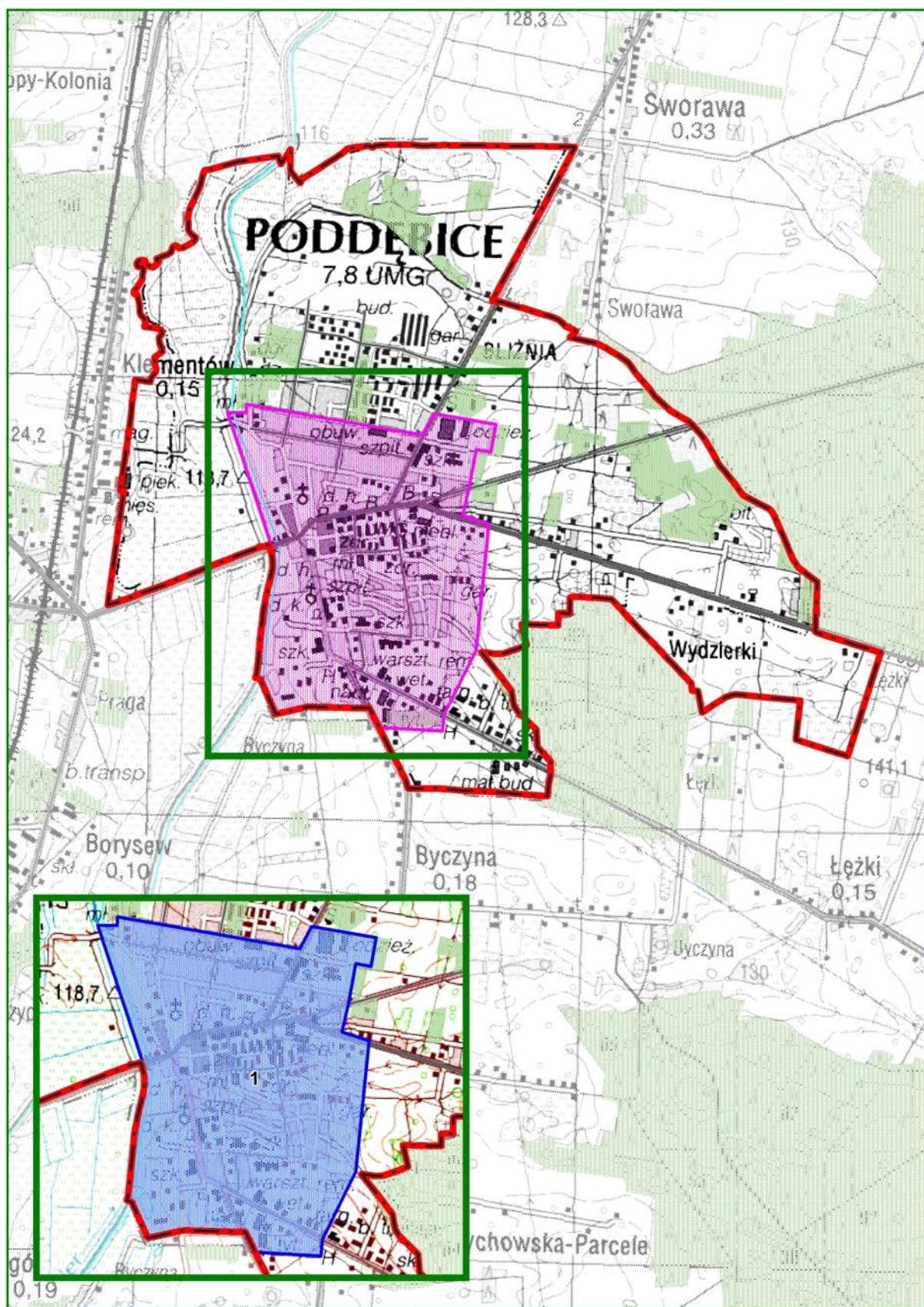
Skutki rewitalizacji

Dotychczasowe działania rewitalizacyjne::

- w aspekcie przestrzennym wpłynęły na:
 - poprawę ładu przestrzennego i ukształtowania atrakcyjnych przestrzeni publicznych, tj.: park pałacowy, bulwary nad Nerem i Plac Kościuszki;
 - poprawę stanu infrastruktury technicznej i uporządkowanie komunikacji w mieście;
- w aspekcie gospodarczym miały skutki zarówno bezpośrednie, jak i pośrednie:
 - powstały nowe miejsca pracy;
 - nastąpiło ożywienie gospodarcze okolic Placu Kościuszki i parku pałacowego;
 - wzrosła atrakcyjność Poddębic jako ośrodka balneologiczno-uzdrowiskowego
- w aspekcie społecznym skutki miały charakter pośredni:
 - poprawiły się warunki integracji społecznej poprzez stworzenie miejsc przebywania mieszkańców w obrębie atrakcyjnych przestrzeni publicznych;
 - poprawił się stan bezpieczeństwa publicznego poprzez wykonanie instalacji monitoringu miejskiego.

Ze względu na ograniczony zakres działań gospodarczych i społecznych, skutki rewitalizacji w tych aspektach były również ograniczone przestrzennie oraz mają głównie charakter pośredni.

**IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W
MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW**

Obszar nr 1: Centrum

<i>Miasto:</i>	Poddębice
<i>Typ funkcjonalny:</i>	mieszany
<i>Funkcja:</i>	mieszaniowo-usługowa, kulturalna, handlowo-usługowa, przemysłowa, komunikacyjna, publiczna (tereny zielone i rekreacyjne oraz rynki i place)
<i>Powierzchnia:</i>	131,21 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar posiada wysoką wartość kulturową. Obejmuje historyczne centrum Poddębic oraz obszary na północ i południe od centrum. Teren zabytkowego układu przestrzennego wraz z renesansowym kościołem z ok. 1610 r. uznawane są za elementy tożsamości miasta. W granicach wyznaczonego obszaru znajdują się zabytkowe obiekty wpisane do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków, do których należą renesansowy pałac wzniesiony przed 1617 r. i park, tworzące razem zespół pałacowo-parkowy. Na obrzeżach parku miejskiego, przy ulicy Adam Mickiewicza, znajduje się kościół ewangelicki, zbudowany w 1871 r., obecnie pełniący również funkcję kulturalną – „Teatr Integracji”. Na wskazanym obszarze zlokalizowane są również obiekty pełniące funkcje uzdrowiskowo-balneologiczną, które odgrywają ważną rolę w kształtowaniu wizerunku miasta i jego atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej.

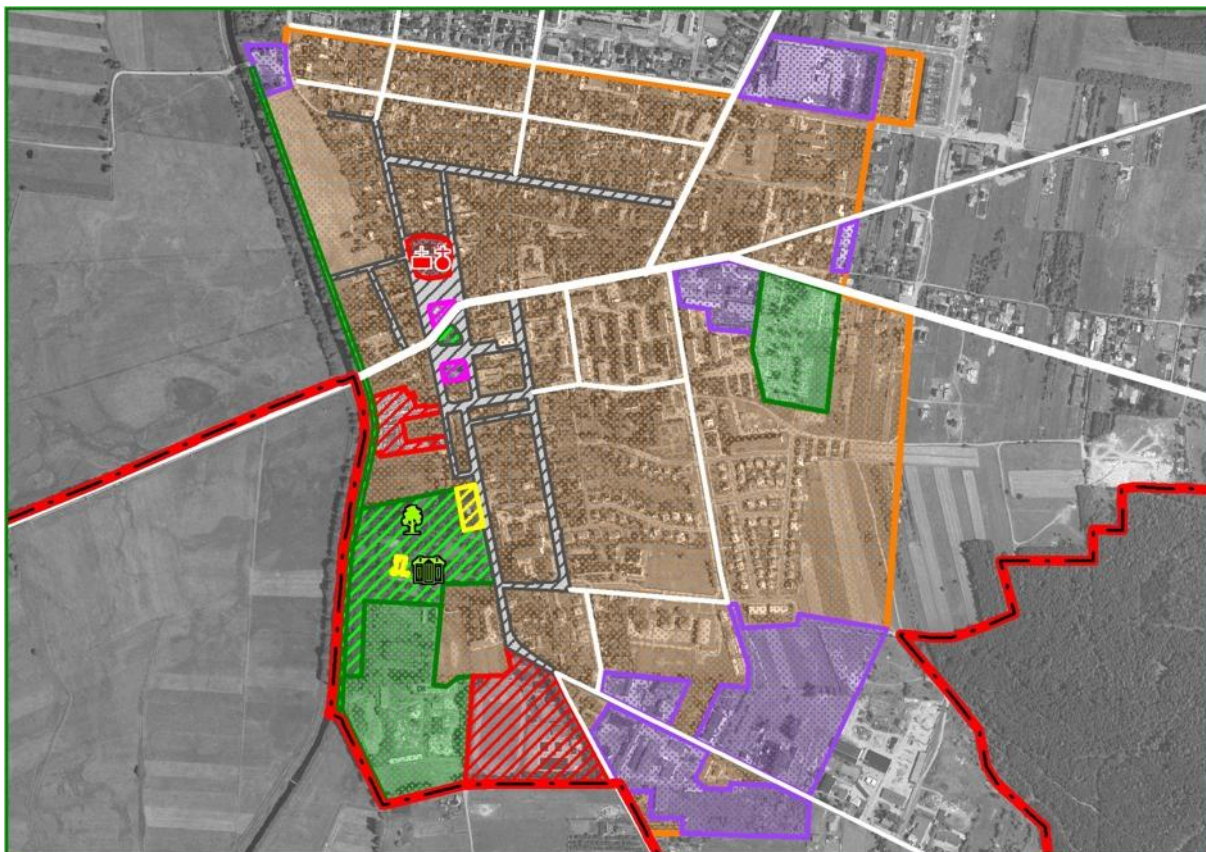
Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Działania rewitalizacyjne zostały zakończone na 16,07 ha wyznaczonego obszaru do rewitalizacji;
- remont jednego z budynków;
- termomodernizacja czterech obiektów;
- konwersja funkcji budynku kościoła ewangelickiego;
- remonty ulic i ciągów pieszych o długości 8,4 km;
- modernizacja oświetlenia ulic o łącznej długości 9,4 km;
- remonty oraz budowa infrastruktury technicznej (9,2 km);
- ukształtowanie przestrzeni publicznej o wysokim standardzie zajmującej powierzchnię 14,85 ha, poprzez rewaloryzację rynku i części parku oraz stworzenie bulwarów nad Nerem;
- wyposażenie terenów działalności balneologicznej w element małej architektury (fontanna);
- wykonanie instalacji monitoringu miejskiego.

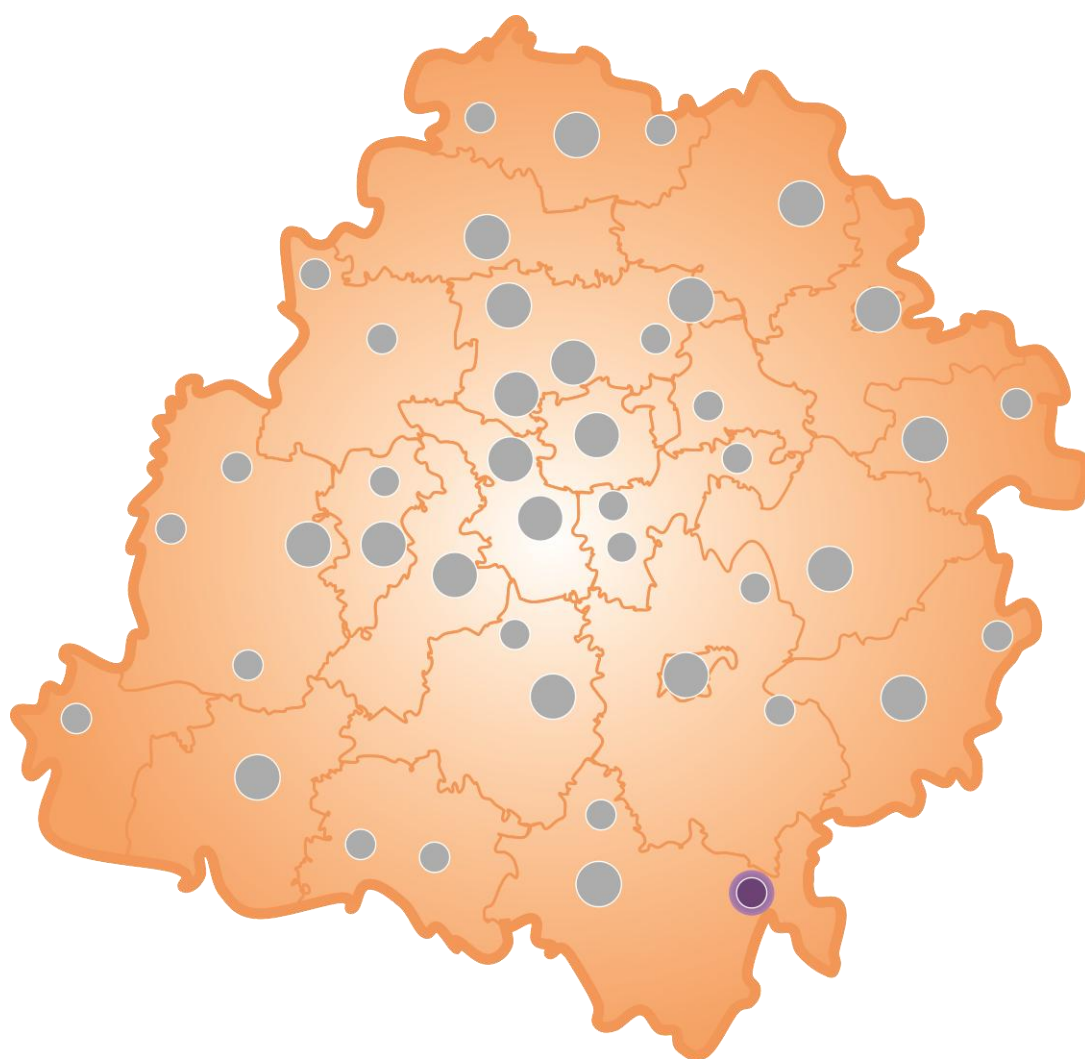
Wnioski

- ukształtowanie atrakcyjnej przestrzeni publicznej w centrum Poddębic;
- stworzenie atrakcyjnych terenów spotkań i rekreacji dla mieszkańców miasta;
- zachowanie i ochrona zabytkowych elementów obszaru;
- poprawa warunków życia mieszkańców;
- zmniejszenie barier przestrzennych dla osób niepełnosprawnych;
- poprawa dostępności komunikacyjnej.
- wzrost potencjału gospodarczego miasta poprzez odpowiednie wykorzystywanie terenów termalnych;
- zwiększenie liczby organizowanych imprez kulturalnych;
- zwiększenie ruchu turystycznego;
- ożywienie gospodarcze, w wyniku którego powstało dziewięć nowych miejsc pracy dla lokalnej społeczności;
- wzrost bezpieczeństwa w centrum miasta;
- umożliwienie procesów integracji społecznej mieszkańców Poddębic.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

PRZEDBÓRZ

Przedbórz

Rok uzyskania praw miejskich:	1370r. potwierdzone w 1405r.
Powierzchnia:	608 ha
Liczba ludności 31.XII.2014:	3697
Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.	38,43%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Osada targowa na lewym brzegu Pilicy, na terenie dzisiejszego Przedborza powstała w XII w. Najważniejszym czynnikiem jej lokalizacji była przeprawa przez Pilicę w miejscu skrzyżowania dwóch ważnych szlaków handlowych Radom – Opoczno i Kraków – Małogoszcz – Poznań. Pierwsza wzmianka o osadzie pochodzi z 1145 r. W okresie rozbicia dzielnicowego, w XIII w. Przedbórz był miejscem zjazdów politycznych, ze względu na położenie na pograniczu Wielkopolski i Małopolski. Do ochrony przeprawy przez Pilicę zbudowano gród drewniany, wymieniany w źródłach od 1239 r.

Lokowane przez króla Kazimierza Wielkiego w 1370 r. miasto powstało na prawym brzegu Pilicy. Lokacja ta, na prawie magdeburskim została potwierdzona przez króla Władysława Jagiełłę w roku 1405. Centrum lokacyjnego układu przestrzennego stanowił rynek, z którego trzech narożników wychodziły po dwie prostopadłe ulice. W południowo-wschodnim narożniku wybudowano kościół parafialny. Ze względu na strategiczne znaczenie miasta w XIV w. Kazimierz Wielki wybudował zamek na północ od rynku i obszaru zabudowanego. Z miasta promieniście rozchodziły się trzy trakty w kierunku Sulejowa, Żarnowa i Końskich oraz Krakowa przez Jędrzejów. Po drugiej stronie rzeki, poza folwarkiem, prawdopodobnie znajdowało się przedmieście zwane Widomą. Z przedmieścia prowadziły drogi w kierunku Radomska, Gorzkowic i Piotrkowa Trybunalskiego. Ten układ drożny, który przetrwał do czasów współczesnych, zbiegał się przy przeprawie przez Pilicę.

Począwszy od XV w. podstawą rozwoju społeczno-gospodarczego Przedborza były handel i rzemiosło, w tym piwowarstwo. Miasto było głównym ośrodkiem obsługi dla rozległych obszarów rolniczych, rozciągających się aż po dzisiejszą Łódź. Dynamiczny rozwój miasta przerwały w XVII w. wojny szwedzkie, podczas których miasto wraz z zamkiem uległo zniszczeniu. W okresie intensywnego uprzemysłowienia XIX wieku powstała manufaktura sukiennicza, a Przedbórz ponownie zaczął się rozwijać. Rynek utracił swoje znaczenie jako centrum miasta na rzecz powstałego na północny-wschód od niego nowego centrum, w którym w latach 1826-1830 r. zbudowano ratusz. Oddalenie miasta od linii kolejowej stanowiło barierę dla jego rozwoju. Działania II wojny światowej zniszczyły zabudowę Przedborza, zwłaszcza rynek i jego otoczenie. Okres powojenny to kolejne próby aktywizacji miejscowości, przez utworzenie m.in. spółdzielni pracy rękodzieła ludowego i artystycznego.

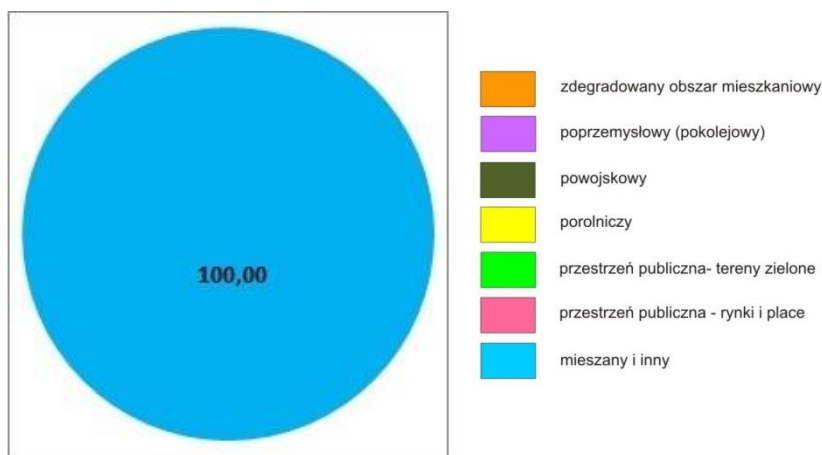
We współczesnym układzie funkcjonalno-przestrzennym Przedborza można wyróżnić dwie odrębne części leżące na dwóch brzegach Pilicy. Część zachodnia rozwinęła się na miejscu średniowiecznej osady targowej, a część wschodnia wokół średniowiecznego miasta lokacyjnego. W układzie rozplanowania części wschodniej widoczny jest wpływ warunków naturalnych. Najbardziej zurbanizowana część miasta ma wyraźny, łukowaty zarys nawiązujący do przebiegu doliny Pilicy. Łukowaty przebieg ulic wynika również z dużych deniwelacji terenu, związanych z położeniem na pograniczu ciągów wzgórz Pasma Przedborsko-Małogoskiego i Wzgórz Radomszczańskich. Układ przestrzenny miasta lokacyjnego, w tym rynku, zmienił się na skutek przekształceń spowodowanych m.in. zniszczeniami wojennymi. W rozplanowaniu rynku i siatki ulic nadal jest jednak widoczny układ rozplanowania średniowiecznego i miejsce dawnej lokalizacji zamku kazimierzowskiego. Wpływ przebiegu rzeki widoczny jest również w południkowym rozciągnięciu zachodniej części Przedborza.

Centrum części zachodniej zabudowane jest parterowymi, rzadziej jednopiętrowymi domami z końca XIX i z XX wieku. W kierunku zachodnim i południowo-zachodnim zlokalizowane są osiedla domów jednorodzinnych. Zabudowa średniowiecznej części miasta ma charakter pierzejowej, jednopiętrowej i parterowej zabudowy z XVIII, XIX i XX wieku, a niektóre budynki nawiązują do historycznych kamieniczek. Na zewnątrz od średniowiecznego układu urbanistycznego miasto rozwijało się głównie w kierunku wschodnim, wzdłuż dawnych, promieniście rozchodzących się traktów handlowych. Zabudowa we wschodniej części Przedborza jest mniej zwarta i parterowa. W peryferyjnych obszarach Przedborza, wzdłuż dróg wylotowych zabudowa przechodzi w tym zagrodowy. Na północny wschód od części średniowiecznej i na południe od części lewobrzeżnej zlokalizowane są tereny przemysłowe.

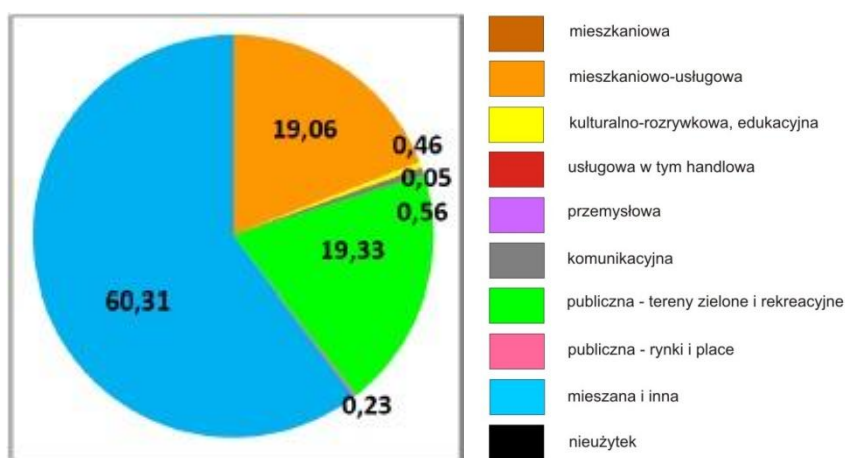
Najważniejszymi zabytkami Przedborza są:

1. gotycki kościół parafialny p.w. św. Aleksego z 1278 r., przebudowany w stylu barokowym;
2. późno klasycystyczny ratusz z lat 1826-1830;
3. karczma z XVIII wieku, przebudowana w 1898 roku (obecnie muzeum);
4. dom z przełomu XVII/XVIII w.,
5. pozostałości zamku z XIV w., (fragmenty murów z XIV w. i XVII w.);
6. park;
7. układ urbanistyczny, 1 połowy XIV w. z rynkiem;
8. kamienice z XVIII i XIX wieku;
9. zespół barokowych kapliczek typu słupowego z XVIII wieku.

Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

Przedbórz – struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Przedbórz – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

W 2014 roku, jako wymagający rewitalizacji wskazano 1 obszar o powierzchni 233,64 ha. Obszar ten:

- jest tożsamy z obszarem wskazanym w nieaktualnym „Lokalnym Programie Rewitalizacji miasta Przedbórz na lata 2008-2013”;
- tworzy zwartą przestrzeń, obejmującą historyczny układ urbanistyczny miasta;
- stanowi element tożsamości miasta;
- typologicznie należy w całości do typu terów mieszanych i innych, ze względu na:
 - duże zróżnicowanie funkcjonalne;
 - stosunkowo niewielkie udziały zdegradowanych terenów mieszkaniowych;
- pod względem struktury funkcjonalnej nawiązuje do struktury typologicznej i charakteryzuje się:
 - największym udziałem funkcji mieszanej (140,9 ha);
 - znaczącymi udziałami funkcji zielonych terenów publicznych (45,16 ha) i mieszkaniowo-usługowej (44,53 ha);

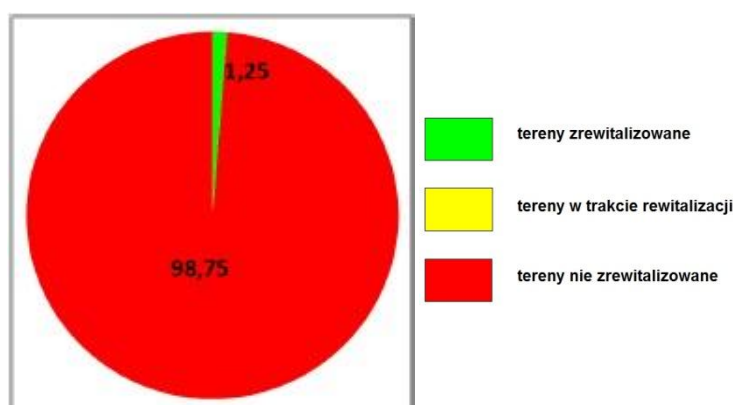
IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

- bardzo niewielkimi udziałami funkcji komunikacyjnych (1,32 ha) i kulturalno-rozrywkowych (1,08 ha);
- nieznaczącymi udziałami funkcji terenów publicznych typu rynki (0,53 ha), i usługowych (0,11 ha).

Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

Przyjęta w LPR i potwierdzona materiałem nadesłanym przez Urząd Miasta i gminy w Przedborzu koncepcja rewitalizacji:

- ma charakter obszarowy;
- jest dobrze sprecyzowana i dostosowana do historycznych, funkcjonalno-przestrzennych i społeczno-gospodarczych uwarunkowań Przedborza;
- zakłada kompleksowe i zintegrowane działania rewitalizacyjne na obszarze o największej koncentracji negatywnych zjawisk przestrzennych, społecznych i gospodarczych;
- jako strefę wymagającą działań rewitalizacyjnych wskazuje cały zabudowany układ miasta oraz tereny turystyczno-rekreacyjne wzdłuż rzeki Pilicy.
- przewiduje w aspekcie przestrzennym:
 - poprawa ładu przestrzennego i atrakcyjności przestrzeni publicznych;
 - poprawę stanu technicznego tkanki mieszkaniowej i standardów mieszkaniowych;
 - poprawę funkcjonalności ruchu kołowego i pieszego;
 - modernizacja budynków użyteczności publicznej dla celów kulturalnych, edukacyjnych i integracji społeczności lokalnej;
 - odnowienie historycznego wizerunku miasta, rewaloryzację i ochronę obiektów cennych architektonicznie;
 - stworzenie markowego produktu turystycznego.
- w aspekcie gospodarczym zakłada aktywizację gospodarczą terenów rewitalizowanych poprzez:
 - wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości poprzez tworzenie odpowiednich warunków lokalowych i infrastrukturalnych oraz bezpłatne szkolenia i doradztwo;
 - reaktywację funkcji rekreacyjno-turystycznych;
 - włączanie „szarej strefy” gospodarki w oficjalny obieg gospodarczy;
 - aktywizację ludzi młodych.
- w zakresie społecznym zakłada zahamowanie negatywnych tendencji społecznych poprzez:
 - przeciwdziałanie bezrobociu, w tym długotrwałemu;
 - przeciwdziałanie patologiom i wykluczeniu społecznemu;
 - stworzenie dostępu do instytucji kultury bez względu na wiek, płeć i stan majątkowy;
 - poprawę standardów obiektów infrastruktury społecznej.

Przedbórz – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji.

Zgodnie z przekazanym materiałem, działania rewitalizacyjne:

- prowadzono głównie w aspekcie przestrzennym i zakończono na 2,92 ha; objęły one:
 - remonty ulic i ciągów pieszych wraz z modernizacją infrastruktury, w tym oświetlenia (1,32 ha);
 - remonty budynków użyteczności publicznej o funkcjach kulturalno-rozrywkowych, edukacyjnych, ochrony zdrowia i administracyjnych (1,07 ha);

- rewaloryzację rynku (0,53 ha).
- w aspekcie społecznym były ograniczone do:
 - budowy monitoringu miejskiego dla obiektów użyteczności publicznej;
 - projektów przeciwdziałającym wykluczeniu społecznemu, patologiom społecznym i bezrobociu oraz aktywizującym biernych zawodowo.
- nie obejmowały aspektu gospodarczego.

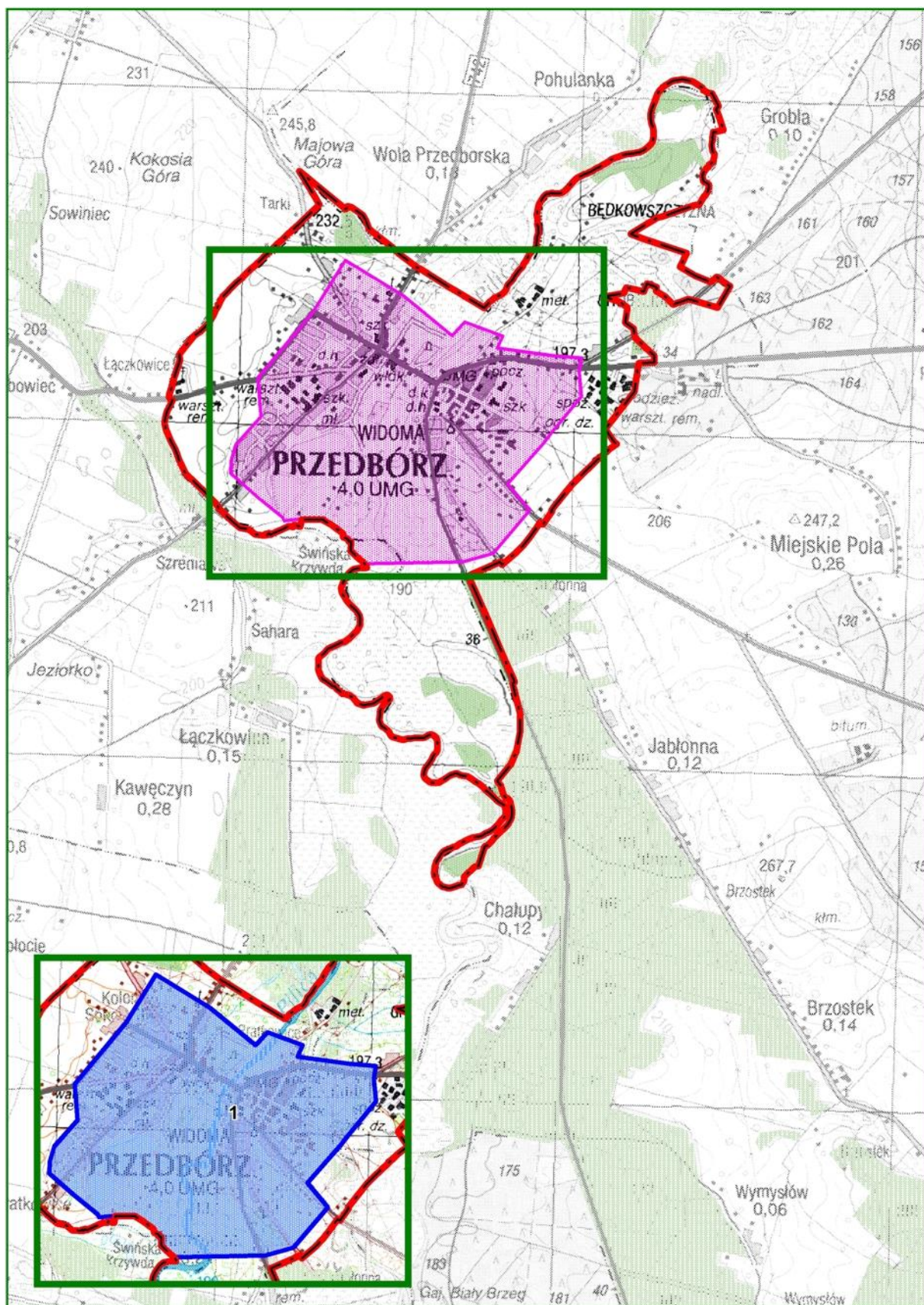
Skutki rewitalizacji

Skutki dotychczasowych działań rewitalizacyjnych

- w aspekcie przestrzennym mają na razie charakter ograniczony;
 - poprawiono w niewielkim stopniu stan techniczny dróg;
 - poprawiono ład przestrzenny i atrakcyjność przestrzeni publicznych;
 - ułatwiono funkcjonowanie obiektów kulturalno-edukacyjnych.
- w aspekcie społecznym mają charakter inicjalny;
 - wzrósł poziom bezpieczeństwa publicznego w pobliżu obiektów użyteczności publicznej;
 - zapoczątkowano procesy integracji społecznej poprzez stworzenie atrakcyjnego miejsca przebywania mieszkańców;
 - rozpoczęły się procesy aktywizacji zawodowej osób biernych zawodowo i długotrwale bezrobotnych co może prowadzić do zmiany struktury społecznej obszaru wskazanego do rewitalizacji;
 - rozpoczęto procesy włączenia społecznego osób wykluczonych;
- w aspekcie gospodarczym skutki są słabo obserwowane i z braku odpowiednich działań mając charakter pośredni, polegający na wzroście atrakcyjności inwestycyjnej miejsc zrewitalizowanych.

Dotychczasowe działania i ich skutki wskazują na realizację zamierzeń sformułowanych w nieaktualnym już LPR. Podejmowane działania miały jednak niewielką dynamikę.

**IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W
MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW**

Obszar nr 1

<i>Miasto:</i>	Przedbórz
<i>Typ funkcjonalny:</i>	mieszany
<i>Funkcja:</i>	mieszkańcwo-usługowa, kulturalna, handlowo-usługowa, komunikacyjna, przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne oraz rynki i place), mieszana
<i>Powierzchnia:</i>	233,64ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar posiada wysoką wartość kulturową, a także uznawany jest za element tożsamości miasta. W jego granicach znajdują się również fragmenty miasta z charakterystycznym, zabytkowym układem przestrzennym, jak również 39 obiektami widniejącymi w Gminnej Ewidencji Zabytków, do których należą m. in.: kościół św. Aleksego z 1278, ratusz z 1820 roku w stylu klasycystycznym, karczma z XVIII wieku, domy z przełomu XVII/XVIII pozostałości zamku z XIV w., park. W Przedborzu zachował się unikatowy zespół barokowych kapliczek typu słupowego, powszechnie nazywanych „kapliczkami cholerycznymi”

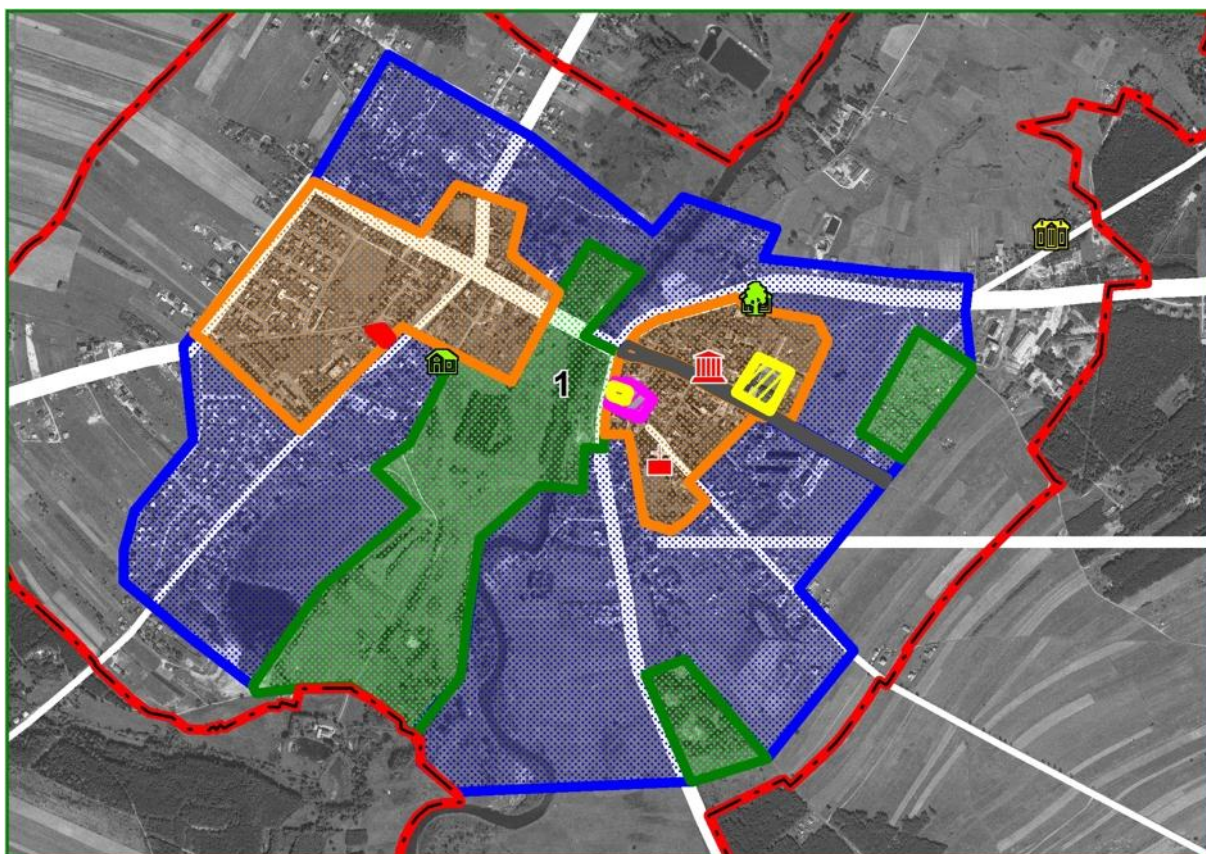
Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Remont zespołu czterech placówek oświatowych, ratusza, przychodni zdrowia, domu kultury.
- Remonty ulicy Mostowej o długości 456,55 m.b.
- Modernizacja oświetlenia ulicy Mostowej (456,55 m.b.).
- Ukształtowanie przestrzeni publicznej- rynek miejski o powierzchni 5391 m².
- Budowa zintegrowanego systemu e-usług publicznych w budynku Urzędu Miejskiego w Przedborzu.
- Udostępnienie bezpłatnego dostępu do Internetu w Miejskim Domu Kultury.
- Projekty prowadzone przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przedborzu.
- Budowa monitoringu przedszkola w 2009r., monitoring MDK 2009 i jego rozbudowa w 2013r., monitoring zbiornika wodnego 2010 r. i 2012 r.

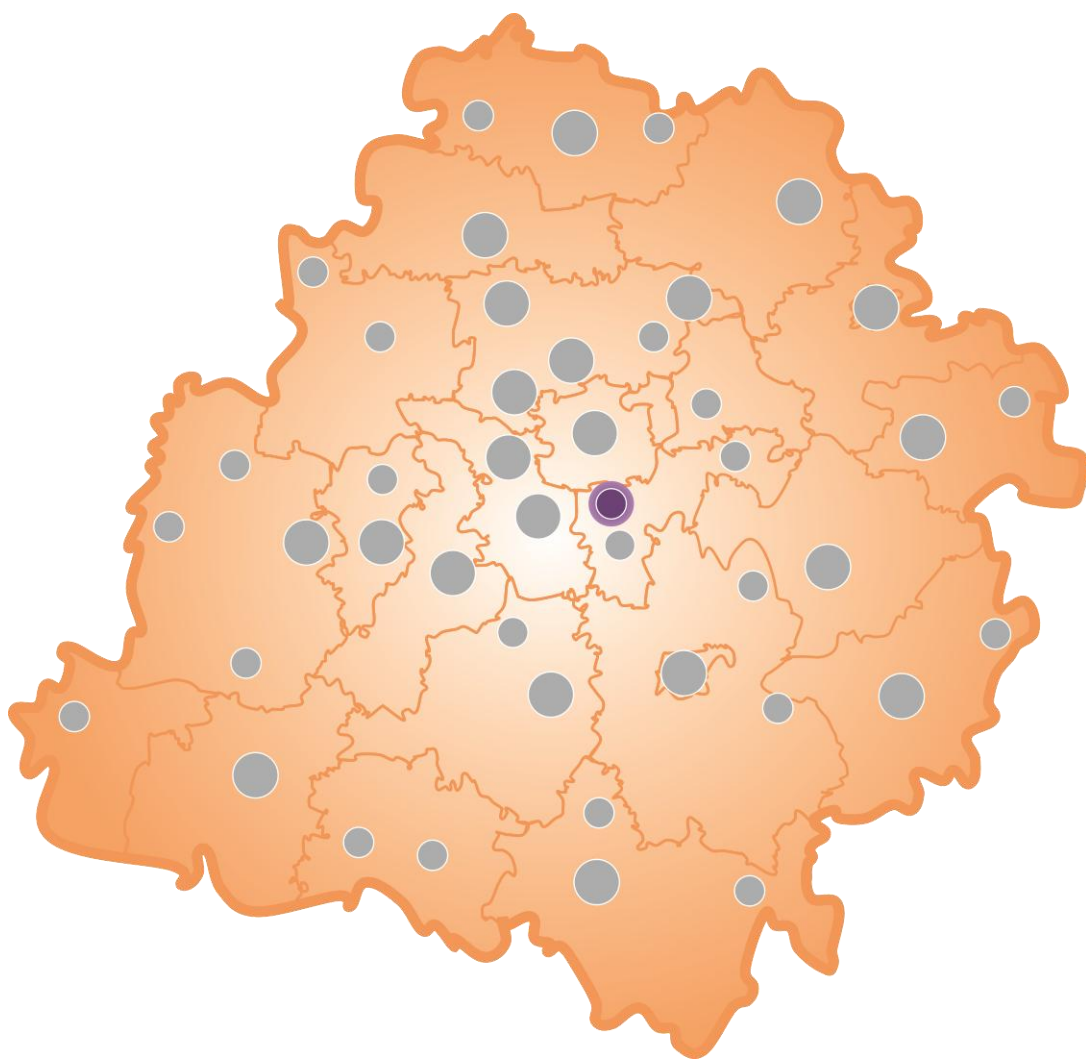
Wnioski

- Kształtowanie atrakcyjnej przestrzeni publicznej.
- Poprawa funkcjonalności komunikacyjnej miasta.
- Poprawa jakości życia mieszkańców.
- Organizacja imprez kulturalnych.
- Wzrost dostępności do dóbr kultury;
- Kształtowanie miejsc spotkań i integracji społecznej mieszkańców.
- Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców miasta.
- Aktywizacja osób bezrobotnych oraz niepełnosprawnych.
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz patologiom społecznym przez wdrażanie programów pomocowych.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

RZGÓW

Rzgów

Rok uzyskania praw miejskich:	1467-1870 r. odzyskane w 2006 r.
Powierzchnia:	1677 ha
Liczba ludności 31.XII.2014:	3393
Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.	1,30%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Osada Rzgów powstała dzięki dogodnemu położeniu na południowym brzegu Neru oraz na skrzyżowaniu traktów handlowych z Piotrkowa Trybunalskiego do Łęczycy i z Wolborza do Uniejowa i Lutomierska. W 1378 została lokowana wieś na prawie średzkim i z tego czasu pochodzi pierwsza wzmianka o Rzgowie w źródłach historycznych. Rzgów był wsią rycerską, należącą do kapituły krakowskiej. Dzięki dogodnemu położeniu rozwijał się gospodarczo, co umożliwiło mu nadanie praw miejskich i przywileju lokacyjnego przez króla Kazimierza Jagiellończyka w 1467 r. Jądro średniowiecznego układu rozplanowania znajdowało się najprawdopodobniej w pobliżu skrzyżowania głównych dróg. Tam też był najprawdopodobniej zlokalizowany był również rynek. Średniowieczny, lokacyjny układ miasta jednak nie zachował się. Przypuszcza się, że być może nigdy nie został w pełni zrealizowany.

W XV i XVI w. podstawą rozwoju miasta były handel, rolnictwo i rzemiosło. Dominowało sukiennictwo ale działalność prowadzili również kuśnierze, rzeszotarze, nieckarze i olejarze. W XVIII i XIX wieku zabudowa miasta rozwijała się chaotycznie. Po licznych pożarach, w 1827 r. opracowano plan regulacyjny, według którego następowała odbudowa i rozbudowa miasta. Układ przestrzenny zaprojektowano na planie krzyża, wzdłuż głównych dróg o przebiegu północny-zachód – południowy-wschód i północny-wschód – południowy-zachód. W południowo-wschodnim narożniku skrzyżowania zlokalizowano rynek. Nowe ulice projektowane były równoległe do głównych osi kompozycyjnych, co przekształciło pierwotny, chaotyczny układ miasta w prostokątną sieć ulic. Mimo sukienniczych tradycji przemysł włókienniczy nie rozwinął się w Rzgowie w XIX w. i miasto straciło podstawy rozwoju społeczno-gospodarczego. W 1870 roku Rzgów utracił prawa miejskie.

W latach dziewięćdziesiątych XX w. nastąpił ponowny rozwój społeczno-gospodarczy Rzgowa ze względu na powstające w nim i jego okolicach, przy drodze Gdańsk – Łódź – Katowice, duże targowiska odzieży i artykułów włókienniczych. W 2006 Rzgów odzyskał prawa miejskie. Obecnie wzdłuż drogi krajowej nr 1 zlokalizowane są liczne obiekty handlu hurtowego różnych branż oraz targowiska i outlety odzieżowe, a także przedsiębiorstwa przemysłowe. Rozwija się również działalność związana z promocją mody i wzornictwa odzieży.

W dzisiejszym układzie funkcjonalno-przestrzennym miasta widoczny jest układ rozplanowania ukształtowany planem regulacyjnym z 1827 r.. Najbardziej zurbanizowana część Rzgowa obejmuje miasto dziewiętnastowieczne, rozwinięte na południe i wschód od dawnego rynku, przekształconego w początkach XX w. w park, obecnie im. Adama Mickiewicza. Zabudowa tej części miasta ma charakter pierzejowy i składa się z parterowych, rzadziej jednopiętrowe domów, niekiedy zdachem mansardowym i facjatami jednio i wielorodzinnych. Na północ i południe od głównej części miasta, oddzielone od niej terenami otwartymi znajdują się osiedla domów jednorodzinnych. Wzdłuż dróg wylotowych, w kierunku wschodnim i północnym, zabudowa przechodzi w typ zagrodowy. Obszary zabudowane otoczone są rozległym pierścieniem terenów otwartych, zagospodarowanych rolniczo. W ich części zachodniej, oraz wzdłuż drogi nr 1, przebiegającej wzdłuż zachodniej granicy miasta, zlokalizowane są liczne, wspomniane wyżej, wielkopowierzchniowe podmioty gospodarcze, będące podstawą rozwoju społeczno-gospodarczego miasta.

Do najważniejszych zabytków Rzgowa należą:

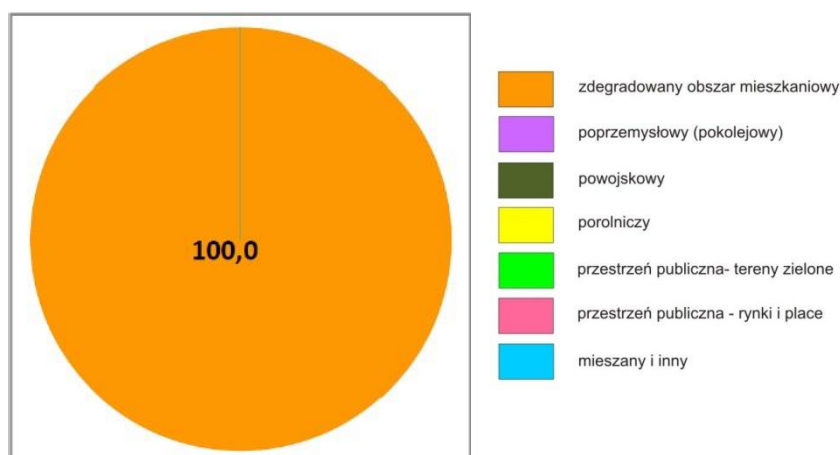
1. barokowy kościół parafialny św. Stanisława wzniesiony ok. 1630 r.;
2. drewniany kościół p.w. św. Jakuba z XVI w.

Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

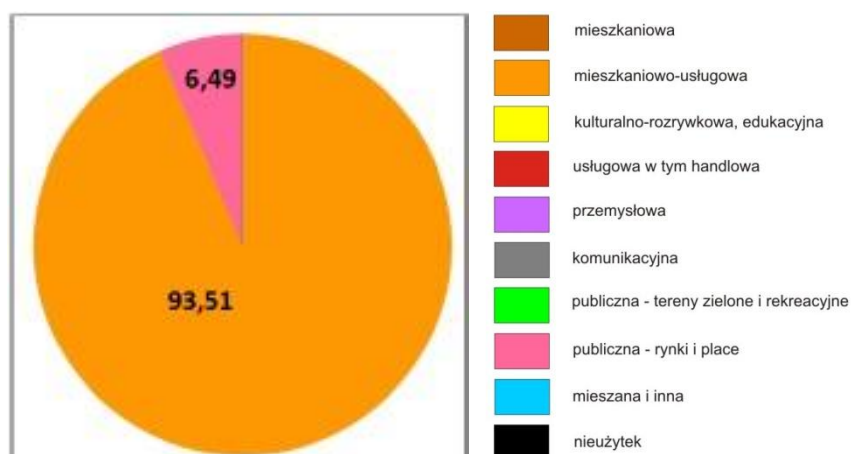
Rzgów nie dysponuje Lokalnym Programem Rewitalizacji. Jako wymagające rewitalizacji wskazano 1 obszar o powierzchni 21,83 ha. Obszar ten:

- zlokalizowany jest w centralnej części miasta;
- obejmują północno-zachodnią część najbardziej zurbanizowanego obszaru miasta;
- obejmuje rdzeń dziewiętnastowiecznego układu rozplanowania;
- pod względem struktury typologicznej stanowi zdegradowany obszarów mieszkaniowy.

- pod względem struktury funkcjonalnej nawiązuje do struktury typologicznej i charakteryzuje się:
 - dominacją funkcji mieszkaniowo-usługowej (20,41 ha);
 - niewielkim udziałem funkcji przestrzeni publicznych (rynek – 1,42 ha).

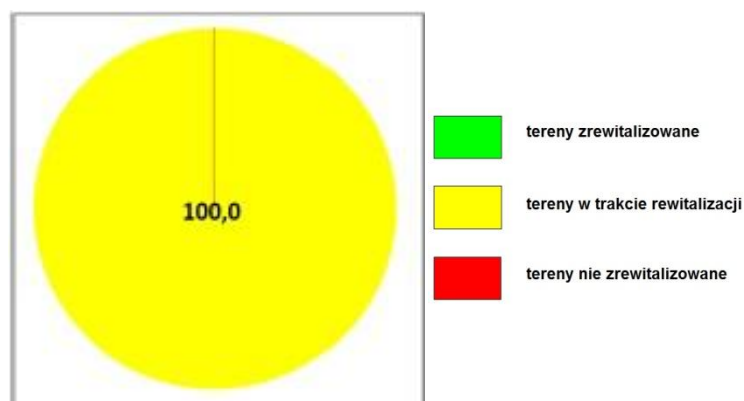

Rzgów – struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Rzgów – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

Rzgów – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji .

- ma charakter obszarowy;
- jest słabo sprecyzowana i nie ma charakteru kompleksowego:
 - nie zawiera głównego kierunku, ani głównych celów działań rewitalizacyjnych;

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

- ograniczona jest do działań w aspekcie technicznym, wskazując konieczność rewaloryzacji przestrzeni publicznych i remontów budynków, w zasadzie użyteczności publicznej;
- sugeruje konieczność poprawy stanu technicznego budynków mieszkalnych;
- nie przewiduje działań w aspekcie społecznym i gospodarczym;

Zgodnie z ankietami przekazanych przez Urząd Miasta i Gminy w Rzgowie, działania rewitalizacyjne:

- nie zostały nigdzie zakończone;
- są prowadzone na całym obszarze wskazanym do rewitalizacji;
- obejmują tereny mieszkaniowe oraz publiczną przestrzeń rynku;
- nie są prowadzone w gospodarczym aspekcie rewitalizacji;
- nie są prowadzone w społecznym aspekcie rewitalizacji.

Skutki rewitalizacji

Dotychczasowe działania rewitalizacyjne mają na razie ograniczone i inicjalne skutki przestrzenne:

- poprawiono w niewielkim stopniu warunki mieszkaniowe w śródmieściu;
- poprawiono estetykę i ład przestrzenny przestrzeni publicznych;
- poprawiono warunki prowadzenia działalności handlowej na targowisku miejskim i jego estetykę;

Skutki społeczne i gospodarcze, ze względu na brak działań w tych aspektach są trudne do określenia i mają być może charakter jedynie inicjalny i pośredni.

Obszar nr 1: Centrum

Miasto:	Rzgów
Typ funkcjonalny:	zdegradowany obszar mieszkaniowy
Funkcja:	mieszkaniowo-usługowa, przestrzeń publiczna (rynki i place)
Powierzchnia:	21,83 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar posiada wartość kulturową, uznawany jest również za element tożsamości miasta. W granicach terenu znajduje się zabytkowy układ przestrzenny, a także obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Rewaloryzacja rynku o powierzchni 0,01 km².
- Rozpoczęte remonty budynków.

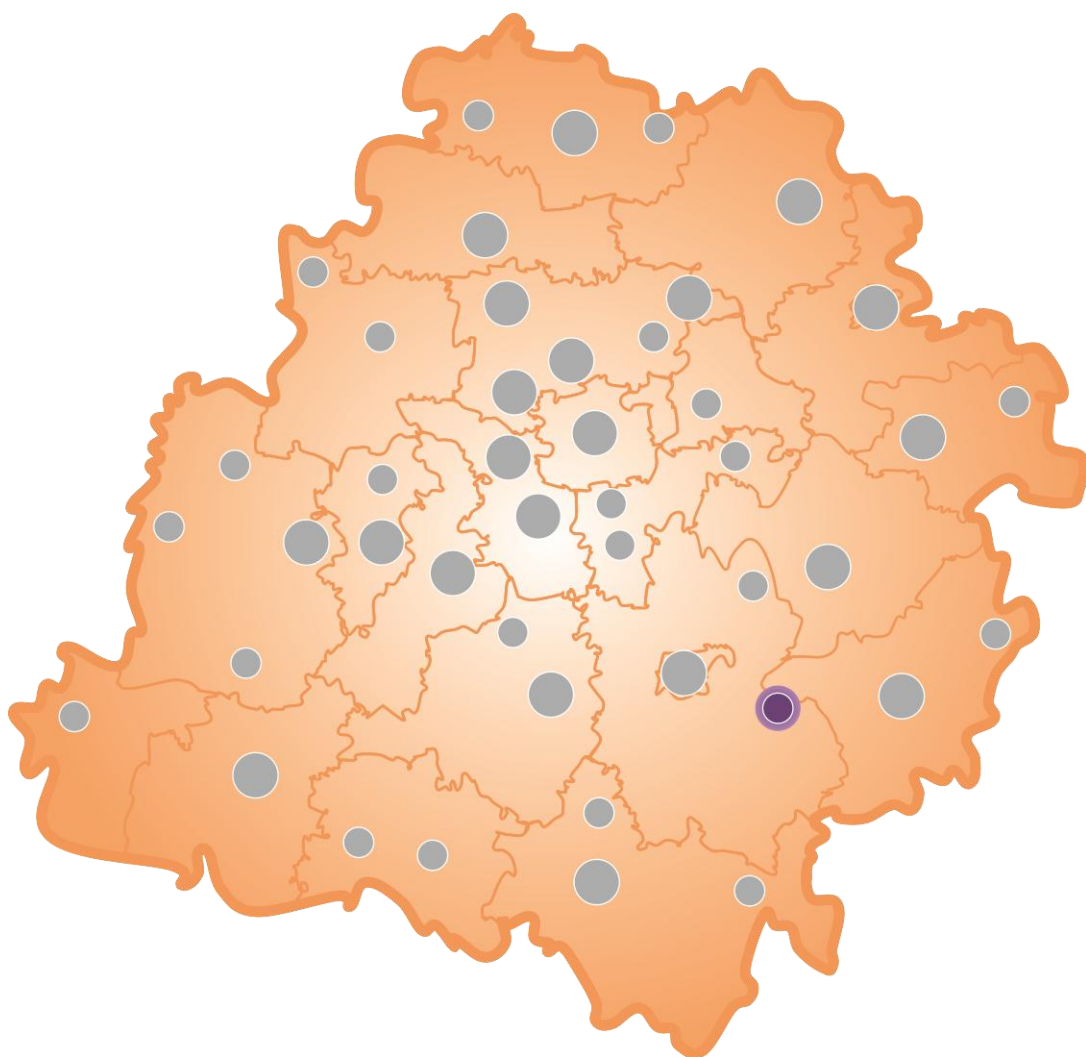
Wnioski

- Ukształtowanie atrakcyjnej przestrzeni publicznej w centrum miasta.
- Rozpoczęto proces potrawy standardów mieszkaniowych.
- Umożliwiono rozwój procesów integracji społecznej poprzez ukształtowanie miejsca spotkań mieszkańców.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

SULEJÓW

Sulejów

Rok uzyskania praw miejskich:	między 1279 a 1296r.do 1731r. odzyskane w 1927 r.
Powierzchnia:	2 626 ha
Liczba ludności 31.XII.2014:	6 376
Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.	4,76%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Osada powstała na prawym, wschodnim brzegu Pilicy na skrzyżowaniu szlaków handlowych północ – południe (Włocławek – Kraków) i wschód – zachód (Kazimierz Dolny – Kalisz) oraz przy komorze celnej na przeprawie przez Pilicę. Pierwsza wzmianka o osadzie pochodzi z 1145 r. W 1176 roku, na północ od osady, na terenie dzisiejszego Podklasztorza, książę Kazimierz Sprawiedliwy ulokował opactwo cystersów. Rozwój Sulejowa rozpoczął się po przeniesieniu w połowie XIII w. pierwotnego, dwunastowiecznego targu z lewego na prawy brzeg Pilicy. Niedługo potem między 1279 a 1294 r., osada, dzięki staraniom cystersów uzyskała prawa miejskie, a podstawą jej rozwoju było rzemiosło oraz handel płodami rolnymi o zasięgu regionalnym. W 1308 r. Władysław Łokietek nadał cystersom przywileje osadnicze i opactwo stało się ważniejszym ośrodkiem osadniczym niż miasto Sulejów, co było uzasadnione rozwojem gospodarczym opactwa. Powstały w nim warsztaty rzemieślnicze tj. młyny, browary, gorzelnie, tartaki. Przy klasztornych murach budowano stajnie, spichrze i inne zabudowania gospodarcze.

Dynamiczny rozwój społeczno-gospodarczy Sulejowa został zahamowany przez wojnę ze Szwecją w II połowie XVII w., a następnie pożar Sulejowa w 1731 r., który doprowadził do upadku miasta i utraty praw miejskich. W 1819 r. zakon cystersów uległ kasacji, miasto i teren klasztoru stały się własnością rządową, a Kościół zamieniono na parafialny. Kryzys pogłębił pożar w 1847 r., który zniszczył budynki klasztorne, od tego czasu popadające w ruinę. Pod koniec wieku XIX rząd sprzedał prywatnemu właścicielowi część zachowane budynki klasztoru, w których założono browar. Lokalna gospodarka odrodziła się w końcu XIX w. Sulejów stał się wówczas ważnym ośrodkiem przemysłu wapienniczego i drzewnego. W 1902 r. uruchomiono kolejkę wąskotorową do Piotrkowa Trybunalskiego, co umożliwiło dostęp do szerszego rynku zbytu.

W obecnym układzie funkcjonalno-przestrzennym widoczne są dwie odrębne jednostki. Położona na zachodnim brzegu Pilicy część miasta rozwinęła się na miejscu dawnej osady targowej, która straciła swoje znaczenie w II połowie XIII wieku. Pozostałością średniowieczną w tej części miasta jest dawny plac targowy, obecny Plac Straży. Zwarta zabudowa tej części miasta znajduje się zakolu Pilicy i rozciąga się w kierunku zachodnim. Zabudowę tę tworzą parterowe, rzadziej jednopiętrowe budynki wielo i jednorodzinne. W części miasta położonej na wschodnim brzegu rzeki widoczny jest lokacyjny układ przestrzenny, nawiązujący do układu przedlokacyjnego i ukształtowania terenu. W pobliżu Pilicy i mostu łączącego dwie części miasta zlokalizowany jest dawny rynek o kształcie nieregularnego trójkąta i łukowatymi ramionami. Łukowate ulice nawigują do przebiegu górnej krawędzi doliny Pilicy. Zabudowa wschodniej części Sulejowa ma charakter pierzejowy i jest w pobliżu rynku jednopiętrowa, a dalej parterowa. Obszar zurbanizowany rozciąga się wzdłuż Pilicy na wschód od niej.

Na północno-zachód od zachodniej części miasta rozciąga się kompleks leśny, będący zapleczem rekreacyjno-turystycznym Sulejowa. Tereny rekreacyjne rozciągają się też wzdłuż zalewowej terasy Pilicy. Zabudowa jednorodzinna, wzdłuż dróg wylotowych z miasta, w kierunku wschodnim i zachodnim, przechodzi w zabudowę typu zagrodowego. Na wschodnim brzegu Pilicy, na północ od średniowiecznego miasta lokowanego znajduje się sołectwo Podklasztorze. Obecna wieś była ośrodkiem rozległych dóbr klasztornych. Opactwo stanowiło zamknięty zespół architektoniczny, otoczony murami wieżami i basztami z przełomu XV i XVI w., rozbudowywane w XVIII w. Wewnątrz murów znajdowały się zabudowania zespołu klasztornego, tworzące obszerny, nieregularny wielobok. Poza kościołem i klasztorem składały się na nie budynki gospodarcze oraz cmentarz i ogrody. Do czasów współczesnych zachował się kościół oraz część zabudowań klasztornych. W 1973 r. Skarb Państwa wykupił ocalałe, zabytkowe budynki dawnego klasztoru, rozpoczynając długotrwały proces ich rewitalizacji.

Do najważniejszych zabytków Sulejowa należą:

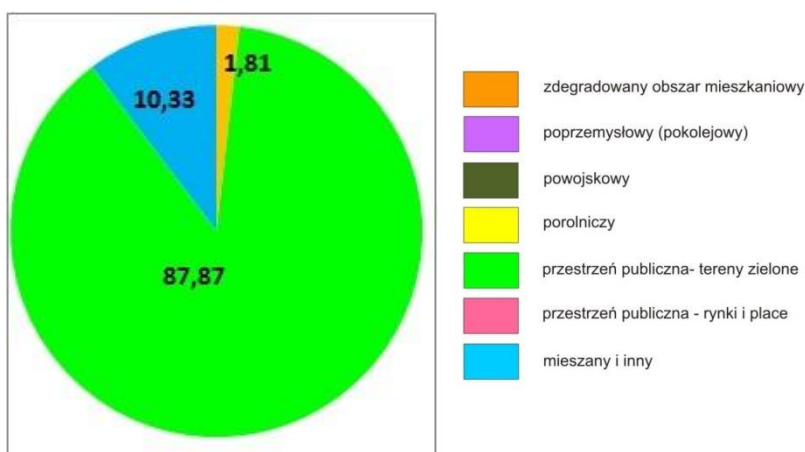
1. opactwo Cystersów z 1176r. przebudowane w okresie baroku;
2. kościół romański, w typie burgundzkim, p.w. św. Tomasza Becketa, konsekrowany w 1232 roku;

3. neogotycki kościół p.w. św. Floriana z 1903 roku;
4. klasycystyczna kaplica cmentarna z połowy XIX wieku;
5. kaplica Ligiejów p.w. NMP z połowy XVII wieku.

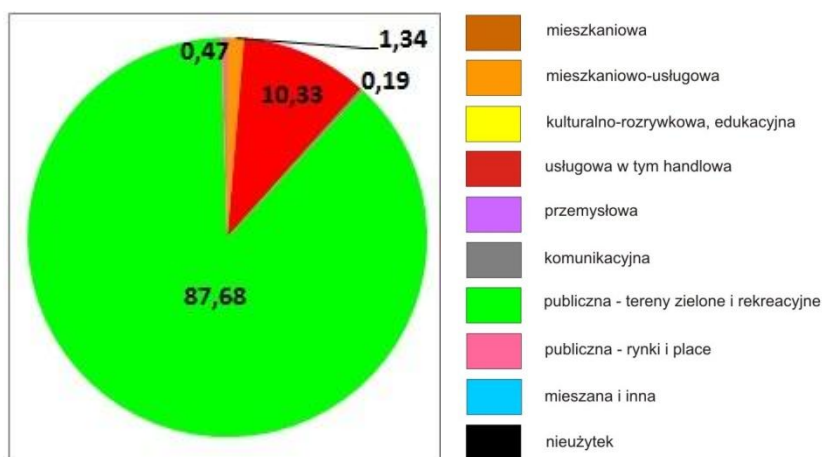
Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

Sulejów nie dysponuje Lokalnym Programem Rewitalizacji. Urząd Miasta i Gminy, jako wymagające rewitalizacji wskazał 4 obszary o całkowitej powierzchni 125,12 ha. Obszary te:

- są rozproszone, nie tworzą zwartej przestrzeni;
- w stosunkowo niewielkim stopniu obejmują najbardziej zurbanizowane, historyczne części miasta;
- obejmują:
 - centralną część Sulejowa po obu stronach Pilicy, z dwoma rynkami i sąsiadującymi z nimi kwartałami zabudowy mieszkaniowo-usługowej;
 - tereny zieleni publicznej bezpośrednio sąsiadujące od zachodu z zabudowanym obszarem na zachodnim brzegu Pilicy;
 - tereny zieleni miejskiej – „JOR Polana” - na północnym-zachodzie Sulejowa, oddalone od centrum;
 - teren zespołu klasztornego cystersów na północ od centrum miasta.
- pod względem struktury typologicznej charakteryzując się:
 - dominacją publicznych terenów zielonych (109,7 ha) ze względu na dużą powierzchnię terenów „JOR Polana” (obszar 3);
 - znacznym udziałem terenów innych (12,92 ha), ze względu na powierzchnię terenu Podklasztorza (obszar 4);
 - stosunkowo niewielkim udziałem zdegradowanych terenów mieszkaniowych (2,26 ha) w centrum miasta.

Sulejów – struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Sulejów – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

- pod względem struktury funkcjonalnej wyraźnie nawiązują do struktury typologicznej i charakteryzują się:
 - dominacją funkcji publicznych terenów zielonych obszarów 2. i 3. (109,70 ha);
 - znaczącym udziałem funkcji usługowych obszaru 4 (12,92 ha);
 - niewielkim udziałem funkcji mieszkaniowo-usługowych (1,67 ha) i publicznych terenów typu rynków (0,47 ha) obszaru 1.

Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

Zgodnie z ankietami przekazanymi przez Urząd Miasta i Gminy w Sulejowie, koncepcja rewitalizacji:

- ma charakter obszarowy;
- jej zasadniczą ideą jest połączenie funkcjonalne dwóch rynków, zlokalizowanych blisko siebie, po obydwu stronach mostu, w prawo i lewobrzeżnej części Sulejowa;
- rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnej miasta poprzez
 - ukształtowanie atrakcyjnej przestrzeni publicznej w centrum miasta poprzez rewaloryzację rynków i remonty sąsiadującej z nimi zabudowy mieszkaniowej;
 - rewaloryzację parku miejskiego w zachodniej części miasta;
 - rozwój handlu i gastronomii wokół przestrzeni publicznych;
 - przywrócenie znaczenia rekreacyjnego i turystycznego leśnego obszaru „JOR Polana” poprzez remonty i podniesienie standardu istniejących, podupadłych ośrodków wypoczynkowo-sportowych oraz obiektów noclegowych i gastronomicznych;
 - wskazanie jako najbardziej priorytetowych dalszej rewaloryzacji zespołu klasztornego cystersów w Podklasztorzu.

Do czasu przesłania ankiet działania rewitalizacyjne:

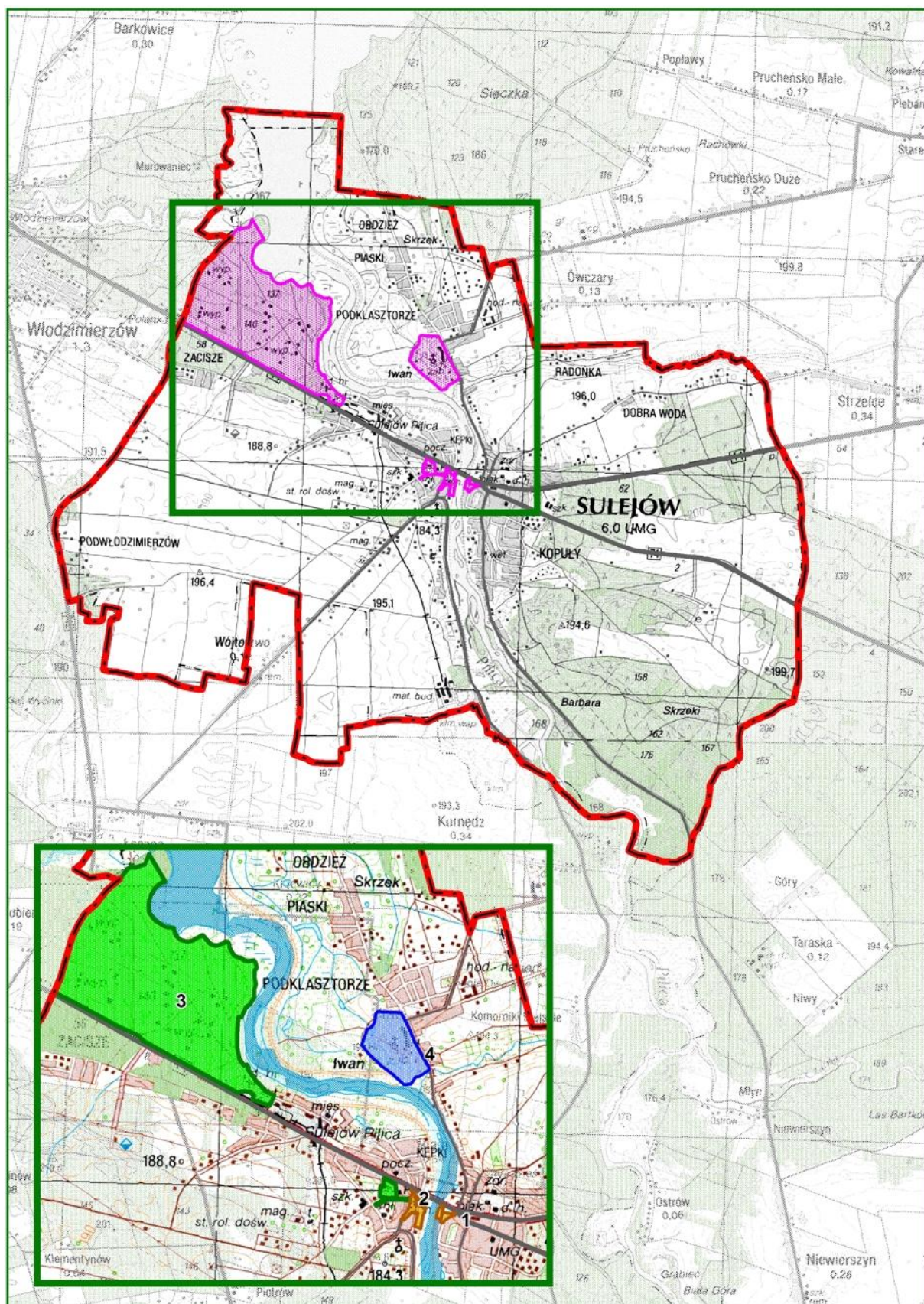
- prowadzono na 12,92 ha opactwa cystersów (obszar 4), które obejmowały rewaloryzację obiektów zabytkowych;
- nie obejmowały aspektu społecznego i gospodarczego.

Sulejów – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji.

Skutki rewitalizacji

Na obszarze 4 – opactwo cystersów przywracany jest ład przestrzenny i możliwość aktywizacji turystycznej u kulturotwórczej..

Obszar nr 1: Centrum miasta

Miasto:	Sulejów
Typ funkcjonalny:	zdegradowany obszar mieszkaniowy
Funkcja:	mieszkaniowo-usługowa, przestrzeń publiczna (rynk i place)
Powierzchnia:	2,26 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar posiada wartość kulturową oraz uznawany jest za element tożsamości miasta. W granicach śródmiejskiej części miasta znajdują się również obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków, do których należą: budynek straży oraz dwa domy mieszkalne.

Na obszarze tym rozwinęta jest turystyka kulturowa oraz cyklicznie odbywa się Festiwal „Kolory Polski”. Przez śródmiejską część miasta przebiega szlak Romański oraz Cysterski Szlak samochodowy.

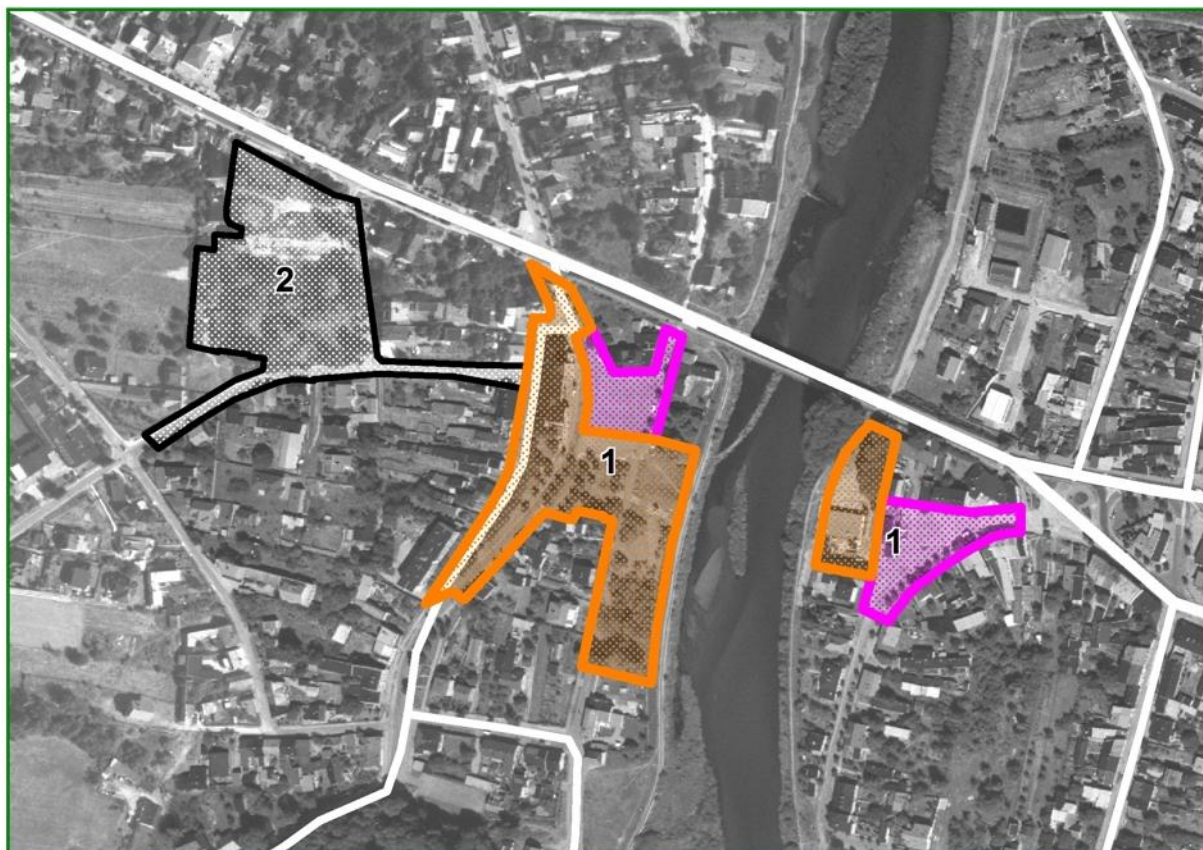
Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- W obrębie obszaru nie prowadzono dotychczas złożonych prac rewitalizacyjnych,
- Zrewaloryzowano pojedyncze obiekty, m. in. budynek straży,
- Zrewaloryzowano zieleń miejską,
- Opracowano koncepcję rewitalizacji rynków położonych po obu brzegach rzeki Pilicy, wraz z elementem integrującym place w postaci nowego przejścia mostowego.

Wnioski

- Planowana koncepcja sprzyja integracji przestrzeni publicznych i wpłynie na poprawę jakości historycznego założenia urbanistycznego.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 2: Zieleń w centrum miasta

<i>Miasto:</i>	Sulejów
<i>Typ funkcjonalny:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Funkcja:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne), komunikacyjna
<i>Powierzchnia:</i>	1,34 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar nie posiada większej wartości kulturowej, uznawany jest jednak za element tożsamości miasta.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Obecnie nie prowadzi i nie planuje się w najbliższym czasie działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 2.

Wnioski

- Obszar stanowi ważną dzielnicę zieleni miejskiej.

OBSZAR 2: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 3: obszary sportowo – rekreacyjne

<i>Miasto:</i>	Sulejów
<i>Typ funkcjonalny:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Funkcja:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Powierzchnia:</i>	108,60 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar nie posiada większej wartości kulturowej, uznawany jest jednak za ważny element tożsamości miasta. Jest to teren ośrodków rekreacyjno – sportowych.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Obecnie nie prowadzi się działań rewitalizacyjnych.
- Wykonywane są bieżące naprawy pojedynczych obiektów.

Wnioski

- Obszar wymaga podjęcia złożonych działań rewitalizacyjnych stanowi bowiem największy kompleks sportu i rekreacji tego rejonu.

OBSZAR 3: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 4: Podklasztorze

Miasto:	Sulejów
Typ funkcjonalny:	inny
Funkcja:	handlowo-usługowa
Powierzchnia:	12,92 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Opactwo oo. Cystersów powstałe w 1176 roku jest jednym z najcenniejszych w skali kraju zabytków położonych na przebiegu dwóch szlaków kulturowych Cysterskiego i Piastowskiej Drogi Romańskiej. Dziś składają się nań trzy elementy: późno romański kościół z początku XIII w. (wraz z pochodzącą z tego samego okresu częścią wschodniego skrzydła klasztoru - zakrystii i kapitułarzem), ruiny późno romańskiego, południowego i zachodniego, skrzydła opactwa, wreszcie część dziś najbardziej imponująca wyglądem, ale i najnowsza do której należą mury obronne z basztami, bramami, arsenał, budynki mieszkalne i gospodarcze. Wymienione zabudowania opactwa, pochodzące z różnych okresów, tworzą w sumie nieregularny wielobok, przerywany basztami wieżami bramnymi (mauretańską, attykową, opacką, muzyczną). Obecnie obiekt jest częściowo zaadaptowany na hotel i muzeum ze zbiorami interesujących obrazów, rzeźb i innych, mieszczących się w kapitułarzu. Na opisywanym terenie znajdują się również zabytki archeologiczne: osada z okresu wczesnego średniowiecza oraz cmentarzysko z późnego średniowiecza.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

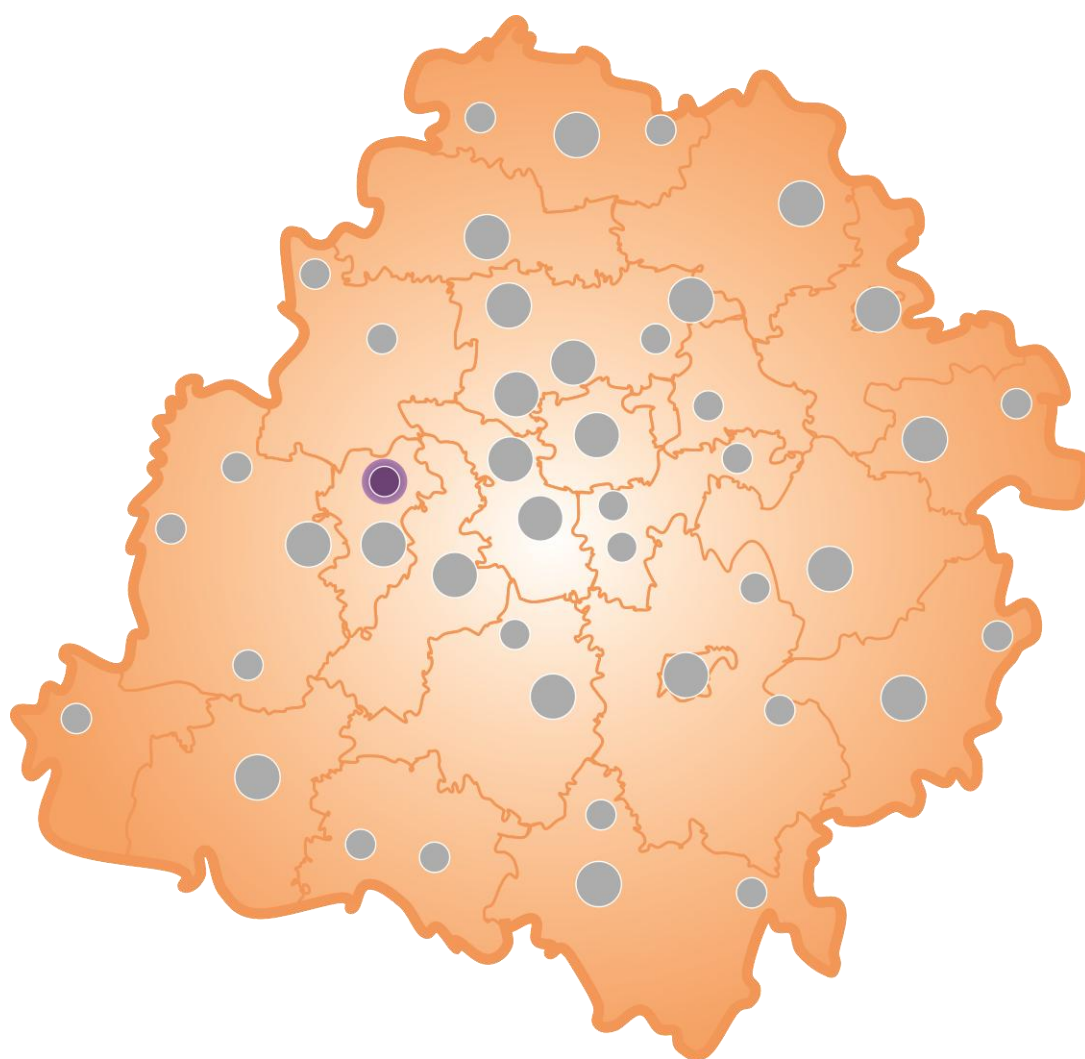
- Na terenie opactwa prowadzone są systematycznie prace rewaloryzacyjne.
- Obszar w 2012 r. uzyskał miano pomnika historii.

Wnioski

- Obszar jest udostępniony szerokiemu gronu odbiorców stanowi niezwykle istotny element dziedzictwa kulturowego.

OBSZAR 4: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

SZADEK

Szadek

Rok uzyskania praw miejskich:	przed 1290-1870 r. odzyskane w 1919 r.
Powierzchnia:	1793 ha
Liczba ludności 31.XII.2014:	2024
Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.	0,67%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Szadek powstał obok wsi książęcej Stary Szadek, która położona była na wzgórzu, na południe od dzisiejszego miasta, na skrzyżowaniu szlaków handlowych z Łęczycy przez Uniejów, Sieradz do Widawy i z Piotrkowa Trybunalskiego do Uniejowa. Miejscowość istniała już w końcu XI w. na co wskazuje obecność kościoła pod wezwaniem św. Idziego. Lokacja Szadku na prawie polskim miała miejsce prawdopodobnie między 1280 a 1290 r., dokument lokacyjny jednak nie zachował się. Pierwsza wzmianka o mieście znajduje się w dokumencie księcia Władysława Łokietka z 1295 r. Miasto wytyczono w zakolu rzeki Pichny, na północ od przedlokacyjnej wsi, która stała się przedmieściem Podgórze. Centrum stanowił nieregularny, prostokątny rynek, którego wschodnią pierzeję wyznaczała droga z Uniejowa do Widawy. Na placu graniczącym z rynkiem od północnego-zachodu usytuowano kościół. Na południe i północ od miasta rozwijały się przedmieścia, odpowiednio Uniejowskie zwanym także Bobownią i Podgórze.

W XIV w. Szadek został zniszczony przez Krzyżaków, ale już w drugiej połowie tego samego wieku, stał się siedzibą powiatu. W 1401 r. Szadek otrzymał potwierdzenie praw miejskich, co znalazło uzasadnienie w rozwoju gospodarczym, którego podstawą były handel i rzemiosło, głównie sukiennictwo. Pożary w XVI w. nie zahamowały rozwoju miasta. Regres ekonomiczny Szadku nastąpił w XVII w. i był skutkiem epidemii, pożarów, „potopu” szwedzkiego i ogólnym zastojem gospodarczym. Miasto przestało być ważnym ośrodkiem sukienniczym, a stało się miastem rolniczym. Poprawa sytuacji miała miejsce dopiero w II połowie XVIII w. i była skutkiem większego zakresu działań władz powiatowych. Rolniczo-rzemieślniczy charakter miasta nie uległ zmianom i utrzymał się zarówno w XIX, jak i XX w. Produkcja przemysłowa oparta była na surowcach rolniczych. W 1870 r. Szadek utracił prawa miejskie, które odzyskał w 1919 r. W okresie dwudziestolecia międzywojennego podstawą rozwoju miasta było młynarstwo oraz handel oparty na przebiegającej w pobliżu miasta kolejowej magistrali węglowej Śląsk – Gdynia.

We współczesnym układzie funkcjonalno-przestrzennym Szadku widoczny jest wyraźnie układ średniowiecznego miasta lokacyjnego. Najbardziej zurbanizowany obszar znajduje się na północnym brzegu Pichny w miejscu miasta średniowiecznego. Obszar ten ma zarys nieregularnego prostokąta o dłuższym boku rozciągniętym wzdłuż biegu rzeki, w kierunku wschód – zachód. W południowo-zachodniej części tego prostokąta zlokalizowany jest dawny rynek, nieco skrócony, w stosunku do pierwotnego, średniowiecznego zarysu. Obecnie rynek pełni funkcje przestrzeni publicznej, parkingu oraz przystanku autobusów komunikacji międzymiastowej. Z każdego narożnika rynku wychodzą prostopadłe do siebie dwie ulice, których przebieg nawiązuje do przebiegu dawnych średniowiecznych traktów handlowych i jest wymuszony ukształtowaniem terenu. Ulice te, do dzisiaj wyznaczają kierunki zabudowy, a ulice o przebiegu wschód – zachód stanowią główne osie kompozycyjne miasta.

Zabudowa ma charakter pierzejowy. Wokół rynku tworzą ją jednopiętrowe, rzadziej dwupiętrowe i parterowe kamieniczki z XIX i XX w. Wraz z odległością od rynku wzrasta dominacja zabudowy jednopiętrowej i parterowej. Na południowym brzegu Pichny rozciąga się druga część miasta, która w zasadzie jest osiedlem domów jednorodzinnych. Wzdłuż dróg wylotowych z miasta zabudowa przybiera charakter zagrodowy. Obszar gęsto zabudowany jest otoczony od północy i wschodu rozległymi terenami otwartymi.

Do najważniejszych zabytków Szadka należą:

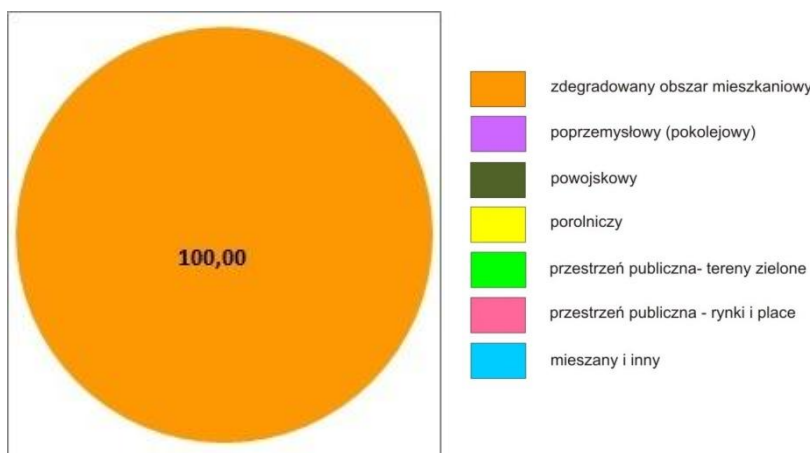
1. gotycki kościół Wniebowzięcia NMP i św. Jakuba Apostoła z lat 1333-1335, wielokrotnie przebudowywany i rozbudowywany;
2. dzwonnica z XIV w.

Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

Szadek nie dysponuje Lokalnym Programem Rewitalizacji. Według ankiet przekazanych przez Urząd Miasta i Gminy, jako wymagający rewitalizacji wskazano 1 obszar o powierzchni 12,05 ha. Obszar ten:

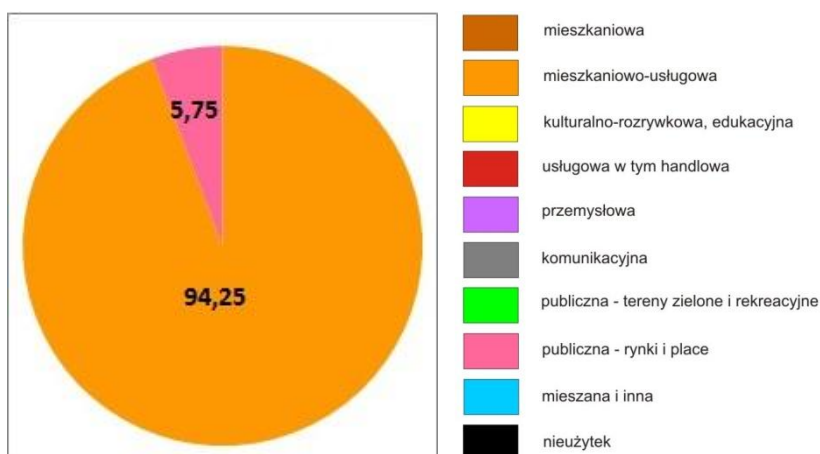
- tworzy zwartą przestrzeń w centrum miasta;

- obejmuje rynek wraz z sąsiadującymi z nim kwartałami zabudowy mieszkaniowo-usługowej;

Szadek – struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

- pod względem typologicznym należy do zdegradowanych terenów mieszkaniowych;
- pod względem struktury funkcjonalnej nawiązuje do struktury typologicznej i charakteryzuje się:
 - dominacją terenów mieszkaniowo-usługowych (11,36 ha);
 - niewielkim udziałem terenów publicznych-rynki i place (0,69 ha).

Szadek – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

Z powodu braku Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Szadek, koncepcję rewitalizacji można określić jedynie na podstawie materiałów nadesłanych przez Urząd Miasta i Gminy. Koncepcja ta:

- ma charakter obszarowy;
- obejmuje stosunkowo niewielki obszar miasta ograniczony do zasadniczego centrum;
- określa konieczność rewitalizacji wskazanego obszaru ze względu na:
 - zabytkowy układ urbanistyczny, ma znaczenie kulturowe oraz pełni rolę kształtowania tożsamości i wizerunku miasta;
 - brak ładu przestrzennego i niski standard przestrzeni publicznych;
 - wysoki poziom degradacji technicznej budynków, w tym substancji mieszkaniowej;
 - zły stan techniczny ulic i placów;
 - koncentrację negatywnych zjawisk gospodarczych i społecznych;
- nie precyzuje zakresu przestrzennego i przedmiotowego oraz kierunków działań w aspektach przestrzennym i technicznym, społecznym oraz gospodarczym;
- nie precyzuje celów rewitalizacji oraz wizji zrewitalizowanej struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta.

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

Działania rewitalizacyjne są prowadzone na 0,69 ha płyty rynku i obejmują:

- wymianę oświetlenia ulicznego;
- utworzenie nowych miejsc parkingowych.

Nie prowadzono ani nie planuje się działań w aspektach społecznym i gospodarczym.

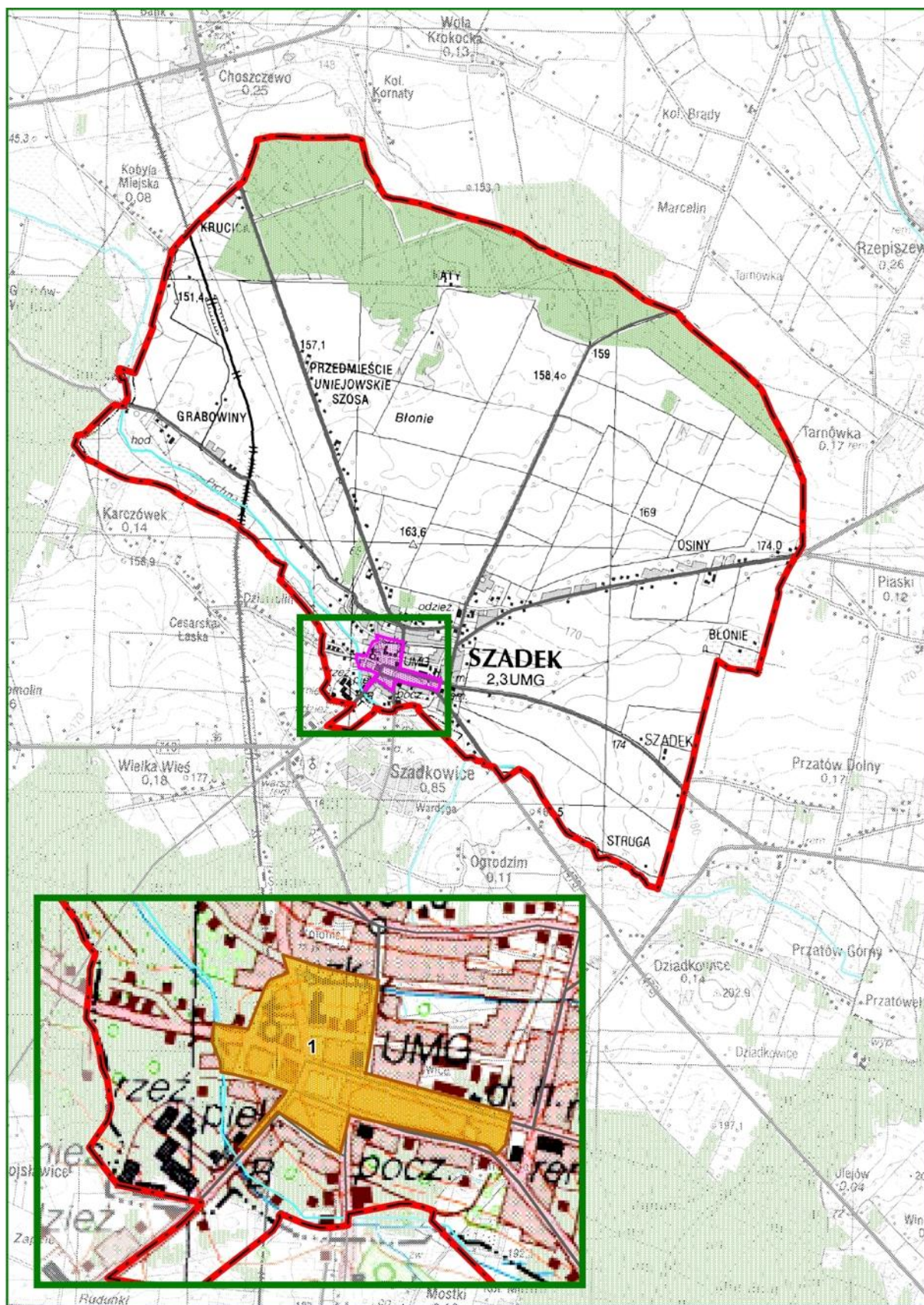
Szadek – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji .

Skutki rewitalizacji

Niewielki zakres przestrzenny i przedmiotowy prowadzonych działań rewitalizacyjnych przyniósł na razie widocznej zmiany, a ich ograniczenie jedynie do Rynku wywarło skutki przestrzenne:

- poprawę estetyki i ładu przestrzennego;
- zwiększenie funkcjonalności;
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa.

Brak natomiast, zarówno bezpośrednich, jak i pośrednich skutków społecznych i gospodarczych.

Obszar nr 1: ul. Rynek

Miasto:	Szadek
Typ funkcjonalny:	zdegradowany obszar mieszkaniowy
Funkcja:	mieszkaniowo-usługowa, przestrzeń publiczna (rynki i place)
Powierzchnia:	12,05 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Największą wartość kulturową posiada średniowieczny układ urbanistyczny z prostokątnym rynkiem, przyległymi do niego kwartałami zabudowy mieszkaniowej i siatką ulic. Omawiany obszar uznawany jest ponadto za element tożsamości miasta. Najważniejszym zabytkiem jest gotycki kościół p. w. Wniebowzięcia NMP i św. Jakuba Apostoła z 1335 r.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- wymiana oświetlenia ulicznego;
- utworzenie nowych miejsc parkingowych.

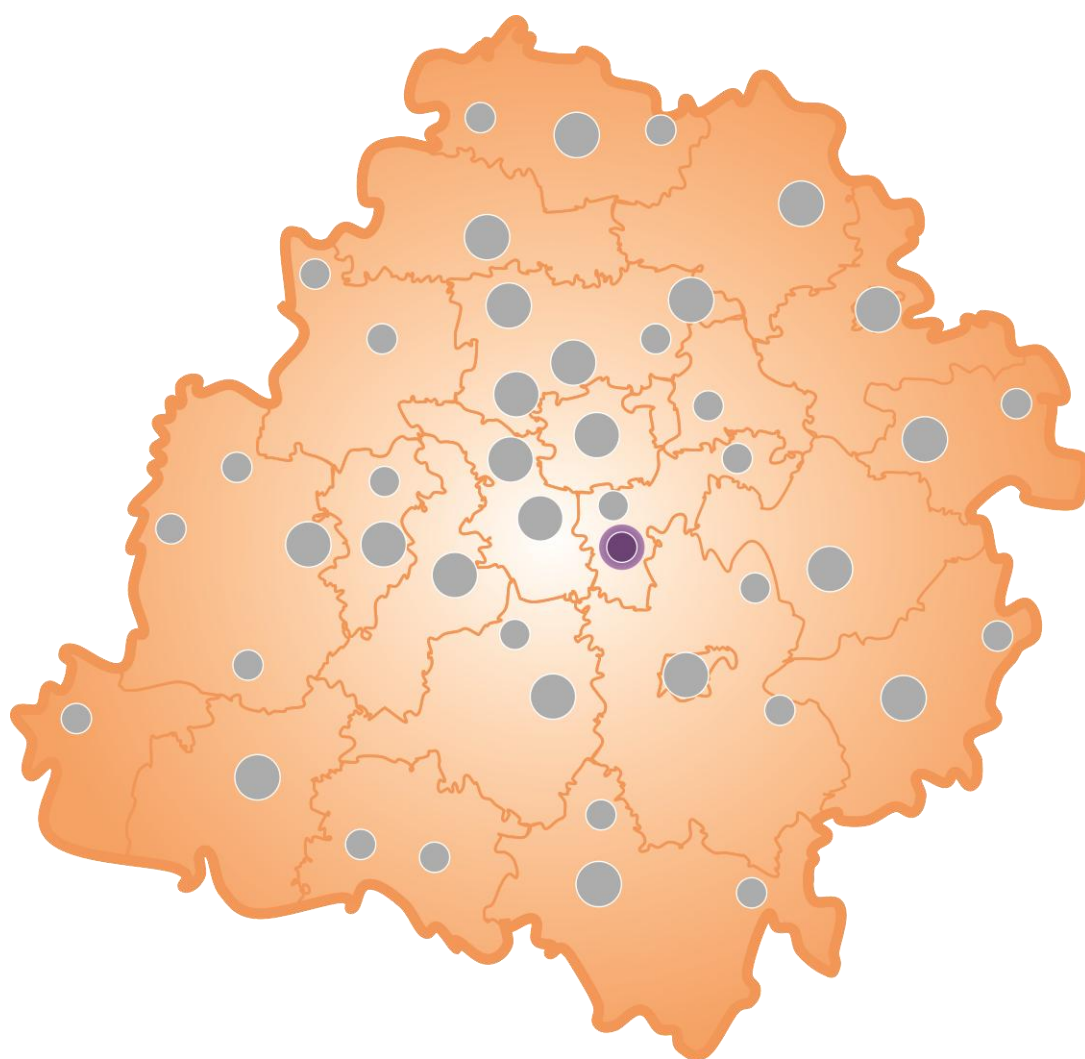
Wnioski

- Poprawa bezpieczeństwa publicznego.
- Poprawa sprawności funkcjonalnej układu komunikacyjnego miasta.
- Obecny zakres prac jest niewielki i nie spowodował wyraźnych skutków społecznych i gospodarczych.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

TUSZYN

Tuszyn

Rok uzyskania praw miejskich:	1416-1870 r. odzyskane w 1924 r.
Powierzchnia:	2 352 ha
Liczba ludności 31.XII.2014:	7309
Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.	0,36%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Najwcześniejsza wzmianka o Tuszynie pochodzi z 1223 r. We wsi istniał już dwór książęcy, karczmy i młyny na licznych strumieniach. W 1345 erygowano parafię, a w 1416 r., król Władysław Jagiełło nadał miejscowości przywilej lokacyjny na prawie magdeburskim. Podstawą rozwoju gospodarczego miasta był handel, rolnictwo i w niewielkim stopniu rzemiosło. Rozwój miasta zahamowany został, jak w większości miast obecnego województwa łódzkiego przez „potop szwedzki” w 1655 r. Wskutek II rozbioru Polski Tuszyn wszedł w 1793 roku w skład Prus, w 1807 roku znalazł się w Księstwie Warszawskim, a w 1815 r. w Królestwie Kongresowym.

Do 1848 miasto rozwijało się jako ośrodek handlowy o znaczeniu ponadregionalnym oraz ośrodek rzemieślniczy, do czego przyczynili się osadnicy z Niemiec. W późniejszych latach rozwój miasta został zahamowany na skutek dynamicznego rozwoju Łodzi. Stagnacja gospodarcza i represje carskie po upadku powstania styczniowego doprowadziły do utraty praw miejskich w 1870 r. Prawa te odzyskał dopiero w 1924 r. W początkach XIX w. odkryte zostały źródła wód mineralnych, co zapoczątkowało tradycję kuracyjne Tuszyna. Powstało miasto-ogród Tuszyn-Las, które było miejscem wypoczynku i letniskiem dla zamożniejszych mieszkańców Łodzi. Rozwój funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej ułatwiło uruchomienie linii tramwajowej do Łodzi. W 1928 r. powstało sanatorium przeciwgruźlicze.

Obecnie Tuszyn jest silnym ośrodkiem handlu wielko powierzchniowego i hurtowego o znaczeniu krajowym. Rozwijają się również liczne zakłady przemysłowe. Rozwojowi miasta sprzyja bliskość Łodzi i dogodne położenie transportowe przy drodze krajowej nr 1 oraz powstającym, południowym odcinku autostrady A-1.

W obecnym układzie funkcjonalno-przestrzennym Tuszyna można wyróżnić trzy części powstałe w różnym czasie i o różnym charakterze układu urbanistycznego. Pierwsza część to miasto lokacyjne, położone na północny-wschód od drogi krajowej nr 1, ze starym rynkiem, obecnie plac Reymonta i siatką ulic, częściowo o przedlokacyjnym, nieregularnym przebiegu. Z południowo-wschodniego narożnika rynku wychodzi dawna droga w kierunku Piotrkowa Trybunalskiego. W północnej pierzei rynku zlokalizowany jest kościół parafialny z 1865 roku, zbudowany na miejscu pierwotnej świątyni z połowy XIV wieku. Druga część miasta, położona na północny-zachód od starego rynku, to osada rzemieślnicza z XIX w. o regularnym układzie, zkwadratowym placem i prostokątną siatką ulic. Obie te części łączy kościół parafialny. Zabudowa obydwu powyższych części miasta ma zwarty, pierzejowy charakter i składa się z murowanych jednopiętrowych i parterowych budynków.

Na północny-zachód od zwartej zabudowy miejskiej, w lasach po południowo-zachodniej stronie drogi krajowej nr 1 zlokalizowane jest miasto-ogród Tuszyn-Las, powstałe w latach dwudziestych XX wieku i rozwijające się do dzisiaj. Układ urbanistyczny tej części miasta oparty jest na regularnej siatce prostokątów. Zlokalizowane są tam tereny rekreacyjno-sportowe i uzdrowiskowe, a na południowo-wschód od Tuszyn-Lasu, szpital i sanatorium przeciwgruźlicze. Wzdłuż drogi krajowej nr 1 oraz na północ i południe od terenów zurbanizowanych zlokalizowane są tereny handlowo-wystawiennicze i przemysłowe.

Do najważniejszych zabytków Tuszyna należą:

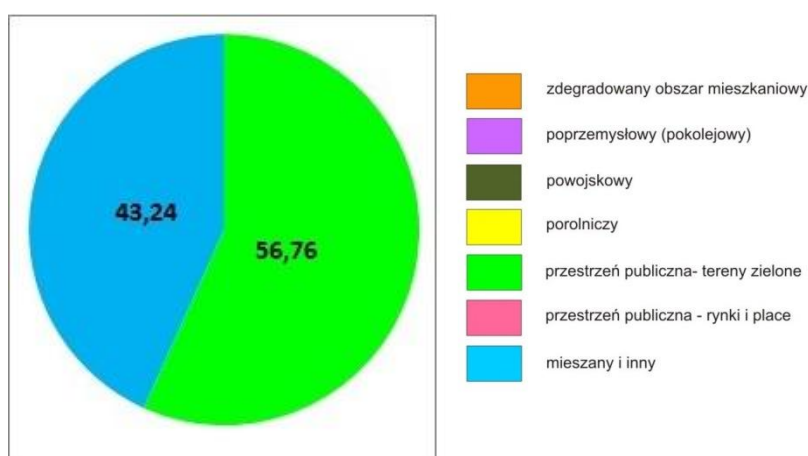
1. neoromański kościół parafialny p.w. św. Witalisa Męczennika, z lat 1860-1865, przebudowany w latach 1927-1930;
2. plebania, 1912-1916;
3. kamieniczki z XIX i I połowy XX wieku.

Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

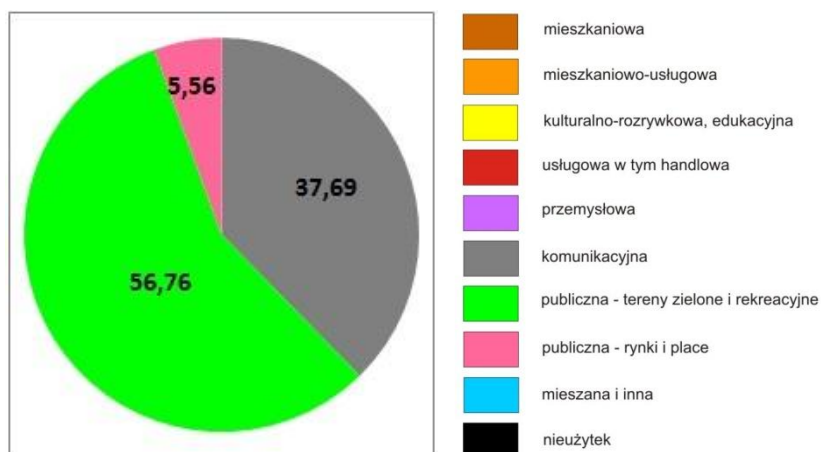
Tuszyn nie dysponuje Lokalnym Programem Rewitalizacji. Jako wymagające rewitalizacji wskazano 3 obszary o całkowitej powierzchni 8,45 ha. Obszary te:

- tworzą układ powierzchniowo-węzłowy;
- są bardzo rozproszone w przestrzeni miasta;

- mają stosunkowo małą powierzchnię, zarówno w wartościach bezwzględnych, jak i w stosunku do ogólnej powierzchni miasta;
- obejmują:
 - tereny publiczne i komunikacyjne w centrum miasta (obszar 1.)
 - oddalone od centrum zielone tereny rekreacyjne i komunikacyjne w północno-zachodniej, wypoczynkowo-rezydencjonalnej części miasta (Tuszyn-Las);
- pod względem struktury typologicznej charakteryzując się:
 - niewielką przewagą udziału publicznych terenów zielonych (4,79 ha) ze względu na stosunkowo dużą powierzchnię obszaru 3
 - dość dużym udziałem typu terenów innych (3,65 ha), którymi są tereny komunikacyjne oraz przestrzeń publiczna-rynki obszaru 1. i 2.;
- pod względem struktury funkcjonalnej nawiązują do struktury typologicznej i charakteryzują się:
 - niewielką przewagą funkcji publicznych terenów zielonych obszaru 3. (4,79 ha);
 - stosunkowo dużym udziałem funkcji komunikacyjnej (obszary 1. i 3.; 3,18 ha);
 - niewielkim udziałem funkcji publicznych terenów typu rynków (obszar 2.; 0,47 ha).

Tuszyn – struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Tuszyn – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

Ze względu na brak LPR, koncepcję rewitalizacji można określić jedynie na podstawie materiałów przekazanych przez Urząd Miasta i Gminy Tuszyn. Koncepcja ta

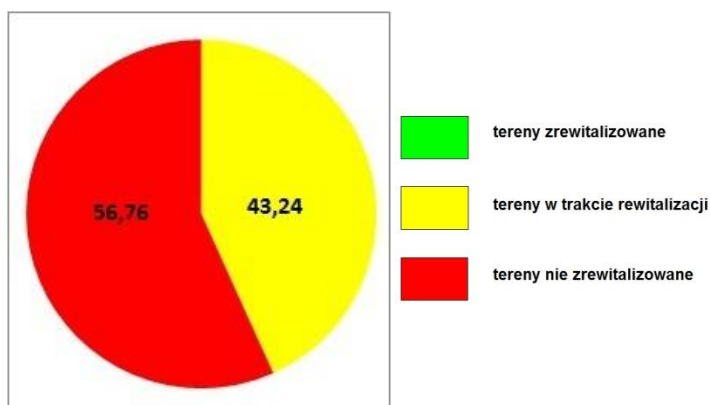
- reprezentuje mieszany, obszarowo-węzłowy typ rewitalizacji;
- wskazuje na konieczność poprawy standardu przestrzeni publicznych i układu komunikacyjnego w centrum miasta i na najbardziej cennych przyrodniczo terenach;
- wspomaga kształtowanie funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej Tuszyna;
- ma ograniczony zakres działań w aspekcie społecznym i gospodarczym;
- nie ma charakteru kompleksowego w sensie przestrzennym;

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

- nie jest precyzyjnie określona i brakuje w niej:
 - wyrażnie określonych kierunków i zakresu działań;
 - wyznaczonych priorytetów;
 - jednolitej koncepcji i wizji charakteru miasta po rewitalizacji;
 - działań w aspekcie społecznym i gospodarczym.

Zgodnie z przekazanym materiałem przez Urząd Miasta i Gminy Tuszyn działania rewitalizacyjne:

- nie zostały zakończone na żadnym ze wskazanych obszarów;
- są prowadzone na 3,65 ha (obszary 1. i 2.);
- obejmują w aspekcie technicznym (przestrzennym):
 - remonty układu drogowego (obszary 1. i 2.);
 - remont płyty rynku (obszar 1.);
- w aspekcie społecznym obejmują:
 - budowę boiska sportowego oraz placów zabaw dla dzieci (obszary 2. i 3.);
 - programy aktywizacji osób bezrobotnych, prowadzone przez MOPS (obszary 2. i 3.);
 - poprawę bezpieczeństwa mieszkańców, poprzez instalacje monitoringu miejskiego (obszar 2.);
- w aspekcie gospodarczym zostały podjęte działania utworzenia nowych podmiotów gospodarczych, zatrudniające łącznie 10 osób;

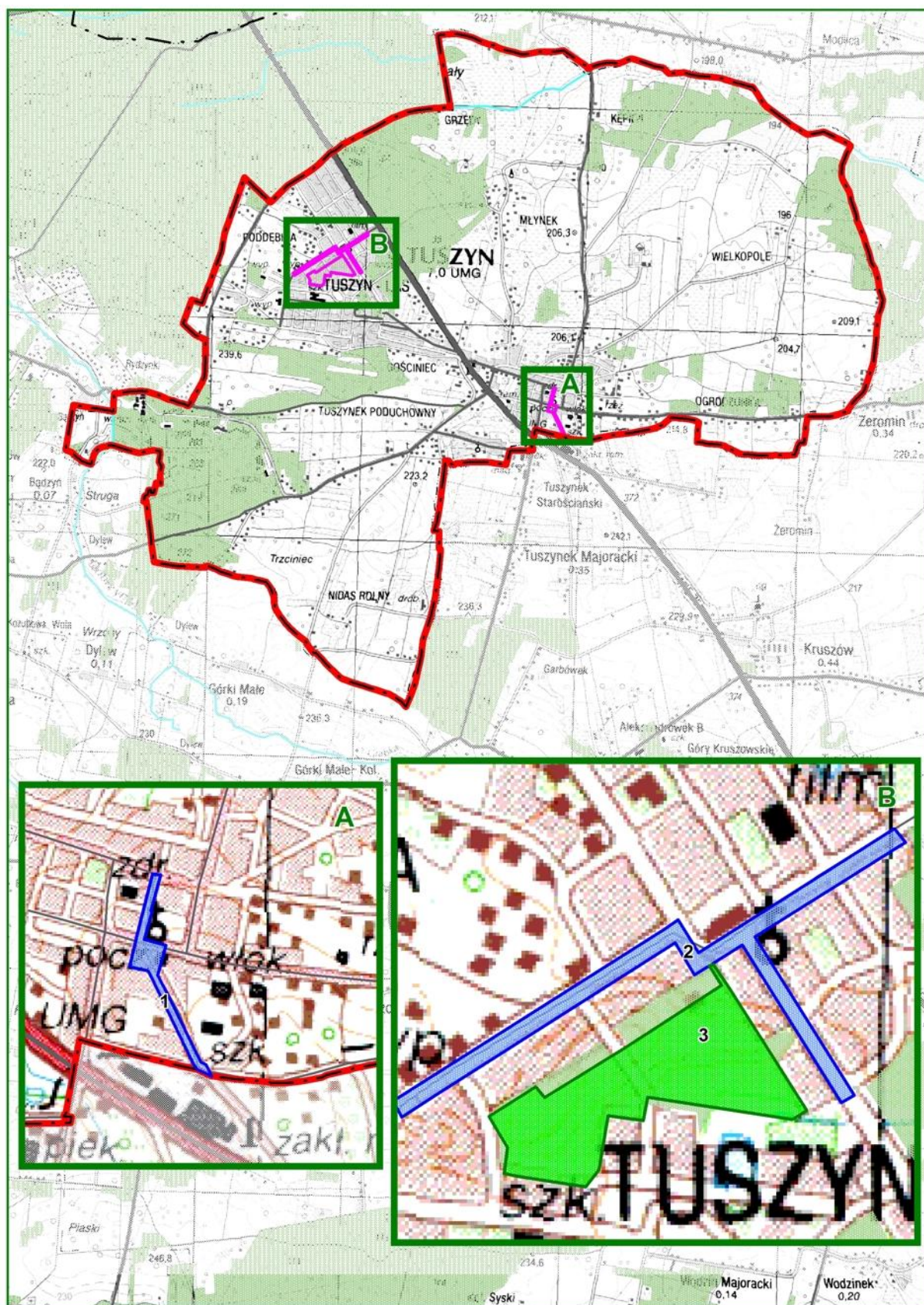
Tuszyn – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji.

Skutki rewitalizacji

Dotychczasowe działania rewitalizacyjne mają:

- ograniczone do niewielkich powierzchni skutki przestrzenne:
 - poprawa stanu infrastruktury technicznej;
 - poprawa standardu przestrzeni publicznych;
- ograniczone, często pośrednie i inicjalne skutki społeczne i gospodarcze:
 - powstanie nowych miejsc pracy,
 - poprawę bezpieczeństwa mieszkańców.

Należy zauważyć, że pozytywne skutki rewitalizacji są znacznie ograniczone przez niewielki zasięg przestrzenny oraz zakres przedmiotowy prowadzonych i planowanych działań.

Obszar nr 1: Centrum miasta Tuszyn

Miasto: Tuszyn
Typ funkcjonalny: inny
Funkcja: przestrzeń publiczna (rynki i place), komunikacyjna
Powierzchnia: 1,17 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar obejmuje historyczne centrum miasta, przez co posiada wysoką wartość kulturową oraz stanowi element tożsamości miasta. Przy rynku znajduje się neoromański kościół parafialny p. w. św. Witalisa Męczennika z 1865 r., przebudowany w 1930 r.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Remonty układu drogowego.
- Rewaloryzacja płyty rynku.

Wnioski

- Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej i wzrost ładu przestrzennego.
- Zwiększenie funkcjonalności układu komunikacyjnego.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 2: Centrum Dzielnicy Tuszyna Lasu

Miasto:	Tuszyn
Typ funkcjonalny:	inny
Funkcja:	komunikacyjna
Powierzchnia:	4,79 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar, należący do dzielnicy Tuszyn-Las, posiada bardzo wysoką wartość kulturową oraz uznawany jest za element tożsamości miasta. Teren ten został zaprojektowany jako miasto-ogród, posiada ono zatem zabytkowy układ urbanistyczny, charakterystyczny dla tego rodzaju koncepcji. W 1928 roku obszar został przyłączony do Tuszynai z początku pełnił rolę osiedla letniskowego. Kilka miesięcy później ustanowiono go jako dzielnicę Tuszyna, podlegającą pod jego administrację.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Remonty układu drogowego – 4,0 km.
- Projekty realizowane przez Miejski Ośrodek Kultury.
- Działania prowadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i integracji społecznej.
- Wdrożenie systemu monitoringu miejskiego.

Wnioski

- Poprawa funkcjonalności układu komunikacyjnego.
- Ożywienie gospodarcze, – lokalizacja nowych podmiotów gospodarczych (8) oraz utworzenie dziesięciu miejsc pracy.
- Przeciwdziałanie zjawiskom patologii i wykluczenia społecznego.
- Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców

OBSZAR 2: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 3: Park w Tuszynie-Lesie

Miasto:	Tuszyn
Typ funkcjonalny:	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
Funkcja:	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
Powierzchnia:	2,48 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar, należący do dzielnicy Tuszyn-Las, posiada bardzo wysoką wartość kulturową oraz uznawany jest za element tożsamości miasta.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

Teren parku został wykorzystany jako miejsce prowadzenia działań i projektów społecznych:

- projekty realizowane przez Miejski Ośrodek Kultury.
- działania prowadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Nie prowadzono działań o charakterze przestrzennym w zakresie rewaloryzacji zieleni i alejek parku.

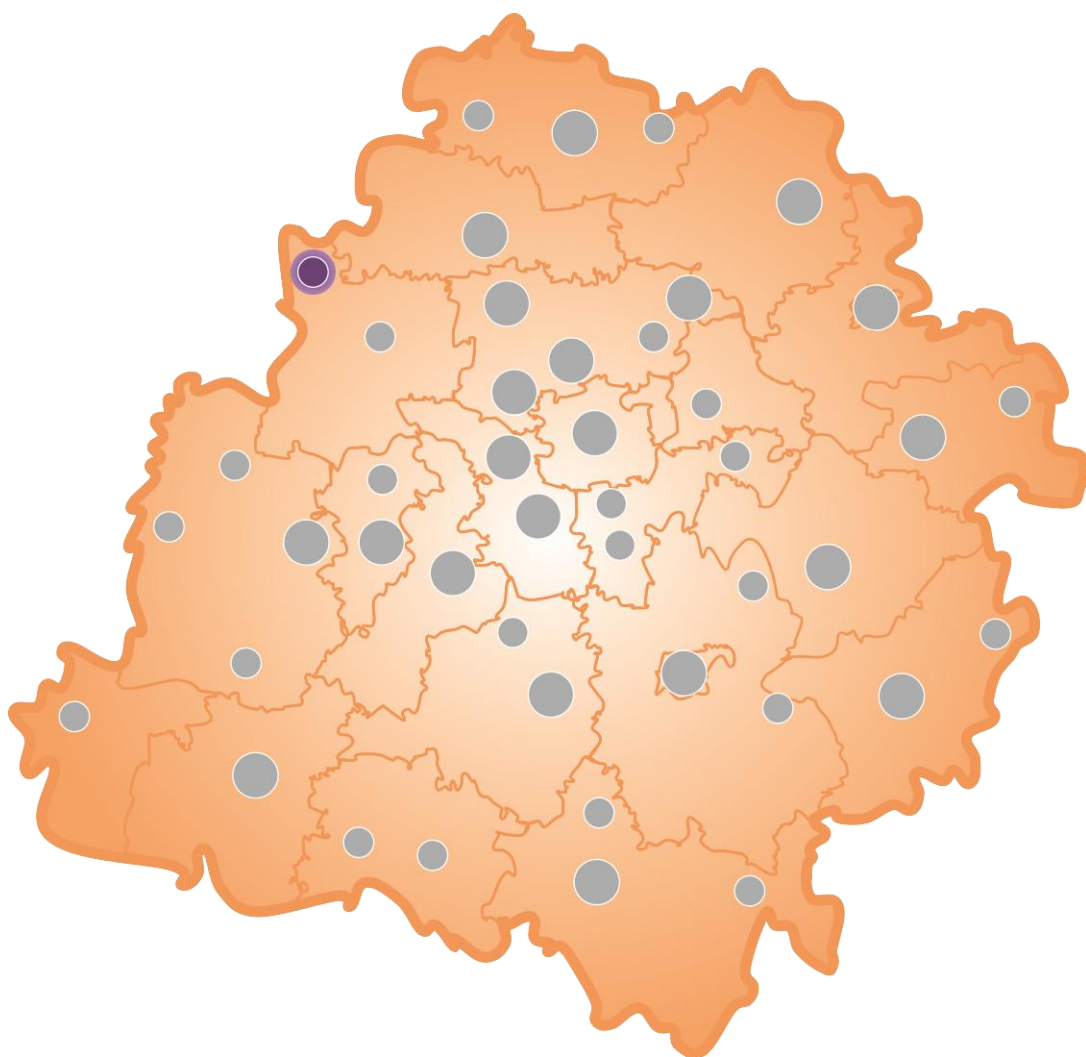
Wnioski

- Zmniejszenie zjawiska patologii społecznych w Tuszynie.
- Aktywizacja osób bezrobotnych Tuszyna.

OBSZAR 3: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

UNIEJÓW

Uniejów

<i>Rok uzyskania praw miejskich:</i>	ok. 1285-1870 r. odzyskane w 1926 r.
<i>Powierzchnia:</i>	1223 ha
<i>Liczba ludności 31.XII.2014:</i>	3051
<i>Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.</i>	5,87%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Grodziska pierścieniowate świadczą o wczesnosłowiańskiej genealogii osadnictwa na tym terenie. Na zachodnim brzegu Warty istniała, wymieniona po raz pierwszy w tzw. dokumentach mogileńskich z 1065 r., osada targowa w Spycimierzu, będąca jednym z najstarszych ośrodków kasztelańskich w Polsce.

Wieś Uniejów istniała na wschodnim brzegu Warty, najprawdopodobniej w miejscu dzisiejszego sołectwa Kościelnica, na północ od obecnego centrum miasta. Pierwsza wzmianka o niej pochodzi z bulli papieża Innocentego II z 1136 r. W XII i XIII wieku, ośrodek handlowo-rzemieślniczy przesunął się na południe od dzisiejszego centrum Uniejowa. Powstało tam, wzdłuż górnej krawędzi doliny Warty, miasto przedlokacyjne, z placem targowym, tzw. Stare Miasto, w którym na pewno w 1173 r. istniał tu kościół, nie zachowany do dzisiejszych czasów. Uniejów rozwijał się kosztem Spycimierza, od którego, w ciągu XIII, przejmował funkcje miejskie. Rozwój społeczno-gospodarczy miejscowości umożliwił nadanie jej praw miejskich ok. 1285 r. W 1331 r., przednajazdem Krzyżaków, istniała tukolegiatai komora celna, a po raz pierwszy jako miasto Uniejów był wymieniony w dokumentach z 1357 r.

Nowe miasto lokowane było pomiędzy dawną wsią, przekształconą w przedmieście oraz starym miastem przedlokacyjnym i wytyczone zostało według średniowiecznego schematu: kwadratowy rynek o boku 75 m, po 6 - 7 działek w blokach przyrynkowych, po 2 ulice wybiegające z każdego narożnika, szachownicowy układ. Miasto w kształcie kwadratu o wymiarach 240 x 255 m otoczone było wałem i fosą, awobwarowaniach znajdowały się 3 bramy. Brama zachodnia prowadziła do,wybudowanego w XIV w., na zachodnim brzegu Warty zamku, będącego siedzibą arcybiskupów gnieźnieńskich. Z bramy południowej wybiegał trakt w kierunku Poddębic, a z bramy wschodniej w kierunku Łęczycy. Dawny plac targowy Starego Miasta stał się przedbramie bramy południowej, aw XV w. przy trakcie w kierunku wschodnim powstało przedmieście łęczyckie.

Miejscowa ludność już od XV w. trudniła się różnym rzemiosłem, a szczególnie sukiennictwem. W 1520 r. połączone zostały 3 odrębne części miasta: stare miasto, nowe miasto i przedmieście. Od czasów „potopu” szwedzkiego w 1655 roku rozpoczyna się upadek miasta. W okresie zaborów, po II rozbiórce Polskim w 1793 Uniejów przechodzi pod zarząd wojskowych władz pruskich, w 1809 r. znajduje się w Księstwie Warszawskim, a od 1815 w Królestwie Polskim. Po upadku postania styczniowego, wraz z wieloma innymi ośrodkami traci w 1870 r. prawa miejskie, które przywrócono w 1919 r. Od 2012 roku podstawą rozwoju miasta jest funkcja uzdrowiskowa oparta na wodach geotermalnych.

W dzisiejszym układzie funkcjonalno-przestrzennym Uniejowa widoczne są dane przedlokacyjne i lokacyjne elementy składowe starego i nowego miasta oraz przedmieść. Najbardziej zurbanizowany obszar miasta rozciąga się wzdłuż wschodniej, górnej krawędzi doliny Warty. Centrum miasta stanowi jego średniowieczne, lokacyjne jądro z rynkiem i układem urbanistycznym obejmującym 8 kwartałów urbanistycznych. Kwartał położony na zachód od rynku pełni obecnie, jako plac kolegiacki, funkcje małego parku, a rynek skweru. W kwartale północno-zachodnim zlokalizowana jest natomiast gotycka kolegiata. Zabudowa tej części miasta ma charakter zwartej, pierzejowej, jednopiętrowej i parterowej zabudowy, przechodzącej na wschód i południe w zwartą zabudowę parterową. Na północ od miasta lokacyjnego znajduje się niewielkie osiedle wielorodzinnej zabudowy blokowej, a w północnej i północno-wschodniej części Uniejowa zlokalizowane są osiedla domów jednorodzinnych. Wzdłuż dróg wylotowych z miasta zabudowa ma charakter zagrodowy, a tereny zurbanizowane otoczone są rozległymi terenami otwartymi o zagospodarowaniu rolniczym i leśnym.

Odrębna część miasta rozciąga się na zachodnim brzegu Warty. W części tej znajduje się gotycki zamek wraz z założeniem parkowym z XIX w. We wschodniej części parku oraz w dnie doliny, w kierunku południowym, rozlokowane są obiekty uzdrowiska wraz z towarzyszącą im infrastrukturą hotelowo-gastronomiczną. Dalsze perspektywiczne tereny uzdrowiskowe rozciągają się na południe od już istniejących, wzdłuż doliny Warty.

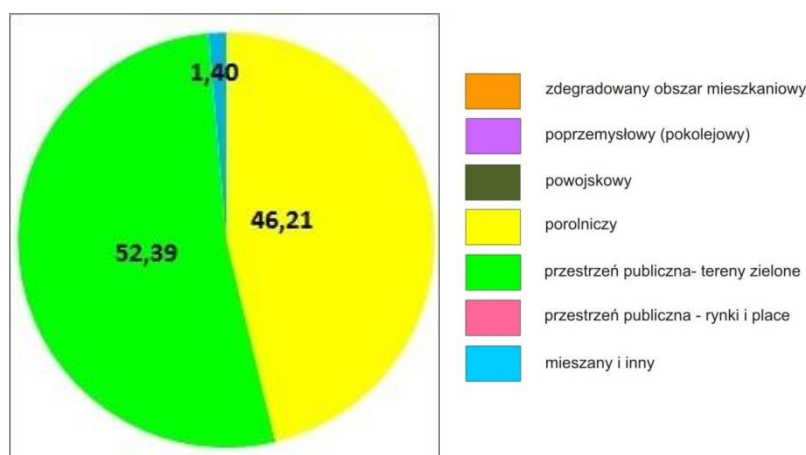
Do najważniejszych zabytków Uniejowa należą:

1. gotycki kościół parafialny Wniebowzięcia NMP z 1349 roku;
2. neobarokowa wieża kościelna z 1901 roku, między rynkiem a kolegiatą;
3. kaplica grobowa prawosławna (cerkiewka) z 1885r.;
4. gotycki zamek z XIV w., przebudowywany w XVII i XIX w.;
5. park przy zamku z 2 połowy XIX w., z przyległym terenem starorzecza Warty;
6. dwór, ok. 1845r. przy ul. Kościelniczej;
7. pomnik Stanisława Pieczyńskiego, właściciela dóbr Czepów, z 1898 r.;
8. zrujnowana kaplica de Tollów, właścicieli Uniejowa od 1836 do 1914 roku.

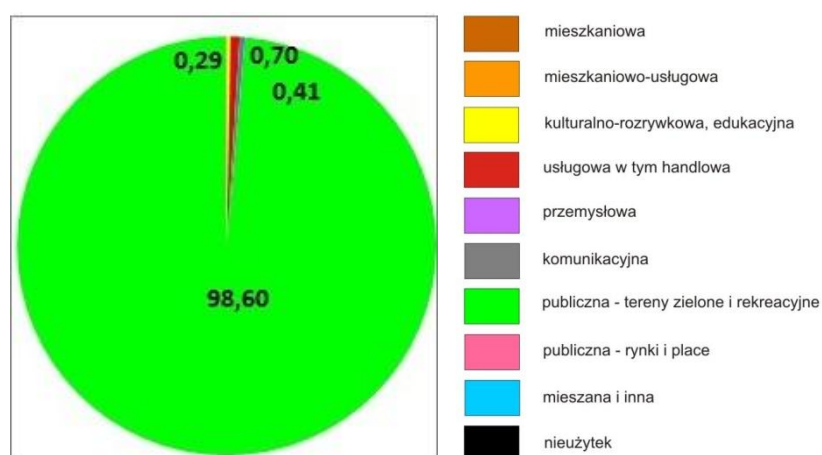
Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

W Uniejowie, jako wymagające rewitalizacji wskazano 9 obszarów o całkowitej powierzchni 71,82 ha. Obszary te:

- są uwzględnione w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Uniejowa na lata 2011-2015;
- częściowo obejmują duże, zwarte przestrzenie, a częściowo są rozproszone;
- obejmują:
 - część zachodnia miasta, wzdłuż doliny Warty z zabytkowym założeniem parkowym, terenami uzdrowiska oraz porolniczymi terenami przewidzianymi jako perspektywiczne tereny uzdrowiskowe;
 - rozproszone, niewielkie powierzchniowo tereny w historycznej części miasta lokacyjnego na wschodnim brzegu Warty;
 - cmentarze w części północnej Uniejowa na terenach otwartych.

Uniejów – struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Uniejów – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

- pod względem struktury typologicznej charakteryzują się:
 - bardzo dużymi, zbliżonymi udziałami publicznych terenów zielonych (37,63 ha) i terenów porolniczych (33,19 ha) ze względu na duże powierzchnie parku (obszar 9.) cmentarzy (obszary 5., 6. i 7.) i błoni nad Wartą (obszar 2.) oraz terenów otwartych nad

- Wartą, przeznaczonych do zagospodarowania pozarolniczego, na południe od parku (obszar 11.);
- bardzo niewielkimi udziałami terenów innych, zlokalizowanych w centrum historycznego układu rozplanowania (obszary 1., 3. i 4.; 1,0 ha).
- pod względem struktury funkcjonalnej nawiązują do struktury typologicznej;
- charakteryzują się:
 - dominującym udziałem funkcji zielonych terenów publicznych, częściowo pełniących również funkcje uzdrowskowe, a częściowo jeszcze niezagospodarowanych (70,82 ha);
 - nieznacznymi udziałami funkcji usługowych obszaru 1. (0,50 ha), komunikacyjnych obszaru 3. (0,29 ha) oraz kulturalnych i edukacyjnych obszaru 4. (0,21 ha).

Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

Obszary wskazane do rewitalizacji w ankietach i materiałach nadesłanych przez Urząd Miasta i Gminy w Uniejowie nawiązują do koncepcji rewitalizacji, sformułowanej w Lokalnym Programie Rewitalizacji miasta Uniejowa na lata 2011-2015. Materiały te modyfikują jednak przyjętą koncepcję, która:

- ma charakter powierzchniowo-węzłowy, a w LPR jest koncepcją typowo powierzchniową;
- jest kompleksowa przestrzenią i przedmiotowo, chociaż w świetle nadesłanych materiałów kompleksowość ta jest mało wyeksponowana;
- jest dostosowana do uwarunkowań rozwojowych Uniejowa;
- w aspekcie przestrzennym zakłada dalsze wspomaganie funkcji uzdrowskowo-turystycznej oraz wzrost poziomu atrakcyjności osadniczej miasta poprzez:
 - rewaloryzację obiektów zabytkowych w celu zachowania ich dotychczasowych funkcji;
 - rewaloryzację przestrzeni publicznych typu cmentarzy, parków i skwerów;
 - poprawę infrastruktury technicznej, w tym drogowej, wodno-kanalizacyjnej, energetycznej i drogowej;
 - poprawę funkcjonalności transportowej miasta;
 - poprawę efektywności energetycznej zabudowy, głównie wielorodzinnej, blokowej;
 - zagospodarowanie wolnych przestrzeni, w kierunku funkcji uzdrowskowo-rekreacyjnej i turystycznej,
- w aspekcie gospodarczym zakłada:
 - aktywizację gospodarczą mieszkańców;
 - powstanie nowych podmiotów gospodarczych na terenach rewitalizowanych;
 - powstanie nowych miejsc pracy w szczególności w sektorze usług turystycznych;
- w aspekcie społecznym zakłada:
 - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację długotrwale bezrobotnych i zmniejszenie stopy bezrobocia;
 - zahamowanie niekorzystnych tendencji demograficznych.

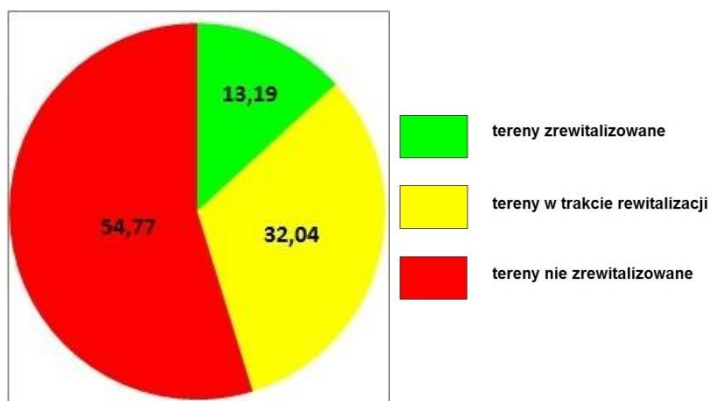
Obszary wskazane do rewitalizacji w przekazanych ankietach, w stosunku do założeń LPR należy traktować jako:

- część działań rewitalizacyjnych niedawno zakończonych, prowadzonych i przewidzianych do rewitalizacji w najbliższym czasie;
- jeden z dalszych etapów rewitalizacji Uniejowa, ponieważ najważniejsze, pierwszoplanowe działania zostały już zrealizowane, chociaż nie wykazano tego w ankietach; wiedza na ten temat jest rezultatem obserwacji własnych autorów opracowania;

Zgodnie z przekazanym materiałem działania rewitalizacyjne:

- są zakończone na 9,48 ha terenów Parku Zamkowego (obszaru 9.);
- są kontynuowane:
 - na 22,72 ha Parku Zamkowego;
 - na 0,29 ha terenów komunikacyjnych obszaru 3.;
- działa w aspekcie przestrzennym, obejmowały:
 - remonty i termomodernizację budynków;
 - rewaloryzację zamku;
 - rewaloryzację zieleni w parku;
 - remonty alejek i wymianę oświetlenia;
 - remonty ulic i ich oświetlenia oraz wymianę infrastruktury;

- działania w aspekcie społecznym objęły jedynie instalację monitoringu na terenie Parku Zamkowego, w celu poprawy bezpieczeństwa publicznego;

Uniejów – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji.

- działania w aspekcie gospodarczym objęły:
 - lokalizację nowych podmiotów gospodarczych na terenie uzdrowiska i parku Zamkowego (obszar 9.);
 - utworzenie niewielkiej liczby nowych miejsc pracy w sektorze obsługi ruchu turystycznego;
 - promocję działalności gospodarczej na terenach uzdrowiskowych.

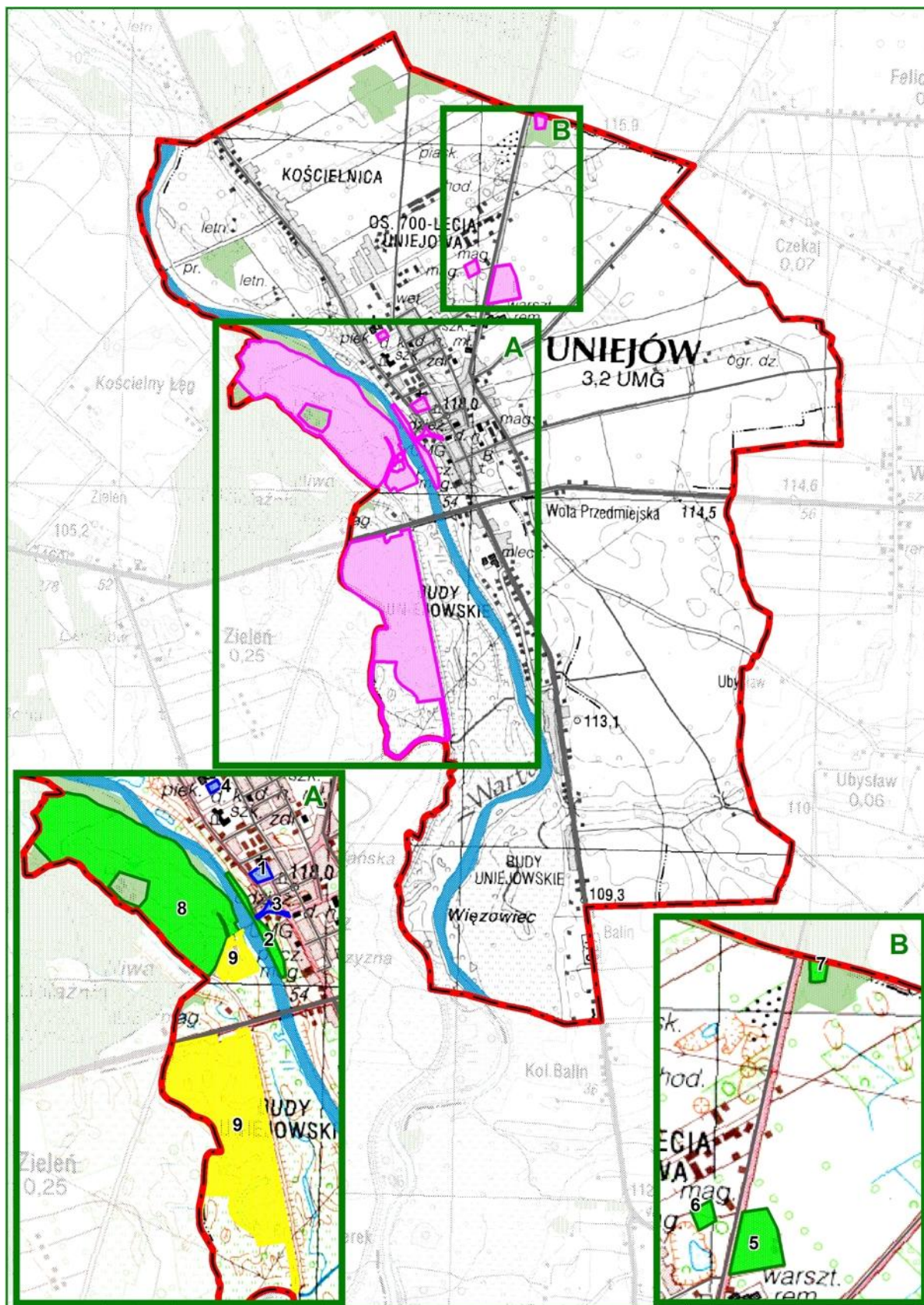
Skutki rewitalizacji

Działania rewitalizacyjne doprowadziły do:

- w aspekcie przestrzennym:
 - poprawy ładu przestrzennego i podniesienia standardu przestrzeni publicznych terenów Parku Zamkowego;
 - poprawy stanu infrastruktury technicznej i układu drogowego;
 - poprawy standardu niektórych budynków mieszkalnych;
 - wyraźnego wzrostu atrakcyjności turystycznej i rozwoju funkcji uzdrowiskowej;
- inicjalnych, ale wyraźnych skutków w aspekcie gospodarczym:
 - niewielkiego ożywienia gospodarczego;
 - niewielkiego wzrostu liczby miejsc pracy;
- pośrednich i inicjalnych skutków w aspekcie społecznym:
 - kształtowania miejsc integracji społecznej i tożsamości mieszkańców;
 - poprawy bezpieczeństwa publicznego;
 - braku niwelowania niekorzystnych procesów i zjawisk społecznych.

Należy zauważyć, że większość pozytywnych i wyraźnych skutków rewitalizacji jest spowodowana działaniami nie wykazanymi w ankietach, takich jak rewaloryzacja rynku oraz remonty budynków i dróg w historycznym centrum, na terenie średniowiecznego miasta lokacyjnego.

**IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W
MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW**

Obszar nr 1: Plac Kolegiacki

<i>Miasto:</i>	Uniejów
<i>Typ funkcjonalny:</i>	inny
<i>Funkcja:</i>	handlowo-usługowa
<i>Powierzchnia:</i>	0,50 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar jest częścią historycznego układu rozplanowania miasta i uznawany jest za element jego tożsamości. Na placu zlokalizowany jest kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP, (budowany w latach 1342–1349, konsekrowany 1365) oraz neobarokowa dzwonnica z początku XX wieku.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Dotychczas nie prowadzono na obszarze Placu Kolegiackiego.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 2: Bulwary Nadrzeczne

Miasto:	Uniejów
Typ funkcjonalny:	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
Funkcja:	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
Powierzchnia:	1,65 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar nie posiada większej wartości kulturowej, uznawany jest jednak za element tożsamości miasta. Jest to zielona przestrzeń publiczna, będąca potencjalnym miejscem spotkań mieszkańców miasta oraz zwiększająca atrakcyjność turystyczną Uniejowa.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Dotychczas nie prowadzono działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 2.

OBSZAR 2: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 3: Ulica Turecka

<i>Miasto:</i>	Uniejów
<i>Typ funkcjonalny:</i>	inny
<i>Funkcja:</i>	komunikacyjna
<i>Powierzchnia:</i>	0,29 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar jest elementem zabytkowego układu przestrzennego, pełnił w średniowieczu funkcję przedbramia i jednocześnie jest uznawany za element tożsamości miasta. W granicach obszaru nie znajdują się jednak żadne obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Remonty ulic i ciągów pieszych.
- Modernizacja oświetlenia ulic.

Wnioski

- Poprawa ładu przestrzennego.
- Zwiększenie funkcjonalności układu komunikacyjnej.
- Stworzenie lepszych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej.
- Poprawa bezpieczeństwa publicznego.

OBSZAR 3: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 4: Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury

Miasto: Uniejów
Typ funkcjonalny: inny
Funkcja: kulturalna
Powierzchnia: 0,21 ha

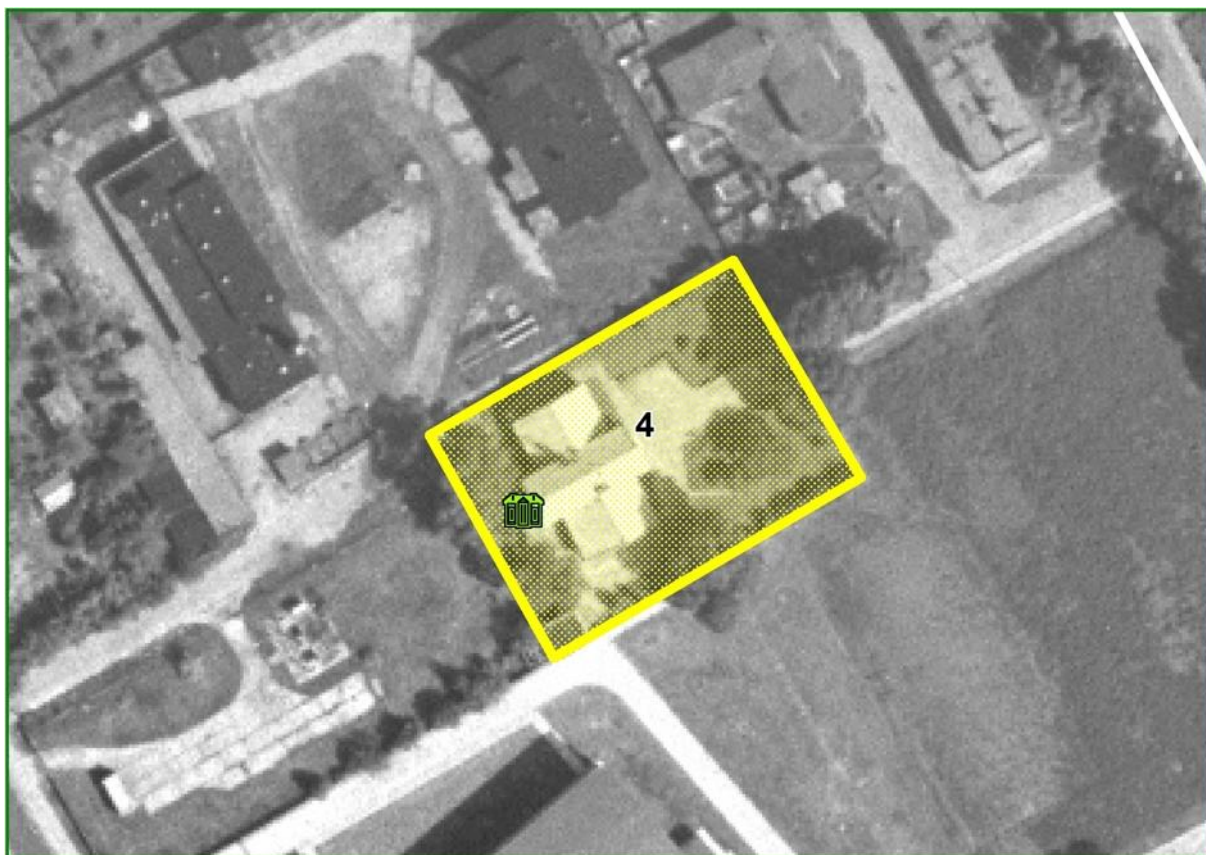
Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar obejmuje dworek z XIX wieku, dlatego posiada wysoką wartość kulturową. Ze względu na historyczny charakter oraz zabytkowy układ rozplanowania obszar ten uznawany jest za element tożsamości miasta.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Dotychczas nie prowadzono działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 4.

OBSZAR 4: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr5:Cmentarz parafialny

<i>Miasto:</i>	Uniejów
<i>Typ funkcjonalny:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Funkcja:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Powierzchnia:</i>	2,90 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar posiada wartość kulturową i uznawany jest za element tożsamości miasta. Nie charakteryzuje się jednak zabytkowym układem przestrzennym, natomiast jest wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków, przede wszystkim ze względu na znajdujące się na nim cenne kaplice oraz nagrobki.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Dotychczas nie prowadzono działań rewitalizacyjnych na obszarze cmentarza parafialnego.

OBSZAR 5: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 6: Cmentarz żydowski

Miasto:	Uniejów
Typ funkcjonalny:	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
Funkcja:	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
Powierzchnia:	0,50 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Cmentarz jest świadectwem i dziedzictwem kultury materialnej, żyjącej niegdyś w Uniejowie mniejszości żydowskiej..

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Dotychczas nie prowadzono działań rewitalizacyjnych na obszarze cmentarza żydowskiego.

OBSZAR 6: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 7: Cmentarz ewangelicki

<i>Miasto:</i>	Uniejów
<i>Typ funkcjonalny:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Funkcja:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Powierzchnia:</i>	0,39 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Cmentarz jest świadectwem i dziedzictwem kultury materialnej mniejszości niemieckiej, żyjącej niegdyś na terenie miasta.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Dotychczas nie prowadzono działań rewitalizacyjnych na obszarze cmentarza ewangelickiego.

OBSZAR 7: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 8: Park Zamkowy

<i>Miasto:</i>	Uniejów
<i>Typ funkcjonalny:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Funkcja:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Powierzchnia:</i>	32,20 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar posiada wysoką wartość kulturową i uznawany jest za element tożsamości miasta. Charakteryzuje się również zabytkowym układem przestrzennym, znajdujący się w jego granicach Zamek, wybudowany w XIV wieku, stanowi jeden z najcenniejszych zabytków Uniejowa. Obiekt ten wpisano do Gminnej Ewidencji Zabytków. Na obszarze parku zamkowego prowadzona jest działalność turystyczna i kulturalna. Obszar ten należy do Uzdrowiska-Uniejów.

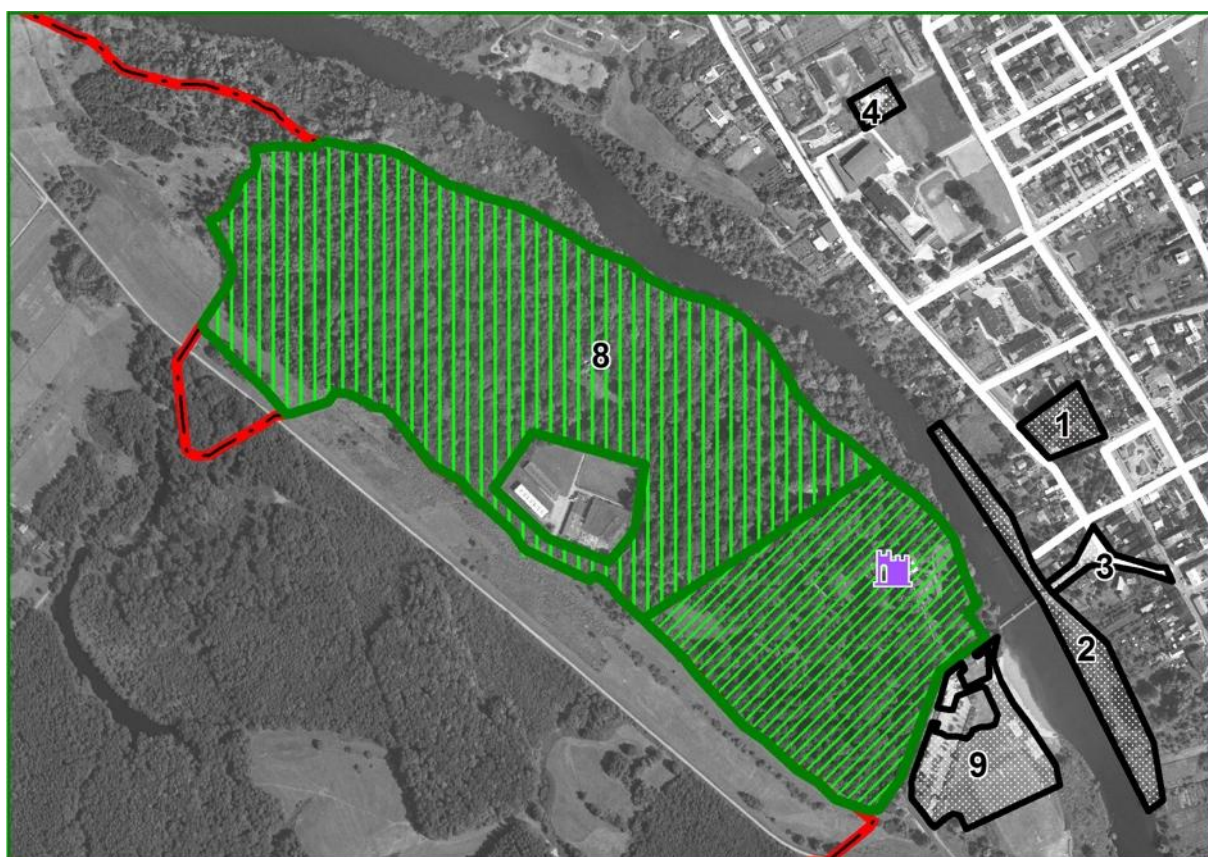
Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Zmiana funkcji budynków.
- Remonty ciągów pieszych.
- Modernizacja oświetlenia parku.
- Remonty oraz budowa infrastruktury technicznej.
- Wdrożenie systemu monitoringu miejskiego.
- Prowadzenie działań promocyjnych.

Wnioski

- Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej i wzrost ładunku przestrzennego.
- Zwiększenie dostępności komunikacyjnej dla mieszkańców i turystów.
- Ochrona historycznego układu przestrzennego oraz obiektów znajdujących się na terenie parku.
- Ożywienie gospodarcze, dzięki prowadzonym pracom rewitalizacyjnym i lokalizacja nowego podmiotu gospodarczego.
- Wzrost ruchu turystycznego na terenie Uzdrowiska.
- Kształtowanie wizerunku i marki miasta.
- Poprawa jakości życia mieszkańców.
- Zwiększenie bezpieczeństwa na obszarze Parku zamkowego w Uniejowie.

OBSZAR 8: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 9: Tereny inwestycyjne

Miasto:	Uniejów
Typ funkcjonalny:	porolniczy
Funkcja:	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
Powierzchnia:	33,19 ha

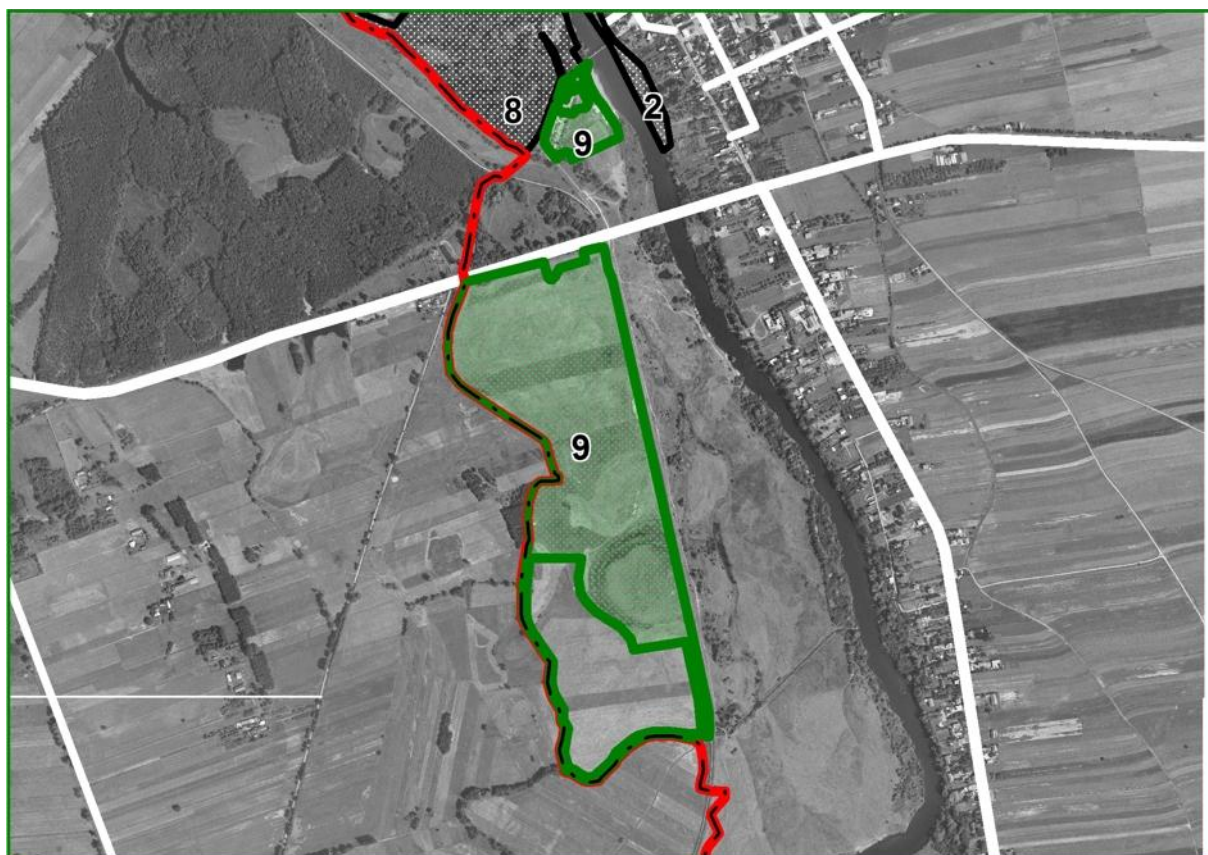
Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar nie posiada większej wartości kulturowej, uznawany jest jednak za element tożsamości miasta. Na omawianym obszarze planuje się rozszerzenie działalności uzdrowiskowej.

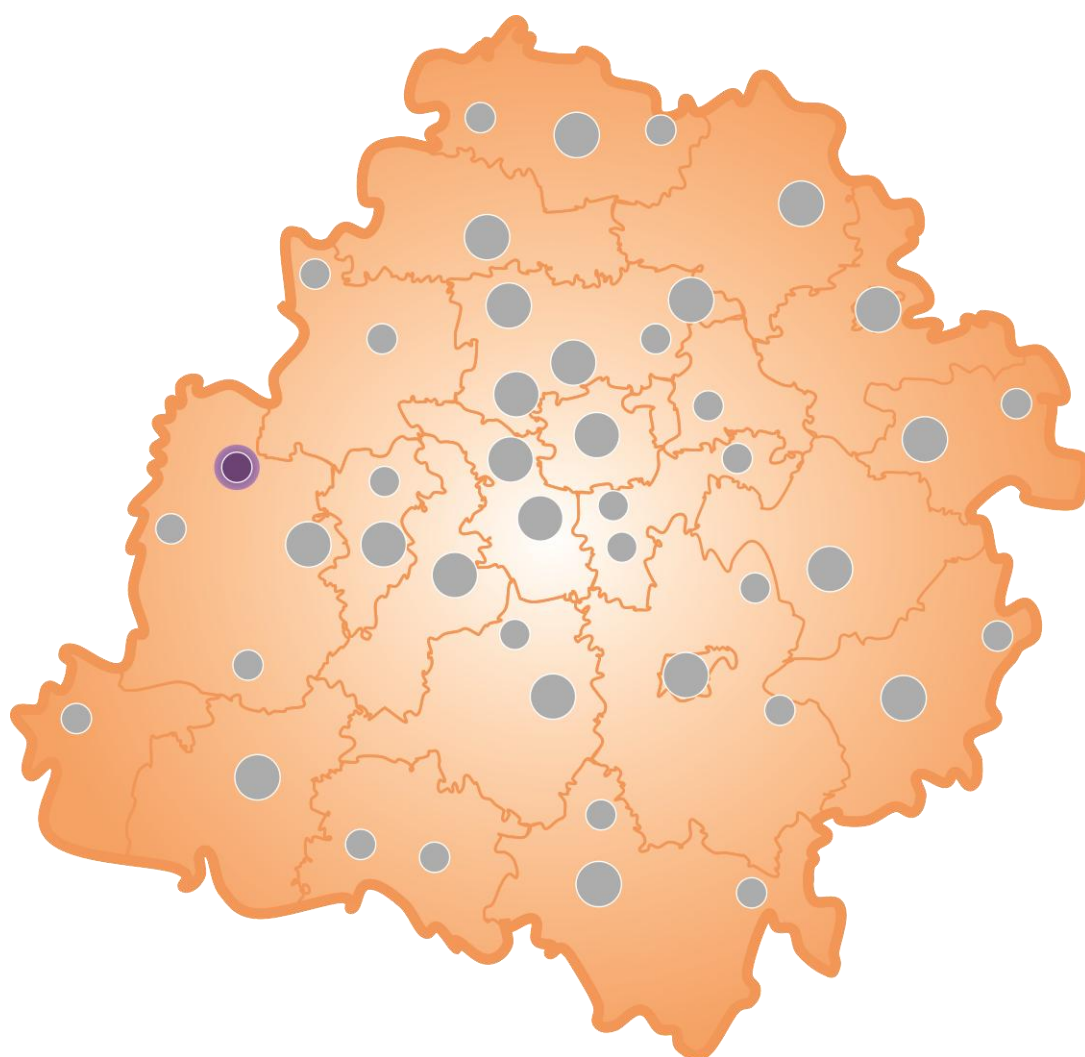
Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Dotychczas nie prowadzono działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 9.

OBSZAR 9: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

WARTA

Warta

Rok uzyskania praw miejskich:	1255-1870 r. odzyskane w 1945 r.
Powierzchnia:	1085 ha
Liczba ludności 31.XII.2014:	3339
Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.	1,41%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Nazwa miasta była znana już w czasach panowania Mieszka I. Początkowo Warta była osadą rolniczą, jednak korzystna lokalizacja w pobliżu szlaków handlowych: traktusolnego z Bochni do Kalisza, drogi morawsko-kujawskiej i drogi Mazowsze – Wielkopolska – Śląsk oraz korzystne warunki klimatyczno-glebowe przyczyniły się do szybkiego rozwoju osady. W roku 1255 dokonano lokalizacji miastana prawie niemieckim. Od drugiej połowy XIV w. do XVI w. miał miejsce najbardziej dynamiczny rozwój społeczno-gospodarczy Warty. Na przełomie XV i XVI w. Warta rozwijała się jako ośrodek sukienniczy i handlowy, a w latach 1423–1447 również jako ośrodek polityczny. W 1467 r. założono klasztor Bernardynów, mający znaczny wpływ na życie kulturalne i duchowe mieszkańców. Schyłek XV w. przyniósł pierwsze symptomy stagnacji w rozwoju Warty. Miasto podupadło w okresie wojen szwedzkich. Dzięki położeniu w centrum Polski, na skrzyżowaniu szlaków handlowych, w krótkim czasie odzyskało wysoki poziom rozwoju. W XVIII w., na skutek pogarszającej się sytuacji kraju i problemów lokalnych miasto zaczęło tracić podstawy rozwoju gospodarczego. Okres wojen napoleońskich, klęski głodu i kolejny pożar dalej niszczyły miasto utrzymujące się wtedy już tylko z rolnictwa. Pod koniec trzeciej dekady XIX w. proces rozwoju miasta został zupełnie zahamowany, a w 1870 roku, w wyniku represji po upadku powstania styczniowego, Warta utraciła prawa miejskie. Prawa te odzyskała dopiero w 1945 roku.

We współczesnym układzie funkcjonalno-przestrzennym Warty widoczne są przede wszystkim ślady lokacyjnego układu rozplanowania wraz z późniejszymi zmianami ze schyłku średniowiecza. Miasto lokacyjne powstało w miejscu osady targowej na szlaku handlowym z Wielkopolski do Małopolski. Przebieg szlaku wpłynął na prostokątny kształt rynku o południowo przebiegającej dłuższej osi. W południowo-zachodnim narożniku rynku zlokalizowano kościół parafialny św. Mikołaja z XIV w. Na południowy wschód od miasta lokacyjnego zlokalizowano w XIV w. zespół klasztorny oo. Bernardynów, a w XVIII w. ss. Bernardynek. Prawdopodobnie w okresie klasycyzmu miasto zostało przebudowane. Wyprostowano główną ulicę, która przecięła rynek wzdłuż dłuższej osi, przebijając jego północną i południową pierzeję. W pierzei południowej zbudowano ratusz, a w północnej hotel. Charakter rynku zmienił się z targowego na reprezentacyjny. Drugi mały rynek, w kształcie kwadratu, handlowy, z jatkami, powstał w północnej części miasta.

Cały ten układ przestrzenny stanowi centralną, najbardziej zurbanizowaną część miasta, i ma kształt prostokąta, o dłuższej osi przebiegającej w kierunku północ-południe. Taki kształt i orientację mają również kwartały urbanistyczne składające się na historyczne centrum Warty. Obszar ten ma małomiasteczkową zabudowę pierzejową jednopiętrową i parterową, rzadziej dwupiętrową. Wiele budynków ma zabytkowy charakter i pochodzi z XVIII i XIX w. Z tego centrum promieniście rozchodzą się drogi wylotowe z miasta, pomiędzy którymi zlokalizowane są osiedla domów jednorodzinnych, przechodzące w zabudowę typu zagrodowego. Na wschód od centrum zlokalizowane są tereny przemysłowo-magazynowe. Na południe od zespołu klasztornego Bernardynów, już na terenach otwartych zlokalizowano Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Psychiatryczny. Miasto otoczone jest rozległymi terenami otwartymi o zagospodarowaniu rolniczym i zabudowie zagrodowej. Obszar otwarty ma również kształt prostokąta ale o rozciągłości równoleżnikowej, a tereny zurbanizowane znajdują się w zachodniej części tego prostokąta.

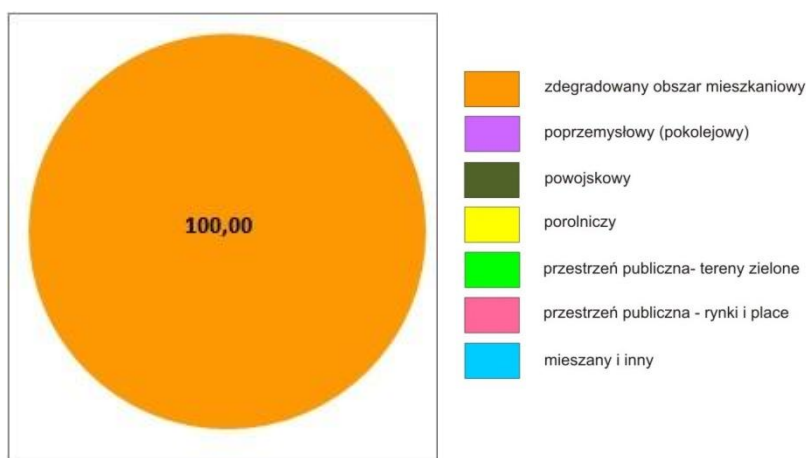
Do najważniejszych zabytków Warty należą:

1. barokowy kościół św. Józefa z XVII wieku;
2. gotycki kościół św. Mikołaja z XIV wieku;
3. gotycko-renesansowy kościół i klasztor oo. Bernardynów p. w. Wniebowzięcia NMP z XV wieku;
4. barokowy zespół klasztorny ss. bernardynek, XVIII w.;
5. ratusz z 1842 r.;
6. kaplica cmentarna z XIX w.;
7. jatki, obecnie kino „Lutnia”, 1 połowa XIX w., przebudowane w XX w.

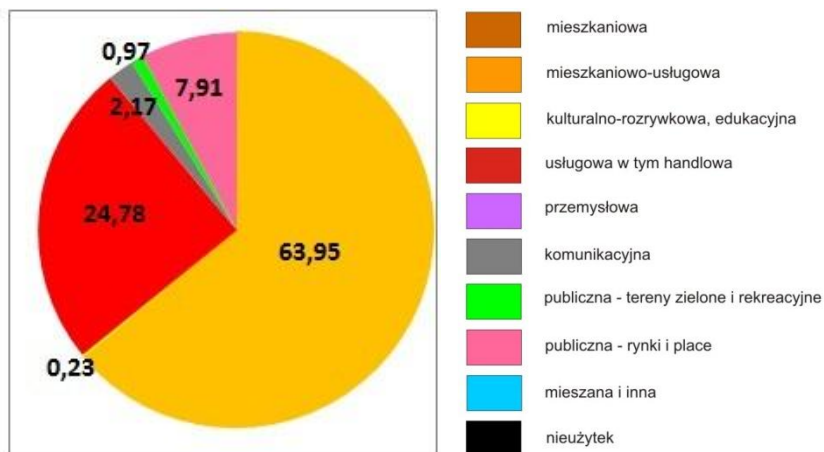
Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

Warta nie dysponuje Lokalnym Programem Rewitalizacji. W ankietach nadesłanych przez Urząd Miasta i Gminy, jako wymagający rewitalizacji wskazano 1 obszar o powierzchni 15,25 ha. Obszar ten:

- zlokalizowany jest w centrum najbardziej zurbanizowanego obszaru miasta
- tworzy zwartą przestrzeń;
- ma stosunkowo niewielką powierzchnię;
- obejmuje głównie średniowieczny układ urbanistyczny miasta lokacyjnego:
 - z rynkiem i sąsiadującymi z nim kwartałami zabudowy mieszkaniowo-usługowej w centrum i północnej części obszaru;
 - parkingiem wokół zespołu kościoła św. Mikołaja i terenem tego zespołu w południowo-zachodniej części obszaru;
 - niewielkie powierzchniowo, zielone tereny publiczne w południowej części obszaru;
 - zespołami klasztorными oo. Bernardynów i ss. Bernardynek w południowo-zachodniej części obszaru;

Warta – struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Warta – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

- pod względem struktury typologicznej należy do zdegradowanych terenów mieszkaniowych;
- ma złożoną strukturę funkcjonalną:
 - z dominacją funkcji mieszkaniowo-usługowej (9,76 ha);
 - znacznym udziałem funkcji usługowej (3,78 ha), ze względu na duże powierzchniowo tereny kościelne i klasztorne;
 - stosunkowo dużym udziałem przestrzeni publicznych, ze względu na dużą powierzchnię rynku (1,21 ha);
 - niewielkimi udziałami funkcji komunikacyjnej (0,33 ha), ze względu na parking wokół kościoła, publicznych terenów zielonych, w postaci skweru w południowej części obszaru (0,15 ha) i kulturalnej, w postaci domu kultury w centrum obszaru (0,04 ha).

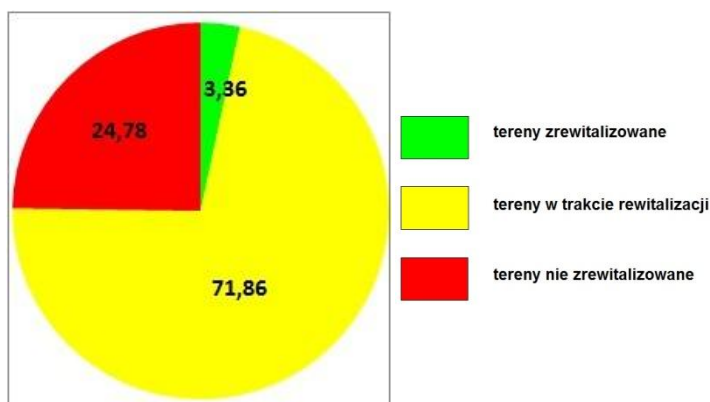
Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

Ze względu na brak Lokalnego Programu Rewitalizacji Warty, o koncepcji rewitalizacji miasta można wnioskować jedynie na podstawie materiałów przekazanych przez Urząd Gminy i Miasta Warty. Materiały te wskazują, że koncepcja rewitalizacji:

- ma charakter obszarowy;
- koncentruje się na działaniach w historycznym centrum miasta zapewne ze względu na:
 - koncentrację negatywnych zjawisk przestrzennych, społecznych i gospodarczych, w tym wysoki stopień degradacji budynków;
 - znaczenie obszaru dla historycznego wizerunku i atrakcyjności inwestycyjnej miasta;
 - wysoką rangę zabytkową i historyczną materialnego dziedzictwa kulturowego;
- zakłada:
 - przywrócenie atrakcyjności turystycznej miasta;
 - kształtowanie przestrzeni publicznych o wysokim standardzie;
 - poprawę atrakcyjności mieszkaniowej Warty;
 - ochronę dziedzictwa kulturowego;
- nie jest wyraźnie sprecyzowana i nie ma charakteru kompleksowego ze względu na brak działań w aspekcie społecznym i gospodarczym oraz kształtujących spójność funkcjonalną miasta.

Zgodnie z przekazanym materiałem, działania rewitalizacyjne:

- zakończono na terenach: komunikacyjnych (0,33 ha), zielonych terenach publicznych (0,14 ha) oraz kulturalnych (0,03 ha);
- są kontynuowane na terenach mieszkaniowo-usługowych (9,75 ha) i w obrębie rynku (1,21 ha);

Warta – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji .

- nie zostały podjęte na terenie zespołów klasztornych (3,78 ha);
- w aspekcie technicznym/przestrzennym:
 - prowadzono remonty ulic;
 - zmodernizowano infrastrukturę techniczną;
 - remontowano i zmieniano funkcje budynków;
 - prowadzono działania zmierzające do poprawy ładu przestrzennego;
- w aspekcie społecznym rewitalizacji podjęto wstępne działania związane z bezpieczeństwem publicznym mieszkańców oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu;
- nie prowadzono działań w gospodarczym aspekcie rewitalizacji.

Skutki rewitalizacji

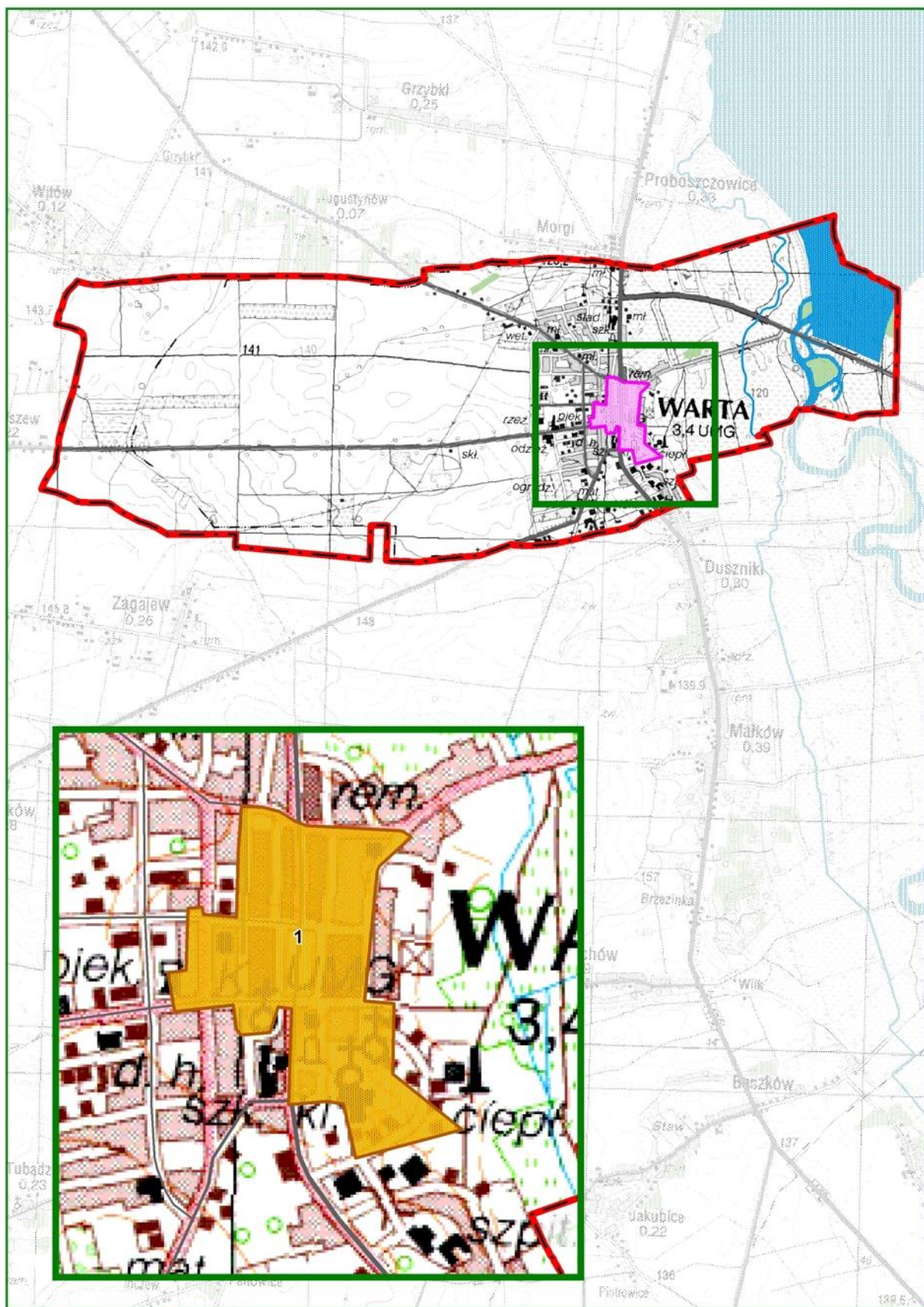
Działania rewitalizacyjne doprowadziły do:

- wyraźnych, ale ograniczonych przestrzennie skutków w aspekcie przestrzennym:
 - poprawy ładu przestrzennego terenów publicznych – skweru i rynku;
 - poprawy stanu infrastruktury technicznej w obrębie rynku i parkingu w południowo-zachodniej części obszaru wskazanego do rewitalizacji;
 - poprawy stanu technicznego niektórych budynków użyteczności publicznej;
- inicjalnych i mało widocznych skutków w aspekcie społecznym:

- stworzenia warunków dla integracji społecznej mieszkańców miasta;
- nieznacznej poprawy bezpieczeństwa mieszkańców Warty;
- trudnych do określenia skutków działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu;
- skutki gospodarcze, ze względu na brak działań w tym zakresie są trudne do określenia.

Należy zauważyć, że zakres przedmiotowy prac, ich zakres przestrzenny oraz czas ich zakończenia implikują niewielkie, raczej pośrednie i inicjalne, społeczne i gospodarcze skutki rewitalizacji. Przekazane materiały będące podstawą analizy nie pozwalają również na wyciąganie daleko idących wniosków w tym zakresie.

**IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W
MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW**

Obszar nr 1: Centrum miasta

<i>Miasto:</i>	Warta
<i>Typ funkcjonalny:</i>	zdegradowany obszar mieszkaniowy
<i>Funkcja:</i>	mieszkaniowo-usługowa, kulturalna, handlowo-usługowa, komunikacyjna, przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne, rynki i place)
<i>Powierzchnia:</i>	15,25 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar posiada wysoką wartość kulturową, a także stanowi element tożsamości miasta. W granicach śródmiejskiej części Warty zlokalizowanych jest 45 obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków, wśród których należy wymienić: rynek im. Wł. St. Reymonta, Zespół Kościoła P.W. Św. Mikołaja, Zespół Klasztoru oo. Bernardynów wraz z Parkiem Klasztornym oo. Bernardynów, Ratusz, a także kamienice, domy drewniane oraz ceglane i wiele innych budynków.

Śródmiejski obszar Warty stanowi centrum rozwoju turystyki kulturowej, a jedną z największych atrakcji regionu jest Szlak Bursztynowy

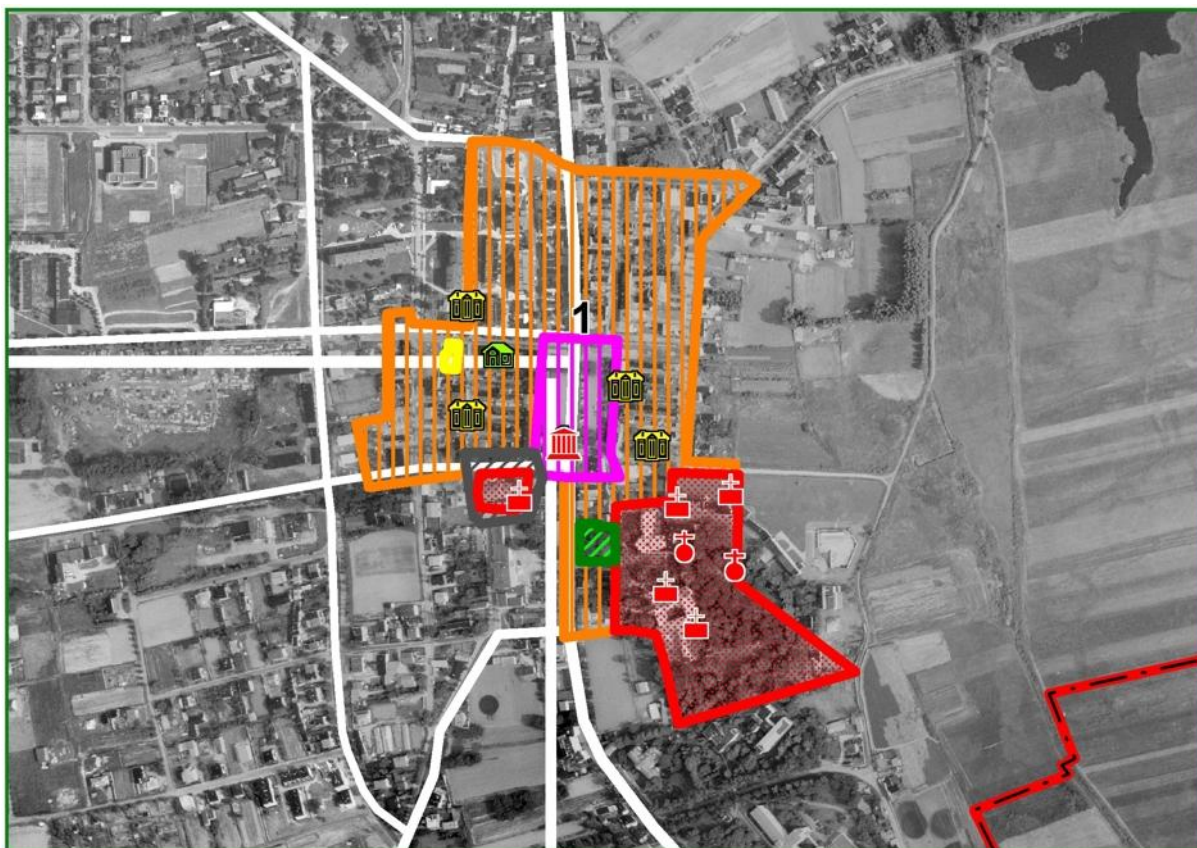
Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Zmiana funkcji budynków.
- Remonty ulic i ciągów pieszych.
- Modernizacja oświetlenia ulic.
- Remonty oraz budowa infrastruktury technicznej.
- Budowa placu zabaw.
- Wdrożenie systemu monitoringu miasta.

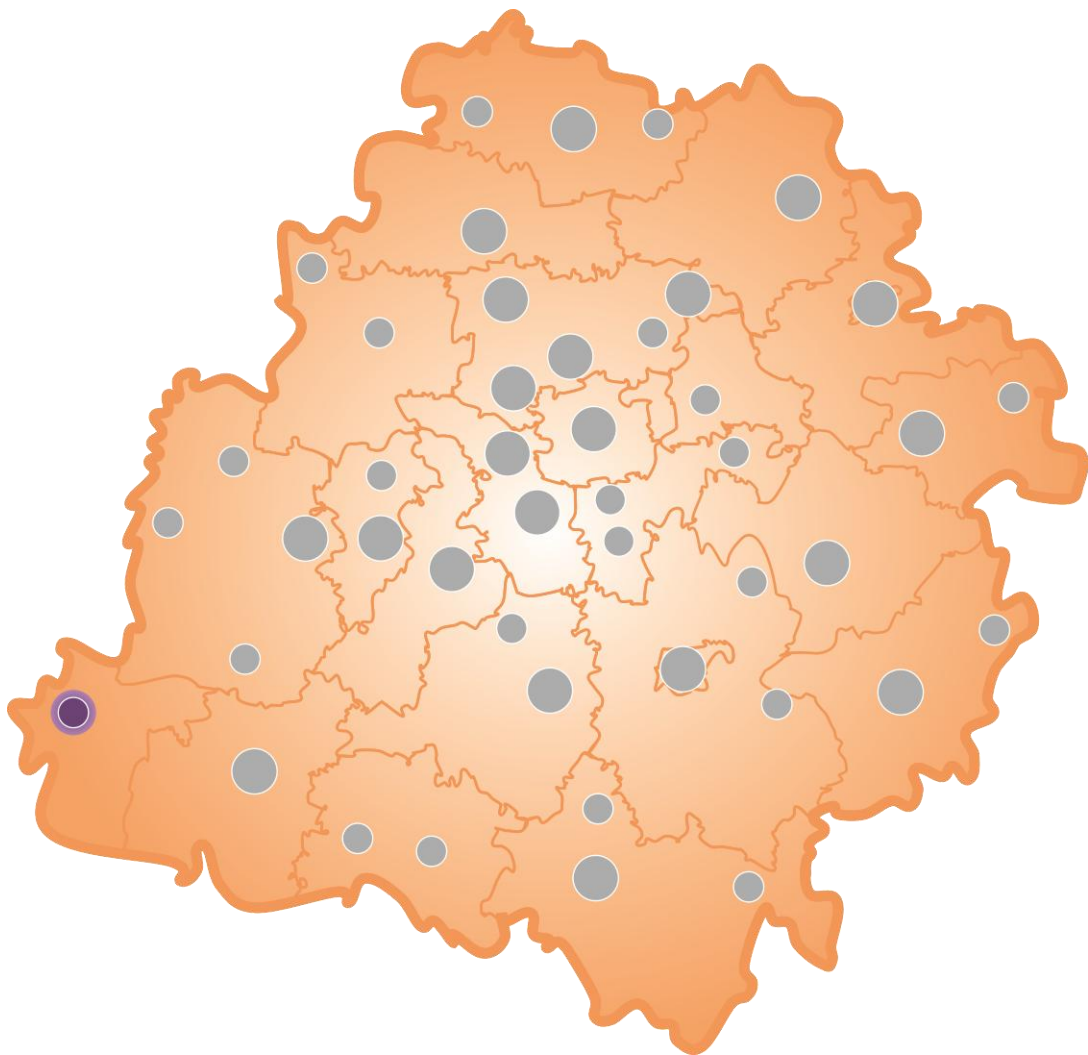
Wnioski

- Poprawa estetyki i podniesienie atrakcyjności centralnej części miasta.
- Stworzenie terenu spotkań i rekreacji dla dzieci.
- Poprawa warunków życia mieszkańców.
- Zwiększenie dostępności komunikacyjnej do centrum miasta.
- Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców miasta.
- Ożywienie gospodarcze, w wyniku którego utworzono dwa nowe miejsca pracy.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

WIERUSZÓW

Wieruszów

<i>Rok uzyskania praw miejskich:</i>	1366-1870 r. odzyskane w 1919 r.
<i>Powierzchnia:</i>	597 ha
<i>Liczba ludności 31.XII.2014:</i>	8653
<i>Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.</i>	0,70%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Osadnictwo nad Prosną, w okolicach Wieruszowa datuje się od 10 tys. lat. W widłach rzeki Niesób i Prozny, na północ od dzisiejszego miasta, znajdują się ślady grodziska z okresu kultury łużyckiej, powstałego ponad 2500 lat temu. Gród ten, stanowi najstarszy znany ośrodek osadniczy z terenu dzisiejszego miasta i jako Arsonium jest zapewne zaznaczony na mapie Klaudiusza Ptolemeusza z II w. n.e. Oprócz dogodnego położenia obronnego, czynnikiem lokalizacji grodu był jeden najważniejszych szlaków okresu prehistorycznego i starożytnego, czyli „szlak bursztynowy” łączący południe Europy z Bałtykiem.

Na południe od grodu, również na lewym brzegu Prozny, powstała we wczesnym średniowieczu nieobronna osada handlowa, która przybrała miejski charakter, zwana Starym Wieruszowem. Na przełomie XIII i XIV w., na prawym brzegu Warty powstała nowa osada handlowo-rzemieślnicza, Nowy Wieruszów. Nowa osada zaczęła szybko przejmować miejskie funkcje od Starego Wieruszowa i w 1366 r. otrzymała prawa miejskie. Pierwszy dokumentem, w którym pojawia się nazwa miasta pochodzi z 1368 r. W XIV w., właściciele miasta ufundowali zamek, a w 1401 r. kościół i klasztor oo. Paulinów. Na południe od zamku znajdowało się podzamcze, powstałe na planie owalnym. W XVI w. Stary Wieruszów stał się przedmieściem Wieruszowa. W latach 1497-98 Wieruszów był lokowany na prawie niemieckim.

Od XIV do XVI w. ludność miasta utrzymywała się z rzemiosła, w tym browarnictwa i handlu, część także z rolnictwa. W XV w. miał miejsce dynamiczny rozwój Wieruszowa, w którym powstały dwie szkoły i szpital. Szczególny rozwój browarnictwa miał miejsce na przełomie XVI i XVII w. W XVII w., w wyniku wojen i pożarów upadły cechy rzemieślnicze i handel, a ludność miejska zaczęła podlegać procesom agraryzacji. Po II rozbiorze Polski Wieruszów znalazł się w zaborze pruskim, a w 1815 r. decyzją Kongresu Wiedeńskiego miasto zostało podzielone wzdłuż granicy na Prośnię. Część zachodnią, czyli dawny Stary Wieruszów, nazywany Podzamczem, należała do Wielkiego Księstwa Poznańskiego w cesarstwie Prus, a wschodnią, Nowy Wieruszów, do Królestwa Polskiego. Wieruszów prawa miejskie utracił w 1870 r., a odzyskał w 1919.

We współczesnym układzie funkcjonalno-przestrzennym Wieruszowa widoczne są dwie części miasta położone na dwóch brzegach Prozny. Zróżnicowanie historycznych uwarunkowań i dynamiki rozwoju gospodarczego i przestrzennego obydwu jednostek, zostały zakonserwowane w ich obecnym wzajemnym układzie przestrzennym i wewnętrznych układach rozplanowania. Najbardziej zurbanizowane części obydwu jednostek są rozdzielone stosunkowo szerokim pasem terenów otwartych, o zabudowie zagrodowej, zlokalizowanej wzdłuż drogi łączącej Stary i Nowy Wieruszów.

Część lewobrzeżna jest mniejsza i znajduje się na miejscu dawnego Starego Wieruszowa, nazywanego w XVIII i XIX w. Podzamczem, a po 1815 r. Wilhelmsbrück (most Wilhelma). Ta część miasta charakteryzuje się niewielką intensywnością poziomą zabudowy, parterowych i jednopiętrowych domów wielo- i jednorodzinnych. Na południe od zasadniczej części Starego Wieruszowa zlokalizowana jest większa jednostka osadnicza, która rozwinęła się wokół kościoła p.w. Nawiedzenia NMP. Podobne większe osiedla domów jednorodzinnych znajdują się na zachód i północ od centrum Starego Wieruszowa, a na północno-zachód od centrum zlokalizowane są tereny przemysłowo-magazynowe.

Na prawym brzegu Prozny rozciąga się Nowy Wieruszów. W jego układzie rozplanowania można wyróżnić dwie części. Starszą, historyczną, rozwijającą się w średniowieczu i w XIX w., stanowiącą obecnie centrum Wieruszowa, zlokalizowaną w zakolu Prozny i nowszą, rozwijającą się głównie w XX w., położoną na wschód od części starszej. Najdalej na zachód, w samym zakolu Prozny leży miasto średniowieczne, z kwadratowym rynkiem i przedlokacyjnym układem rozplanowania, zmodyfikowanym przez lokację miasta. Na wschód od niej położony jest obszar urbanizowany w XIX i na początku XX w. Historyczna część miasta charakteryzuje się pierzeją, parterową lub jednopiętrową zabudową wielorodzinną. Obszar Wieruszowa zurbanizowany od XIX w., w części północnej charakteryzuje się blokową, mieszkaniową zabudową wielorodzinną, a w części południowej i wschodniej zajęty jest przez osiedla domów jednorodzinnych. Na południe od XIX części

miasta zlokalizowano targowisko miejskie i tereny przemysłowo-magazynowe. Wzdłuż promieniście wychodzących z miasta dróg wylotowych rozwija się zabudowa typu zagrodowego. Na południowy-wschód od miasta rozciąga się duży teren inwestycyjny, przemysłowo-magazynowy, otoczony terenami otwartymi.

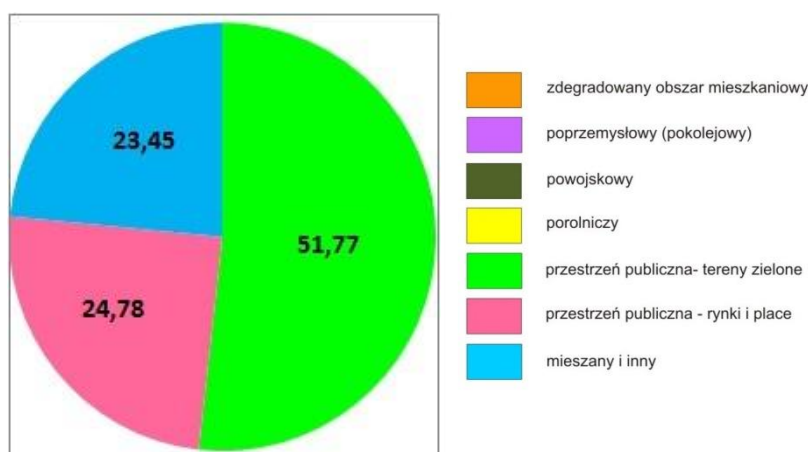
Do najważniejszych zabytków Wieruszowa należą:

1. zespół klasztorny Paulinów z 1676 r.;
2. kościół p.w. św. Michała Archanioła z 1842 r.;
3. kościół cmentarny św. Rocha z 1746 r. wraz z cmentarzem;
4. fundamenty gotyckiego zamku;
5. zespół stacji kolejowej;
6. układ urbanistyczny z XIV w.;
7. grodzisko pierścieniowate kultury łużyckiej.

Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

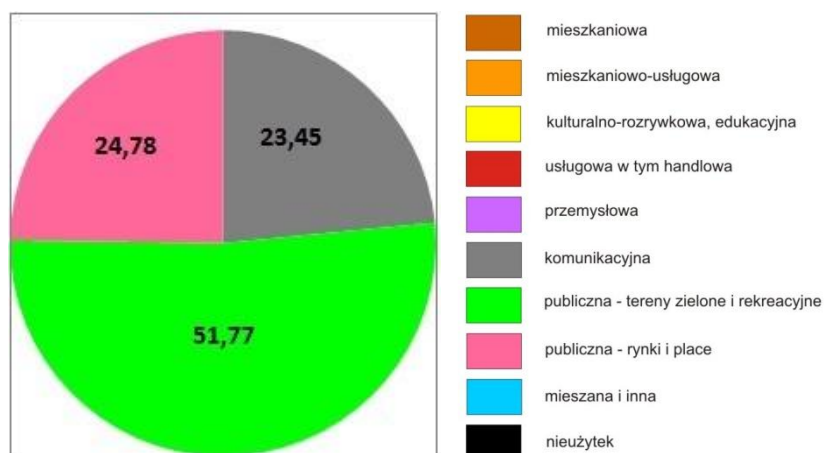
Wieruszów nie dysponuje Lokalnym Programem Rewitalizacji. W ankietach przekazanych przez Urząd Gminy i Miasta jako wymagające rewitalizacji wskazano 4 obszary o całkowitej powierzchni 4,20 ha. Obszary te:

- zlokalizowane są w zachodniej części miasta, blisko siebie, na ogół w historycznym centrum;
- mają niewielkie powierzchnie i tworzą układ węzłowy;

Wieruszów – struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

- obejmują:
 - rynek średniowiecznego układu rozplanowania;
 - część układu transportowego miasta, sąsiadującego od północy z centrum Wieruszowa;
 - publiczne tereny zielone nad Wartą, w południowej części historycznego centrum oraz oddalony od niego park, przy dworcu PKS, na zachodnim brzegu Prosnę;

Wieruszów – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

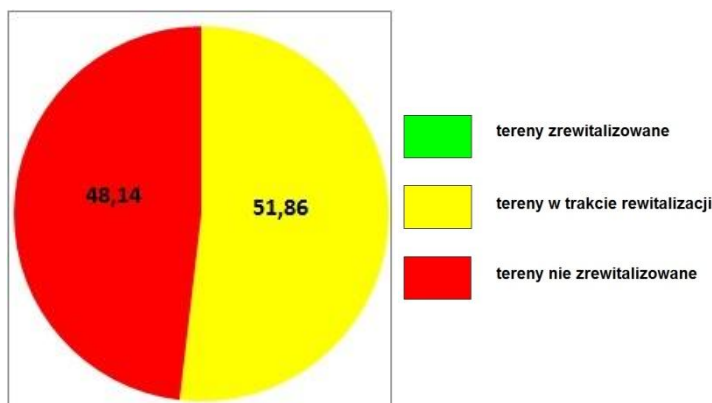
IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

- pod względem struktury typologicznej charakteryzują się:
 - dominacją publicznych terenów zielonych (2,17 ha), ze względu na dużą powierzchnię parku i bulwarów nad Prosną;
 - znacznym udziałem terenów publicznych typu rynki (1,04 ha) i mieszanych (0,98 ha);
- pod względem struktury funkcjonalnej nawiązują do struktury typologicznej, a jedyną różnicą jest funkcja komunikacyjna terenów wskazanych jako typ mieszany (innych).

Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

Ze względu na brak Lokalnego Programu Rewitalizacji o koncepcji działań rewitalizacyjnych można wnioskować jedynie na podstawie materiałów przekazanych przez Urząd Gminy i Miasta. Koncepcja ta:

- ma charakter węzłowy;
- koncentruje się na terenach publicznych w historycznym centrum i w jego najbliższym otoczeniu;
- zakłada wzrost jakości życia mieszkańców poprzez:
 - zwiększenie ład przestrzennego centrum miasta;
 - wzrost funkcjonalności komunikacyjnej Wieruszowa;
 - kształtowanie przestrzeni publicznych o wysokim standardzie;
- jest słabo sprecyzowana i nie ma charakteru kompleksowego ani przestrzennie ani przedmiotowo:
 - nie wskazuje przyszłych powiązań funkcjonalnych i przestrzennego kształtu centrum;
 - nie obejmuje konkretnych działań w społecznym i gospodarczym aspekcie rewitalizacji.
- Zgodnie z przekazanym materiałem działania rewitalizacyjne:
- nie zostały zakończone na żadnym ze wskazanych obszarów
- są kontynuowane na 2,18 ha:
 - obszaru 3. (1,19 ha), który obejmuje park przy dworcu PKS;
 - obszaru 4. (0,98 ha), którym jest północna obwodnica historycznego centrum miasta;
- działania w aspekcie przestrzennym obejmują:
 - remonty ulic;
 - wymianę infrastruktury technicznej;
 - wymianę ogrodzenia i inwentaryzację zieleni parku;
- działania w aspekcie społecznym polegały na:
 - próbach aktywizacji bezrobotnych;
 - wzmocnieniu patroli policyjnych na publicznych terenach zielonych;
- nie były prowadzone w gospodarczym aspekcie rewitalizacji.

Wieruszów – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji

Skutki rewitalizacji

Niewielki zakres dotychczasowych działań rewitalizacyjnych przez brak terenów, na których te działania zostały zakończone powodują, że skutki tych działań są mało widoczne:

- w aspekcie przestrzennym ograniczone do niewielkiej poprawy funkcjonalności komunikacyjnej miasta i estetyki przestrzeni publicznych;
- w aspekcie społecznym inicjalne w zakresie integracji społecznej, przeciwdziałania długotrwałemu bezrobociu i wzrostu bezpieczeństwa publicznego;
- niewidoczne w aspekcie gospodarczym.

Obszar nr 1: Rynek

Miasto:	Wieruszów
Typ funkcjonalny:	przestrzeń publiczna (rynki i place)
Funkcja:	przestrzeń publiczna (rynki i place)
Powierzchnia:	1,04 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar stanowi centrum średniowiecznego układu rozplanowania miasta lokacyjnego i uznawany jest za element tożsamości miasta.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

Dotychczas nie prowadzono działań rewitalizacyjnych na obszarze rynku.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr2: Bulwar Różany

<i>Miasto:</i>	Wieruszów
<i>Typ funkcjonalny:</i>	przestrzeń publiczna(tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Funkcja:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Powierzchnia:</i>	0,98 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar, położony nad Prosną, ogranicza od południa teren dawnego układu lokacyjnego średniowiecznego Wieruszowa i uznawany jest za element tożsamości miasta. Na tym terenie znajdują się również warstwy kulturowo-osadnicze, które wraz z otoczeniem wpisane są do Gminnej Ewidencji Zabytków i stanowią strefę ochrony konserwatorskiej.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Zlecenie prac interwencyjnych, związanych z utrzymaniem czystości oraz porządku, osobom pozostającym na długotrwałym bezrobociu.
- Wprowadzenie pieszych patroli policyjnych.

Wnioski

- Wzrost bezpieczeństwa na obszarze.
- Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych.

OBSZAR 2: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr3: Park przy dworcu PKS

Miasto:	Wieruszów
Typ funkcjonalny:	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
Funkcja:	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
Powierzchnia:	1,19 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar, poza zabytkowym układem przestrzennym posiada większej wartości kulturowej, ale uznawany jest za element tożsamości miasta.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Wymiana betonowego ogrodzenia na metalowe barierki.
- Przeprowadzenie inwentaryzacji zieleni miejskiej
- Zlecenie prac interwencyjnych, związanych z utrzymaniem czystości oraz porządku, osobom pozostającym na długotrwałym bezrobociu.
- Wprowadzenie pieszych patroli policyjnych.

Wnioski

- Poprawa ład przestrzennego i estetyki przestrzeni publicznych.
- Umożliwienie kolejnego etapu prac rewaloryzacyjnych parku.
- Wzrost bezpieczeństwa na obszarze.
- Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych.

OBSZAR 3: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr4: Układ komunikacyjny

Miasto:	Wieruszów
Typ funkcjonalny:	inny
Funkcja:	komunikacyjna
Powierzchnia:	0,98 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar ogranicza od północy teren dawnego układu lokacyjnego średniowiecznego Wieruszowa i uznawany jest za element tożsamości miasta. Na tym terenie znajdują się również warstwy kulturowo-osadnicze, które wraz z otoczeniem wpisane są do Gminnej Ewidencji Zabytków i stanowią strefę ochrony konserwatorskiej.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

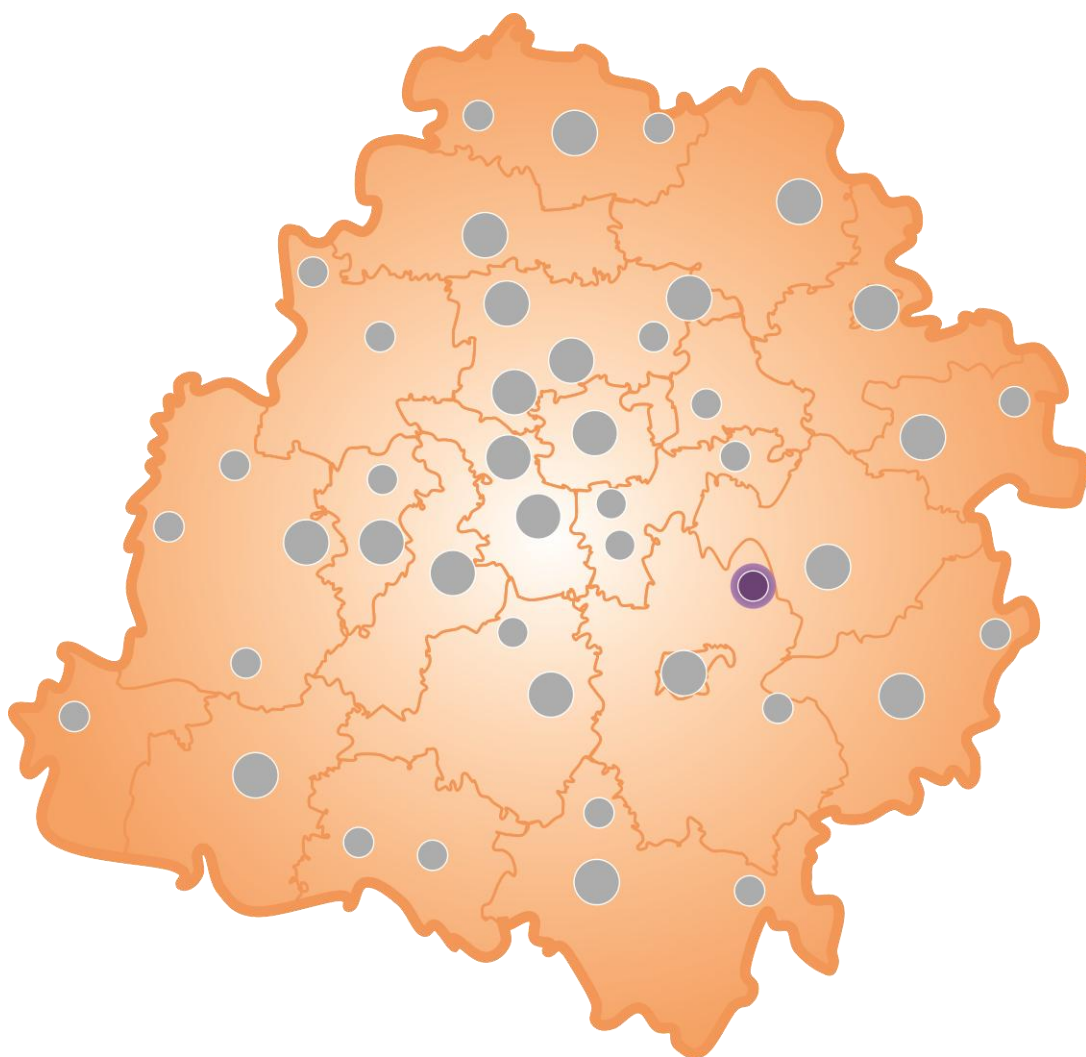
- Remonty ulic i ciągów pieszych o długości 0,9 km.
- Remonty oraz budowa infrastruktury technicznej o łącznej długości 0,9 km.

Wnioski

- Poprawa ładu przestrzennego i wzrost standardów przestrzeni publicznych.
- Poprawa funkcjonalności układu komunikacyjnego.

OBSZAR 4: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

WOLBÓRZ

Wolbórz

Rok uzyskania praw miejskich:	1273-1870 r. odzyskane w 2011 r.
Powierzchnia:	1518 ha
Liczba ludności 31.XII.2014:	2362
Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.	1,68%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Osada i gród Wolbórz powstały na południowym brzegu Moszczenicy, w pobliżu jej ujścia do Wolborki i jednocześnie w widłach Moszczenicy i uchodzącej do niej Moszczanki. O powstaniu osady zadecydowały uwarunkowania przyrodnicze i gospodarcze: stosunkowo suchy teren w liczącej 1 km szerokości, bagnistej, wspólnej dolinie trzech rzek oraz bliskość przeprawy przez Wolbórkę, na skrzyżowaniu traktów handlowych ze Śląska przez Kraków i Łęczycę na Mazowsze oraz z Wielkopolski przez Sieradz do Lublina. We wczesnym średniowieczu Wolbórz stanowił czoło opolne. Pierwsza wzmianka o osadzie pochodzi z 1065 r. Bulla papieska z 1136 r. wymienia „castellum Voibor” jako gród kasztelański, który pełnił też funkcje targowe. Gród był zlokalizowany w zachodniej części dzisiejszego Wolborza, a wokół znajdowały się wsie służebne. Klucz dóbr wolborskich, należący do biskupów kujawskich, liczył 49 wsi. W XIII w., osada targowa na podgrodzium przekształciła się w miasto przedlokacyjne, które w 1273 r., decyzją księcia Leszka Czarnego lokowano na prawie średzkim. Lokację tę, już na prawie magdeburskim, potwierdzono w 1357 r.

W XIV w., w widłach Moszczenicy i Moszczanki, na wschód od miasta zbudowano zamek biskupów kujawskich. Od XV w. miasto zaczęło się dynamicznie rozwijać, a podstawą tego rozwoju był handel i rzemiosło, głównie sukiennictwo i piwowarstwo. Miasto posiadało 5 kościołów i szpital. Wszystkie kościoły były małe i drewniane oprócz farnego kościoła św. Mikołaja, który w XVI wieku przebudowano jako kolegiatę. Rozwój Wolborza zahamowały dopiero wojny szwedzkie o wojna północna w XVII i XVIII w. Upadek społeczno-gospodarczy miast pogłębiły zabory i w 1870 r. Wolbórz utracił prawa miejskie, które odzyskał dopiero w 2011 roku.

W współczesnej strukturze funkcjonalno-przestrzennej Wolborza widoczne są elementy powstałe w różnych epokach a ich układy rozplanowania nie zostały przekształcone. Najstarszą częścią miasta jest otwarty obecnie teren w widłach Moszczenicy i Moszczanki, na którym zlokalizowany był wczesnośredniowieczny gród. Na wschód od niego znajduje się najintensywniej zurbanizowany obszar Wolborza rozwinięty na miejscu dawnego podgrodzia, przekształconego w miasto lokacyjne, w II połowie XIII w.. Układ przestrzenny tego miasta reprezentuje typ polskiego miasta owalnego, rozwiniętego z wiejskiego układu owalnicy. W jej wnętrzu znajdował się plac targowy, przekształcony w nieregularny rynek z kościołem zlokalizowanym w zachodniej pierzei. Na południe od miasta lokacyjnego w 1773 r. zlokalizowano rezydencję biskupów kujawskich, której założenie parkowe było, wzorowane na Wersalu. Spośród polskich założeń tego typu, założenie wolborskie jest najbardziej zbliżone do oryginału. Rezydencję biskupią łączy z miastem lokacyjnym aleja lipowa.

Zabudowa miasta lokacyjnego ma charakter pierzejowy i złożona jest z parterowych domów i jednopiętrowych kamieniczek. Zabudowa z XIX w. oraz I połowy XX w. uzupełniona jest domami współczesnymi. Bardzo przypadkowa i niepełna jest zabudowa pierzei rynkowych. Obszar na południe od Moszczanki, między miastem lokacyjnym a założeniem pałacowo-parkowym ma charakter otwarty, jedynie wzdłuż założonych na planie krzyża ulic, o stosunkowo zwartej zabudowie jednorodzinnej. Charakterystycznym elementem jest pas stodół wzdłuż Moszczanki. W pobliżu założenia pałacowo-parkowego znajdują się osiedla domów jednorodzinnych.

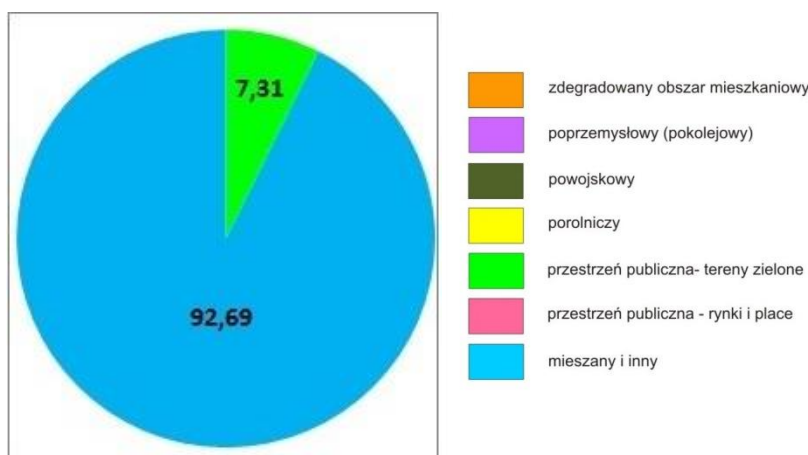
Do najważniejszych zabytków Wolborza należą:

1. zespół parkowo-pałacowy biskupów kujawskich z 1773 r.;
2. kolegiata pod wezwaniem św. Mikołaja z XVI w., przebudowana w 1776 r.;
3. bożnica z drugiej połowy XIX wieku – po wojnie użytkowana jako łaźnia, obecnie służąca jako dom mieszkalny, straciła niemal wszystkie cechy stylowe;
4. cmentarz żydowski – relikty kirkutu;
5. rzymskokatolicki cmentarz parafialny;
6. kaplica św. Rocha z 1915 r.;
7. kaplica cmentarna św. Anny z końca XIX wieku;
8. kamieniczki w rynku z XIX wieku;
9. relikty murowanego zamku biskupiego z XIV wieku, spalonego w 1766 roku;
10. założenie urbanistyczne starej części Wolborza.

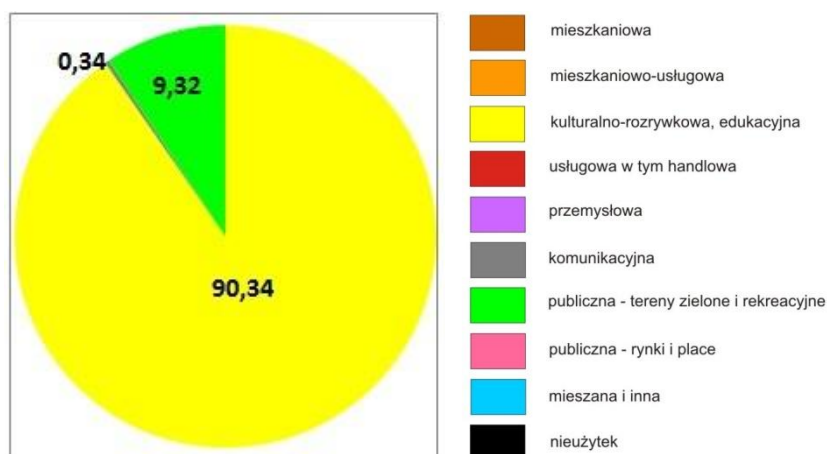
Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

Wolbórz nie dysponuje Lokalnym Programem Rewitalizacji. W ankietach przekazanych przez Urząd Gminy i Miasta, jako wymagające rewitalizacji wskazano 5 obszarów o całkowitej powierzchni 25,54 ha. Obszary te:

- nie tworzą zwartej przestrzeni i są rozproszone na całym obszarze miasta;
- przestrzennie mają charakter mozaikowy – węzłowy;
- obejmują:
 - niewielkie tereny zielone na placu Władysława Jagiełły w historycznej, północnej części miasta;
 - oddalone od centrum, położone w południowej części miasta, tereny Zespołu Pałacowo-Parkowego Biskupów Kujawskich, stanowiące największy powierzchniowo obszar wskazany w ankietach;
 - niewielkie powierzchniowo skwery i cmentarz w centralnej i południowej części miasta;
- pod względem struktury typologicznej charakteryzując się:
 - dominacją terenów mieszanych (23,67 ha) ze względu na dużą powierzchnię Zespołu Pałacowo-Parkowego;
 - niewielkim udziałem publicznych przestrzeni zielonych obszarów 2.,3.,4. (1,87 ha), którymi są skwery i cmentarz zlokalizowane w różnych częściach miasta;

Wolbórz – struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Wolbórz – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

- pod względem struktury funkcjonalnej nawiązują do struktury typologicznej i charakteryzują się:
 - dominacją funkcji kulturalnych, które pełni obszar 1.;
 - udziałem funkcji publicznych terenów zielonych o podobnej powierzchni jak w strukturze typologicznej z dodatkiem części obszaru 5 (2,38 ha);
 - niewielkim udziałem funkcji komunikacyjnej (0,09 ha) – parking na obszarze 5.

Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

Wobec braku Lokalnego Programu Rewitalizacji, a jedynie na podstawie materiałów z Urzędu Gminy i Miasta w Wolborzu można wnioskować, że koncepcja rewitalizacji terenów miejskich charakteryzuje się:

- wężowym i rozproszonym podejściem przestrzennym;
- brakiem rozpoznania rodzaju, zasięgu przestrzennego i stopnia degradacji terenów miejskich;
- brakiem integracji i kompleksowości przestrzennej oraz przedmiotowej podejmowanych działań;
- brakiem spójnej wizji działań i skutków rewitalizacji obszarów miasta, w tym najcenniejszych historycznie, urbanistycznie i architektonicznie;
- ograniczeniem do najprostszych w realizacji działań co może sugerować początkowy etap rewitalizacji miasta;
- brakiem działań w aspekcie gospodarczym i społecznym.

Wolbórz – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji .

Zgodnie z przekazanym materiałem działania rewitalizacyjne:

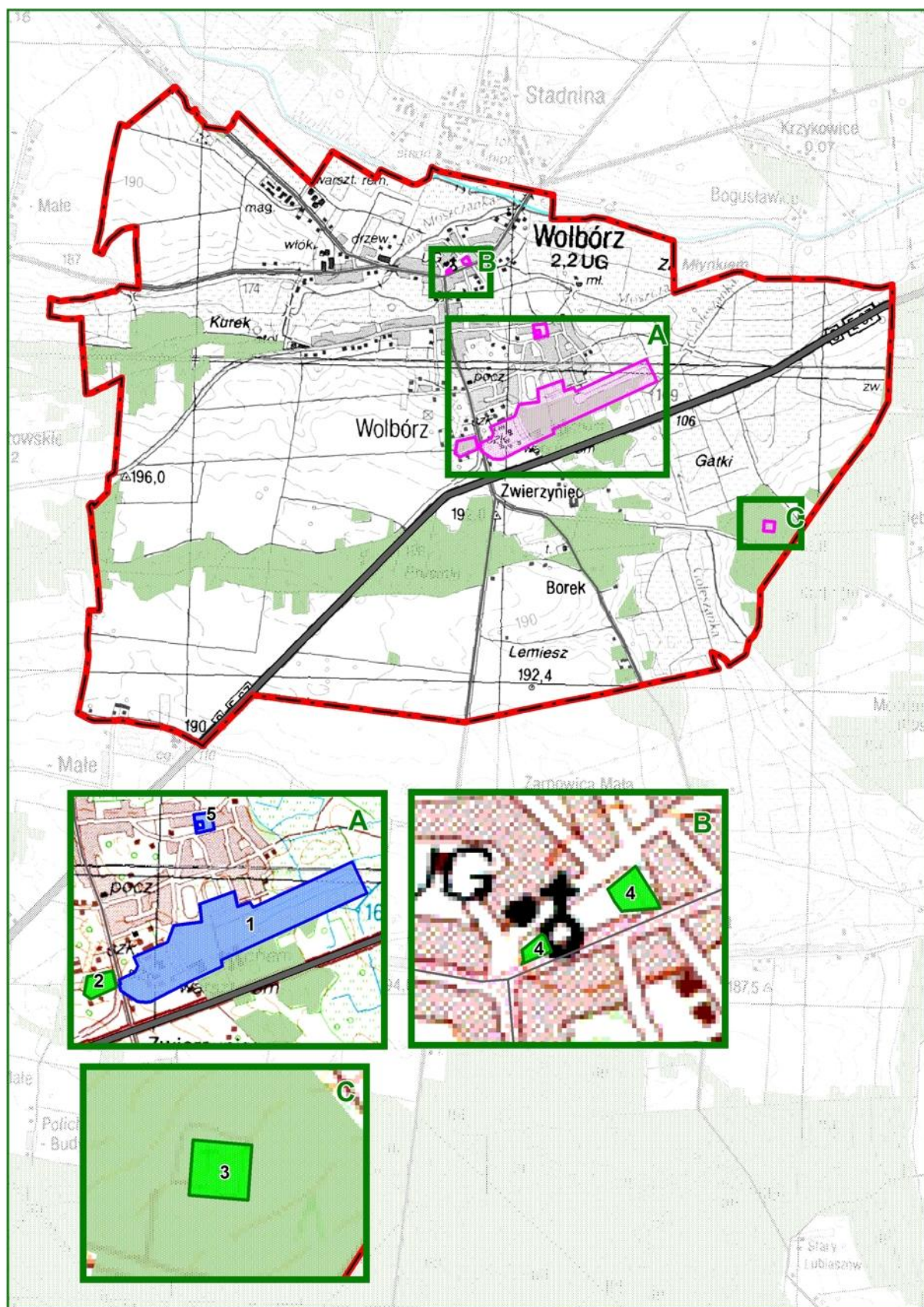
- są kontynuowane na 23,30 ha terenów wskazanych do rewitalizacji;
- obejmują cały obszar 1. (23,07 ha) oraz skwery na placu Władysława Jagiełły (obszar 4.; 0,23 ha);
- polegały na remontach budynków i rewaloryzacji terenów zielonych;
- nie obejmowały gospodarczego i społecznego aspektu rewitalizacji.

Należy przy tym zauważyć, że w nadesłanych materiałach nie wskazano szczegółowych, konkretnych działań rewitalizacyjnych prowadzonych w aspekcie przestrzennym (technicznym).

Skutki rewitalizacji

Niewielki zakres przestrzenny i przedmiotowy podejmowanych działań powoduje brak widocznych skutków rewitalizacji, zwłaszcza w aspekcie gospodarczym. Dotychczasowe działania mogły mieć jedynie skutki inicjalne, takie jak:

- w aspekcie przestrzennym zapoczątkowane kształtowanie się:
 - ładu przestrzennego;
 - przestrzeni publicznych o wysokim standardzie;
- w aspekcie społecznym zapoczątkowane kształtowanie się miejsc integracji społecznej.

Obszar nr 1: Zespół pałacowy Biskupów Kujawskich, Aleja Lipowa

Miasto: Wolbórz
Typ funkcjonalny: inny
Funkcja: kulturalna
Powierzchnia: 23,07 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar znajduje się w historycznej części miasta i posiada bardzo wysoką wartość kulturową. Uznawany jest również za element tożsamości miasta, posiadający zabytkowy układ przestrzenny. Najważniejszym obiektem jest barokowy pałac, wzniesiony w latach 1768-1773, według projektu włoskiego architekta Franciszka Placidiego. Do pozostałych elementów założenia należą: dwie oficyny, pomieszczenia gospodarcze i kordegarda, dziedziniec parady i park pałacowy. Od południowego zachodu zespół zamknięty jest falistym ogrodzeniem z żelazną bramą.

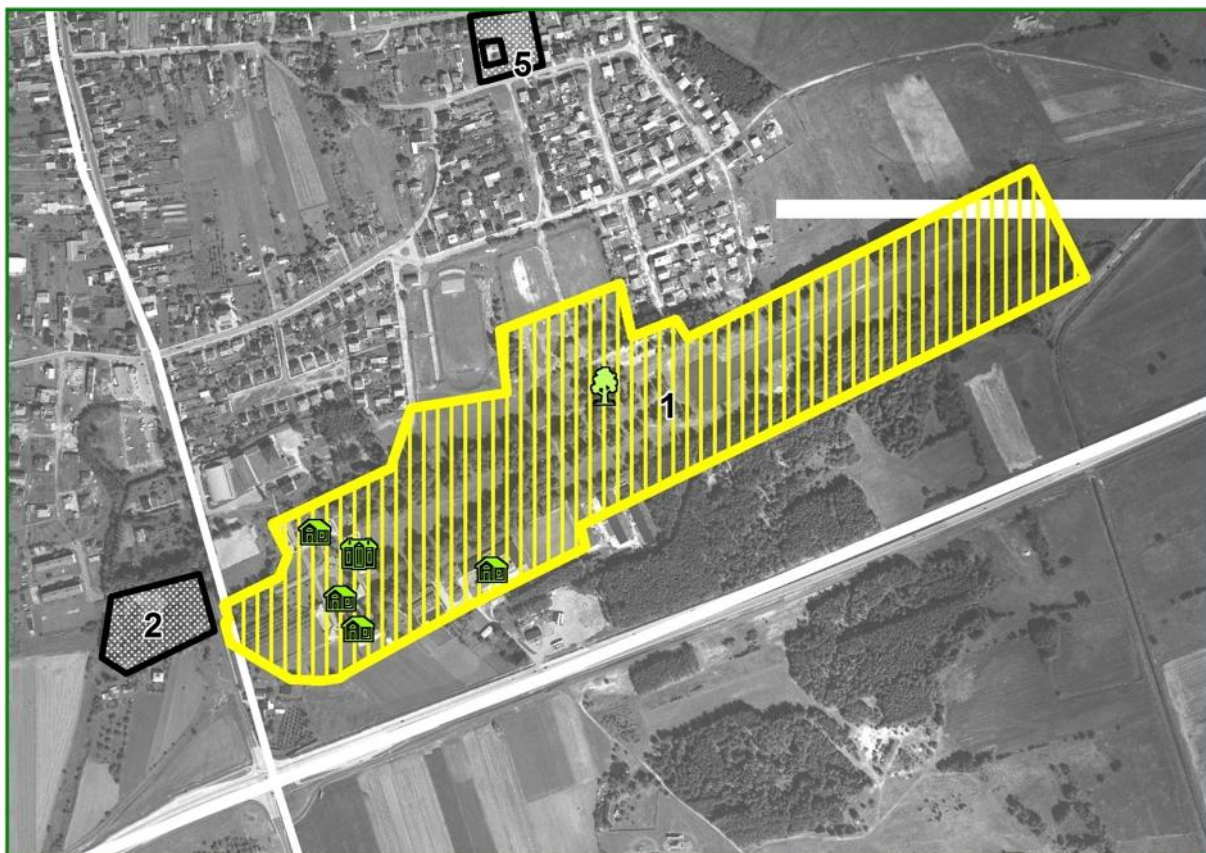
Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Rewaloryzacja ogrodzenia wokół Zespołu pałacowego.

Wnioski

- Zachowanie oraz ochrona zabytkowego Zespołu Pałacowego.
- Poprawa walorów estetycznych obszaru.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr2: Park

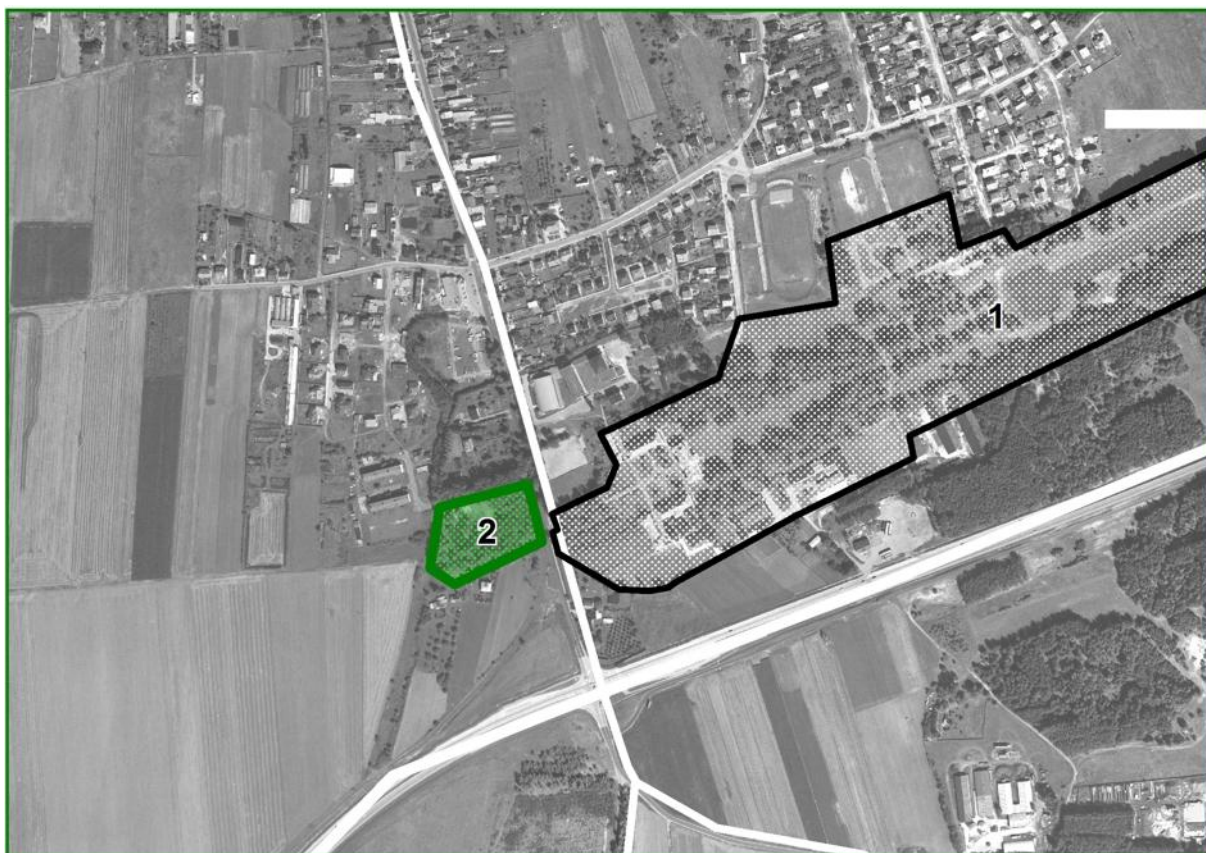
<i>Miasto:</i>	Wolbórz
<i>Typ funkcjonalny:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Funkcja:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Powierzchnia:</i>	1,21 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar nie posiada większej wartości kulturowej, uznawany jest jednak za element tożsamości miasta.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Dotychczas nie prowadzono działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 2.

OBSZAR 2: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr3: Cmentarz Żydowski

Miasto:	Wolbórz
Typ funkcjonalny:	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
Funkcja:	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
Powierzchnia:	0,42 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar posiada wartość kulturową ze względu na zlokalizowanie w jego granicach Cmentarza Żydowskiego, który został wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków. Teren uznawany jest również za element tożsamości miasta..

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Dotychczas nie prowadzi działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 3.

OBSZAR 3: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr4: okolice rynku

<i>Miasto:</i>	Wolbórz
<i>Typ funkcjonalny:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Funkcja:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Powierzchnia:</i>	0,23 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar posiada wartość kulturową, stanowi również element tożsamości miasta. Wschodnią część obszaru stanowi dawny plac targowy osady handlowej, przekształcony w nieregularny rynek miasta lokacyjnego. W granicach obszaru znajduje się kolegiata p. w. św. Mikołaja z XVI w., przebudowana w 1776 roku. Obszar charakteryzuje się również zabytkowym układem przestrzennym zabytkowy układ rozplanowania.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Rewaloryzacja zielonych terenów publicznych o wysokim standardzie o powierzchni 0,17 ha.

Wnioski

- Ukształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych.
- Poprawa ładu przestrzennego i walorów estetycznych.
- Możliwość integracji społecznej mieszkańców.

OBSZAR 4: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr5: Zieleń osiedlowa

Miasto:	Wolbórz
Typ funkcjonalny:	mieszany
Funkcja:	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne), komunikacyjna
Powierzchnia:	0,60 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar stanowi element tożsamości miasta, ale nie ma wartości kulturowej. Omawiany obszar jest skwerem pośrodku osiedla mieszkaniowego, powstałego w XX w.

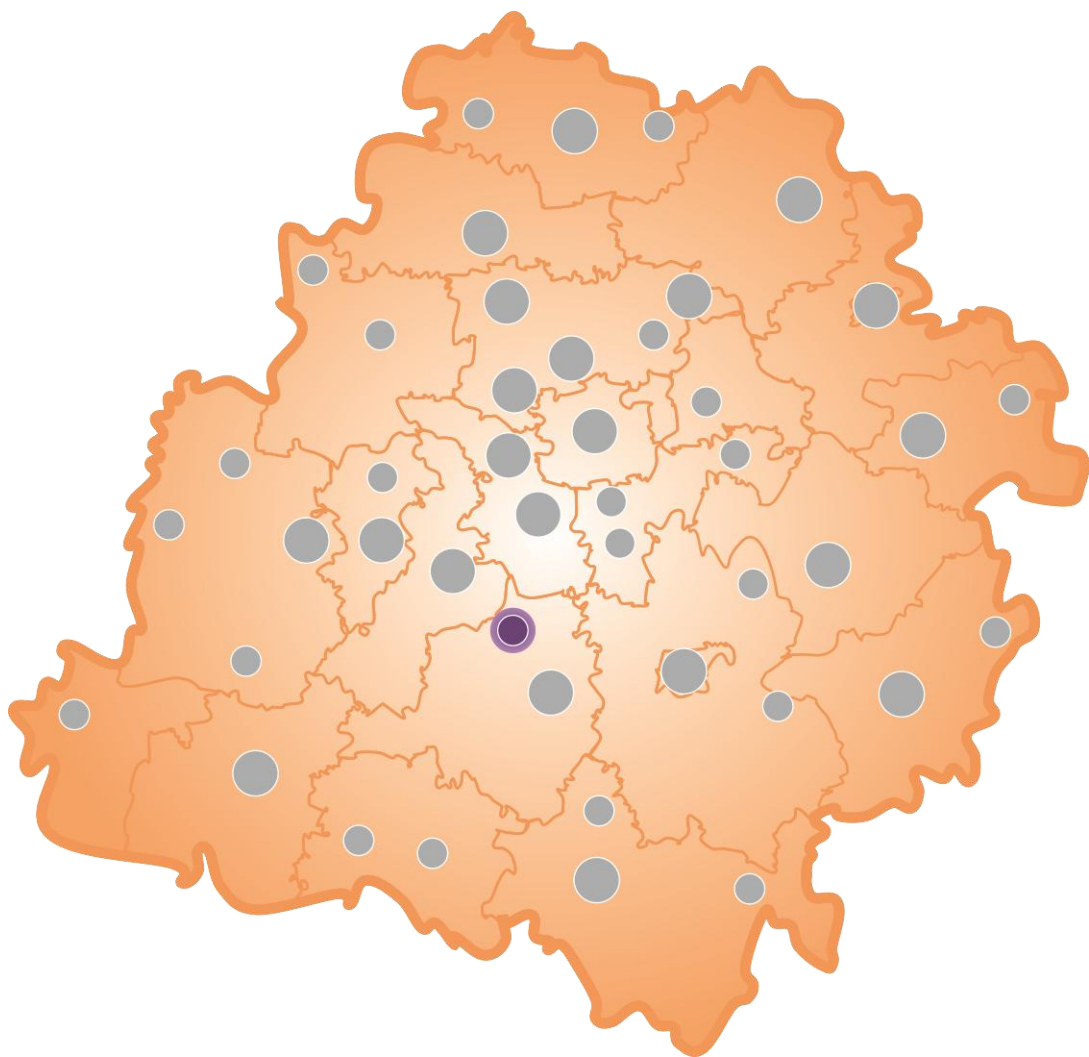
Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Dotychczas nie prowadzono działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 5.

OBSZAR 5: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

ZELÓW

Zelów

<i>Rok uzyskania praw miejskich:</i>	1957 r.
<i>Powierzchnia:</i>	1075 ha
<i>Liczba ludności 31.XII.2014:</i>	7785
<i>Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.</i>	11,39%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Pierwsze wzmianki o Zelowie pojawiły się w 1402 r., jednakże do początku XIX w. był on jedynie wsią szlachecką. W roku 1802 do Zelowa przybyli Czesi spod Kępna, którzy z uwagi na dość słabe gleby do rozwoju rolnictwa, zaczęli trudnić się rękodzielnictwem, głównie produkcją wyrobów płócienniczych, a następnie wełnianych. Od połowy XIX w. w czeskich warsztatach rozpoczęto produkcję bawełny. Przedsiębiorczość oraz umiejętność samoorganizacji czeskich osadników zdecydowały o rozwoju gospodarczym i przestrzennym Zelowa. W 1949 roku na bazie prywatnych zakładów włókienniczych utworzono Zelowskie Zakłady Przemysłu Bawełnianego "Fonar", które stały się największym przedsiębiorstwem produkcyjnym miejscowości. W ciągu 150 lat, powstał ośrodek o wszystkich cechach miejskich, który w 1954 r. otrzymał uprawnienia osiedla, a w trzy lata później uzyskał prawa miejskie. Brak umiejętności dostosowania się do zmieniającego się rynku początku lat 90-tych, doprowadziło do likwidacji Zakładów Bawełnianych. Majątek po upadłym „Fanarze” przejęli prywatni inwestorzy, rozwijając m.in. produkcję tkanin bawełnianych i materiałów opatrunkowych. W przestrzeni miasta widoczne są ślady związane z czeską kolonizacją w postaci zabytkowego kościoła Braci Czeskich z 1823 r., a także parterowych i piętrowych domków w rynku z pierwszej połowy XIX w. Obecnie, Zelów jest największym ośrodkiem mniejszości czeskiej w środkowej Polsce.

Centralną częścią współczesnej struktury funkcjonalno-przestrzennej Zelowa jest prostokątny rynek ulokowany w północno-zachodnim narożniku trzech ulic, będących głównymi osiami kompozycyjnymi miasta. Dwie z tych ulic, o przebiegu zbliżonym do południkowego, tworzy bardzo szeroki kąt. Trzecia ulica, mniej więcej prostopadła do pozostałych, biegnie w kierunku zachodnim. Miasto rozwija się w kierunku zachodnim, między tą ulicą, a równoległą do niej przecnicą oraz w kierunku północnym. Parterowa i jednopiętrowa zabudowa, głównie murowana, ale również drewniana, charakteryzuje się stosunkowo dużą intensywnością poziomą. W północno-zachodniej części najbardziej zurbanizowanego obszaru Zelowa rozciągają się tereny przemysłowe i magazyny. Poza najintensywniej zurbanizowanym centrum zabudowa ma charakter osiedli domów jednorodzinnych i zagrodowych i zlokalizowana jest wzdłuż kilku równoległych uli o przebiegu równoleżnikowym. Pomiędzy pasmami tej zabudowy teren jest użytkowany rolniczo.

Do najważniejszych zabytków Zelowa należą:

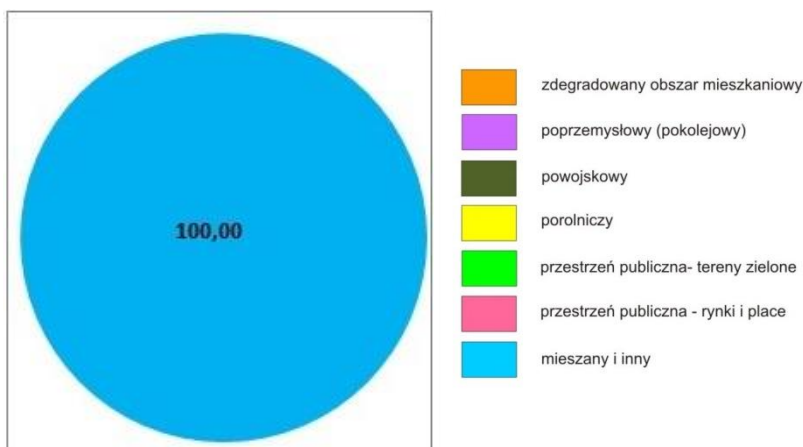
1. klasycystyczny kościół braci czeskich z 1828 r.;
2. kościół katolicki modernistyczny z 1931-1933;
3. kościół baptystów z 1893-1896;
4. kościół ewangelicko-augsburski z 1934 r.;
5. drewniane domy tkaczy z XIX w.;
6. murowane domy z połowy XIX w.;
7. cmentarz ewangelicko-reformowany.

Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

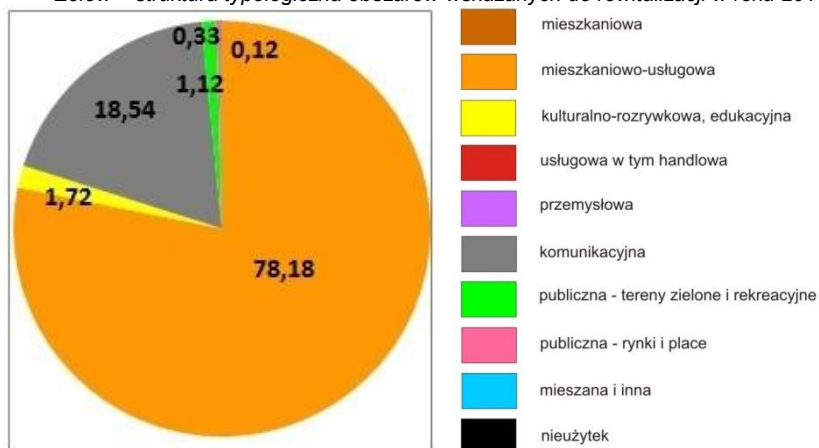
W Zelowie, jako wymagające rewitalizacji wskazano 1 obszar o powierzchni 122,45 ha, który:

- jest uwzględniony w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Zelowa na lata 2007-2015;
- tworzy zwartą przestrzeń o stosunkowo dużej powierzchni;
- obejmuje:
 - centralną część Zelowa z rynkiem i sąsiadującymi z nim kwartałami urbanistycznymi;
 - układ uliczny centrum miasta i obszarów bezpośrednio z nim sąsiadujących;
 - układ uliczny otaczający centrum Zelowa;
- pod względem typologicznym należy w całości do terenów mieszanych;
- pod względem struktury funkcjonalnej charakteryzują się:
 - dominacją funkcji mieszkaniowo-usługowych (96,04 ha), co wynika z objęcia działaniami centrum miasta;
 - dużym udziałem funkcji komunikacyjnych (22,77 ha), pełnionych przez ulice;

- niewielkim udziałem funkcji kulturalno-edukacyjnych (2,11 ha), publicznych terenów zielonych (1,38 ha) i rynków (0,40 ha) oraz innych (0,15 ha), które pełnią pojedyncze obiekty w centrum miasta, w tym szkoły, parki i kanał.

Zelów – struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Zelów – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

Przyjęta w LPR koncepcja rewitalizacji:

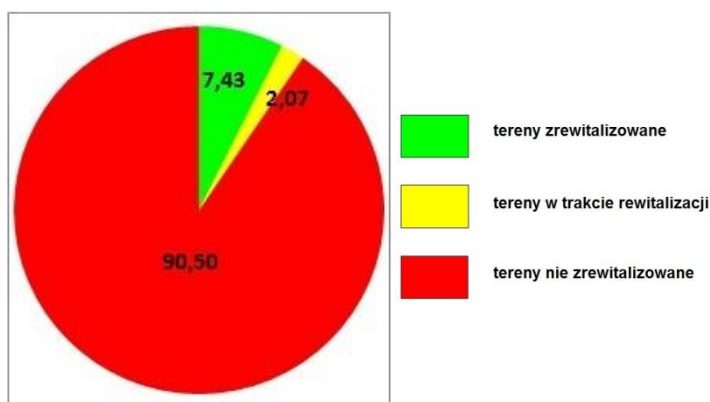
- ma większy zasięg przestrzenny, zwłaszcza na północnym-zachodzie i południu, niż wskazany w ankietach przekazanych przez Urząd Gminy i Miasta;
- ma charakter obszarowy;
- określa konieczność rewitalizacji centrum miasta ze względu na:
 - wysoki poziom degradacji substancji mieszkaniowej;
 - koncentrację negatywnych zjawisk przestrzennych, gospodarczych i społecznych;
 - rolę obszaru w rozwoju społeczno-gospodarczym i kształtowaniu wizerunku miasta;
- w aspekcie przestrzennym zakłada:
 - remonty i modernizację obiektów użyteczności publicznej, w tym obiektów infrastruktury społecznej;
 - modernizację i remonty budynków mieszkaniowych, w tym bloków wielorodzinnych;
 - rewaloryzację i konserwację zabytkowych obiektów o dużej wartości historycznej;
 - poprawę estetyki przestrzeni publicznych;
 - modernizację infrastruktury drogowej, oświetleniowej i wodno-kanalizacyjnej;
 - poprawę funkcjonalności komunikacyjnej Zelowa;
- w aspekcie gospodarczym zakłada:
 - ożywienie gospodarcze centrum miasta;
 - poprawę uwarunkowań lokalowych i infrastrukturalnych dla działalności gospodarczej;
- w aspekcie społecznym zakłada:
 - przeciwdziałanie wykluczeniu i patologiom społecznym;

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

- tworzenie stref bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości w zagrożonych obszarach miasta;
- tworzenie oferty spędzania wolnego czasu;
- kształtowanie tożsamości kulturowej mieszkańców.
- wydziela, z obszaru uznanego za wymagający rewitalizacji, węzły i pasma według kryteriów tematycznych:
 - obiekty użyteczności publicznej, takie jak szkoły i urzędy w centrum miasta;
 - infrastruktura techniczna, głównie układ uliczny i infrastruktura wodno-kanalizacyjna na obszarze całego miasta, częściowo nieuwzględnione w ankietach;
 - osiedla mieszkaniowe w południowej części miasta, nie ujęte w ankietach;
 - wielokulturowość i dziedzictwo kulturowe reprezentowane przez, należące do różnych wyznań i kultur, zabytkowe obiekty w południowo-wschodniej części miasta, w większości ujęte w ankietach;
- określa, dla każdego z wydzielonych węzłów i pasm tematycznych zestaw działań w aspekcie przestrzennym (technicznym), społecznym i gospodarczym;
- jest dostosowana do specyfiki historycznej i przestrzennej miasta;
- nie precyzuje wizji struktury funkcjonalno-przestrzennej Żelowa uzyskanej dzięki rewitalizacji;
- wykazuje cechy zintegrowania i kompleksowości działań przestrzennych;
- jest mało sprecyzowana w społecznym i gospodarczym aspekcie rewitalizacji, wskazując główne cele, ale pomijając kierunki działań;
- ogranicza działania rewitalizacji społecznej do technicznych środków zapewnienia bezpieczeństwa.

Zgodnie z przesłanymi ankietami, działania rewitalizacyjne:

- zostały zakończone na 9,10 ha i obejmowały:
 - remonty ulic wraz z wymianą i budową infrastruktury oświetleniowej i wodno-kanalizacyjnej;
 - modernizację budynków szkolnych;
 - rewaloryzację przestrzeni publicznych – rynku i parku;
- są kontynuowane na 2,54 ha wskazanego obszaru i obejmują modernizację infrastruktury drogowej wraz z oświetleniem i wodno-kanalizacyjnej;
- miały niewielki zakres przedmiotowy w aspekcie społecznym, polegający głównie na poprawie bezpieczeństwa publicznego poprzez zakładaniu monitoringu miejskiego
- nie objęły działań w aspekcie gospodarczym;

Żelów – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji .

Skutki rewitalizacji

Niewielki zakres przestrzenny i rodzajowy działań spowodował:

- ograniczone skutki przestrzenne, realizujące część celów określonych w LPR:
 - poprawa ładu przestrzennego i standardu przestrzeni publicznych w centrum;
 - poprawa funkcjonalności układu drogowego w południowej części centrum;
 - poprawa funkcjonalności obiektów szkolnych
- pośrednie i w zasadzie inicjalne skutki społeczne i gospodarcze:
 - poprawa bezpieczeństwa publicznego w okolicach rynku;

Obszar nr 1

Miasto:	Zelów
Typ funkcjonalny:	mieszany
Funkcja:	mieszaniowo-usługowa, kulturalna, komunikacyjna, przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne, rynki i place), mieszana
Powierzchnia:	122,85 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar posiada wartość kulturową i jest uznawany za element tożsamości miasta. Obszar obejmuje najstarszą część miasta z rynkiem i dziewiętnastowiecznym układem rozplanowania. Wokół rynku zlokalizowane są budynki wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.

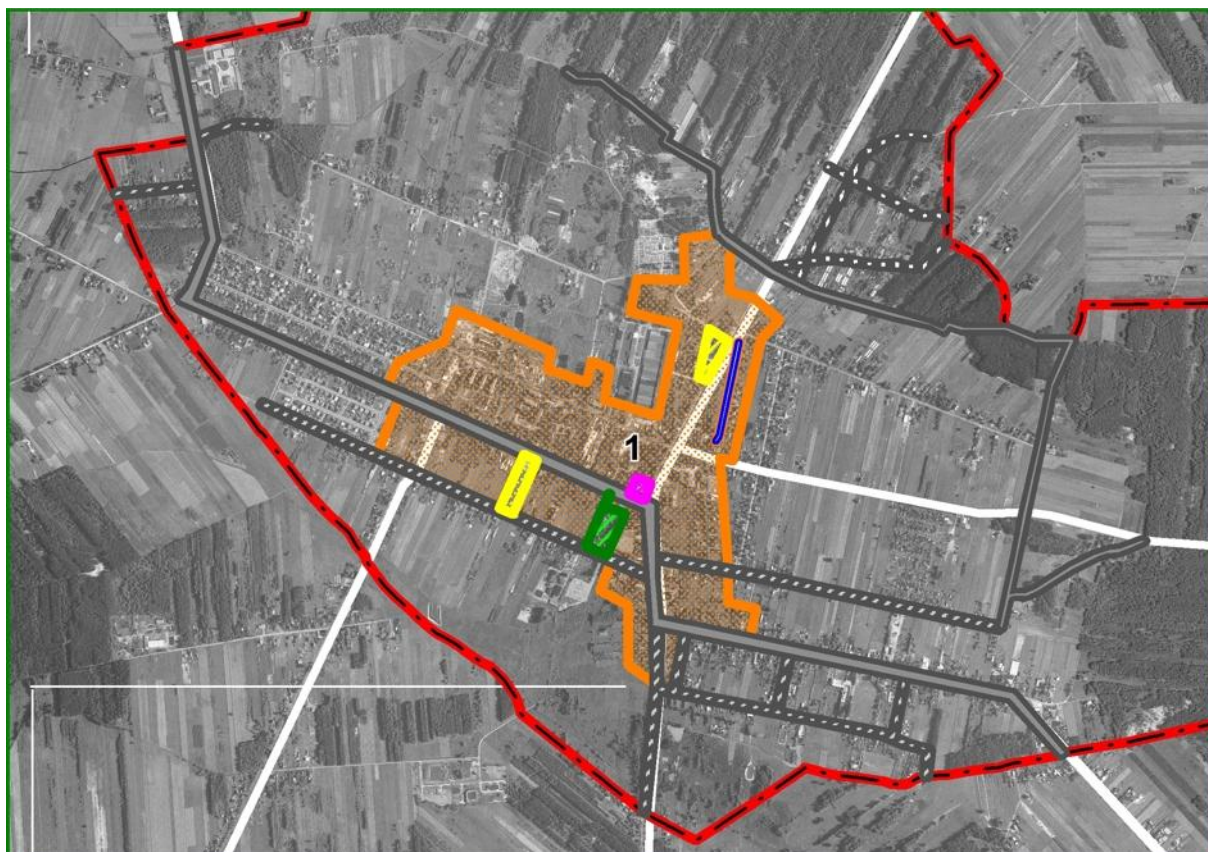
Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Remonty ulic i ciągów pieszych o pow. 22,7 ha.
- Modernizacja oświetlenia ulic.
- Projektowane sieci i drogi do modernizacji.
- Budowa placu zabaw.
- Planowana modernizacja obiektu szkolnego oraz dobudowanie sali gimnastycznej.
- Modernizacja budynku Zespołu Szkół Ogólnokształcących im. obrońców Praw Człowieka przy ul. Kilińskiego 40 oraz odbudowa obserwatorium wraz z częścią dydaktyczną.
- Rewaloryzacja parku.

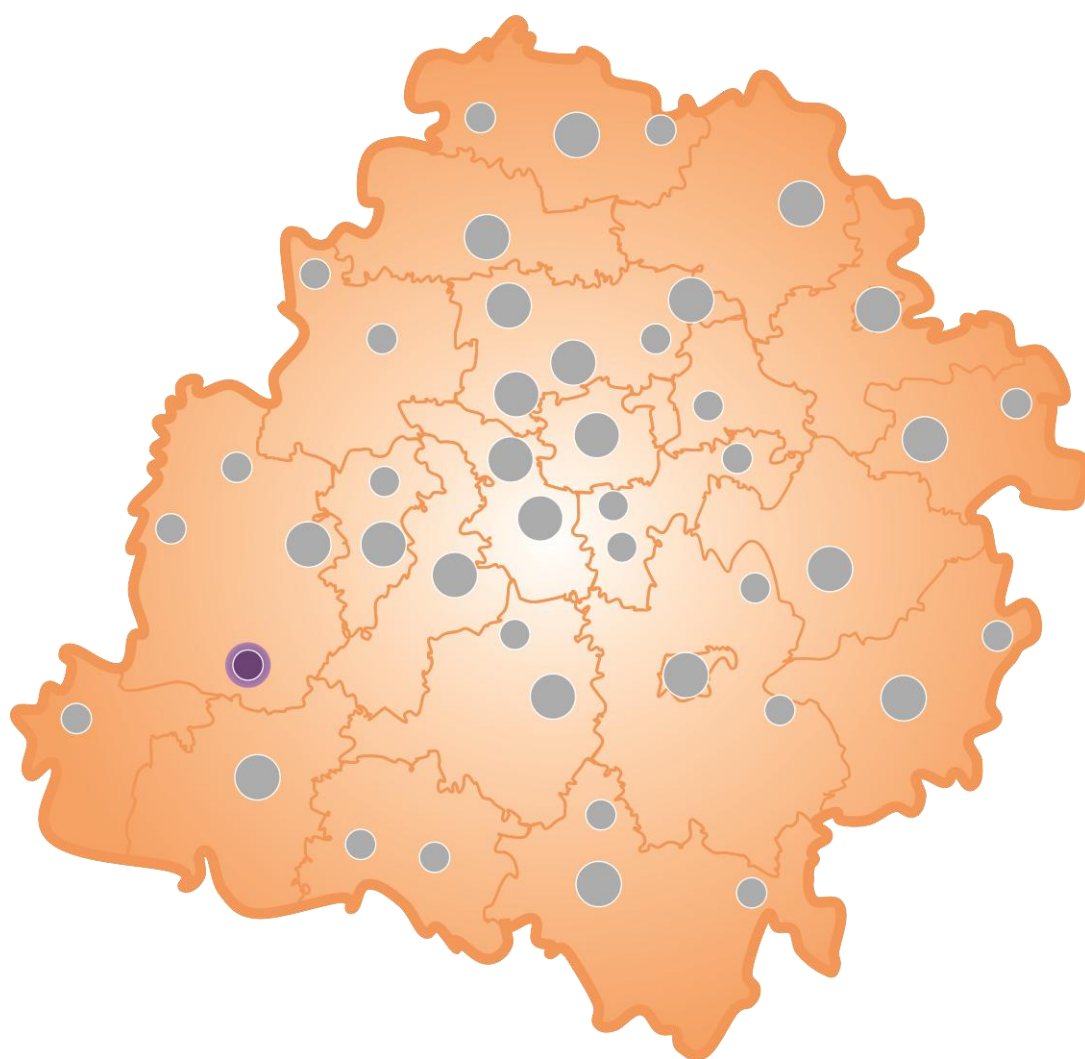
Wnioski

- Poprawa ładu przestrzennego.
- Kształtowanie przestrzeni publicznych o wysokim standardzie.
- Poprawa funkcjonalności układu komunikacyjnego.
- Poprawa standardu usług edukacyjnych.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

ZŁOCZEW

Złoczew

<i>Rok uzyskania praw miejskich:</i>	1605-1870 odzyskane w 1919 r.
<i>Powierzchnia:</i>	1379 ha
<i>Liczba ludności 31.XII.2014:</i>	3378
<i>Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.</i>	0,42%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Osada została założona u zbiegu traktów handlowych ze Śląska i Wielkopolski do Sieradza. Pierwsza wzmianka w źródłach historycznych o wsi szlacheckiej pochodzi z 1496 r. W 1600 r. we wsi ufundowano klasztor i kościół bernardynów, a w 1614 kościół parafialny. Dogodne położenie i rozwój handlu spowodowały rozwój miejscowości i nadanie jej praw miejskich w 1605 r., przez króla Zygmunta III Wazę.

Po 1605 roku powstał miejski układ rozplanowania. W latach 1614-1616 wczesny właściciel Złoczewa, Ruszkowski, wznosił murowany dwór, wytyczono prostokątny rynek 100 m x 200 m, a na nim, w 1651 roku wzniesiono ratusz. Pod względem rozwoju gospodarczego, w tym wymiany handlowej Złoczew miał znaczenie jedynie ośrodka lokalnego. W okresie „potopu” szwedzkiego miasto było palone i płdrowane. W wyniku III rozbioru Polski, od 1793 miasto znalazło się w zaborze pruskim. W latach 1807-1815 wchodziło w skład Księstwa Warszawskiego, a po jego upadku, w skład Królestwa Polskiego, w zaborze rosyjskim. W wyniku represji po powstaniu styczniowym Złoczew stracił w 1870 roku prawa miejskie, do czego przyczynił się również słaby rozwój społeczno-gospodarczy miasta. Jako wieś Złoczew rozwijał się gospodarczo i ludnościowo i po odzyskaniu niepodległości przez Polskę, w 1919 roku odzyskał prawa miejskie.

W czasie II wojny światowej Złoczew został wyludniony i w 80% spalony. Po 1945 roku nie powstała żadna koncepcja odbudowy Złoczewa, a zniszczenia wojenne nie zostały do dzisiaj zniwelowane. Współcześnie, najintensywniej zurbanizowany obszar Złoczewa tworzy nieregularny wielobok o rozciągłości równoleżnikowej.

We wschodniej części tego obszaru znajduje się część miasta, będąca pozostałością siedemnastowiecznego układu urbanistycznego, która ma najbardziej miejski charakter. Stanowi ona prostokąt, którego dłuższy bok ma przebieg północny-zachód – południowy-wschód. Wzdłuż tego boku przebiegają trzy ulice, a prostopadłe do nich pięć przecznic. Północna część tego obszaru charakteryzuje się jednopiętrową i parterową zabudową wielorodzinną z przełomu XIX i XX wieku, przechodzącą kierunku południowym i wschodnim w zabudowę jednorodzinną i wielorodzinną zabudowę blokową.

Na północ, południe i południowy-zachód od omawianego prostokąta ulic znajduje się część miasta nieodbudowana po II wojnie światowej. Na zachód od obszaru zachowanej zabudowy przedwojennej zlokalizowane są pozostałości dawnego rynku, obecnie zagospodarowane jako parking i tereny zieleni urządzonej. Na północ i południowy-zachód od obszaru historycznej zabudowy znajdują się tereny otwarte i publiczne tereny zielone. Zabudowa tej części miasta charakteryzuje się małą intensywnością poziomą i tworzą ją nieliczne, jednopiętrowe domy wielorodzinne, domy jednorodzinne i bloki. Na wschód od historycznego układu urbanistycznego Złoczewa zlokalizowane jest założenie pałacowo-parkowe dawnego pałacu Ruszkowskich. Tereny wokół założenia pałacowo-parkowego charakteryzują się wielorodzinną, blokową i jednorodzinną zabudową mieszkaniową.

Obszar historycznego układu urbanistycznego otoczony jest od północy, południa i zachodu osiedlami domów jednorodzinnych, przechodzących wzdłuż dróg wylotowych z miasta w zabudowę typu zagrodowego. Na wschód od zasadniczego, zurbanizowanego obszaru Złoczewa zlokalizowane są tereny przemysłowo-magazynowe.

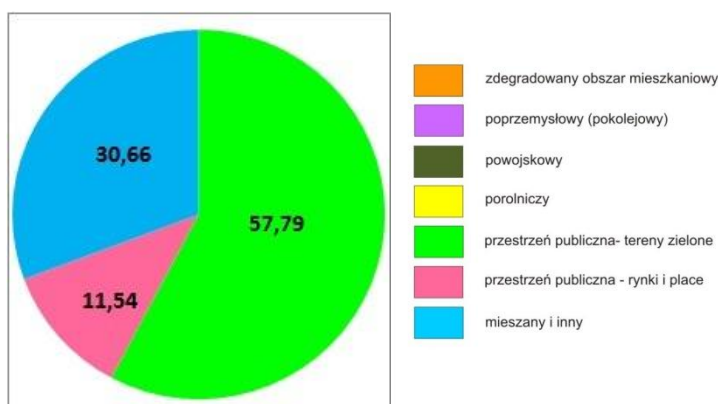
Ze względu na zniszczenia z XVII w., a zwłaszcza z okresu II wojny światowej, w Złoczewie zachowało się niewiele obiektów zabytkowych. Należą do nich:

1. pobernardyński zespół klasztorny z początku XVII w. z klasztorem i późnorenansowym kościołem Św. Krzyża z lat 1603-1607;
2. późnorenansowy kościół św. Andrzeja, prawdopodobnie z lat 1611–1614;
3. pałac Ruszkowskich z początku XVII w., przebudowany w XVIII i XIX w. obecnie odrestaurowany;
4. cmentarz parafialny;
5. cmentarz żydowski (1 ha), z XVI w., użytkowany do 1942 r, obecnie zdewastowany;
6. synagoga z XVIII w., rozebrana w 1991 r.

Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

W 2014 roku, jako wymagające rewitalizacji wskazano w Złoczewie 3 obszary, o całkowitej powierzchni 5,84 ha, co stanowi 0,42% powierzchni miasta. Obszary te:

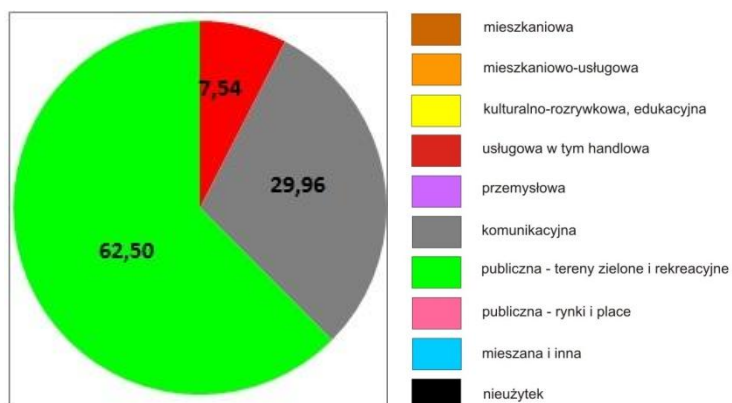
- są częścią jednej z większych stref, spośród wskazanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji;
- są położone w centrum miasta i obejmują najważniejsze elementy jego historycznego układu rozplanowania;
- tworzą ciąg terenów od dawnego rynku na południowym-wschodzie, poprzez tereny zielone wśród zabudowy dziewiętnastowiecznej do założenia pałacowo-parkowego na północnym-zachodzie;
- W strukturze typologicznej wskazanych obszarów:
- dominuje typ publicznych terenów zielonych, co wynika z dużej stosunkowo powierzchni obszaru 3, czyli założenia parkowo-pałacowego;
- udziały publicznych rynków i placów oraz typu mieszanego wynikają z powierzchni dwóch pozostałych obszarów, odpowiednio 1. – dawny rynek i 2. – tereny między ulicami Kościelną i Szeroką.

Złoczew – struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Struktura funkcjonalna wskazanych obszarów różni się od ich struktury typologicznej:

- co prawda, podobnie jak w strukturze typologicznej dominują w niej funkcje publicznych terenów zielonych, co wynika z dużej powierzchni parku na obszarze 3., jak i z dużego udziału tych funkcji na obszarach 1. i 2.;
- pojawiają się jednak:
 - funkcje komunikacyjne, które są reprezentowane na obszarach 1. i 2.;
 - funkcje usługowe, w postaci Pałacu Ślubów w dawnym pałacu Ruszkowskich.

Złoczew – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

Przyjęta w Lokalnym Programie Rewitalizacji na lata 2008-2015 koncepcja rewitalizacji Złoczewa:

- ma charakter obszarowy;
- obejmuje w zasadzie cały obszar miasta, który dzieli na 4 strefy:

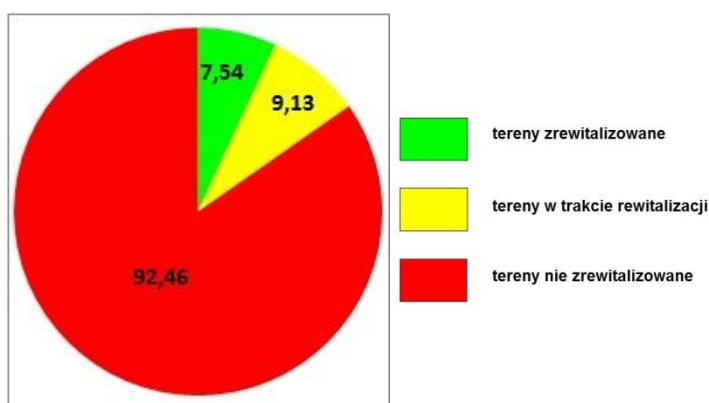
IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

- I – centrum miasta wraz z historycznym układem urbanistycznym i założeniem pałacowo-parkowym;
- II – położony na południe od historycznego centrum obejmuje cmentarz, ogródki działkowe i przyległe tereny mieszkaniowe;
- III – położony na północ od historycznego centrum obejmuje teren klasztoru bernardynów (obecnie kamedułek) wraz z kościołem Św. Krzyża i sąsiadującym z nim od zachodu osiedlem domów jednorodzinnych;
- IV – położony na zachód od centrum obejmuje osiedle domów jednorodzinnych, stadion oraz MOSiR Złoczew;
- zakłada:
 - poprawę jakości przestrzeni publicznych poprzez ich porządkowanie, poprawę estetyki, zmianę funkcji i kształtowanie powiązań funkcjonalnych;
 - rozwój kultury i turystyki poprzez rewaloryzację obiektów o znacznej wartości kulturowej i historycznej oraz rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej;
 - rozwój infrastruktury turystycznej;
 - wspieranie przedsiębiorczości i poprawę atrakcyjności inwestycyjnej na rewitalizowanych terenach.

Wskazane przez Urząd Miasta i Gminy w 2014 roku obszary wymagające rewitalizacji wchodziły w skład strefy I, czyli historycznego śródmieścia i zdaniem autorów należy je traktować jako planowany pierwszy etap działań rewitalizacyjnych.

Działania rewitalizacyjne:

- zostały zakończone na 0,44 ha obszaru 3., czyli założenia pałacowo-parkowego, w zakresie obejmującym renowację dawnego pałacu Ruszkowskich oraz przystosowanie jego części do pełnienia funkcji pałacu ślubów;
- są prowadzone na 0,53 ha obszaru 2. i obejmują remont ulic i towarzyszącej im infrastruktury;

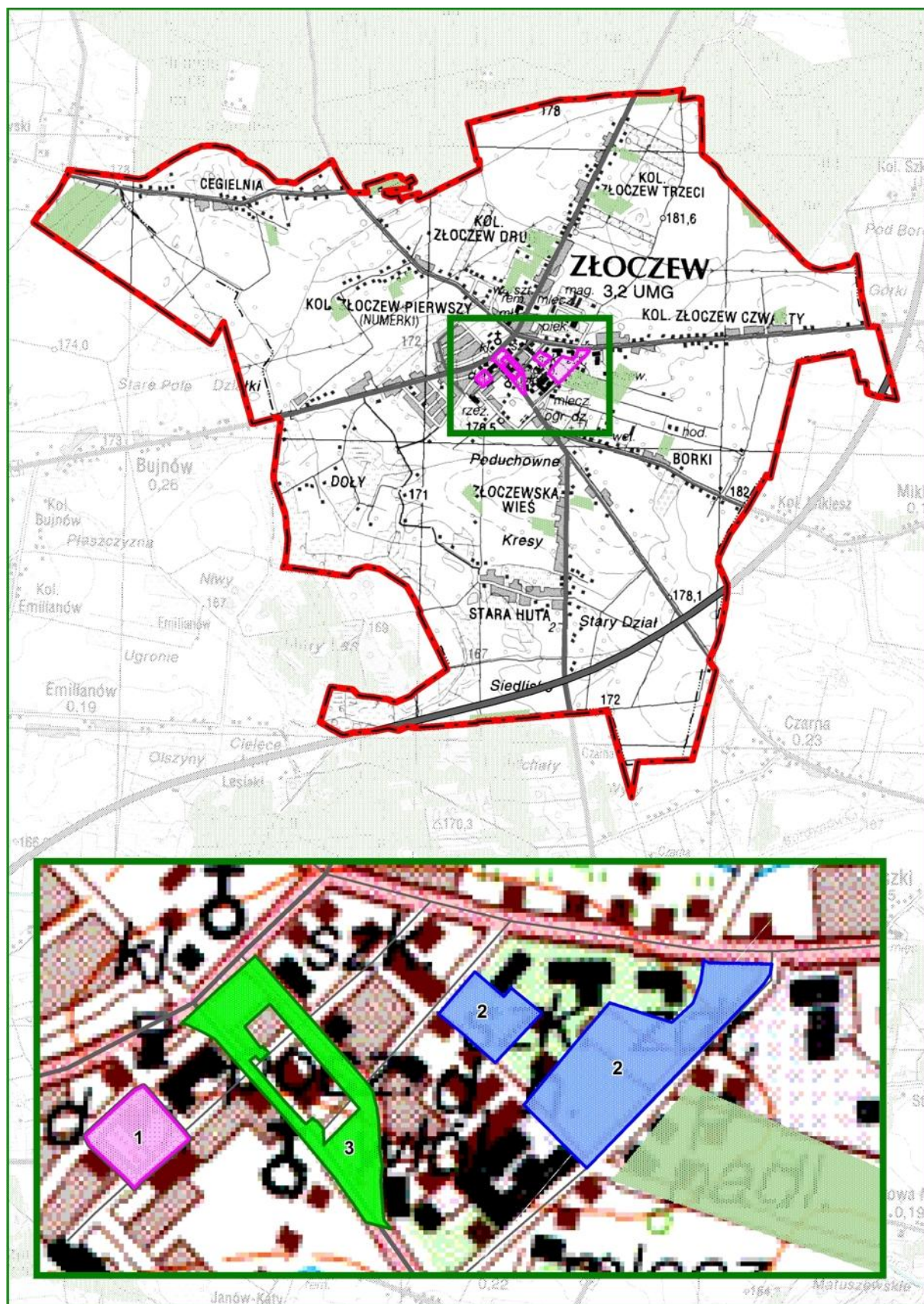

Złoczew – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji

Skutki rewitalizacji

Prowadzone prace rewitalizacyjne:

- poprawiły stan techniczny pałacu Ruszkowskich i umożliwiły wprowadzenie funkcji usługowych;
- poprawiły stan techniczny ulicy Kościelnej;
- zakres prowadzonych działań doprowadził do pewnego ożywienia społecznego jedynie na obszarze 3.;
- nie obejmowały w zasadzie aspektu gospodarczego, poza lokalizacją w wyremontowanym pałacu Urzędu stanu Cywilnego;
- zakres prowadzonych prac nie doprowadził do ożywienia gospodarczego na obszarach wskazanych do rewitalizacji;
- nie doprowadziły do poważnych zmian w zakresie ładu przestrzennego i odnowy zdegradowanych terenów miejskich;
- nie doprowadziły do niwelowania problemów społecznych miasta i obszarów wskazanych do rewitalizacji;
- nie doprowadziły do nawet częściowej realizacji celów wskazanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Obszar nr 1: Dawny rynek- ul. Starowieluńska, Opłotki, Przechodnia, Kilińskiego

<i>Miasto:</i>	Złoczew
<i>Typ funkcjonalny:</i>	przestrzeń publiczna (rynki i place)
<i>Funkcja:</i>	komunikacyjna, przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Powierzchnia:</i>	0,67 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar nie posiada większej wartości kulturowej.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Remonty ulic i ciągów pieszych o długości 1,0 km.
- Remonty oraz budowa infrastruktury technicznej (2,0 km).

Wnioski

- Poprawa ładu przestrzennego.
- Zwiększenie dostępności komunikacyjnej do obszaru nr 1.
- Wzrost jakości życia mieszkańców Złoczewa zamieszkałych w granicach omawianego obszaru.

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr2: ul. Kościelna i Szeroka

<i>Miasto:</i>	Złoczew
<i>Typ funkcjonalny:</i>	mieszany
<i>Funkcja:</i>	komunikacyjna, przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Powierzchnia:</i>	1,79 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar posiada wartość kulturową, ale nie jest uznawany za element tożsamości miasta. W jego granicach znajdują się natomiast obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków, do których należą: budynki mieszkalne oraz Strażnica OSP.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Obecnie nie prowadzi i nie planuje się w najbliższym czasie działań rewitalizacyjnych na obszarze nr 2.

OBSZAR 2: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr3: Zespół parkowo-pałacowy

<i>Miasto:</i>	Złoczew
<i>Typ funkcjonalny:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
<i>Funkcja:</i>	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne), handlowo-usługowa
<i>Powierzchnia:</i>	3,38 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar posiada wysoką wartość kulturową i stanowi element tożsamości miasta. Założenie parkowo-pałacowe w Złoczewie powstało w 1614 r., a w jego skład wchodzi: korpus główny, oficyny boczne, filary stanowiące pozostałość bramy, ślepe tylne mury oraz pozostałości parku. Parterowe oficyny boczne z XVIII w. zostały wzniesione na planie prostokąta. Od strony północnej znajduje się jedna oficyna, od strony południowej dwie oficyny położone w jednej linii i połączone murem. W miejscu łączenia oficyn z korpusem znajdują się ślepe mury z przejściami do ogrodu stanowiące pozostałość po osiemnastowiecznych galeriach. Na osi głównej założenia parkowego znajdują się dwa filary stanowiące pozostałość dawnej bramy prowadzącej na dziedziniec pałacowy. Budynki założenia otoczone są pozostałościami parku w stylu krajobrazowym.

Wszystkie wyżej wymienione elementy zostały wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków. Zespół pałacowo-parkowy stanowi również miejsce, w którym odbywają się imprezy o charakterze kulturalnym tj.: Dni Złoczewa, Pożegnanie lata, Spotkania rodzin muzykujących.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Konwersja funkcji budynków.
- Ukształtowanie przestrzeni publicznej o wysokim standardzie.

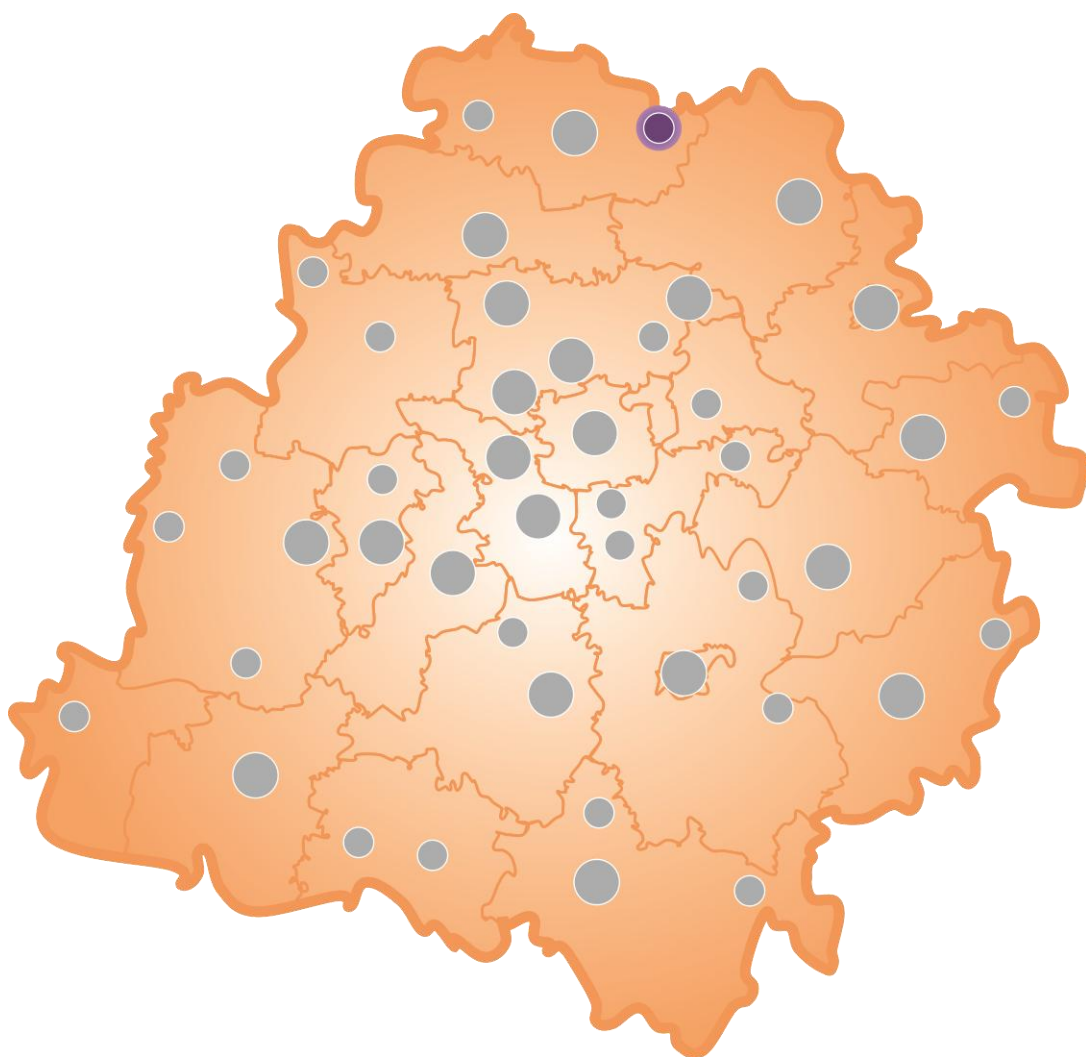
Wnioski

- Poprawa atrakcyjności zabytkowego zespołu pałacowo-parkowego.
- Ochrona historycznych elementów tożsamości miasta.
- Stworzenie przyjaznej przestrzeni spotkań i rekreacji.
- Wzrost liczby organizowanych wydarzeń kulturalnych.
- Zwiększenie ruchu turystycznego.
- Rewitalizacja wprowadziła ożywienie gospodarcze, dzięki czemu powstały dwa nowe miejsca pracy.

OBSZAR 3: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

ŽYCHLIN

Żychlin

Rok uzyskania praw miejskich:	przed 1397-1870 odzyskane w 1924 r.
Powierzchnia:	868 ha
Liczba ludności 31.XII.2014:	8537
Udział terenów wymagających rewitalizacji w ogólnej powierzchni miasta 2014 r.	0,23%

Rys historyczny i struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Osada Żychlin powstała na skrzyżowaniu dróg handlowych: toruńsko-lwowskiej, prowadzącej m.in. przez Łowicz, Rawę Mazowiecką i Sandomierz oraz drogi z Wielkopolski do Warszawy. Pierwotnie była to osada targowa o rozplanowaniu owalnicy, z przeprawą przez rzekę Słudwię. Pierwsze wzmianki o wsi pochodzą z lat 1306-1331 i w 1331 roku wieś była już parafią. Nadanie praw miejskich nastąpiło prawdopodobnie przed 1397 r. Oprócz korzystnego położenia komunikacyjnego, na rozwój miasta miało wpływ również położenie na granicy historycznych dzielnic: Kujaw, Mazowsza, Wielkopolski i Ziemi Łęczyckiej. W mieście istniał ponadto gród obronny, a samo miasto było głównym ośrodkiem klucza okolicznych dóbr,

W średniowieczu większość mieszczan trudniła się rolnictwem i handlem. Wojny XVII spowodowały długotrwały upadek społeczno-gospodarczy miasta zahamowany w XVIII w. Podstawą utrzymania ludności stały się rzemiosło, handel i praca najemna. Prawa miejskie utracił Żychlin w 1870 r., w wyniku represji po powstaniu styczniowym. Na dalszy rozwój miasta wpływ miała budowa linii kolejowej Warszawa – Kutno – Poznań, co spowodowało powstanie przemysłu rolnego, szczególnie cukrowniczego w cukrowni „Walentynów”. Dalszy rozwój miasta wiązał się z powstałą w 1921 r. fabryką urządzeń elektrycznych firmy Brown-Bovery. Rozwój ten umożliwił przywrócenie praw miejskich w 1924 r. Współcześnie w mieście rozwija się przemysł rolno-spożywczy – cukrowniczy i mleczarski oraz elektromaszynowy w postaci fabryki maszyn elektrycznych i transformatorów EMIT. W 2009 r. w mieście powstała podstrefa ŁSSE.

Współcześnie, w układzie funkcjonalno-przestrzennym Żychlina można wyróżnić dwa obszary charakteryzujące się intensywniejszym stopniem urbanizacji, zlokalizowane na północno-wschodnim brzegu Słudwi. Obszar północny, rozwinięty wokół historycznego centrum i obszar południowy.

Centrum obszaru północnego jest dawny rynek, obecnie plac 29 Listopada, położony asymetrycznie względem skrzyżowania dwóch głównych ulic o przebiegu północ-południe i wschód-zachód. Ta część miasta ma mieszaną zabudowę domów jednorodzinnych, jak i jednopiętrowych i parterowych kamieniczek, tworzących pierzeje ulic i placów. W południowej i wschodniej części tego obszaru znajdują się niewielkie osiedla wielorodzinnych bloków. Na zewnątrz od centrum maleje intensywność pozioma zabudowy i między domami zlokalizowanymi wzdłuż ulic znajdują się ogrody i publiczne przestrzenie zielone. Na północno-zachodnim skraju północnej części Żychlina znajduje się targowisko miejskie, a na zachód od niego tereny przemysłowe ŁSSE. W kierunku północnym, wschodnim i zachodnim, wychodzą drogi wylotowe z miasta, wzdłuż których zabudowa jednorodzinna przechodzi w zabudowę o charakterze zagrodowym, a pomiędzy pasami zabudowy znajdują się rolnicze tereny otwarte.

Na południe od historycznego centrum znajduje się drugi intensywniej zurbanizowany obszar Żychlina. W jego części zachodniej znajdują się tereny przemysłowe zakładów EMIT, których częścią są dawne tereny dziewiętnastowiecznej cukrowni „Walentynów”, a potem zakładów elektrotechnicznych „Brown-Bovery”. Na wschód od terenów przemysłowych, znajdują się tereny mieszkaniowe o zabudowie mieszanej, blokowej i jednorodzinnej, przechodzącej ku wschodowi w osiedle domów jednorodzinnych. Dalej w kierunku południowym, wzdłuż dróg zlokalizowana jest zabudowa zagrodowa sołectw należących do gminy Żychlin, a tereny otwarte pełnią funkcje rolnicze. Na południowo-zachód od miejskiego obszaru Żychlina w sołectwie Dobrzelin, zlokalizowane są tereny przemysłowe należące do Krajowej Spółki Cukrowej S.A.

Najważniejszymi zabytkami miasta są:

1. grób skrzynkowy kultury łużycko-pomorskiej z ok. 500 roku p.n.e. na placu 29 Listopada;
2. zespół kościoła parafialnego p.w. św. ap. Piotra i Pawła;
 - a) kościół murowany z 1782, rozbudowany w 1838; po 1911 dobudowana kaplica i zakrystia;
 - b) dzwonnica murowana z I połowy XIX w.;
 - c) plebania murowana z XIX w.;
3. kilka kamieniczek z I połowy XIX w. i z przełomu XIX i XX w.;

4. zespół Cukrowni „Walentynów”, od 1921 zajmowany przez zakłady Brown-Bovery, obecnie EMIT — cukrownia murowana z 1853, przebudowana w 1921, obecnie hala fabryczna;
5. dom Prusakówz początku XX w. z portiernią z II połowy XIX w., obecnie przedszkole;
6. synagoga z 1880 r.

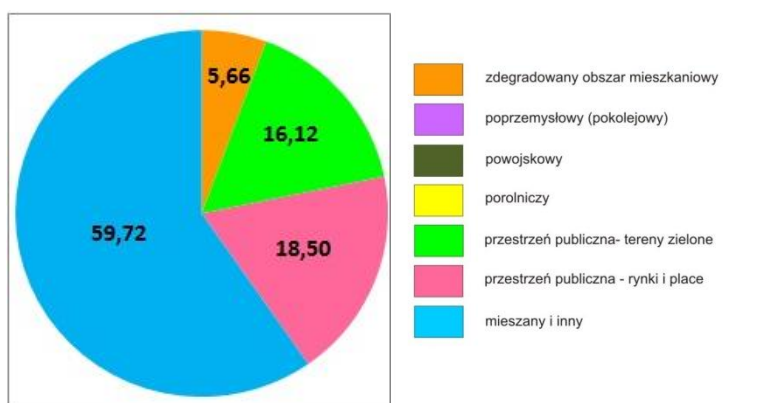
Struktura terenów wskazanych do rewitalizacji

W 2014 roku, jako wymagające rewitalizacji wskazano 5 obszarów, o całkowitej powierzchni 1,99 ha, co stanowi 0,23% powierzchni miasta. Obszary te:

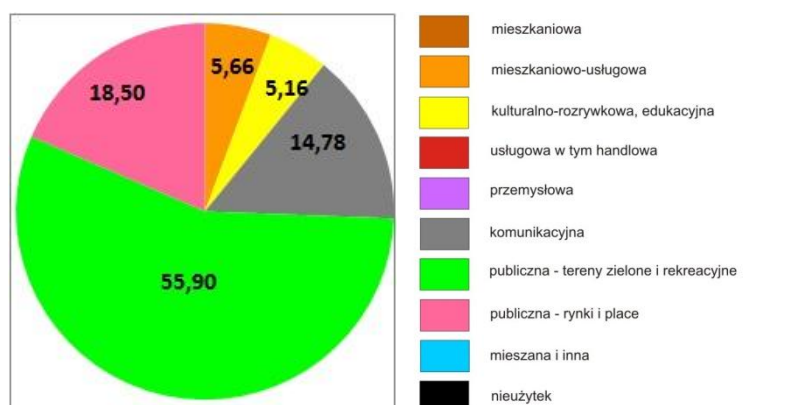
- są położone w centrum północnej, historycznie ukształtowanej części miasta;
- tworzą południkowy pas obejmujący historyczny rynek i tereny na północ i południe od niego;
- nie sąsiadują ze sobą bezpośrednio, ale są położone stosunkowo blisko siebie;
- są uwzględnione w LPR, ale jako części większych obszarów, przeznaczone do rewitalizacji w pierwszej kolejności.

W strukturze typologicznej wskazanych obszarów:

- dominuje typ mieszany obszarów 4. i 5., które obejmują odpowiednio tereny zielone wraz z miejską biblioteką publiczną oraz tereny komunikacyjne;
- ponad 30% powierzchni stanowią przestrzenie publiczne, w postaci historycznego rynku i położonego na północ od niego placu Jana Pawła II;
- stosunkowo niewielkie udziały mają zdegradowane tereny mieszkaniowe.

Żychlin – struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Żychlin – struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w roku 2014

Struktura funkcjonalna wskazanych obszarów różni się wyraźnie od ich struktury typologicznej:

- dominują w niej funkcje publicznych terenów zielonych;
- widoczne są stosunkowo istotne udziały terenów o funkcjach kulturalnych i komunikacyjnych;
- udziały terenów mieszkaniowo-usługowych i publicznych terenów typu rynków są takie same jak w strukturze typologicznej;
- przyczynami takiej struktury są m.in.:
 - mało zróżnicowana struktura funkcjonalna poszczególnych obszarów;
 - wskazane wyżej funkcje obszarów o typie mieszanym;

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

- wskazanie jedynie obszarów będących własnością gminy co pozwala uniknąć problemów prawnych i organizacyjnych w trakcie działań rewitalizacyjnych

Koncepcja i stan działań rewitalizacyjnych

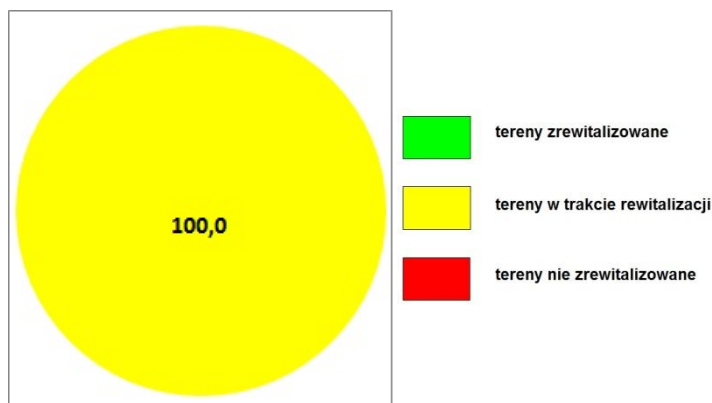
Przyjęta w Lokalnym Programie Rewitalizacji na lata 2011-2015 koncepcja rewitalizacji Żychlina zakłada:

- obszarowy charakter rewitalizacji;
- konieczność objęcia działaniami całego obszaru miasta w jego granicach administracyjnych;
- brak podziału na obszary cząstkowe, przewidziane do oddzielnych działań rewitalizacyjnych ze względu na:
 - przestrzenne zróżnicowanie degradacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej, co uniemożliwia jednoznaczne wskazanie wyodrębnionych terenów z obszaru miasta;
 - powiązania funkcjonalne pomiędzy poszczególnymi terenami mieszkaniowo-usługowymi, publicznymi i przemysłowymi;
 - zasady kształtowania ładu przestrzennego, społecznego i ekonomicznego;
 - efekt synergii działań rewitalizacyjnych;
 - możliwość powstania sztucznych obszarów, spójnych geograficznie, ale nie spójnych funkcjonalnie;
- ochronę, konserwację i rewaloryzację obiektów i terenów stanowiących potencjał kulturowy Żychlina, m.in. w dawnej dzielnicy żydowskiej;
- przywrócenie ładu przestrzennego oraz odnowę miasta w zakresie społecznym i gospodarczym.

Wskazane obszary należy zatem traktować jako obszary pierwszego etapu rewitalizacji, na których działania charakteryzują się już pewnym stopniem zaawansowania. W wyniku podejmowanych prac rewitalizacyjnych, struktura wskazanych obszarów nie uległa zmianie.

W wyniku działań prowadzonych na wszystkich wskazanych obszarach, prace rewitalizacyjne:

- nie zostały zakończone na żadnym ze wskazanych obszarów;
- kontynuowane są na całej powierzchni wskazanej w ankietach, czyli na 1,99 ha;

Żychlin – stan zaawansowania prac prowadzonych w latach 2009-2014 na terenach wskazanych do rewitalizacji

- zrewitalizowano częściowo płytę rynku oraz zielen miejską, w tym parkową;
- wyremontowano częściowo budynek miejskiej biblioteki oraz odnowiono elewację 7 budynków mieszkalnych będących własnością gminy;
- wyremontowano nawierzchnię i wymieniono infrastrukturę wzdłuż części ulicy Kilińskiego;
- nie prowadzono działań w aspekcie gospodarczym;
- nie prowadzono również szerzej zakrojonych działań w aspekcie społecznym, poza:
 - działaniami w zakresie poprawy bezpieczeństwa publicznego, obejmującymi instalację monitoringu miejskiego na dawnym rynku (plac 29 Listopada) i wymianę oświetlenia;
 - kształtowaniem ulicy Kilińskiego jako miejsce spotkań i dziennego pobytu mieszkańców.

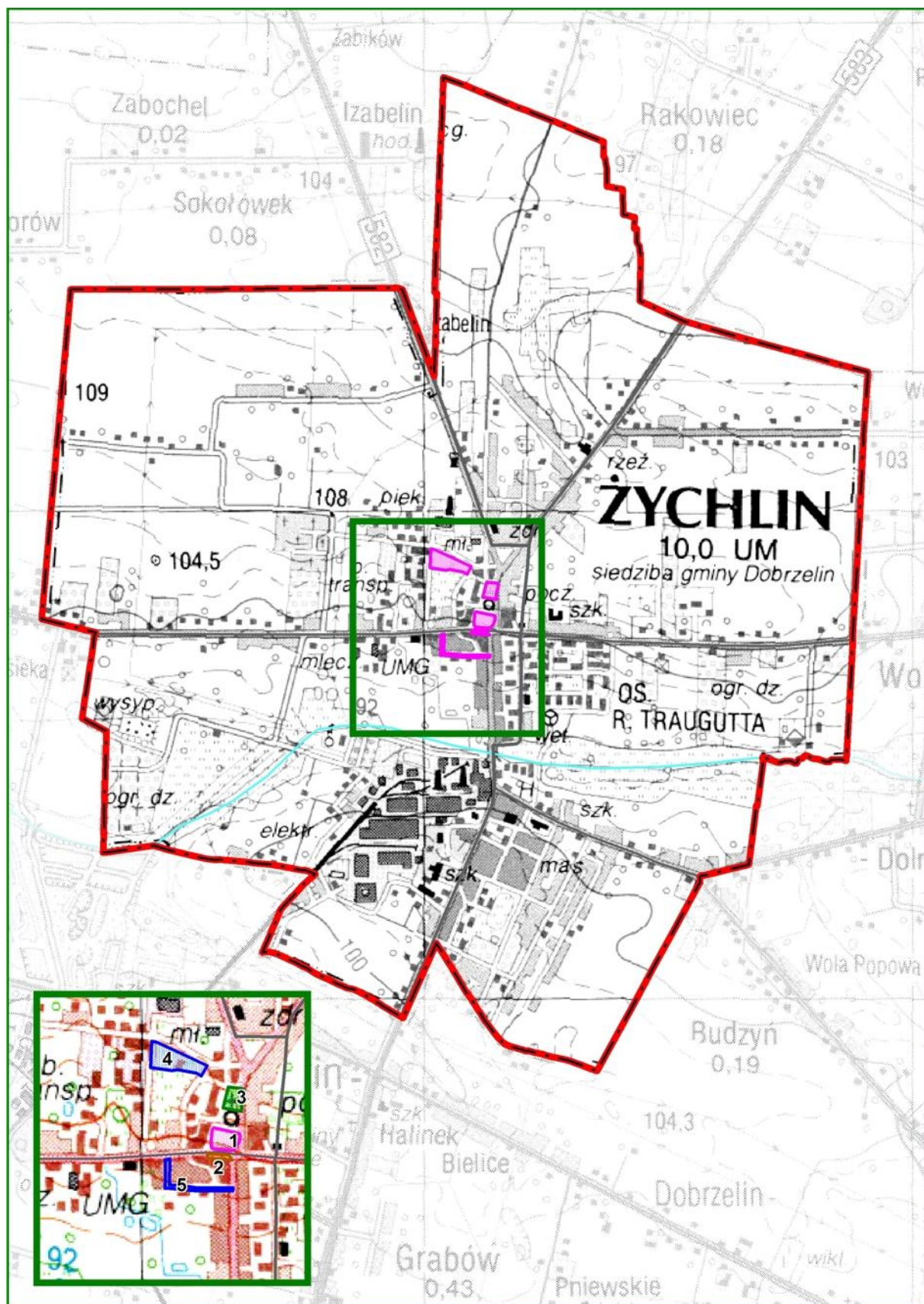
Skutki rewitalizacji

Działania rewitalizacyjne doprowadziły do:

- poprawy ładu przestrzennego placu 29 Listopada i zielonych przestrzeni publicznych;
- poprawy bezpieczeństwa publicznego w centrum Żychlina;
- oznak ożywienia społecznego na przestrzeniach publicznych i ulicy Kilińskiego;
- ożywienia gospodarczego w postaci podmiotów gastronomicznych i handlowych na placu 29 Listopada i skwerze przy placu Jana Pawła II.

Nie podjęto jednak wszystkich działań zakładanych do 2015 r. i nie osiągnięto w pełni celów zakładanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W
MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

Obszar nr 1: Starówka Miejska- Pl. 29-go Listopada

Miasto:	Żychlin
Typ funkcjonalny:	przestrzeń publiczna (rynki i place)
Funkcja:	przestrzeń publiczna (rynki i place)
Powierzchnia:	0,37 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar stanowi Pl.29-go Listopada położony w centrum miasta. Teren ten posiada wysoką wartość kulturową oraz uznawany jest za element tożsamości miasta. Należy on do zespołu trzech najważniejszych placów w Żychlinie, które razem stanowią najcenniejszy zabytek miasta, jakim jest układ urbanistyczny wraz z zespołem XIX wiecznej zabudowy mieszkalnej.

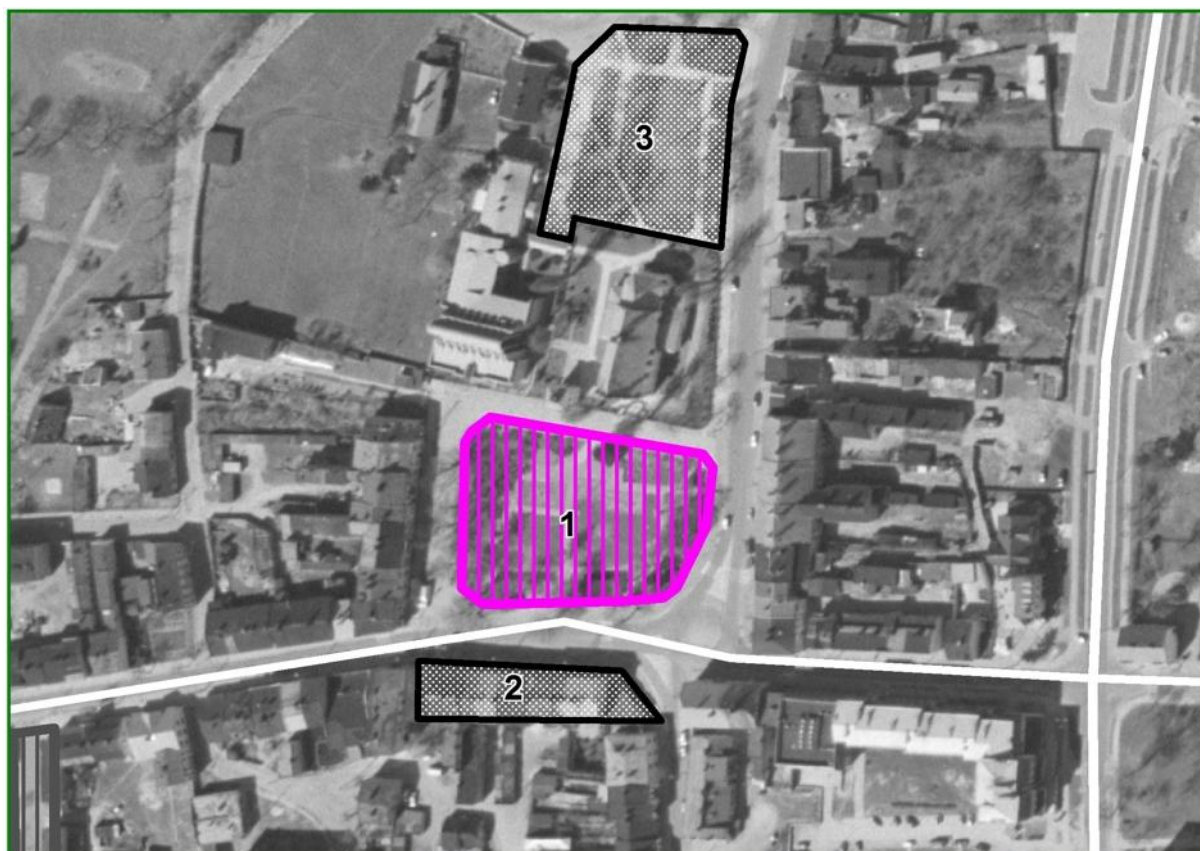
Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Ukształtowanie przestrzeni publicznych o wysokim standardzie, zajmującej powierzchnię 0,004km².
- Wdrożenie systemu monitoringu miejskiego.
- Montaż oświetlenia ulicznego.

Wnioski

- Ukształtowanie atrakcyjnej przestrzeni miejskiej w centrum miasta.
- Stworzenie miejsca spotkań i rekreacji dla mieszkańców Żychlina.
- Ochrona jednego z elementów zabytkowego układu urbanistycznego- Pl. 29-go Listopada.
- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.
- Ożywienie gospodarcze, dzięki lokalizacji podmiotów gospodarczych (1) i powstanie nowych miejsc pracy (2).

OBSZAR 1: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr2

Miasto: Żychlin
Typ funkcjonalny: zdegradowany obszar mieszkaniowy
Funkcja: mieszkaniowo-usługowa
Powierzchnia: 0,11 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar posiada wartość kulturową i uznawany jest za element tożsamości miasta. Charakterystycznym elementem terenu jest zabytkowy układ rozplanowania wraz z obiektami wpisanymi do Gminnej Ewidencji Zabytków położonymi przy Pl. 29-go listopada nr 4, 5, 6, 8, 9, 10 i 11.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Termomodernizacja siedmiu budynków.

Wnioski

- Poprawa atrakcyjności śródmiejskiego obszaru miasta.
- Wzrost jakości życia mieszkańców.
- Ożywienie gospodarcze, dzięki pracom rewitalizacyjnym i lokalizacja nowego podmiotu gospodarczego.

OBSZAR 2: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr3:Skwer przy Placu Jana Pawła II

Miasto:	Żychlin
Typ funkcjonalny:	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
Funkcja:	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne)
Powierzchnia:	0,32 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar posiada wartość kulturową i uznawany jest za element tożsamości miasta. Charakterystycznym elementem terenu jest zabytkowy układ rozplanowania.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Stworzenie przestrzeni publicznej o wysokim standardzie, zajmującej powierzchnię 0,003 km².
- Założenie oświetlenia ulicznego.

Wnioski

- Ukształtowanie przyjaznego miejsca spotkań i rekreacji dla mieszkańców miasta.
- Zwiększenie bezpieczeństwa w śródmiejskiej części Żychlina.

OBSZAR 3: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr 4: Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna

Miasto:	Żychlin
Typ funkcjonalny:	mieszany
Funkcja:	przestrzeń publiczna (tereny zielone i rekreacyjne), kulturalna
Powierzchnia:	0,89 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Omawiany obszar nie posiada większej wartości kulturowej, nie jest także uznawany za element tożsamości miasta.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Termomodernizacja jednego budynku.
- Ukształtowanie przestrzeni publicznych o wysokim standardzie o powierzchni 0,009km².
- Zwiększenie dostępu do obiektów kultury dla wszystkich mieszkańców miasta – biblioteka.
- Modernizacja alejek oraz oświetlenia ulicznego.
- Wdrożenie systemu monitoringu miejskiego.

Wnioski

- Poprawa ładu przestrzennego i walorów estetycznych.
- Zwiększenie liczby organizowanych wydarzeń kulturalnych.
- Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców Żychlina.
- Poprawa sytuacji społecznej przez przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

OBSZAR 4: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

Obszar nr5: Ulica Kilińskiego

Miasto: Żychlin
 Typ funkcjonalny: inny
 Funkcja: komunikacyjna
 Powierzchnia: 0,29 ha

Wartość kulturowa i tożsamość miasta

Obszar posiada wartość kulturową i uznawany jest za element tożsamości miasta. Charakterystycznym elementem terenu jest zabytkowy układ rozplanowania wraz z budynkami mieszkalnymi wpisanymi do Gminnej Ewidencji Zabytków położonymi przy ulicy Kilińskiego, a także synagogą.

Działania rewitalizacyjne – zakres i skutki

- Remonty ulic i ciągów pieszych o długości 0,5 km.
- Remonty oraz budowa infrastruktury technicznej 0,5 km.
- Otwarcie obszaru dla większej liczby mieszkańców.

Wnioski

- Poprawa ładu przestrzennego i walorów estetycznych.
- Zwiększenie dostępności komunikacyjnej dla mieszkańców miasta.
- Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego.
- Wzrost liczby korzystających z obszaru nr 5.

OBSZAR 5: DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE 2014

PODSUMOWANIE

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

Potrzeby rewitalizacyjne miast

O wielkości potrzeb rewitalizacyjnych miast może świadczyć udział powierzchni wymagającej rewitalizacji wskazywany w ankietach przekazanych przez odpowiednie JST, w ogólnej powierzchni miast. Należy jednak pamiętać, że ankiety nie określają potrzeb rzeczywistych, a jedynie:

- potrzeby rozpoznane w zakresie:
 - stopnia degradacji terenów miejskich,
 - konieczności podjęcia działań rewitalizacyjnych,
 - stopnia złożoności tych działań,
 - skutków określonych działań w procesach rozwoju społeczno-gospodarczego miasta.
- bądź uznane za priorytetowe w przyjętej koncepcji rewitalizacji.

W miastach województwa łódzkiego obserwowano w 2014 roku duże zróżnicowanie pod względem udziałów powierzchni wskazanych do rewitalizacji w całkowitej powierzchni tych miast:

- w miastach powyżej 15 tys. mieszkańców:
 - największymi wartościami tych udziałów charakteryzowały się Łęczyca i Łask, a także Rawa Mazowiecka;
 - najmniejszymi wartościami: Głowno i Kutno oraz Radomsko i Opoczno;
 - najczęściej reprezentowane udziały wahały się od 2,00% do 10%, a ich wartości nie były w zasadzie zależne od liczby mieszkańców i powierzchni miasta;

Zmiany potrzeb rewitalizacyjnych w miastach województwa łódzkiego pow. 15 tys. mieszkańców w latach 2009(10) – 2014.

Miasto	Liczba obszarów wskazanych do rewitalizacji					Powierzchnia obszarów [ha]		Pow. obszarów w pow. miasta [%]	
	2009 (10)	2014	całkowita rezygnacja w latach 2009-2014	częściowa rezygnacja w latach 2009-2014	dodane 2009-2014	2014	2009 (10) - 2014	2014	2009 (10)
Bełchatów	10	10	0	0	0	133,10	0,00	3,80	3,80
Kutno	10	10	0	0	0	23,65	0,00	0,71	0,71
Łowicz	19	23	0	0	4	181,15	23,27	7,88	6,88
Łódź	1	8	1	0	8	1427,00	-673,00	4,87	7,24
Pabianice	9	9	0	0	0	103,95	0,00	3,15	3,15
Piotrków Trybunalski	3	4	0	0	1	161,83	4,75	2,42	2,34
Radomsko	9	8	4	0	3	70,51	-36,60	1,38	2,10
Sieradz	10	10	0	0	0	162,55	0,00	3,19	3,19
Skierniewice	11	18	0	1	7	244,14	61,83	7,40	5,52
Tomaszów Mazowiecki	6	6	0	0	0	160,52	0,00	3,82	3,82
Zduńska Wola	7	14	2	1	7	237,67	-22,47	9,51	10,41
Zgierz	6	11	0	0	5	218,90	145,12	5,21	1,76
Aleksandrów Łódzki	1	1	0	0	0	63,71	0,00	4,61	4,61
Głowno	2	2	0	1	0	1,55	-0,69	0,08	0,11
Konstantynów Łódzki	2	1	1	0	0	67,95	-18,22	2,49	3,16
Łask	11	12	0	1	1	438,62	7,12	28,32	27,86
Łęczyca	5	5	0	0	0	371,14	0,00	41,47	41,47
Opoczno	7	7	0	0	0	35,01	0,00	1,41	1,41
Ozorków	4	6	1	0	3	71,55	28,62	4,63	2,78
Rawa Mazowiecka	3	4	0	0	1	198,27	2,12	14,31	14,15
Wieluń	4	8	0	0	4	50,29	43,61	2,98	0,40
RAZEM	140	177	9	4	44	4423,06	-434,54	5,00	

- w miastach poniżej 15 tys. mieszkańców:
 - największe wartości omawianych udziałów obserwowano w Przedborzu, Działoszynie i Poddębicach, a stosunkowo wysokie w Krośniewicach i Żelowie;
 - najniższymi udziałami charakteryzowały się Drzewica i Pajęczno;

- najczęściej reprezentowane udziały wahały się w granicach od 0,20% do 3,00%;
- udziały w granicach 3,01% do 10,00% występowały sporadycznie i można je uznać za wartości średnie;
- w przypadku Strykowa nie wskazano żadnych terenów do rewitalizacji, uznając że nie istnieją w mieście tereny charakteryzujące się wysokim poziomem koncentracji negatywnych zjawisk przestrzennych, społecznych i gospodarczych.

Potrzeby rewitalizacyjne w miastach o zaludnieniu poniżej 15 tys. mieszkańców w 2014 r.

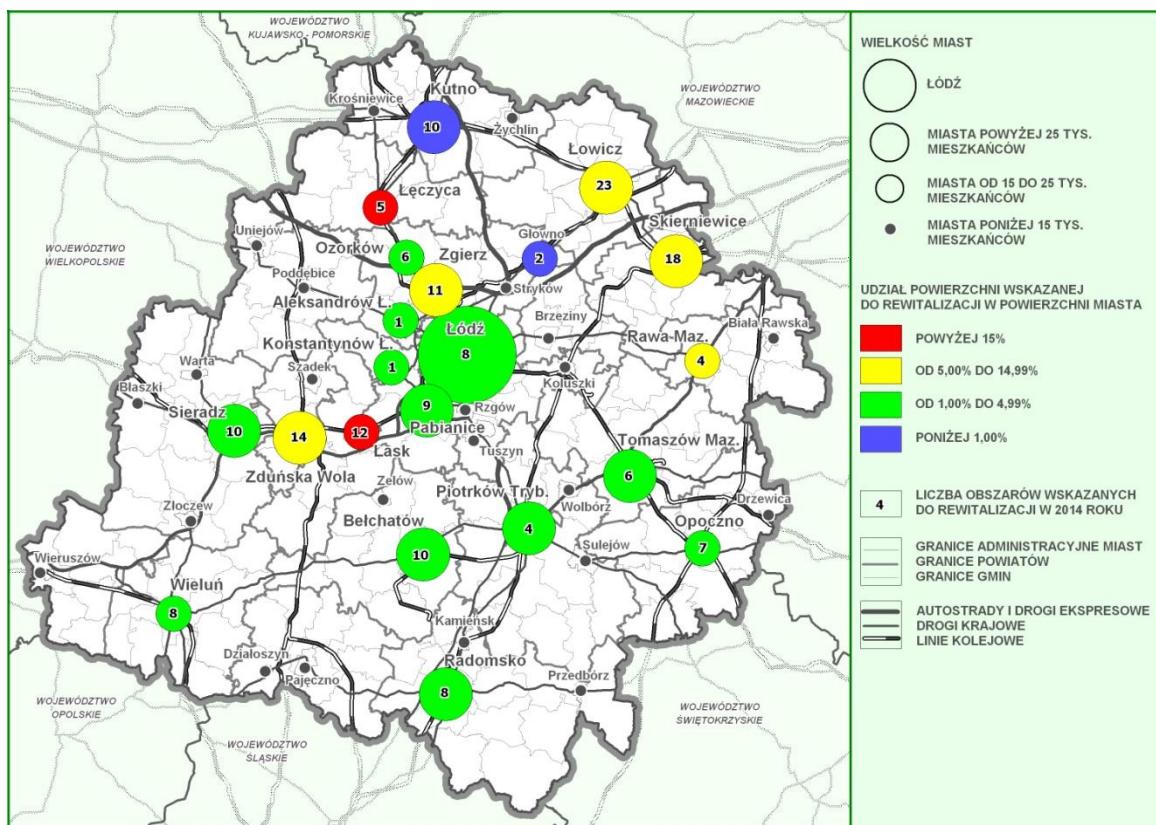
L.p.	Miasta	Obszary wskazane do rewitalizacji		
		Liczba	Pow. [ha]	Udział w pow. miasta
1	Przedbórz	1	233,64	38,43
2	Brzeziny	4	175,60	8,14
3	Działoszyń	3	162,96	32,99
4	Poddębice	1	131,21	22,35
5	Sulejów	4	125,12	4,76
6	Zelów	1	122,85	11,43
7	Uniejów	9	71,82	5,87
8	Krośniewice	7	52,55	12,57
9	Koluszki	5	36,84	3,72
10	Wolbórz	5	25,54	1,68
11	Rzgów	1	21,83	1,30
12	Biała Rawska	2	22,61	2,37
13	Kamieńsk	1	17,68	1,47
14	Warta	1	15,25	1,41
15	Szadek	1	12,05	0,67
16	Tuszyn	3	8,44	0,36
17	Złoczew	3	5,84	0,42
18	Wieruszów	4	4,19	0,70
19	Żychlin	5	1,99	0,23
20	Pajęczno	3	1,88	0,09
21	Błaszki	5	1,62	1,00
22	Drzewica	1	0,30	0,06
23	Stryków	0	0,00	0,00
RAZEM		71	1281,97	4,74

W okresie badawczym, w niektórych miastach powyżej 15 tys. mieszkańców obserwowano zmiany udziałów powierzchni wskazanej do rewitalizacji w całkowitej powierzchni tych miast. Wzrost tych udziałów miał miejsce w 8 miastach, największy w Zgierzu, Skierniewicach i Wieluniu, a spadek w 5 miastach, największy w Łodzi i Radomsku. Wynikało to ze zmian powierzchni i liczby obszarów wskazywanych w ankietach, jako wymagające rewitalizacji.

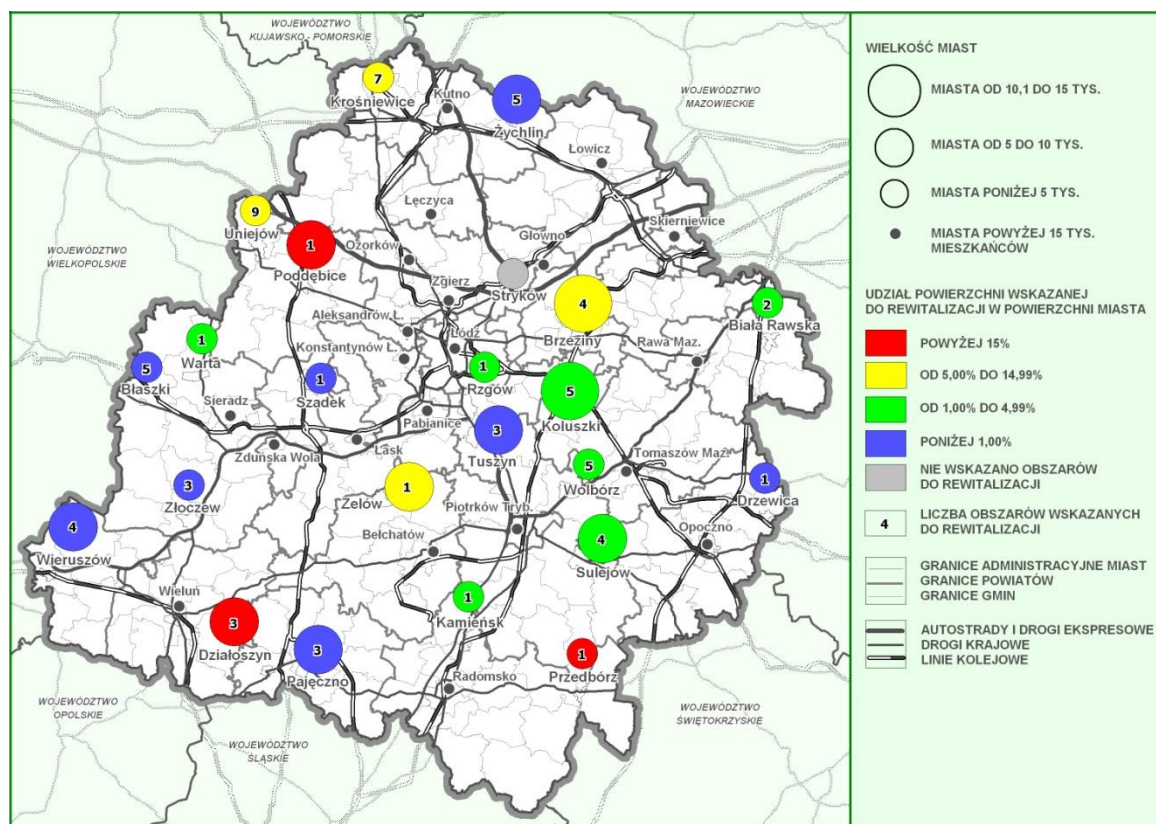
W przypadku Łodzi i Zduńskiej Woli wzrost liczby wskazanych obszarów był związany ze spadkiem ich powierzchni całkowitej, w Głownie spadek powierzchni całkowitej obszarów miał miejsce przy tej samej liczbie obszarów, a w Radomsku niewielkiemu spadkowi liczby obszarów towarzyszył znaczny spadek ich powierzchni całkowitej. Ogółem, w latach 2009(10)-2014, w omawianej grupie miast wzrosła liczba obszarów wskazanych do rewitalizacji przy spadku ich powierzchni całkowitej, co wynikało głównie ze wzrostu liczby obszarów w Łowiczu, Łodzi, Skierniewicach, Zduńskiej Woli, Zgierzu i Wieluniu oraz ze znacznego spadku powierzchni wskazanej do rewitalizacji w Łodzi.

Te pozorne sprzeczności wynikały z zastąpienia obszarów o mniejszej powierzchni mniejszą liczbą obszarów o powierzchni większej, zmian powierzchni obszarów wskazanych w roku 2009 roku lub podziału tych obszarów na kilka mniejszych części. Z tej samej przyczyny liczba obszarów wskazanych do rewitalizacji w 2014 roku nie zawsze jest saldem obszarów wskazanych w roku 2009 (2010) oraz obszarów dodanych i wycofanych w koncepcjach rewitalizacji w roku 2014.

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

Potrzeby rewitalizacyjne w miastach województwa łódzkiego o zaludnieniu powyżej 15 tys. mieszkańców w 2014 r.

Potrzeby rewitalizacyjne w miastach województwa łódzkiego o zaludnieniu poniżej 15 tys. mieszkańców w 2014 r.

W miastach powyżej 15 tys. mieszkańców wskazywano na ogół od 4 do 10, sporadycznie więcej obszarów wymagających rewitalizacji, a w miastach mniejszych od 1 do 5, jedynie w Uniejowie i Krośniewicach odpowiednio 9 i 7, takich obszarów. Liczba wskazywanych obszarów była zależna od

przyjętej koncepcji rewitalizacji. W przypadku większego rozproszenia przestrzennego potrzeb, wskazywano na ogół od 4 do 6, nie sąsiadujących ze sobą obszarów. Jeżeli natomiast uznano konieczność rewitalizacji całego centrum miasta wraz z sąsiadującymi z nim kwartałami, to wskazywano 1 obszar albo 4 i więcej obszarów, wydzielonych według zróżnicowania funkcjonalnego lub typologicznego albo szczególnych właściwości architektoniczno-urbanistycznych. Mała liczba obszarów wskazanych do rewitalizacji przy ich niewielkiej powierzchni wynikała natomiast ze słabo rozpoznanych potrzeb rewitalizacyjnych miasta lub słabo sprecyzowanej koncepcji jego rewitalizacji.

Zróżnicowanie miast województwa w zakresie liczby i powierzchni obszarów wskazanych do rewitalizacji, obserwowane zwłaszcza między miastami powyżej i poniżej 15 tys. mieszkańców, wynika przede wszystkim ze:

- zróżnicowania powierzchni i wielkości zaludnienia tych miast; w miastach mniejszych wskazywano na ogół 1-2 obszary obejmujące centrum wraz z kwartałami sąsiadującymi;
- zróżnicowania funkcjonalno-przestrzennego, mniejszego w miastach mniejszych;
- zmniejszającej się, wraz z malejącym zaludnieniem, skali potrzeb rewitalizacyjnych;
- słabiej rozpoznanych potrzeb i mniej sprecyzowanych koncepcji rewitalizacyjnych w miastach mniejszych;

Różnokierunkowe zmiany liczby obszarów wskazanych do rewitalizacji i udziału ich powierzchni w powierzchni ogólnej, obserwowane w okresie badawczym w miastach powyżej 15 tys. mieszkańców, były natomiast, z wyjątkiem Konstantynowa Łódzkiego i Główna, skutkiem wzrostu dojrzałości i stopnia sprecyzowania koncepcji rewitalizacyjnych.

Struktura obszarów wskazanych do rewitalizacji

Pod względem **struktury funkcjonalno-przestrzennej**, obszary wskazywane do rewitalizacji, zarówno w miastach powyżej, jak i poniżej 15 tys. mieszkańców obejmowały:

- głównie centra miast, w tym:
 - obiekty zabytkowe,
 - historyczne układy rozplanowania;
- sąsiadujące z centrum:
 - mieszkaniowo-usługowe kwartały urbanistyczne,
 - tereny poprzemysłowe,
 - zielone tereny publiczne;
- rzadziej, tereny o różnych funkcjach, z dala od centrum i w peryferyjnych częściach miast:
 - publiczne tereny zielone,
 - tereny poprzemysłowe.
- w nielicznych przypadkach w tereny zlokalizowane w różnych częściach miasta, powiązane obecną albo planowaną funkcją turystyczną bądź uzdrowiskową, strategiczną z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego ośrodka.

Powierzchnia obszarów wskazanych do rewitalizacji, ich liczba i lokalizacja w strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta zależne były od:

- wielkości miast;
- stopnia rozpoznania potrzeb rewitalizacyjnych;
- stopnia sprecyzowania koncepcji rewitalizacji

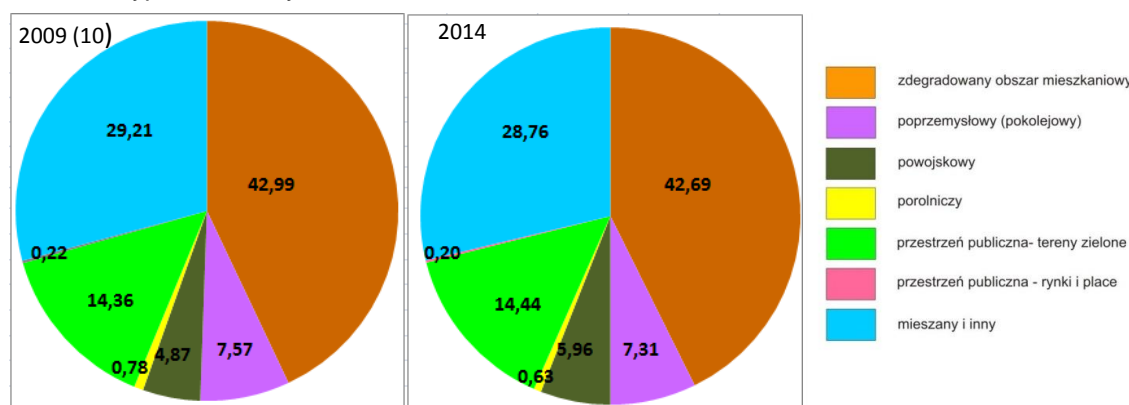
Niewielkie powierzchnie i liczba wskazywanych obszarów w miastach poniżej 15 tys. mieszkańców wynikały na ogół nie tyle z wielkości tych miast, ile ze słabo rozpoznanych potrzeb i słabo sprecyzowanych koncepcji rewitalizacyjnych. W takich sytuacjach, w miastach różnej wielkości, jako wymagające rewitalizacji wskazywano obszary o niewielkich powierzchniach, obejmujące pojedyncze budynki, przestrzenie publiczne lub elementy układu komunikacyjnego. Powierzchnia obszarów zlokalizowanych w centrum miast, wzrastała na ogół wraz ze stopniem sprecyzowania koncepcji rewitalizacyjnych, ale jest to raczej zależność statystyczna, a nie funkcyjna.

Pod względem **struktury typologicznej** również obserwuje się odmienności między miastami różnej wielkości. **W miastach powyżej 15 tys. mieszkańców**, w latach 2009(10)-2014 nie odnotowano zasadniczych zmian¹:

¹ Analizy struktur typologicznej i funkcjonalnej, obszarów wskazanych do rewitalizacji, zostały przeprowadzone z wyłączeniem Łodzi ze względu na, odmienny niż w innych miastach, sposób określenia typów i funkcji oraz znaczny stopień przekształcenia wielu rewitalizowanych obszarów. Odpowiednie analizy, uwzględniające tylko Łódź, zostały przeprowadzone w odpowiednim rozdziale.

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

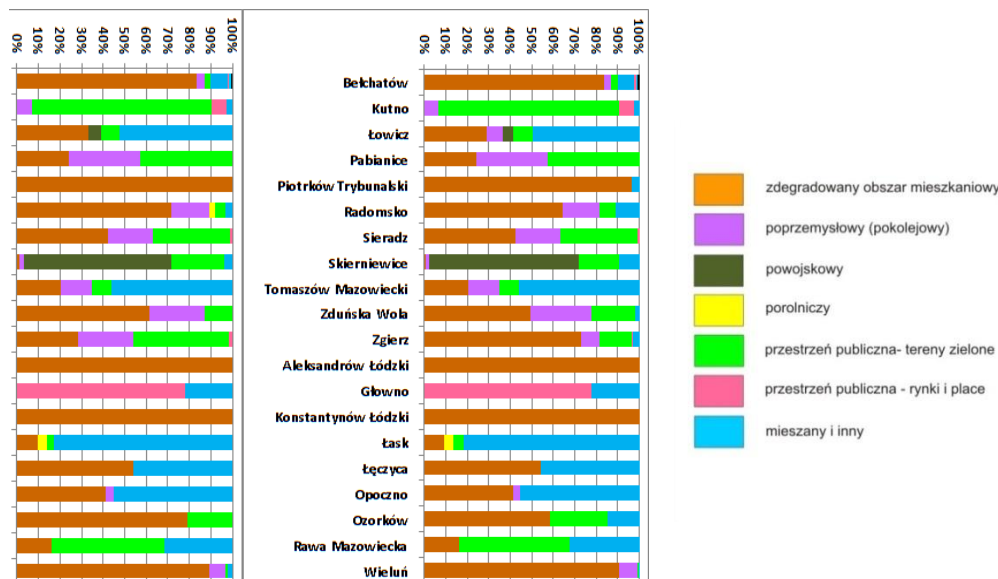
- najważniejszym typem w strukturze był zdegradowany obszar mieszkaniowy, ze względu na wskazywanie dużych powierzchniowo obszarów w centrach miast i w ich otoczeniu;
- drugie miejsce zajmował typ mieszany, ze względu na częstą wielofunkcyjność obszarów śródmiejskich;
- niewielki udział często wskazywanych przestrzeni publicznych, zwłaszcza rynków i placów wynika z ich niewielkiej powierzchni w strukturze przestrzennej miast;
- niewielki udział terenów poprzemysłowych jest zaskakujący w miastach, których najbardziej intensywny okres rozwoju społeczno-gospodarczego miał miejsce w czasach rozwoju przemysłu wielkofabrycznego, przyczyną mogą być:
 - nie uwzględnienie w analizie Łodzi, z przyczyn wskazanych w przypisie 1;
 - rzadsze wskazywanie terenów tego typu w pozostałych miastach ze względu na stosunki własnościowe i niemożność podjęcia na tych terenach interwencji przez JST;
- stosunkowo duży udział terenów powojennych wynika z dużej powierzchni terenów tego typu wskazanych w Skierniewicach.

Zmiany w latach 2009-14 struktury typologicznej obszarów wskazanych do rewitalizacji w miastach pow. 15 tys. mieszkańców.

Analiza omawianej struktury typologicznej w poszczególnych miastach, wskazuje na:

- bardzo niewielkie zmiany w okresie badawczym w większości miast;
- niewielkie, ale widoczne zmiany w Piotrkowie Trybunalskim i Zduńskiej Woli spowodowane niewielkimi zmianami w powierzchni i liczbie obszarów wskazanych do rewitalizacji:

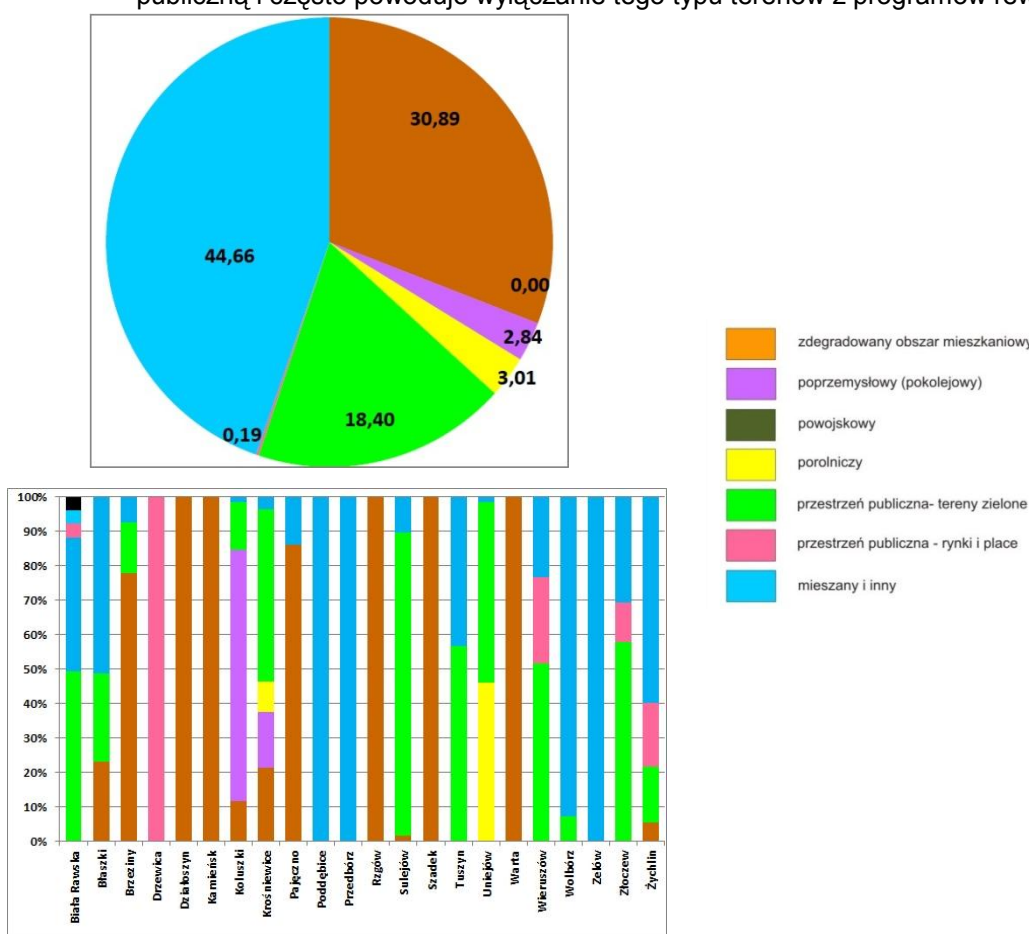
Zmiany w latach 2009-14 struktury typologicznej obszarów wskazanych do rewitalizacji w miastach pow. 15 tys. mieszkańców.

- wyraźne zmiany w Radomsku, Zgierzu i Ozorkowie, na skutek zmian w koncepcji rewitalizacji, co przejawiało się m.in. poważnymi zmianami liczby i powierzchni wskazanych obszarów;
- duże zróżnicowanie miast i dużą odmienność od struktury ogólnej, pomimo przewagi typu zdegradowanych terenów mieszkaniowych i typu mieszanego;

- zdecydowaną dominację poszczególnych typów w niektórych miastach:
 - typu zdegradowanych terenów mieszkaniowych w Bełchatowie, Piotrkowie Trybunalskim, Zgierzu, Aleksandrowie Łódzkim, Konstantynowie Łódzkim i Wieluniu;
 - publicznych terenów zielonych w Kutnie;
 - typu mieszanego (innego) w Łowiczu, Tomaszowie Mazowieckim, Łasku, Łęczycy i Opocznie;
 - typu terenów powojсковych w Skierniewicach;
 - typu przestrzeni publicznych, rynków w Głownie;
- znacznie wyższe niż średnia, udziały:
 - publicznych terenów zielonych w Pabianicach, Sieradzu i Rawie Mazowieckiej;
 - typu terenów przemysłowych w Pabianicach i Zduńskiej Woli.

W **strukturze typologicznej** obszarów wskazanych do rewitalizacji w miastach poniżej 15 tys. mieszkańców obserwuje się, w porównaniu do miast większych:

- znaczący udział terenów typu mieszanego i innego, co wynika ze zróżnicowania najczęściej wskazywanych do rewitalizacji obszarów zlokalizowanych w centrach miast;
- większy udział terenów zielonych, ze względu na częstsze wskazywanie do rewitalizacji obszarów tego typu:
 - samodzielnie, bez związku z otaczającymi je terenami mieszkaniowymi;
 - zlokalizowanych w peryferyjnych częściach miast;
- większy udział terenów porolniczych, co wynika ze specyfiki użytkowania ziemi w Uniejowie i Krośniewicach
- mniejszy udział terenów przemysłowych, ze względu na względnie mniejszą liczbę dużych zakładów przemysłowych w tych miastach;
- mniejszy udział zdegradowanych terenów mieszkaniowych, ze względu na:
 - relatywnie duże w omawianych miastach powierzchnie osiedli domów jednorodzinnych albo o zabudowie zagrodowej, które nie były wskazywane do rewitalizacji;
 - prywatna własność wielorodzinnej zabudowy kamienicowej, która utrudnia interwencję publiczną i często powoduje wyłączenie tego typu terenów z programów rewitalizacji.

Struktura typologiczna obszarów wskazanych do rewitalizacji w miastach pon. 15 tys. mieszkańców, w 2014 r.

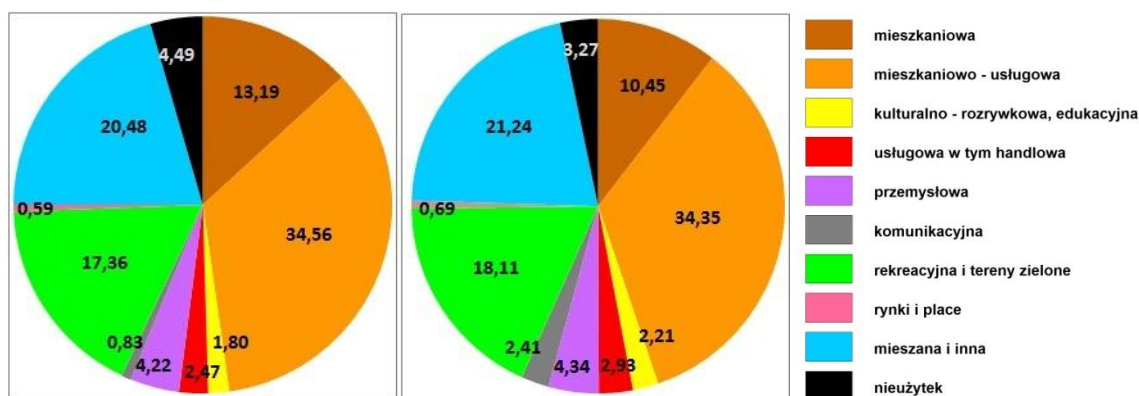
IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

Analiza omawianej struktury w poszczególnych miastach poniżej 15 tys. mieszkańców, wskazuje na:

- bardzo duże zróżnicowanie między miastami, wynikające ze:
 - zróżnicowanego poziomu sprecyzowania koncepcji rewitalizacyjnych;
 - specyfiki miast w zakresie użytkowania ziemi i struktury funkcjonalno-przestrzennej;
- brak struktur typologicznych w poszczególnych miastach, zbliżonych do średniej;
- brak istotnej, statystycznej zależności między zróżnicowaniem struktury typologicznej, a stopniem sprecyzowania i zaawansowania koncepcji rewitalizacji w omawianych miastach;
- zdecydowaną dominację poszczególnych typów w niektórych miastach:
 - zdegradowanych terenów mieszkaniowych w Brzezinach, Działoszynie, Kamieńsku, Pajęcznie, Rzgowie, Szadku i Warcie;
 - terenów typu mieszanego i innego w Poddębicach, Przedborzu, Wolborzu i Żelowie;
 - terenów przemysłowych w Koluszkach;
 - publicznych terenów zielonych w Sulejowie;
 - publicznych terenów typu rynki i place w Drzewicy;
- znacznie wyższe niż średnia, udziały:
 - publicznych terenów zielonych w Krośniewicach, Tuszynie, Uniejowie Wieruszowie i Żłoczewie;
 - terenów przemysłowych w Krośniewicach; Wieruszowie;
 - publicznych terenów typu rynki i place w Wieruszowie, Żłoczewie i Żychlinie.

Dużo mniejsze, niż w przypadku struktury typologicznej, obserwuje się zróżnicowanie między miastami powyżej i poniżej 15 tys. mieszkańców **w zakresie struktury funkcjonalnej obszarów wskazywanych do rewitalizacji**. Struktura ta, **w miastach powyżej 15 tys. mieszkańców**:

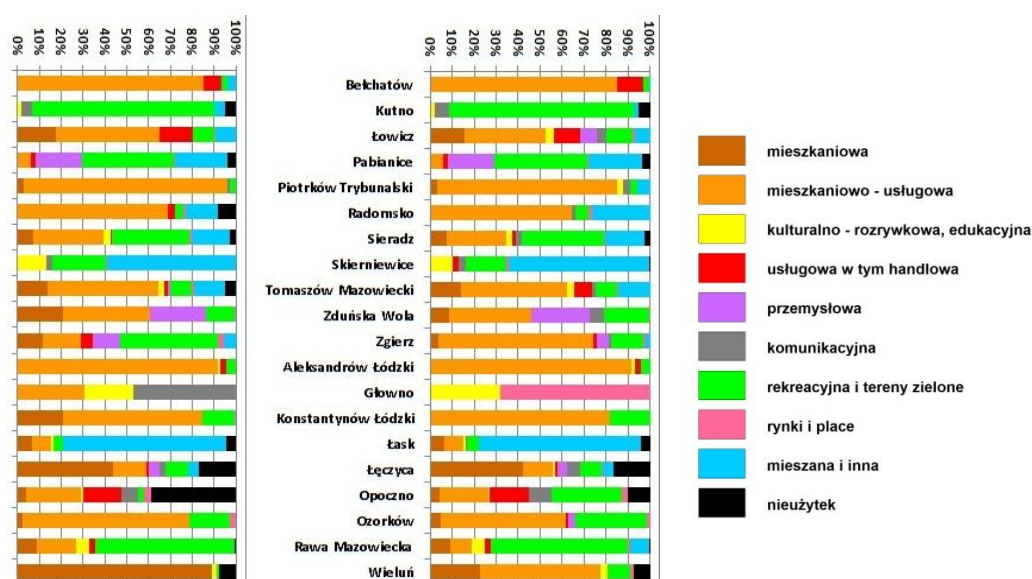
- nie zmieniła się zasadniczo w okresie badawczym;
- dominują w niej tereny mieszkaniowe, które oprócz obszarów o typowych funkcjach mieszkaniowo-usługowych i mieszkaniowych występują na znacznej części obszarów o funkcjach mieszanych;
- niewielkie, ale wyraźne zmiany, mają zróżnicowane przyczyny:
 - spadek udziału nieużytków wynika częściowo z działań rewitalizacyjnych, głównie w Tomaszowie Mazowieckim i Opocznie oraz ze zmian koncepcji rewitalizacji, przede wszystkim w Radomsku;
 - wzrost udziału funkcji komunikacyjnych wynika ze zmian koncepcji rewitalizacyjnych, przeważnie w Kutnie i Radomsku;
- nawiązuje wyraźnie do struktury typologicznej, przy czym:
 - zdegradowane tereny mieszkaniowe pełnią funkcję mieszkaniową, jak i mieszkaniowo-usługową;
 - na terenach typu mieszanego, jak i zdegradowanych terenach mieszkaniowych często występują funkcje mieszkaniowe, publiczne tereny zielone, edukacyjno-kulturalne, usługowe w tym handlowe oraz komunikacyjne;
 - zdegradowane tereny przemysłowe i porolnicze mają często funkcje nieużytków;

Zmiany w latach 2009-14 struktury funkcjonalnej obszarów wskazanych do rewitalizacji w miastach pow. 15 tys. mieszkańców.

W strukturach funkcjonalnych obszarów wskazywanych do rewitalizacji w poszczególnych miastach powyżej 15 tys. mieszkańców, z wyjątkiem Łodzi, w okresie badawczym:

- zaobserwowano bardziej znaczące zmiany niż w strukturze średniej, przy czym wyraźnie widoczne w 9 miastach:
 - Łowiczu, w którym struktura ta została zdywersyfikowana przez włączenie dodatkowych obszarów i została uzupełniona funkcją edukacyjno-kulturalną i przemysłową;
 - Piotrkowie Trybunalskim, w którym struktura została uzupełniona przez funkcję edukacyjno-kulturalną, komunikacyjną i mieszaną;
 - Radomsku, w którym wyłączono nieużytkowane tereny porolnicze, a funkcje usługowe zostały włączone do terenów o funkcji mieszkanej;
 - Tomaszowie Mazowieckim, w którym działania rewitalizacyjne zlikwidowały nieużytki miejskie i powiększyły udział funkcji usługowej;
 - Zgierzu, w którym zmiana koncepcji i zasięgu obszarów wskazanych do rewitalizacji spowodowała znaczący wzrost udziałów funkcji mieszkaniowo-usługowej kosztem funkcji przemysłowej oraz terenów zielonych i rekreacyjnych;
 - Głownie, w którym, przy bardzo niewielkiej powierzchni wskazanych obszarów, działania rewitalizacyjne doprowadziły do zamiany funkcji komunikacyjnej na funkcje publicznych terenów typu rynków i placów;
 - Opocznie, w którym działania rewitalizacyjne doprowadziły do znacznego wzrostu funkcji publicznych terenów zielonych i rekreacyjnych, kosztem nieużytków;
 - Ozorkowie, w którym zmiana koncepcji rewitalizacji i powierzchni oraz liczby wskazywanych obszarów doprowadziła do znacznego zmniejszenia udziałów funkcji mieszkaniowo-usługowej na korzyść publicznych terenów zielonych i rekreacyjnych, funkcji usługowych i przemysłowych;
 - Wieluniu, w którym zmiana koncepcji rewitalizacji, liczby i powierzchni wskazanych obszarów oraz działania rewitalizacyjne doprowadziły do zmniejszenia udziału funkcji mieszkaniowej na korzyść funkcji mieszkaniowo-usługowej oraz publicznych terenów zielonych i rekreacyjnych;

Zmiany w latach 2009-14 struktury funkcjonalnej obszarów wskazanych do rewitalizacji wg miast pow. 15 tys. mieszkańców.

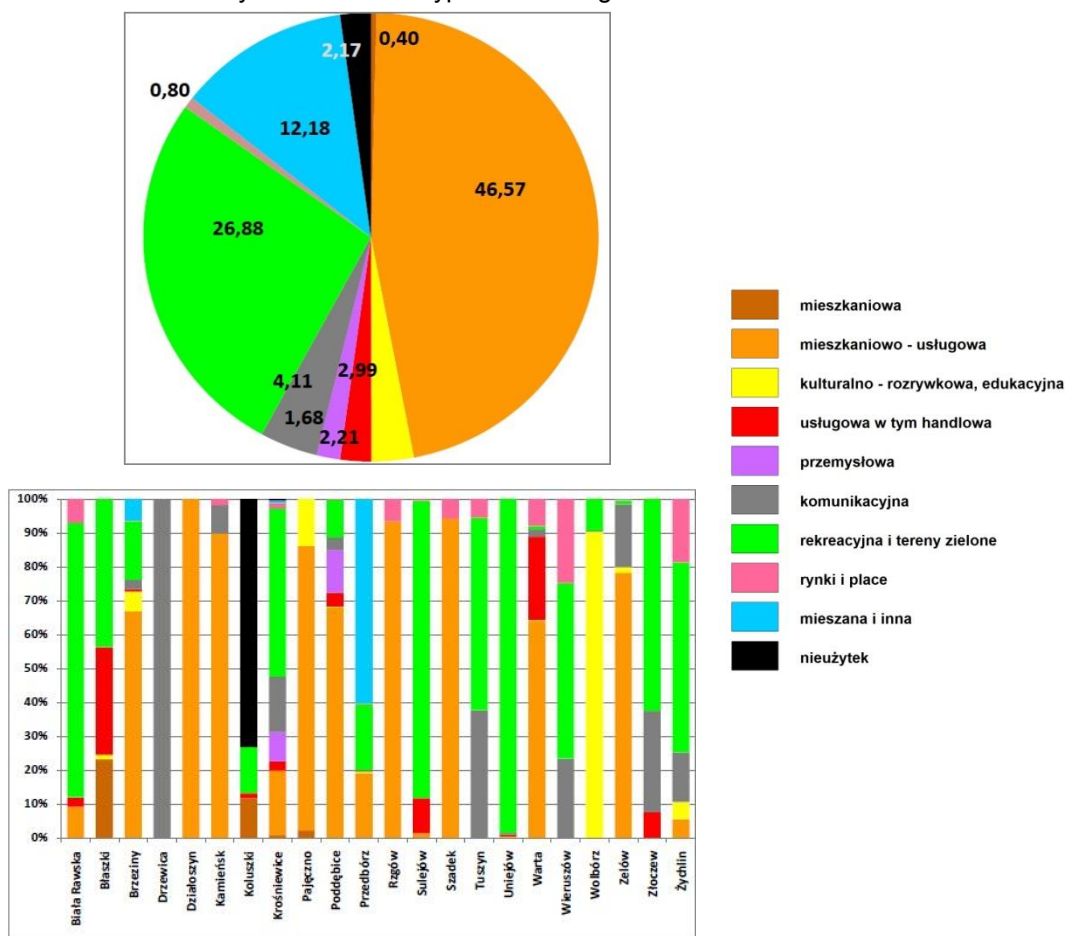
- funkcji mieszkaniowo-usługowej w większości z nich;
- w niektórych miastach dominowały pojedyncze funkcje, takie jak:
 - mieszkaniowo-usługowa z mieszkaniową w: Bełchatowie, Piotrkowie Trybunalskim, Radomsku, Tomaszowie Mazowieckim, Zgierzu, Aleksandrowie Łódzkim, Konstantynowie Łódzkim, Ozorkowie i Wieluniu, co wynikało z objęcia koncepcją rewitalizacji całych śródmieść wraz z ich historycznym rdzeniem;
 - zielonych i rekreacyjnych terenów publicznych w Kutnie i Rawie Mazowieckiej;
 - mieszana i inna w Skierniewicach i Łasku;
 - publicznych placów i rynków w Głownie;

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

- niektóre funkcje miały zwiększone udziały w stosunku do średniej:
 - publicznych terenów zielonych i rekreacyjnych w Pabianicach, Sieradzu i Ozorkowie;
 - mieszkaniowa w Łęczycy;
 - usługowa, w tym handlowa w Łowiczu, Tomaszowie Mazowieckim i Opocznie;
 - przemysłowa w Łowiczu, Pabianicach i Zduńskiej Woli;
 - komunikacyjna w Kutnie i Opocznie;
 - nieużytków w Łęczycy i Opocznie;
- wzbogacenie struktur poszczególnych miast w określone funkcje powodowało zubożenie lub brak innych funkcji, co skutkowało:
 - dużym zróżnicowaniem omawianej grupy miast pod względem omawianej struktury;
 - brakiem struktur odpowiadających strukturze średniej.

Średnia **struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w miastach poniżej 15 tys. mieszkańców** charakteryzowała się:

- bardzo dużym podobieństwem do analogicznej struktury obserwowanej w miastach powyżej 15 tys. mieszkańców, a jedyne różnice sprowadzały się do:
 - zwiększonego udziału funkcji komunikacyjnej kosztem funkcji przemysłowej, co wynikało z mniejszej roli przemysłu w historii rozwoju gospodarczego miast mniejszych oraz z priorytetów wstępnych etapów rewitalizacji w tych miastach;
 - zwiększonego udziału publicznych terenów zielonych kosztem funkcji mieszkanej, co wynikało z priorytetyzacji działań, mających aktywizować specjalizację turystyczno-rekreacyjną i uzdrowiskową niektórych miast;
 - bardzo niewielkiego udziału funkcji mieszkaniowej, na korzyść funkcji mieszkaniowo-usługowej, co wynikało z objęcia koncepcjami rewitalizacyjnymi centrów miast, a nie obszarów peryferyjnych o prywatnej zabudowie jednorodzinnej i zagrodowej;
 - w porównaniu do struktury typologicznej znacznie większym udziałem terenów mieszkaniowych i publicznych terenów zielonych, co wskazuje, że te funkcje dominowały na obszarach typu mieszanego.

Struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji w miastach poniżej 15 tys. mieszkańców, w 2014 r.

Poszczególne miasta małe, pod względem omawianej struktury charakteryzowały się:

- brakiem struktur zbliżonych do średniej;
- bardzo dużym zróżnicowaniem;
- dominacją określonych funkcji:
 - publicznych terenów zielonych i rekreacyjnych w Białej Rawskiej, Krośniewicach, Sulejowie, Tuszynie, Uniejowie, Wieruszowie, Złoczewie i Żychlinie;
 - mieszkaniowo-usługowej w Brzezinach, Kamieńsku, Pajęcznie, Poddębicach, Rzgowie, Szadku, Warcie, Żelowie i Działoszynie, gdzie obejmuje całość obszarów wskazanych do rewitalizacji;
 - komunikacyjnej w Drzewicy, przy czym funkcja ta ograniczona jest do jednego wskazanego obszaru o niewielkiej powierzchni;
 - mieszanej w Przedborzu;
 - kulturalno-edukacyjnej w Wolborzu, co wynika z niewielkiej liczby i powierzchni wskazywanych obszarów;
 - nieużytków w Koluszkach, co wynika z dużej powierzchni, niezagospodarowanych terenów poprzemysłowych;
- większymi niż średnie udziałami funkcji:
 - publicznych terenów zielonych w Błazkach;
 - publicznych rynków i placów w Białej Rawskiej, Rzgowie, Szadku, Tuszynie, Warcie, Wieruszowie i Żychlinie;
 - usługowej, w tym handlowej w Błazkach, Sulejowie i Warcie;
 - komunikacyjnej w Krośniewicach, Tuszynie, Wieruszowie, Żelowie, Złoczewie i Żychlinie;
 - przemysłowej w Poddębicach;
 - kulturalno-edukacyjnej w Pajęcznie.

Struktura funkcjonalna obszarów wskazanych do rewitalizacji, w większości miast małych nie odzwierciedla ich struktury typologicznej, z podobnych przyczyn jakie zostały rozpoznane w analizie struktury średniej.

Koncepcje rewitalizacji miast

Podejście do problemów rewitalizacji było bardzo zróżnicowane w poszczególnych miastach. Większość miast województwa dysponowała Lokalnymi Programami Rewitalizacji, chociaż część z tych programów traciła swoją aktualność w roku 2014 lub 2015. Wiele miast aktualizowało jednak te programy do roku 2020 albo 2020+. W miastach powyżej 15 tys. mieszkańców, programami takimi nie dysponowały: Aleksandrów Łódzki, Głowno, Kutno, Łódź i Radomsko, chociaż w przypadku dwóch ostatnich miast obserwowano bardzo wyraźnie sprecyzowane koncepcje rewitalizacji, a Radomsko jest ponadto w trakcie tworzenia założeń do przyszłego Lokalnego Programu Rewitalizacji do roku 2020+.

W ośrodkach powyżej 15 tys. mieszkańców, w latach 2009 (10) - 2014 zaobserwowano wyraźną zmianę w podejściu do tej problematyki polegającą na:

- odchodzeniu od jedynie technicznego, przestrzennego pojmowania procesów rewitalizacji;
- tworzeniu coraz bardziej kompleksowych programów rewitalizacji miast;
- coraz większej integracji i wieloaspektowości podejmowanych działań;
- coraz powszechniejszego rozumienia rewitalizacji, nie jako remontów zdegradowanych technicznie budynków i ulic, ale jako procesu:
 - przywracającemu miastu ład przestrzenny,
 - włączającemu zdegradowane tereny w strukturę funkcjonalno-przestrzenną miast;
 - zwiększającemu jego konkurencyjność i atrakcyjność inwestycyjną;
 - poprawiającemu jakość życia mieszkańców.

Głównymi założeniami podejmowanych działań rewitalizacyjnych w miastach powyżej 15 tys. mieszkańców były:

- oparcie koncepcji rewitalizacji na poszukiwaniu i kształtowaniu własnej tożsamości;
- kształtowanie przestrzeni publicznych o wysokim standardzie, atrakcyjnych do przebywania i zamieszkania;
- kompleksowość przestrzenna i funkcjonalna oraz integracja działań;
- kształtowanie wewnątrzmijskich powiązań funkcjonalnych;
- włączanie w procesy rewitalizacji mieszkańców zdegradowanych obszarów mieszkaniowych oraz właścicieli nieruchomości.

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

W miastach poniżej 15 tys. mieszkańców podobne, jak w miastach większych, rozumienie problemów rewitalizacji obserwowano dużo rzadziej. Na ogół podejście do rewitalizacji skupione było na remontach ulic i placów oraz rewaloryzacji zielonych przestrzeni publicznych i miało bardzo ograniczony zasięg przestrzenny. Odmienne, bardziej kompleksowe podejście do problematyki rewitalizacji wykazywały miasta takie jak: Biała Rawska, Brzeziny, Krośnice, Poddębice, Przedbórz, Sulejów i Uniejów. Podejście do procesów rewitalizacji, obejmujące nie tylko zagadnienie remontów ma miejsce również w: Drzewicy, Działoszynie, Koluszkach, Rzgowie, Warcie, Żelazowie i Żychlinie.

Typy koncepcji rewitalizacyjnych w miastach województwa łódzkiego w latach 2009-2014.

TYP KONCEPCJI	MIASTA	WIELKOŚĆ MIAST
Powierzchniowo-kwartalowa	Łódź Łowicz Tomaszów Mazowiecki	Powyżej 15 tysięcy
Powierzchniowa	Bełchatów Pabianice Piotrków Trybunalski Radomsko Sieradz Zduńska Wola Zgierz Łask Łęczycza Ozorków Rawa Mazowiecka Wieluń	
	Biała Rawska Brzeziny Działoszyn Kamieńsk Krośnice Poddębice Przedbórz Sulejów Szadek Warta Żelów	Poniżej 15 tysięcy
Powierzchniowo-węzłowa	Błaszki Koluszki Rzgów Tuszyn Uniejów Żelazów	Poniżej 15 tysięcy
Węzłowo-liniowa	Skierniewice Aleksandrów Łódzki Opoczno Konstantynów Łódzki	Powyżej 15 tysięcy
Węzłowa	Kutno Głowno	Powyżej 15 tysięcy
	Drzewica Pajęczno Wieruszów Wolbórz Żychlin	Poniżej 15 tysięcy

Najczęściej spotykane założenia podejmowanych działań rewitalizacyjnych w omawianej grupie miast obejmowały:

- oparcie koncepcji rewitalizacji na dziedzictwie kulturowym i historii miasta;
- kształtowanie przestrzeni publicznych o wysokim standardzie, atrakcyjnych dla mieszkańców i turystów;
- poprawa standardów mieszkaniowych i rozwój turystyki;
- opieranie społecznego i gospodarczego aspektu rewitalizacji na pośrednich skutkach działań technicznych i przestrzennych oraz rozwoju turystyki;
- w nielicznych przypadkach kompleksowość i integracja przestrzenna działań w celu kształtowania wewnątrzmięjskich powiązań funkcjonalnych;
- w nielicznych przypadkach włączanie w procesy rewitalizacji prywatnych właścicieli nieruchomości.

Pod względem wielkości i wzajemnego położenia obszarów wskazywanych do rewitalizacji można wyróżnić kilka typów koncepcji rewitalizacyjnych:

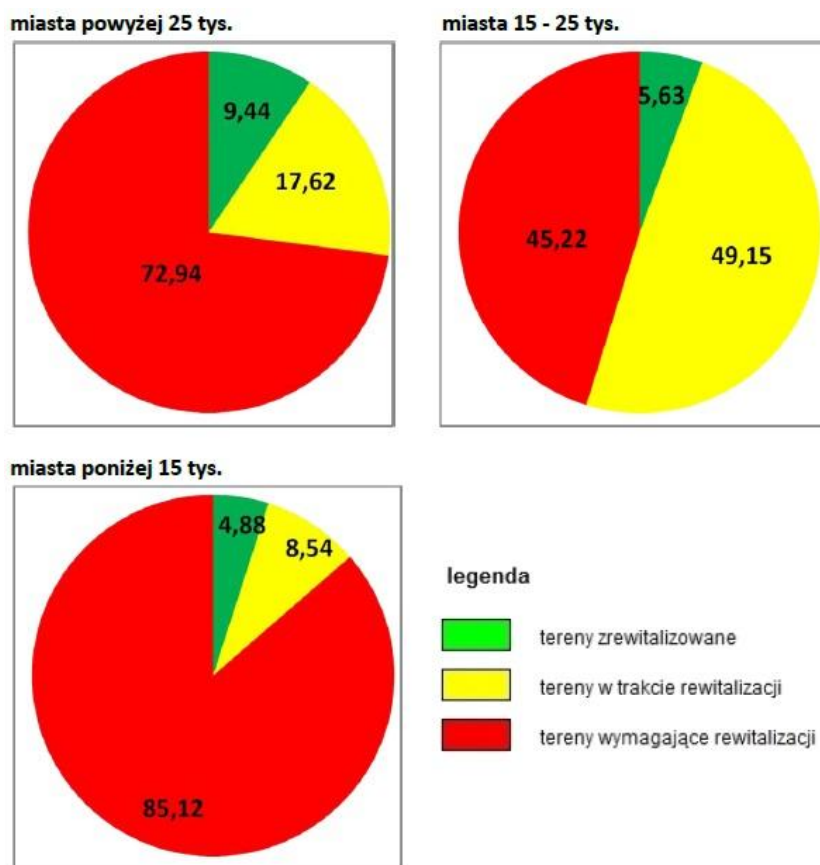
1. powierzchniowo-kwartalowy, polegający na objęciu rewitalizacją dużych powierzchniowo, zwartych przestrzennie obszarów, podzielonych na kwartały, na których, w zależności od specyfiki zabudowy, stopnia i rodzaju degradacji, funkcji i struktur społeczno-przestrzennych, podejmowane są różne działania i przewidywane są różne funkcje docelowe;
2. powierzchniowy, polegający na objęciu standardowymi działaniami dużych powierzchniowo, zwartych przestrzennie obszarów o zbliżonych funkcjach;
3. węzłowy, polegający na prowadzeniu działań na niewielkich powierzchniowo obszarach, odległych od siebie, z założeniem, że ukształtowanie na nich ładu przestrzennego uruchomi aktywność właścicieli nieruchomości obszarów pozostałych, działania obejmują tylko obiekty i przestrzenie będące własnością gminy;
4. węzłowo-liniowy, podobny do poprzedniego, w którym węzły powiązane są pasmami modernizowanej infrastruktury transportowej;
5. powierzchniowo-węzłowy, będący połączeniem koncepcji powierzchniowej i węzłowej.

Stopień zaawansowania procesów rewitalizacji na wskazanych obszarach

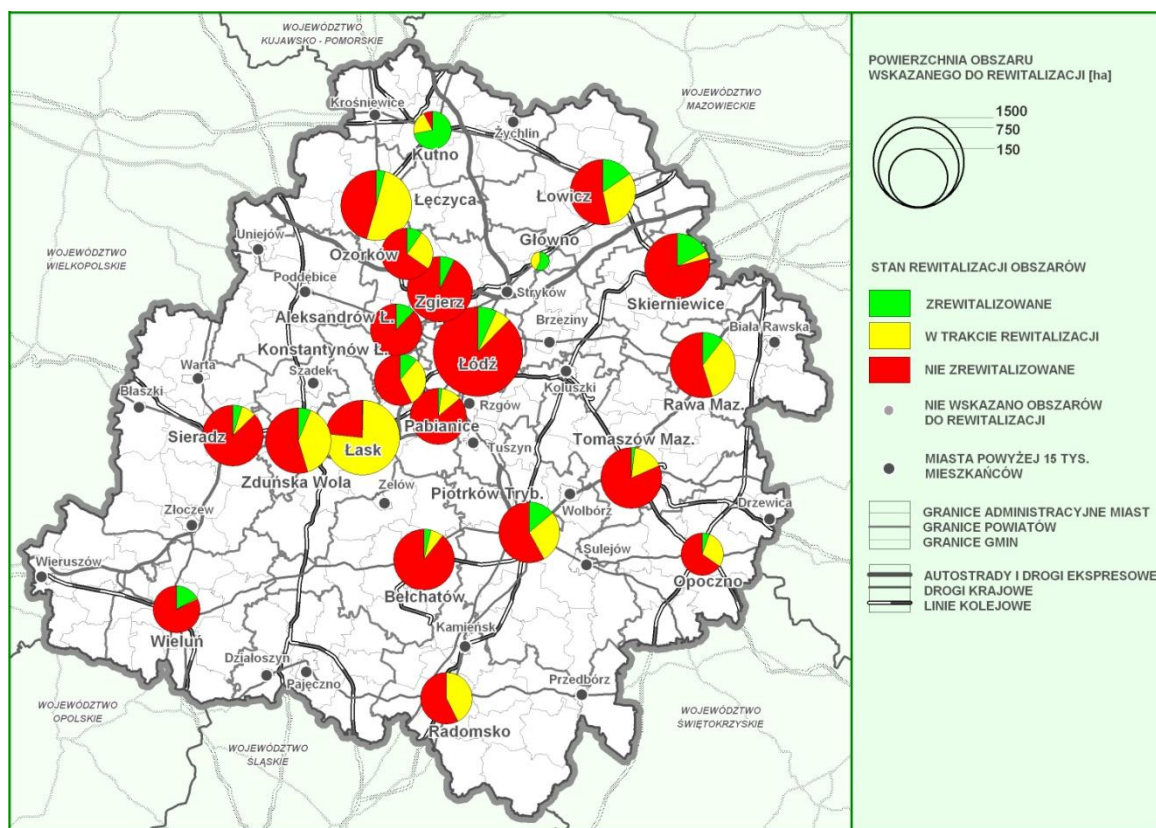
W prawie wszystkich miastach procesy rewitalizacji są słabo zaawansowane **w stosunku do deklarowanych potrzeb**, chociaż obserwuje się wyraźne zróżnicowanie stanu rewitalizacji, zarówno między grupami wielkościami miast, jak i między miastami w każdej z tych grup:

- największym udziałem powierzchni zrewitalizowanej charakteryzują się miasta największe, o zaludnieniu powyżej 25 tys. mieszkańców, przy czym:
 - procesy rewitalizacji są najbardziej zaawansowane w Zduńskiej Woli, Piotrkowie Trybunalskim, Skierniewicach i Radomsku;
 - najmniej zaawansowane w Sieradzu, Zgierzu i Bełchatowie;
 - duży stopień zaawansowania rewitalizacji w Kutnie wynika z niewielkiej powierzchni obszarów wskazanych do rewitalizacji, podobnie jak niewielki stopień zaawansowania tych procesów w Łodzi jest rezultatem największych w regionie potrzeb rewitalizacyjnych;
- najmniejszy stopień zaawansowania działania rewitalizacyjnych wykazują miasta małe (poniżej 15 tys. mieszkańców), a wśród nich:
 - w Białej Rawskiej, Uniejowie, Rzgowie, Wolborzu i Warcie procesy rewitalizacji są najbardziej zaawansowane;
 - sytuacja trzech ostatnich miast jest rezultatem stosunkowo niewielkich powierzchni wskazanych jako wymagające rewitalizacji;
 - w Sulejowie, Przedborzu i Działoszynie obserwuje się natomiast najmniejszy udział powierzchni zrewitalizowanych;
- miasta średniej wielkości (15-25 tys. mieszkańców) charakteryzują się największą powierzchnią objętą aktualnie działaniami rewitalizacyjnymi, wśród miast tej wielkości:
 - procesy rewitalizacyjne są najbardziej zaawansowane w Rawie Mazowieckiej, Łowiczu, Łęczycy i Łasku;
 - najmniej zaawansowane w Konstantynowie Łódzkim;
 - znaczne zaawansowanie procesów rewitalizacji w Głownie wynika z najmniejszej, spośród miast średnich, powierzchni wskazanej do rewitalizacji.

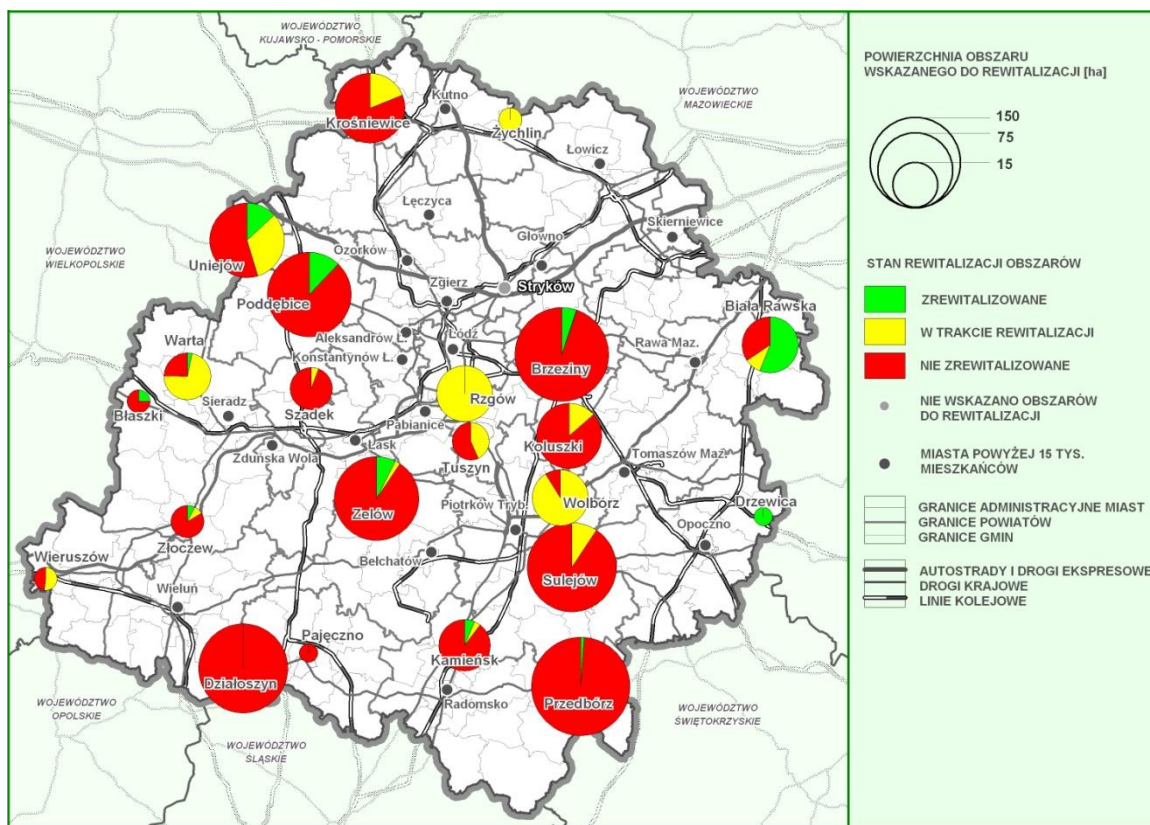
IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

Stan procesów rewitalizacji w 2014 r., wg grup wielkościowych miast.

Stan procesów rewitalizacyjnych w miastach pow. 15 tys. mieszkańców w 2014 r.

Stan procesów rewitalizacyjnych w miastach pon. 15 tys. mieszkańców w 2014 r.

Podjęmowane działania rewitalizacyjne

Podobnie, jak pod względem koncepcji i stanu rewitalizacji obserwuje się duże zróżnicowanie grup wielkościowych miast pod względem zakresu przestrzennego i rodzajowego prowadzonych oraz planowanych działań rewitalizacyjnych. W grupie miast objętych badaniami w latach 2009 i 2010, czyli **w miastach o zaludnieniu pow. 15 tys. mieszkańców, najczęściej podejmowano działania:**

1. w aspekcie przestrzennym/ technicznym:
 - remonty i rewaloryzacje przestrzeni publicznych: rynki, place, tereny zieleni urządzonej (parki, skwery, cmentarze);
 - remonty ulic – wymiana nawierzchni, remonty chodników;
 - wymiana oświetlenia ulic;
 - wymiana i budowa nowej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, gazowej i elektryfikacyjnej;
 - remonty i rewaloryzacje budynków zabytkowych i pełniących funkcje publiczne;
 - termomodernizacja budynków, głównie na osiedlach mieszkaniowych o wielorodzinnej zabudowie blokowej;
 - porządkowanie przestrzeni międzyblokowych na osiedlach wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej;
 - rewitalizacja terenów przemysłowych, powojennych i pokolejowych oraz zmiana ich funkcji (mieszkania, centra handlowo-rozrywkowe, centra kulturalno-wystawiennicze, centra hotelowo-konferencyjne, biura, siedziby dużych przedsiębiorstw);
 - budowa dróg rowerowych;
 - zmiana funkcji rewaloryzowanych budynków zabytkowych, m.in. w związku z działaniami w aspekcie społecznym i gospodarczym;
 - budowa nowych i odbudowa budynków o zróżnicowanych funkcjach;
 - przekształcanie ulic w ciągi pieszo-jezdne;
 - remonty i rewaloryzacje prywatnych budynków mieszkaniowych;
 - kształtowanie podwórców miejskich.
2. w aspekcie gospodarczym:
 - zachęty inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw usługowych;
 - promocja rewitalizowanych terenów jako atrakcyjnego miejsca lokalizacji działalności usługowej;

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

- adaptacja lokali remontowanych i rewaloryzowanych budynków na cele prowadzenia działalności rzemieślniczej oraz usługowej, głównie handlowej, gastronomicznej, kulturalnej i turystycznej (Kutno, Łódź, Piotrków Trybunalski, Wieluń, Zgierz);
 - lokalizacja funkcji gospodarczych na rewitalizowanych terenach przemysłowych i pokolejowych – rozrywka, kultura, handel, gastronomia, hotelarstwo, lokale biurowe, strefy przemysłowe (Łódź, Pabianice, Tomaszów Mazowiecki, Zduńska Wola, Zgierz);
 - budowa nowych obiektów mieszkaniowo-usługowych;
 - programy promujące lokalizację działalności kreatywnej w rewaloryzowanych budynkach (Łódź – lokale kreatywne, off-Piotrkowska, Tomaszów Mazowiecki – lokale dla młodych, Zgierz – Miasto Tkaczy).
3. w aspekcie społecznym:
- poprawa bezpieczeństwa publicznego poprzez instalację monitoringu miejskiego;
 - aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych (Radomsko, Zgierz);
 - warsztaty aktywizacji społecznej dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (Łowicz, Radomsko);
 - imprezy kulturalne i rozrywkowe integrujące mieszkańców;
 - próby zmiany struktury społecznej:
 - tworzenie mieszkań socjalnych o podwyższonym standardzie w pobliżu rewitalizowanych centrów miast (Aleksandrów Łódzki, Kutno, Skierniewice);
 - wysiedlenia części mieszkańców i przenoszenie ich do mieszkań socjalnych (Piotrków Trybunalski, Skierniewice);
 - wprowadzanie nowych mieszkańców na tereny o niekorzystnej strukturze społecznej (Łódź – Miasto stu kamienic, Tomaszów Mazowiecki – lokale dla młodych);
 - włączanie mieszkańców w procesy rewitalizacji:
 - w procesy decyzyjne co do kierunków przekształceń, sposobu i zakresu działań (Łódź – kwartał ulicy Kamiennej, Zgierz – Miasto Tkaczy);
 - włączanie właścicieli nieruchomości w działania rewitalizacyjne (Łódź – rusztowanie za złotówkę; Bełchatów – zwolnienia z podatku od nieruchomości).

Miasta małe, o zaludnieniu poniżej 15 tys. mieszkańców, w porównaniu do miast większych charakteryzują się dużo mniejszym przestrzennym i rodzajowym zakresem prowadzonych działań rewitalizacyjnych. **Najczęściej podejmowanymi działaniami w małych miastach były:**

1. w aspekcie przestrzennym/ technicznym:
- remonty i rewaloryzacje przestrzeni publicznych: rynki, place, tereny zieleni urządzonej (parki, skwery, cmentarze);
 - remonty ulic – wymiana nawierzchni, remonty chodników, wymiana oświetlenia ulic;
 - wymiana i budowa nowej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, gazowej i elektryfikacyjnej;
 - remonty i rewaloryzacje budynków zabytkowych i pełniących funkcje publiczne;
 - zmiana funkcji rewaloryzowanych budynków zabytkowych na administracyjną, kulturalną lub turystyczną;
 - w nielicznych przypadkach remonty wielorodzinnej zabudowy kamienicowej i blokowej.
2. w aspekcie gospodarczym (sporadycznie):
- zachęty inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw usługowych;
 - promocja rewitalizowanych terenów jako atrakcyjnego miejsca dla działalności usługowej;
 - adaptacja lokali remontowanych i rewaloryzowanych budynków na cele działalności handlowej, gastronomicznej, kulturalnej i turystycznej;
3. w aspekcie społecznym (sporadycznie):
- poprawa bezpieczeństwa publicznego poprzez instalację monitoringu miejskiego;
 - aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych i próby przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu poprzez warsztaty aktywizacji społecznej;
 - imprezy kulturalne i rozrywkowe integrujące mieszkańców.

Skutki działań rewitalizacyjnych

Ze względu na zróżnicowany zakres działań oraz stan procesów rewitalizacji, obserwowano również inne skutki podejmowanych działań między miastami powyżej i poniżej 15 tys. mieszkańców.

W miastach dużych i średnich skutki te obejmują:

1. w aspekcie przestrzennym i technicznym:
- zwiększenie ładu przestrzennego i ukształtowanie w centrach większości miast atrakcyjnych przestrzeni publicznych o wysokim standardzie;

- poprawa estetyki i stanu technicznego budynków zabytkowych i pełniących funkcje publiczne w centrach większości miast;
 - korzystne zmiany funkcjonalne w centrach miast, w tym kształtowanie się powiązań funkcjonalnych;
 - powtórne włączanie terenów przemysłowych w strukturę funkcjonalno-przestrzenną miast;
2. w aspekcie gospodarczym:
- wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i ożywienie gospodarcze centrów większości miast – lokalizacja nowych podmiotów handlowych, gastronomicznych, turystycznych i kulturalnych;
 - przyrost miejsc pracy;
 - wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i ożywienie gospodarcze terenów przemysłowych i terenów je otaczających.
3. w aspekcie społecznym:
- wzrost poczucia tożsamości i integracji społecznej mieszkańców;
 - poprawa bezpieczeństwa publicznego;
 - wzrost standardów mieszkaniowych i komfortu życia w centrach większości miast i na niektórych osiedlach blokowej zabudowy wielorodzinnej;
 - korzystne zmiany wizerunku miast.

W miastach małych skutki rewitalizacji są najbardziej widoczne w aspekcie przestrzenno-technicznym, chociaż i w tym przypadku mają często charakter inicjalny i są ograniczone przestrzennie. W aspekcie społecznym i gospodarczym skutki omawianych działań mają natomiast często charakter nie tylko inicjalny, ale pośredni, ponieważ nie wynikają z planowanych działań w tych aspektach. Do najczęściej obserwowanych skutków dotychczas przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych w miastach poniżej 15 tys. mieszkańców należą:

1. w aspekcie przestrzennym i technicznym:
- zwiększenie ład przestrzennego i ukształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych o wysokim standardzie;
 - poprawa estetyki i stanu technicznego budynków zabytkowych i pełniących funkcje publiczne;
 - poprawa jakości układów transportowych;
 - korzystne zmiany funkcjonalne;
2. w aspekcie gospodarczym:
- wzrost atrakcyjności inwestycyjnej – lokalizacja nowych podmiotów handlowych, gastronomicznych, turystycznych i kulturalnych;
 - rozwój działalności kulturalnej i turystycznej w rewaloryzowanych obiektach zabytkowych;
 - wzrost atrakcyjności turystycznej;
3. w aspekcie społecznym:
- wzrost poczucia tożsamości terytorialnej i integracji społecznej mieszkańców;
 - poprawa bezpieczeństwa publicznego;
 - poprawa atrakcyjności mieszkaniowej;
 - korzystne zmiany wizerunku miast.

Kompleksowość działań rewitalizacyjnych

Rewitalizacja, zgodnie z projektem ustawy „o rewitalizacji”, „stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”. Kompleksowość działań w aspektach społecznym, gospodarczym i przestrzennym jest jednym z najistotniejszych wymogów w nowej perspektywie finansowej UE i dostosowanego do niej narzędzia redystrybucji środków finansowych, jakim jest Regionalny Program Operacyjny.

Ze względu na powodzenie prowadzonych działań rewitalizacyjnych, niezwykle ważne, jest również wewnętrzne powiązanie funkcjonalne rewitalizowanych terenów oraz kształtowanie ich relacji funkcjonalnych z pozostałymi częściami miasta. Planowana i realizowana kompleksowość działań i koncepcji rewitalizacyjnych została opisana na podstawie analizy: nadesłanych ankiet, informacji MOPS oraz Lokalnych Programów Rewitalizacji.

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

W zakresie **Lokalnych Programów Rewitalizacji**, spośród 44 miast:

- 16 miast posiada aktualny LPR, przy czym:
 - w Brzezinach, Drzewicy, Krośniewicach i Opocznie LPR-y są aktualne do roku 2020 i dłużej;
 - w Bełchatowie, Działoszynie, Konstantynowie Łódzkim, Pabianicach, Poddębicach, Skierniewicach, Tomaszowie Mazowieckim, Uniejowie, Zelowie, Żłoczewie i Żychlinie, LPR-y są aktualne do końca 2015 roku;
 - w Rawie Mazowieckiej LPR był aktualny do 2014, ale jego aktualność, uchwałą Rady Miasta i Gminy, przedłużono o rok;
 - jednocześnie w Rawie Mazowieckiej i Skierniewicach podjęto uchwały o przystąpieniu do sporządzenia nowych LPR-ów, a prace w tym zakresie są znacznie zaawansowane;
 - w Tomaszowie Mazowieckim zaawansowane są prace koncepcyjne nad nowym LPR;
- w 9 miastach trwają prace nad nowymi LPR, z czego:
 - w Białej Rawskiej, Kutnie, Łowiczu, Łodzi, Piotrkowie Trybunalskim, Radomsku, Sieradzu i Sulejowie podjęto uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia dokumentu;
 - w Zgierzu zaawansowane są natomiast prace koncepcyjne;
- 19 miast nie posiada aktualnego LPR (Aleksandrów Łódzki, Błaszki, Głowno, Kamieńsk, Koluszki, Łask, Łęczyca, Ozorków, Pajęczno, Przedbórz, Rzgów, Stryków, Szadek, Tuszyń, Warta, Wieluń, Wieruszów, Wolbórz i Zduńska Wola).

Wewnętrzne i zewnętrzne powiązania funkcjonalne obszarów rewitalizowanych częściej są uwzględniane w programach rewitalizacji miast dużych i średnich (powyżej 15 tys. mieszkańców), niż miast małych i bardzo małych (poniżej 15 tys. mieszkańców):

- planami rewitalizacji, zakładającymi w pełni kształtowanie spójności funkcjonalno-przestrzennej terenów rewitalizowanych i pozostałego obszaru miasta, dysponują: Bełchatów, Biała Rawska, Brzeziny, Krośniewice, Kutno, Łęczyca, Łódź, Łowicz, Piotrków Trybunalski, Poddębice, Przedbórz, Radomsko, Sieradz, Skierniewice, Sulejów, Tomaszów Mazowiecki, Uniejów, Wieluń i Zgierz;
- planami uwzględniającymi spójność funkcjonalno-przestrzenną rewitalizowanych terenów i pozostałego obszaru miasta, ale nie w pełni sprecyzowanymi lub w początkowych etapach realizacji, dysponują: Aleksandrów Łódzki, Drzewica, Działoszyn, Koluszki, Konstantynów Łódzki, Łask, Opoczno, Ozorków, Pabianice, Rawa Mazowiecka, Rzgów, Warta, Zduńska Wola, Żelów, Żłoczew i Żychlin;
- miastami, które nie uwzględniły w swoich planach spójności funkcjonalno-przestrzennej terenów rewitalizowanych są: Błaszki, Głowno, Kamieńsk, Pajęczno, Szadek, Wieruszów i Wolbórz.

Zakres kompleksowości działań i planów rewitalizacji uwzględniających, obok aspektu przestrzennego, aspekt społeczny i gospodarczy, opisano na podstawie:

- ankiet nadesłanych z urzędów miast oraz materiałów uzyskanych drogą badań terenowych;
- Lokalnych Programów Rewitalizacji;
- informacji uzyskanych z Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej.

Powyższe materiały pozwoliły na wyodrębnienie kilku grup miast o różnym poziomie integracji prowadzonych działań rewitalizacyjnych:

1. Najbardziej zintegrowane działania i to zarówno w aspekcie gospodarczym jak i społecznym prowadzone były w Bełchatowie, Łodzi, Piotrkowie Trybunalskim i Zgierzu, natomiast w Brzezinach i Radomsku jedynie w aspekcie społecznym;
 - działania w aspekcie społecznym i gospodarczym są również planowane we wszystkich wymienionych miastach;
 - realizację działań w aspekcie społecznym, na obszarach wskazanych do rewitalizacji przez Urzędy Miast, deklarowały również MOPS-y, przy czym w Łodzi działania takie przygotowało i realizowało głównie Biuro ds. Rewitalizacji Rozwoju Zabudowy Miasta.
2. W Sieradzu, Skierniewicach, Tomaszowie Mazowieckim prowadzono zintegrowane działania w aspekcie społecznym i gospodarczym, zaś w Przedborzu i Zduńskiej Woli jedynie w aspekcie społecznym:
 - planowana jest dalsza integracja działań w aspekcie społecznym i gospodarczym,

- działania w aspekcie społecznym prowadziły również MOPS-y, chociaż nie były to działania przeznaczone dla mieszkańców obszarów wskazanych do rewitalizacji, a dla mieszkańców całego miasta, były to:
 - projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową osób korzystających z pomocy społecznej;
 - projekty wymagane stosowanymi ustawami;
- 3. W Białej Rawskiej, Błaszczkach, Drzewicy, Działoszynie, Koluszkach, Krośniewicach, Kutnie, Łęczycy, Poddębicach, Sulejowie, Uniejowie, Żelowie:
 - działania w aspekcie gospodarczym realizowane były tylko w Poddębicach i Uniejowie;
 - działania w aspekcie społecznym i gospodarczym są również planowane we wszystkich wymienionych miastach;
 - działania w aspekcie społecznym prowadzone przez MOPS-y przeznaczone były dla mieszkańców całego miasta;
- 4. W Aleksandrowie Łódzkim i Tuszynie:
 - działania w aspekcie społecznym były realizowane przez Urzędy Miast w ramach procesów rewitalizacji;
 - działania społeczne prowadzone przez MOPS-y skierowane były do mieszkańców całego miasta;
 - działania w aspekcie gospodarczym realizowane były tylko w Tuszynie;
 - nie planowane są na razie dalsze działania w aspektach społecznym i gospodarczym;
- 5. W Głownie, Konstantynowie Łódzkim, Łasku, Ozorkowie, Pabianicach, Pajęcznie, Szadku, Warcie, Wieruszowie, Wieluniu, Wolborzu, Żłoczewie i Żychlinie:
 - działania w aspekcie społecznym nie były realizowane, ani nie są planowane;
 - działania społeczne prowadzone przez MOPS-y skierowane były do mieszkańców całego miasta;
 - w aspekcie gospodarczym działania nie są planowane, z wyjątkiem Konstantynowa Łódzkiego, Wielunia i Żłoczewa;
 - realizowane były działania w aspekcie gospodarczym z wyjątkiem Głowna, Pabianic, Pajęczna, Szadku, Wolborza i Żłoczewa.
- 6. W Łowiczu i Rawie Mazowieckiej:
 - działania w aspekcie społecznym nie były realizowane ani w ramach procesów rewitalizacji, ani przez MOPS-y;
 - działania takie są planowane w sporządzanych Lokalnych Programach Rewitalizacji;
 - realizowano działania w aspekcie gospodarczym;
 - działania w tym aspekcie są również planowane.
- 7. W Kamieńsku, Opocznie, Rzgowie i Strykowie:
 - działania w aspekcie społecznym nie były realizowane ani w ramach procesów rewitalizacji, ani przez MOPS-y;
 - działania takie nie są planowane;
 - realizowano działania w aspekcie gospodarczym z wyjątkiem Rzgowa;
 - działania w tym aspekcie planowane są tylko Kamieńsku.

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

Odpowiedzi urzędów miast i ośrodków pomocy społecznej na temat społecznego aspektu rewitalizacji.

L.p.	Miasto	Czy w ankietach wypełnionych przez Urzędy Miast lub w Lokalnych Programach Rewitalizacji wskazano działania społeczne?	Czy Ośrodki Pomocy Społecznej zadeklarowały prowadzenie działań w ramach rewitalizacji społecznej?	Porównanie odpowiedzi
1.	Łódź	Tak (planowane i realizowane)	Tak	Miasta, w których społeczny aspekt rewitalizacji jest realizowany na obszarach wskazanych do rewitalizacji
2.	Piotrków Trybunalski	Tak (planowane i realizowane)	Tak	
3.	Radomsko	Tak (planowane i realizowane)	Tak	
4.	Zgierz	Tak (planowane i realizowane)	Tak	
5.	Brzeziny	Tak (planowane)	Tak	
6.	Bełchatów	Tak (planowane)	Tak	
7.	Zduńska Wola	Tak (planowane i realizowane)	Tak	Miasta, w których społeczny aspekt rewitalizacji jest realizowany , choć działania Ośrodków Pomocy Społecznej nie są ukierunkowane na mieszkańców obszarów rewitalizowanych
8.	Tomaszów Mazowiecki	Tak (planowane i realizowane)	Tak	
9.	Przedbórz	Tak (planowane i realizowane)	Tak	
10.	Sieradz	Tak (planowane i realizowane)	Tak	
11.	Skierniewice	Tak (planowane i realizowane)	Tak	
12.	Łęczyca	Tak (planowane)	Tak	
13.	Błaszki	Tak (planowane)	Tak	
14.	Drzewica	Tak (planowane)	Tak	
15.	Działoszyn	Tak (planowane)	Tak	
16.	Koluszki	Tak (planowane)	Tak	
17.	Krośniewice	Tak (planowane)	Tak	
18.	Poddębice	Tak (planowane)	Tak	
19.	Uniejów	Tak (planowane)	Tak	
20.	Zelów	Tak (planowane)	Tak	
21.	Kutno	Tak (planowane)	Tak	
22.	Biała Rawska	Tak (planowane)	Tak	
23.	Sulejów	Tak (planowane)	Tak	
24.	Aleksandrów Łódzki	Tak (zrealizowane)	Tak	
25.	Tuszyn	Tak (zrealizowane)	Tak	

26.	Główno	Nie	Tak	Miasta, w których społeczny aspekt rewitalizacji nie jest realizowany – działania Ośrodków Pomocy Społecznej ukierunkowane są na wszystkich mieszkańców miasta
27.	Konstantynów Łódzki	Nie	Tak	
28.	Łask	Nie	Tak	
29.	Ozorków	Nie	Tak	
30.	Pabianice	Nie	Tak	
31.	Wieluń	Nie	Tak	
32.	Pajęczno	Nie	Tak	
33.	Szadek	Nie	Tak	
34.	Warta	Nie	Tak	
35.	Wieruszów	Nie	Tak	
36.	Wolbórz	Nie	Tak	
37.	Złoczew	Nie	Tak	
38.	Żychlin	Nie	Tak	
39.	Łowicz	Tak (planowane)	Tak	Miasta, w których nie jest realizowany obecnie społeczny aspekt rewitalizacji
40.	Rawa Mazowiecka	Tak (planowane)	Nie	
41.	Kamieńsk	Nie	Nie	
42.	Opoczno	Nie	Nie	
43.	Rzgów	Nie	Tak	
44.	Stryków	-	-	-

Uwarunkowania prawne rewitalizacji

Nowa perspektywa finansowa UE oraz przyjęcie odpowiedniej ustawy w istotny sposób będzie rzutowało na działalność lokalnych samorządów w zakresie rewitalizacji i to zarówno w kwestii przygotowywania gminnych programów rewitalizacji jak i kompleksowości planowanych działań rewitalizacyjnych.

Projekt ustawy o rewitalizacji

Ustawa kładzie duży nacisk na włączenie społeczności lokalnych w procesy rewitalizacyjne od etapu planowania poprzez realizację aż do oceny działań. Zapewnienie partycypacji społecznej będzie możliwe dzięki m. in. prowadzonym konsultacjom społecznym, działaniom edukacyjnym i informacyjnym, zaangażowaniu interesariuszy w przygotowywanie i realizację dokumentów dotyczących rewitalizacji. Możliwe będzie również powoływanie Komitetów Rewitalizacji stanowiących forum dialogu uczestników rewitalizacji z organami gminy oraz pełnić funkcje opiniotwórczo-doradcze.

Niezwykle istotne są również zapisy odnoszące się do opracowywania dokumentów dotyczących rewitalizacji, głównie gminnego programu rewitalizacji (GPR). Gminny Program rewitalizacji jest sporządzany dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego w drodze uchwały rady gminy.

Obszar rewitalizacji obejmuje całość lub część obszaru zdegradowanego, o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych, który z uwagi na znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza objąć procesami rewitalizacji. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy i zamieszkały przez więcej niż 30% jej mieszkańców. Obszar rewitalizacji może być niezamieszkałym obszarem przemysłowym, powojkowym lub pokolejowym, ale jego rewitalizacja musi przyczynić się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym. Wprowadzone ograniczenia mają zapewnić koncentrację działań i środków i przyczynić się tym samym do zwiększenia efektywności i trwałości rewitalizacji.

Gminny program rewitalizacji zawiera szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, cele rewitalizacji, opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, określenie ram finansowych i źródeł finansowania oraz struktury zarządzania realizacją programu jak również wskazania co do ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji. Tworzona na okres nie dłuższy niż 10 lat Specjalna Strefa Rewitalizacji będzie ukierunkowana na rozwój budownictwa czynszowego.

Podstawą do określenia obszaru rewitalizacji i sporządzenia programu jest wyznaczenie, w formie Uchwały Rady Gminy, obszarów zdegradowanych.

Za **obszar zdegradowany** uznaje się taki obszar, który z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, takich jak: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego oraz niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym znajduje się

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

w stanie kryzysowym. Ponadto na obszarze tym występuje co najmniej jedno z poniższych negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – głównie niski poziom przedsiębiorczości lub słabość gospodarcza lokalnych przedsiębiorstw lub;
- środowiskowych – w szczególności przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów zagrażających życiu bądź zdrowiu mieszkańców lub stanowi środowiska;
- przestrzenno-funkcjonalnych – głównie niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną lub społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych;
- technicznych – głównie degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym mieszkaniowych oraz brak efektywności obiektów budowlanych, szczególnie w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska;

Regionalne Programy Operacyjne na lata 2014-2020

Finansowanie działań związanych z rewitalizacją umożliwiają zapisy VI osi priorytetowej Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu.

Połączenie w ramach jednej osi trzech celów tematycznych: CT6 *Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami*, CT8 *Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników* oraz CT9 *Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją* przyczyni się do zmaksymalizowania oczekiwanych efektów realizacji interwencji stwarzając możliwość kompleksowego i zintegrowanego podejścia do rozwiązywania problemów w zakresie spójności społecznej poprzez niwelowanie zjawiska wykluczenia społecznego, efektywne gospodarowanie zasobami kulturowymi i naturalnymi oraz kreowanie otoczenia sprzyjającego rozwojowi przedsiębiorczości.

Przywróceniu lub nadaniu funkcji społecznych i gospodarczych na terenach zdegradowanych będzie służył Priorytet inwestycyjny 9b *Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich*. Prowadzone działania rewitalizacyjne będą miały charakter kompleksowy i zintegrowany. Kompleksowa rewitalizacja wymaga aktywności w czterech sferach:

- materialno-przestrzennej (modernizacja budynków oraz przestrzeni publicznej i infrastruktury technicznej),
- społecznej (rozwiązanie problemów społecznych takich jak bezrobocie, wykluczenie społeczne, niski poziom kapitału ludzkiego),
- gospodarczej (tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości),
- środowiskowej (działania zwiększające efektywność energetyczną i służące wykorzystaniu terenów zdegradowanych).

Efekty interwencji muszą prowadzić do osiągnięcia długotrwałych i wymiernych korzyści społeczno-gospodarczych, rozumianych jako zmniejszenie ubóstwa, wzrost aktywności społecznej oraz ograniczenie dyskryminacji poprzez zapewnienie szerokiego dostępu do usług publicznych warunkujących możliwości rozwojowe.

Wnioski końcowe

W świetle nowych uwarunkowań prawnych, kładących silny nacisk na kompleksowość działań rewitalizacyjnych, prowadzone przez Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w Łodzi analizy dotyczące zagadnień rewitalizacji powinny być kontynuowane a przygotowywany raport stać się opracowaniem cyklicznym. Podstawowym źródłem informacji będą nadal jednostki samorządu terytorialnego wszystkich 44 miast województwa, które powinny dysponować wszechstronną wiedzą w tym zakresie.

Zdaniem autorów opracowania informacje uzyskane z samorządów powinny być uzupełnione o informacje o społecznym aspekcie rewitalizacji pozyskiwane z Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej oraz NGO.

Niezbędnym etapem pozyskiwania danych jest również wizja terenowa, która pozwoli obiektywnie ocenić skutki i zakres działań w przestrzenno-funkcjonalnym i gospodarczym aspekcie rewitalizacji.

Ze względu na projektowane przekształcenie lokalnych programów rewitalizacji w gminne programy rewitalizacji oraz wymagany, ustawą o rewitalizacji, zakres merytoryczny tych dokumentów istotne jest także prowadzenie przez Biuro monitoringu tempa i zakresu powstających programów rewitalizacji.

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

Deklarowane potrzeby i kompleksowość działań rewitalizacyjnych w miastach województwa łódzkiego poniżej 15 tys. mieszkańców, w 2014 r.

L.p.	Miasta < 15 tys. ludności	Program rewitalizacji				Potrzeby rewitalizacyjne wskazane przez jst (obszary wskazane do rewitalizacji)				Stan działań z zakresu rewitalizacji podjętych na obszarach wskazanych przez jst					
		aktualny	nieaktualny	w opracowaniu (uchwała o przystąpieniu do sporządzenia)	rozpoczęte prace konceptyjne	Liczba	Pow. [ha]	Udział w pow. miasta	Zgodność z programem rewitalizacji	rozpoczęte (obejmują < 50% pow. obszaru)		zaawansowane (obejmują > 50% pow. obszaru)		planowane	
										zintegrowane (wymiar społeczny, gospodarczy, przestrzenny)					
										tak	nie	tak	nie	tak	nie
1	Przedbórz		+			1	233,64	38,43		+				+	
2	Brzeziny	+				4	175,60	8,14	+		+			+	
3	Działoszyn	+				3	162,96	32,99						+	
4	Poddębice	+				1	131,21	22,35		+				+	
5	Sulejów			+		4	125,12	4,76	+		+			+	
6	Zelów	+				1	122,85	11,39			+			+	
7	Uniejów	+				9	71,82	5,87		+				+	
8	Krośniewice	+				7	52,55	12,57	+		+			+	
9	Koluszki		+			5	36,84	3,72			+			+	
10	Wolbórz		+			5	25,54	1,68					+		+
11	Rzgów		+			1	21,83	1,30					+		+
12	Biała Rawska			+		2	22,61	2,37	+				+	+	
13	Kamieńsk		+			1	17,68	1,47		+				+	
14	Warta		+			1	15,25	1,41				+			+
15	Szadek		+			1	12,05	0,67			+				+
16	Tuszyn		+			3	8,44	0,36		+					+
17	Złoczew	+				3	5,84	0,42			+			+	
18	Wieruszów		+			4	4,19	0,70				+			+
19	Żychlin	+				5	1,99	0,23				+			+
20	Pajęczno		+			3	1,88	0,09							+
21	Błaszki		+			5	1,62	0,94			+			+	
22	Drzewica	+				1	0,30	0,06					+	+	
23	Stryków		+			0	0,00	0,00							
RAZEM						71	1281,97	4,74							

Deklarowane potrzeby i kompleksowość działań rewitalizacyjnych w miastach województwa łódzkiego powyżej 15 tys. mieszkańców, w 2014 r.

L.p.	Miasta > 15 tys. ludności	Program rewitalizacji				Potrzeby rewitalizacyjne wskazane przez jst (obszary wskazane do rewitalizacji)				Stan działań z zakresu rewitalizacji podjętych na obszarach wskazanych przez jst					
		aktualny	nieaktualny	w opracowaniu (uchwała o przystąpieniu do sporządzenia)	rozpoczęte prace konceptyjne	Liczba	Pow. [ha]	Udział w pow. miasta	Zgodność z programem rewitalizacji	rozpoczęte (obejmują < 50% pow. obszaru)		zaawansowane (obejmują > 50% pow. obszaru)		planowane	
										zintegrowane (wymiar społeczny, gospodarczy, przestrzenny)					
										tak	nie	tak	nie	tak	nie
1	Bełchatów	+				10	133,10	3,80	+	+				+	
2	Kutno			+		10	23,65	0,71	+				+	+	
3	Łowicz			+		23	181,15	7,88	+	+				+	
4	Łódź			+		8	1427,00	4,87	+	+				+	
5	Pabianice	+				9	103,95	3,15			+				+
6	Piotrków Trybunalski			+		4	161,83	2,42	+	+				+	
7	Radomsko			+		8	70,51	1,38		+				+	
8	Sieradz			+		10	162,55	3,19			+			+	
9	Skierniewice	+		+		18	244,14	7,40		+				+	
10	Tomaszów Mazowiecki	+			+	6	160,52	3,82		+				+	
11	Zduńska Wola		+			14	237,67	9,51		+				+	
12	Zgierz				+	11	218,90	5,21		+				+	
13	Aleksandrów Łódzki		+			1	63,71	4,61		+					+
14	Głowno		+			2	1,55	0,08					+		+
15	Konstantynów Łódzki	+				1	67,95	2,49		+				+	
16	Łask		+			12	438,62	28,32				+			+
17	Łęczyca		+			5	371,14	41,47					+	+	
18	Opoczno	+				7	35,01	1,41		+					+
19	Ozorków		+			6	71,55	4,63		+					+
20	Rawa Mazowiecka	+		+		4	198,27	14,31	+	+				+	
21	Wieluń		+			8	50,29	2,98		+				+	
RAZEM						177	4423,06	5,00							

ANEKS

Załącznik nr 1

Raport z badania „Rewitalizacja społeczna w miastach województwa łódzkiego”

W dniu 17.04.2015 roku rozesłane zostało, do wszystkich miejskich i miejsko-gminnych ośrodków pomocy społecznej w województwie łódzkim, pismo nr BPPWŁ/ROT420/2/15 z prośbą o informację na temat działań realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej na terenie danego miasta w ramach rewitalizacji społecznej. Pytanie dotyczyło okresu od 2009 roku i wskazywało, iż poprzez działania rewitalizacji społecznej można rozumieć np. integrację lokalnych społeczności, wsparcie rodziny, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, bezrobociu, patologiom społecznym itp. Pytano zarówno o działania zrealizowane i realizowane w chwili obecnej, jak również planowane.

Odpowiedzi od wszystkich ośrodków pomocy społecznej uzyskano do dnia 15.05.2015 r. - poniżej przedstawione zostało ich zestawienie uporządkowane w pięć grup - z uwagi na zakres i charakter działań wykazanych przez ośrodki pomocy społecznej, tj.:

1. Grupę pierwszą stanowią ośrodki pomocy społecznej, które zadeklarowały brak realizacji działań z zakresu rewitalizacji społecznej i to zarówno realizowanych, jak i planowanych.
2. Grupę drugą stanowią ośrodki pomocy społecznej, które zadeklarowały jedynie działania wymagane ustawami – bez działań związanych bezpośrednio z rewitalizacją społeczną oraz bez projektów finansowanych przez Unię Europejską.
3. Grupę trzecią stanowią ośrodki pomocy społecznej, które zadeklarowały tylko działania z zakresu tzw. aktywizacji społeczno-zawodowej klientów OPS, czyli osób korzystających z pomocy społecznej. Wszystkie zakwalifikowane do tej grupy działania zostały współfinansowane przez Unię Europejską w ramach projektów systemowych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej Działanie 7.1Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej.
4. Grupę czwartą stanowią ośrodki pomocy społecznej, które zadeklarowały wiele działań – w tym zawsze dotyczące aktywizacji społeczno-zawodowej klientów OPS – ale żadne z wykazanych działań nie było wprost ukierunkowane na rewitalizację społeczną.
5. Grupę piątą stanowią ośrodki pomocy społecznej, które realizują bądź realizowały nie wcześniej niż w 2009 roku działania, które interpretować można jako zorientowane na rewitalizację społeczną w najwęższym rozumieniu tego pojęcia, czyli skierowane do osób zamieszkujących obszar miasta objęty działaniami rewitalizacyjnymi lub Lokalnym Programem Rewitalizacji.

Liczbę ośrodków pomocy społecznej zakwalifikowanych do poszczególnych, wyżej omówionych, grup przedstawia Tabela nr 1:

Tabela nr 1 Liczba ośrodków pomocy społecznej wg grup zaszeregowania realizowanych działań

Grupa	Ośrodki pomocy społecznej, które zadeklarowały:	Liczba OPS
I	brak realizacji działań z zakresu rewitalizacji społecznej	3
II	tylko działania wymagane ustawami	2
III	tylko działania z zakresu tzw. aktywizacji społeczno-zawodowej klientów OPS	13
IV	różne działania - w tym dotyczące aktywizacji społeczno-zawodowej klientów OPS), ale żadne wprost ukierunkowane na rewitalizację społeczną	21
V	realizację projektów na rzecz rewitalizacji społecznej	5
Razem		44

Natomiast Tabela nr 2 zawiera nazwy wszystkich ośrodków pomocy społecznej zakwalifikowanych do poszczególnych grup wg rodzaju i zakresu realizowanych zadań.

Tabela nr 2 Wykaz ośrodków pomocy społecznej wg grup zaszeregowania realizowanych działań

Grupa	Realizowane działania	OPS
I	Trzy ośrodki pomocy społecznej, które zadeklarowały brak realizacji działań z zakresu rewitalizacji społecznej	Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie
		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieńsku
		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej
II	Dwa ośrodki pomocy społecznej, które zadeklarowały tylko działania wymagane ustawami	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowiczu
		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzgowie
III	Trzyście ośrodków pomocy społecznej, które zadeklarowały tylko działania z zakresu tzw. aktywizacji społeczno-zawodowej	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieruszowie
		Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Uniejowie
		Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koluszkach
		Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warcie
		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Głownie
		Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy
		Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Poddębicach
		Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strykowie
		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi
		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Konstancynie Łódzkiej
		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wolborzu
		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęczycy
		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie
		Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieluniu
		Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Działoszynie
		Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żychlinie
		Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku
IV	Dwadzieścia jeden ośrodków pomocy społecznej, które zadeklarowały działania różne – w tym dotyczące rewitalizacji społeczno-zawodowej	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szadku
		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sieradzu
		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim
		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuszynie
		Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkiej
		Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żelowie
		Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pajęcznie
		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejowie
		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ozorkowie
		Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złoczewie
		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Centrum Opieki Socjalnej w Zduńskiej Woli
		Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Błaszach
		Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Rawskiej
		Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośniewicach
		Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach
		Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przedborzu
		Miejsce Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach
		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Brzeziny
		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bełchatowie
		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomsku
V	Pięć ośrodków pomocy społecznej, które realizują projekty na rzecz rewitalizacji społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zgierzu
		Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim

Poniżej przedstawiono omówienie działań zakwalifikowanych do poszczególnych grup.

Grupa I

Trzy ośrodki pomocy społecznej zadeklarowały brak działań z zakresu rewitalizacji społecznej – zarówno realizowanych, jak również planowanych. Były to:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie, od którego otrzymano odpowiedź następującej treści: „...od 2009 r. nie były prowadzone i w 2015 r. nie są planowane działania związane z rewitalizacją społeczną”;
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieńsku, który przysłał następującą odpowiedź „...na terenie naszej gminy nie są realizowane ani też planowane działania związane z rewitalizacją społeczną”;
3. oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej, którego odpowiedź została sformułowana w następujący sposób „...od 2009 r. do dnia dzisiejszego tutejszy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej nie prowadził bezpośrednich działań związanych z rewitalizacją społeczną. Jednocześnie informuję, iż na dzień dzisiejszy nie zaplanowano działań o takim charakterze”.

Tym niemniej, w bazie projektów współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Projektu Operacyjnego Kapitał Ludzki sporządzanej w BPPWŁ, znajduje się projekt „Praca i edukacja szansą lepszego życia” realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie oraz projekt „Nie wyłączaj się – bądź aktywny” realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej. Oba te działania współfinansowane są przez Unię Europejską w ramach projektów systemowych POKL, Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej, Działanie 7.1Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej. Zgodnie zatem z przyjętą tu klasyfikacją, Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej zaliczone powinny zostać do grupy III. Tym bardziej, że na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Opocznie, w zakładce „O projekcie” przeczytać można: „W 2015 roku Ośrodek kontynuuje projekt „Praca i edukacja szansą lepszego życia”. W ramach projektu objęliśmy wsparciem 40 nowych osób oraz 2 osoby kontynuujące udział w projekcie, korzystające ze świadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej”². Natomiast Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rawie Mazowieckiej nie ma swojej strony internetowej, informacja o podstawowych działaniach MOPSu zamieszczona jest jedynie na stronie Urzędu Miasta Rawy Mazowieckiej, o realizacji wspomnianego projektu nie zamieszczono jednak żadnej wzmianki.

Interesujące, iż Miasto Opoczno posiada „Program Rewitalizacji Miasta Opoczna na lata 2007-2022”³, w którym to w Rozdziale 3 „Planowane działania na obszarze rewitalizowanym”, znajduje się także, pod numerem 3, wykaz planowanych „Zadań społecznych”. Wymienione są tutaj jednak jedynie 2 zadania: „Działania w celu poprawy dostępu osób niepełnosprawnych do instytucji użyteczności publicznej” oraz „Organizacja imprez kulturalno – gospodarczych promujących miasto”⁴. Zadania te, na ile można wywnioskować to z samego tytułu, nie są zatem ukierunkowane na pomoc osobom znajdującym się w trudnej sytuacji i zamieszkującym obszar rewitalizowany. Drugie zadanie wręcz należałoby potraktować jako kwalifikujące się do działań o charakterze kulturalnym, w pośredni sposób wpływających na sferę społeczną. W Rozdziale 5 „System wdrażania” można przeczytać: „Głównym podmiotem odpowiedzialnym za realizację zapisów dokumentu jest Urząd Miejski w Opocznie a w ramach urzędu Wydział ds. Funduszy Europejskich”⁵. Nie wskazano zatem zaangażowania Ośrodka Pomocy Społecznej w Opocznie, co również pośrednio potwierdza brak zainteresowania problemami społecznymi w „Programie Rewitalizacji Miasta Opoczna na lata 2007-2022”.

Natomiast miasto Kamieńsk posiada dokument zatytułowany „Plan odnowy miejscowości Kamieńsk na lata 2014-2021”. IV rozdział (wg spisu treści) stanowi „Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną na lata 2014-2021”⁶. Jednak w środku dokumentu takiego rozdziału brak, jest jedynie „Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną na lata 2011-2018”. W tekście mowa jednak ponownie o zakresie czasowym 2014-2021: „Opracowany na lata 2014 – 2021 Plan Odnowy

² Źródło: http://ops.opoczno.pl/?page_id=76 [data dostępu: 24.07.2014 r.]

³ Źródło: <http://www.um.opoczno.pl/program-rewitalizacji-na-lata-2007-2022> [data dostępu: 24.07.2015 r.]

⁴ Tamże, str. 107

⁵ Tamże, str. 118

⁶ Źródło: http://www.bip.kamienik.com.pl/res/serwisy/bipinzynier/komunikaty/_002_005_003_044_017_404590.pdf [data dostępu: 24.07.2015 r.]

Miejscowości Kamieńsk zakłada realizację zadań o charakterze głównie inwestycyjno – remontowym oraz społeczno - kulturalnym, które przyczynią się do rozwoju miejscowości, podniesienia jakości życia mieszkańców, umożliwią jej długotrwały rozwój oraz przyczynią się do zwiększenia jej atrakcyjności”⁷. Pomimo jednak deklaracji odniesienia do problemów społecznych, wymienione w rozdziale działania traktują jedynie o rewitalizacji przestrzeni miasta, której priorytetowym zadaniem jest odnowa parku, brak natomiast zadań wspierających mieszkańców rewitalizowanego obszaru.

Kwerenda internetowa na temat lokalnego programu rewitalizacji w Rawie Mazowieckiej skutkuje odnalezieniem jedynie dokumentu już nieaktualnego, bo opracowanego na lata 2005-2007 (choć enigmatycznie dopisane zostało także stwierdzenie „i lata następne” bez doprecyzowania horyzontu czasowego).

Grupa II

Do grupy II zakwalifikowano jedynie 2 ośrodki pomocy społecznej, tj. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowiczu oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzgowie. Analiza odpowiedzi udzielonych przez te placówki, skłania do wniosku, iż w obu miastach nie są realizowane działania z zakresu rewitalizacji społecznej, czy też nawet aktywizacji społeczno-zawodowej osób korzystających z pomocy społecznej (zgodnie z przyjętym tu rozumieniem, a zatem poprzez realizację projektu systemowego z Poddziałania 7.1.1). Tym niemniej nie zostały te placówki połączone w jedną grupę razem z powyżej wymienionymi ośrodkami pomocy społecznej w Opocznie, Kamieńsku i Rawie Mazowieckiej, ponieważ w przypadku tych trzech instytucji, deklaracji braku działań zmierzających do rewitalizacji społecznej zadeklarowana została wprost w piśmie przesłanym do BPPWŁ, natomiast w przypadku dokumentów z Łowicza i Rzgowa pisma zawierają następujące stwierdzenia: „w odpowiedzi na Państwa pismo informuję, że na terenie miasta Łowicza od 2009 r. były prowadzone i w dalszym ciągu są prowadzone prace związane z rewitalizacją społeczną” oraz „w odpowiedzi na wasze pismo z 17 kwietnia 2015 r., znak [...] uprzejmie informuję o uchwalonych programach”. A zatem przedstawiciele ośrodków pomocy społecznej w Łowiczu i Rzgowie wymienione działania kwalifikują w poczet zadań na rzecz rewitalizacji społecznej. Określenie ich jako niespełniających tego wymogu jest zatem wtórne do intencji autorów pism, dlatego też wydzielono je do osobnej grupy.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowiczu wymienił następujące rodzaje zadań – z podziałem na realizowane:

1. „Renowacjazespołu dawnej Kolegiaty Prymasowskiej w Łowiczu – najcenniejszego skarbu Ziemi Łowickiej wraz z utworzeniem kompleksu rekreacyjno-wypoczynkowego w parku Błonie”
2. Rewitalizacja parku im. Adama Mickiewicza
3. Budżet obywatelski

i planowane:

4. Rewitalizacja najstarszej (śródmiejskiej) części Łowicza
5. Działania ponadlokalne – dolina rzeki Bzury w obszarze sieci Natura 2000 oraz projektowany Obszar Chronionego Krajobrazu „Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej”.

Natomiast Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzgowie, tak jak sugeruje powyżej przytoczony cytat, wskazał uchwalone przez Radę Miejską programy, tj.:

1. Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Gminy Rzgów na lata 2012-2015
2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Rzgów (corocznie)
3. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Rzgów (corocznie)
4. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Rzgów
5. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Rzgów na lata 2013-2015.

W przypadku pisma otrzymanego od Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie, oprócz wylistowania programów, brak innych wyjaśnień. Natomiast w piśmie wysłanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowiczu zamieszczono następującej treści wytłumaczenie: „Istotnym aspektem życia człowieka jest prawo do godnego zamieszkania, jako prawo do dobrego urządzenia

⁷ Tamże, str. 19

przestrzeni publicznej zorganizowanej w sposób harmonijny i estetyczny. Stan krajobrazu i architektury bardzo wiele mówi o stanie społeczeństwa, dlatego ważne jest aby zapewnić mieszkańcom dostęp do dziedzictwa kulturowego miasta oraz stworzyć warunki sprzyjające zwiększeniu integracji społeczności lokalnej poprzez ożywienie obszarów miasta, które utraciły swoją funkcję". Można zatem założyć, iż wykazywanie jedynie programów ukierunkowanych na rewitalizację przestrzeni miejskiej w ramach odpowiedzi na zapytanie o działania zmierzające do rewitalizacji społecznej wynika z przyjęcia założenia o sprzężeniu zwrotnym pomiędzy kondycją tkanki miejskiej oraz stanem lokalnej społeczności, jak i zakresem problemów społecznych ją trapiących. Wynika bowiem z tego objaśnienia, iż autor pisma uważa, iż taka zależność oparta jest na prawidłowości, zgodnie z którą odnowa przestrzeni miejskiej, czyli miejsca zamieszkania prowadzi do poprawy ogólnie pojętych warunków życia, czy też jakości życia mieszkańców. Choć nie sposób zaprzeczyć logice takiego wnioskowania, w kontekście złożoności problemów społecznych, niniejsze ujęcie wydaje się zbyt uproszczone i optymistyczne co do zakresu pozytywnych przemian jakimi skutkować będzie odnowienie obiektów miejskich.

Grupa III

Do grupy III włączono te ośrodki pomocy społecznej, które wykazały się działaniami realizowanymi w ramach projektów systemowych współfinansowanych przez Unię Europejską na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób korzystających z pomocy społecznej. I właśnie sposób definiowania beneficjentów jest kluczowy dla oddzielenia tej kategorii od projektów na rzecz rewitalizacji społecznej. Wszystkie działania zakwalifikowane do tej grupy zostały zaplanowane i zrealizowane z myślą o klientach ośrodków pomocy społecznej. Niewątpliwie na odnawianych i rewitalizowanych obszarach miast zamieszkują osoby będące podopiecznymi ośrodków pomocy społecznej. Ten fakt jednak nie miał znaczenia, jeżeli chodzi o możliwość uczestniczenia w formach wsparcia, które zakwalifikowano do tej kategorii. A zatem poniżej wymienione projekty skoncentrowane były na osobach w trudnej sytuacji niezależnie od ich miejsca zamieszkania. Nie koncentrowały się zatem na połączeniu działań rewitalizacyjnych pod kątem przestrzeni i problemów społecznych, stąd nie określono ich jako projekty jednoznacznie służące rewitalizacji społecznej.

Jak wspomniano już powyżej, wszystkie projekty zaliczone do tej kategorii (wymienione w tabeli nr 3) były współfinansowane z:

Europejskiego Funduszu Społecznego
Program Operacyjny Kapitał Ludzki
Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej
Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji
Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej

Tabela nr 3 Projekty ośrodków pomocy społecznej deklarujących realizację tylko zadań z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej

L.p.	OPS	Tytuł projektu
1.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieruszowie	„Klub Integracji Społecznej – równe szanse”
2.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Uniejowie	„Zainwestuj w swoją przyszłość”
3.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koluszkach	„Aktywizacja społeczno-zawodowa na terenie gminy Koluszki”
4.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warcie	„Od bierności do zaradności”
5.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Głownie	„Aktywna integracja w mieście Głowno”
6.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drzewicy	„Uwierz w siebie”
7.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Poddębicach	„InteGRACJA – atrakcyjny powrót na rynek pracy”
8.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strykowie	„Jesteśmy razem”
9.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi	„Nowy obraz pomocy społecznej w Łodzi”

10.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Konstantynowie Łódzkim	„Siedmiomilowy krok”
11.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wolborzu	„Moja szansa”
12.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęczycy	„Łęczycka integracja”
13.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie	„Otwórz się na siebie”

Grupa IV

Do grupy czwartej, największej, zaliczono te ośrodki pomocy społecznej, które w odpowiedzi na pytanie o działania z zakresu rewitalizacji społecznej, wskazały wiele działań. Zawsze pośród wymienionych przedsięwzięć znajdował się projekt systemowy z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej, jednakże żadne z działań nie zostało zaplanowane i zrealizowane z myślą o osobach zamieszkujących rewitalizowane obszary miast, stąd w grupie tej nie ma ośrodków pomocy społecznej, które prowadzą działania z zakresu rewitalizacji społecznej. Poniżej lista ośrodków pomocy społecznej wraz ze szczegółowym wykazem zadań zadeklarowanych w piśmie przesłanym do BPPWŁ.

1. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieluniu wykazano:

1. „Aktywizacja społeczno-zawodowa klientów MGOPS w Wieluniu”(2008-2015)
projekt systemowy – EFSPOKL
Priorytet VII – Promocja Integracji Społecznej
Działanie 7.1Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji
Poddziałanie 7.1.1 – Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej
2. Dom dla Samotnych Matek z Dziećmi
Stowarzyszenie Monar-Markot
3. Stowarzyszenie Profilaktyki i Terapii „Tratwa”
4. Warsztaty Terapii Zajęciowej
5. Dom Pracy Socjalnej (świetlice środowiskowe oraz punkt wydawania ciepłego posiłku w okresie zimowym)
6. Asystent Rodziny
7. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wieluń na lata 2010-2015 (w ramach zadań: Punkt informacyjny i poradnictwa dla osób dotkniętych zjawiskiem przemocy)
8. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Wieluń na rok 2015
9. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wieluń na rok 2015
10. Program Wspierania Rodziny w Gminie Wieluń na lata 2015-2017

2. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Działoszynie wykazano:

1. „Otwarci na jutro” (2008-2014)
projekt systemowy - EFSPOKL
Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej
Działanie 7.1Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji
Poddziałanie 7.1.1Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej
2. Zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – zatrudnienie asystenta rodziny

3. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żychlinie wykazano:

1. „Nie czekaj, pokaż co potrafisz” (2009-2014)
projekt systemowy - EFSPOKL
Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej

Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji

Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej

2. Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej
3. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013-2016

4. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku

wykazano:

1. „Własnymi siłami” (2008-2013)
projekt systemowy - EFSPOKL
chyba Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej
Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji
Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej
2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie na lata 2012-2017
3. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Łask na lata 2013-2015
4. (Resortowy) Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej – asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej na rok 2013/2014

5. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szadku

wykazano:

1. „Twoja szansa” (2008-2014)
projekt systemowy – EFSPOKL
Priorytet VII – Promocja Integracji Społecznej
Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji
Poddziałanie 7.1.1 – Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej
2. Karta Dużej Rodziny (od 2014)
3. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy (w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie) dla Gminy i Miasta Szadek na lata 2007-2014 i na lata 2014-2020
4. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013-2014 i 2015-2017
5. Resortowy Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej (Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej) na rok: 2013, 2014, 2015
6. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – corocznie
7. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2010-2013 i 2014-2016 dla Gminy i Miasta Szadek

6. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sieradzu

wykazano:

1. „Uwierzyć w siebie – pierwszy krok do przełamania bierności i zdobyciu zatrudnienia” (2008-2015)
projekt systemowy - EFSPOKL
Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej
Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji
Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej
2. „50+ Aktywni zawodowo” (2010-2011)
projekt konkursowy EFSPOKL
Priorytet VI Rynek Pracy Otwarty dla Wszystkich
Działanie 6.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie
Poddziałanie 6.1.1 Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy
3. „Spełniony rodzic – radosny maluch” (2013-2015)
projekt konkursowy EFSPOKL (MOPS partnerem Stowarzyszenia Rozwoju Przyszłości „PROGRESS”)
Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna
Działanie 1.5 Wspieranie rozwiązań na rzecz godzenia życia zawodowego i rodzinnego
4. „BON – Biuro Osób Niepełnosprawnych” (2008-2010)

- projekt PFRON
- 5. „Asystent rodziny” (od 2012 do teraz)
- 6. „Działania profilaktyczne w zakresie uzależnień” (2011)
projekt socjalny
- 7. Program Wspierania Rodziny dla Miasta Sieradza na lata 2014-2016
- 8. Program Wolontariatu w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Sieradzu (od 2005 do teraz)
- 9. Pomoc Gminy w zakresie dożywiania na lata 2014-2020
Wieloletni Program osłony w zakresie dożywiania

7. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim
wykazano:

- 1. „Wsparcie” (2008 do teraz)
projekt systemowy EFSPOKL
Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej
Działanie 7.1Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji
Poddziałanie 7.1.1Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej
- 2. „Gminne programy aktywizacji społeczno-zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego” (15.07.2013r. -31.12.2014 r. i 21.07.2014 r. – 31.12.2015 r.)
Projekt współfinansowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach programu „Aktywne formy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu edycja 2011-2015”
- 3. „Inicjowanie i wsparcie działań dla osób uzależnionych i ich bliskich w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej” w roku 2014 i w roku 2015
środki własne gminy
- 4. „Platforma Współpracy Międzyinstytucjonalnej w powiecie tomaszowskim” (2013-2014)
Cykl spotkań organizowanych przez Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi
- 5. Przy MOPS w Tomaszowie Mazowieckim działa Klub Integracji Społecznej, w ramach którego realizowana jest część z powyższych projektów

8. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuszynie
wykazano:

- 1. „Aktywizacja społeczno-zawodowa na terenie gminy Tuszyn” (2009-2014)
projekt systemowy EFSPOKL
Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej
Działanie 7.1Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji
Poddziałanie 7.1.1Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej
- 2. Prace społecznie użyteczne
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuszynie, Urząd Miasta w Tuszynie, Powiatowy Urząd Pracy Łódź-Wschód

9. Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim
wykazano:

- 1. „Nowe Perspektywy” (2008-2015)
projekt systemowy EFSPOKL
Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej
Działanie 7.1Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji
Poddziałanie 7.1.1Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej
W ramach projektu działa Centrum Integracji Społecznej, opracowano Program Aktywności Lokalnej edycja 2013, 2014, 2015 na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu
- 2. Klub Integracji Społecznej
„Aktywne formy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu”
„Aktywizacja społeczno-zawodowa na rzecz budownictwa socjalnego” 2012-2013 (projekt pod nazwą „Cztery Kąty”)

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

Klub Integracji Społecznej partnerem Ośrodka Pomocy Społecznej i Powiatowego Urzędu Pracy w realizacji kontraktów socjalnych „Nasza praca w naszych rękach” 2014-2015

„Energetyczny tornister” – z PGE Dystrybucja S.A. oddział Łódź-Miasto „Smaki i aromaty kultury”

Młodzieżowy Klub Wolontariusza

3. Program Wspierania Rodziny – 2012, 2013, 2014

4. Internet kluczem do przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu eInclusion w Gminie Aleksandrów Łódzki

EFSPOKL

Działanie 8.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu –eInclusion edycja 2014-2020

10. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żelowie

wykazano:

1. „Szansa na pracę – aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” (2008 do dziś)

projekt systemowy EFSPOKL

Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej

Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji

Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej

2. „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

3. Program PEAD „Żywność dla najuboższych”

Europejski Program Pomocy Żywnościowej (2011-2013)

4. Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej w 2013 roku – zatrudnienie asystenta rodziny

11. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pajęcznie

wykazano:

1. „Rozwój zawodowy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”

projekt systemowy EFSPOKL

Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej

Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji

Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej

2. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Pajęczno na lata 2013-2015

3. Gminny program przeciwdziałania przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar w rodzinie na lata 2011-2015

4. Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

5. Gminny program przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Pajęczno

12. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejowie

wykazano:

1. „Aktywność własną drogą do sukcesu” (2012-2014)

projekt systemowy EFSPOKL

Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej

Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji

Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej

2. „Równe szanse” (2009)

projekt konkursowy EFSPOKL

Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej

Działanie 7.3 Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji

3. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii (2009 do teraz)

4. Program Ochrony i Wspierania jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie pt. „STOP PRZEMOCY” (od 2015)

13. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ozorkowie

wykazano:

1. „Budzik” (2008-2014)
projekt systemowy EFSPOKL
Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej
Działanie 7.1Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji
Poddziałanie 7.1.1Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej
2. Asystent rodziny (od 2014)

14. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złoczewie
wykazano:

1. „Iskierka Otuchy” (do 2013)
Projekt systemowy EFSPOKL
Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej
Działanie 7.1Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji
Poddziałanie 7.1.1Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej
2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2015-2018
3. Program Aktywności Lokalnej na lata 2009-2013
4. Program Wspierania Rodziny na lata 2013-2015
5. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym
6. Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej
7. Program rządowy dla rodzin wielodzietnych
8. Program rządowy Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014–2020
9. Gminny Program Ośłonowy w ramach pomocy społecznej pod nazwą „Posiłek dla potrzebujących” na lata 2014-2020

15. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Centrum Opieki Socjalnej w Zduńskiej Woli
wykazano:

1. „Maksymilian” (2008-2014)
projekt systemowy EFSPOKL
Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej
Działanie 7.1Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji
Poddziałanie 7.1.1Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej
2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zduńska Wola (2010-2020)
3. Centrum Aktywności Lokalnej
4. System wsparcia dla osób długotrwale bezrobotnych
5. Program przeciwdziałania bezdomności „Szansa dla Ciebie”
6. System wsparcia dla ofiar przemocy
7. Klub Integracji Społecznej
8. Asystent Rodziny

16. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Błaszach
wykazano:

1. „Aktywność szansą na niezależność” (2008-2014)
projekt systemowy EFSPOKL
Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej
Działanie 7.1Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji
Poddziałanie 7.1.1Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej
2. Program wspierania rodziny – zatrudnienie asystentów rodziny i ustanowienie rodzin wspierających
3. Prowadzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży i lokalnych świetlic środowiskowych (2004 do teraz)
4. Wielofunkcyjny System Mieszkań Chronionych, tzw. Dom Wsparcia Społecznego (2004 do teraz)
5. Klub Integracji Społecznej (2005 do teraz)
6. Projekt „Uczeń na wsi” (2009-2010)

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

7. Program PEAD „Żywność dla najuboższych”
Europejski Program Pomocy Żywnościowej cyklicznie do 2014, od 2015 Program FEAD
 8. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Można inaczej” (2013-2014) i „Nie czekaj... przyjdź...” (2015)
17. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Rawskiej
wykazano:
1. „Wracam do pracy” (2013-2014)
Projekt systemowy EFSPOKL
Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej
Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji
Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej
 2. Bialsko-Rawska Spółdzielnia Socjalna (od 2014)
 3. Roboty publiczne (chyba chodzi o prace społecznie użyteczne)
 4. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013-2016
 5. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2014-2018
18. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośniewicach
wykazano:
1. „Krośniewicka integracja” (od 2008)
Projekt systemowy EFSPOKL
Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej
Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji
Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej
 2. Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej – zatrudnienie asystenta rodziny (od 2012)
 3. Program Osłonowy Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego W Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy W Rodzinie pt. „Nie zamykaj oczu – reaguj” (od 2014)
19. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach
wykazano:
1. „Edukacja – szansą na przyszłość” (2008-2011)
Projekt systemowy EFSPOKL
Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej
Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji
Poddziałanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie
 2. „Dofinansowanie do remontów mieszkań” (2010)
Program na rzecz społeczności romskiej w Polsce
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
 3. „Poprawa warunków mieszkaniowych Romów zamieszkałych w Skierniewicach – zakup kuchenek gazowych” (2011)
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
 4. Resortowy Program Wspierania Rodzinnej Pieczy Zastępczej (2013, 2014)
20. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przedborzu
wykazano:
1. „My też możemy” (od 2008)
Projekt systemowy EFSPOKL
Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej
Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji
Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej
W ramach tego projektu: Program Aktywności Lokalnej, klub wolontariatu
 2. Prace społecznie użyteczne
Gmina Przedbórz, Powiatowy Urząd Pracy w Radomsku

3. Asystent rodziny (od 2014)

21. Miejsce Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach

wykazano:

1. „Drogowskaz” (2009-2015)
 - Projekt systemowy EFSPOKL
 - Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej
 - Działanie 7.1Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji
 - Poddziałanie 7.1.1Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej
 - (Klub Integracji Społecznej brał udział w tym projekcie)
2. Ośrodek Profilaktyki i Integracji Społecznej OPiIS
 - realizuje Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
 - tworzy gminny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie
3. Klub Integracji Społecznej (projekty: „Klub Integracji Społecznej partnerem samorządu gminy w pracach społecznie użytecznych”, „Klub Integracji Społecznej animatorem lokalnej przedsiębiorczości społecznej”, „Podmiot zatrudnienia socjalnego partnerem Ośrodka Pomocy Społecznej i Powiatowego Urzędu Pracy w realizacji kontraktów socjalnych”)
4. Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii w Pabianicach
5. Pracownia Profilaktyki Środowiskowej
6. Centrum wolontariatu, Grupa Wolontarystyczna „AGRAFKA”
7. Ośrodek Edukacji Uzupełniającej
8. Program Socjoterapeutyczny „Tratwa”
9. Świetlica Internetowa „Kuznia pod Lwem”

Grupa V

Ostatnią grupę stanowią te ośrodki pomocy społecznej, które zrealizowały w przeszłości (ale nie wcześniej niż przed 2009 rokiem) lub realizują obecnie działania z zakresu rewitalizacji społecznej. Krótki opis najważniejszych cech realizowanych projektów zawiera tabela nr 4.

Tabela nr 4 Projekty realizowane przez ośrodki pomocy społecznej w województwie łódzkim na rewitalizacji społecznej

L.p.	Ośrodek Pomocy Społecznej	Tytuł projektu
1.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Brzeziny	„Rewitalizacja społeczna w mieście Brzeziny”
Partnerem projektu było stowarzyszenie „Ja-Ty-My” Program realizowano w okresie od 1.01.2014 r. do 30.11.2014 r. Cel: przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu poprzez zwiększenie partycypacji w życiu zawodowym, społecznym i kulturalnym oraz integracja lokalna minimum 30 osób z różnych grup społecznych z terenu objętego Lokalnym Programem Rewitalizacji. Finansowanie: Projekt systemowy pn. „Rewitalizacja społeczna” PO KL Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna Działanie 1.2 Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej		
2.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bełchatowie	Program Rewitalizacji Społecznej „Dobre re-akcje”
Program realizowany w partnerstwie z: <ul style="list-style-type: none"> Miejskim Centrum Kultury w Bełchatowie Fundacją Rozwoju Demokracji Lokalnej – Regionalnym Centrum w Łodzi Stowarzyszeniem Przyjaciół Pływania w Bełchatowie Program realizowano w okresie od 1.02.2014 r. do 30.11.2014 r. Cel: zminimalizowanie problemów społecznych wynikających z wykluczenia społecznego lub zagrożenia wykluczeniem w odniesieniu do mieszkańców obszaru rewitalizowanego poprzez aktywną integrację społeczną i przeciwdziałania patologiom społecznym oraz poprzez podniesienie kompetencji zawodowych osób zajmujących się profesjonalnym pomaganiem w tym obszarze (94 osoby). Finansowanie: Projekt systemowy pn. „Rewitalizacja społeczna”		

	PO KL Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna Działanie 1.2 Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej
3.	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomsku „Ja, mój dom, moja ulica, moje życie – Program Rewitalizacji Społecznej na terenie Miasta Radomsko”</p> <p>Partnerem projektu było stowarzyszenie „Ja-Ty-My” (?)</p> <p>Program realizowano w okresie od 1.01.2014 r. do 31.10.2014 r.</p> <p>Cel: W ramach działań przewidziana była w szczególności aktywizacja zawodowa i społeczna oraz aktywizowanie społeczności lokalnej zamieszkującej obszar, na którym prowadzono działania rewitalizacyjne współfinansowane ze środków pochodzących z RPO WŁ (45 osób).</p> <p>Projekt realizowany na rzecz mieszkańców Miasta Radomska, a w szczególności zamieszkujących obszar rewitalizowany.</p> <p>Finansowanie:</p> <p>Projekt systemowy pn. „Rewitalizacja społeczna”</p> <p>PO KL Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna</p> <p>Działanie 1.2 Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej</p>
4.	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zgierzu „Społecznie aktywni – by żyło się lepiej”</p> <p>Partner projektu: Stowarzyszenie Wsparcia Społeczne „Ja-Ty-My”</p> <p>Program realizowano w okresie od 1.01.2014 r. do 30.11.2014 r.</p> <p>Cel: przeciwdziałanie problemowi marginalizacji i wykluczeniu społecznemu poprzez zwiększenie partycypacji w życiu zawodowym, społecznym i kulturalnym oraz integracja lokalna minimum 80 osób z różnych grup społecznych z obszaru rewitalizowanego.</p> <p>Finansowanie:</p> <p>Projekt systemowy pn. „Rewitalizacja społeczna”</p> <p>PO KL Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna</p> <p>Działanie 1.2 Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej</p>
5.	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim „Dajmy Szansę Rodzinie”</p> <p>Program realizowano od VI do XI 2010 roku</p> <p>Cel: Projekt skierowany był do 9 rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym do 7 z terenu objętego Lokalnym Programem Rewitalizacji), korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.</p> <p>Finansowanie:</p> <p>Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej</p>

Rewitalizacja Społeczna – działania planowane

Poniżej przedstawiona jest lista ośrodków pomocy społecznej, które zadeklarowały realizację projektów dotyczących rewitalizacji społecznej w przyszłości wraz z wypisami z pism odnośnie zakresu planowanych działań:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w **Łęczycy**
„Jednocześnie informujemy, że przymierzamy się do realizacji projektów współfinansowanych z RPO WŁ dotyczących rewitalizacji społecznej mieszkańców miasta.”
2. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w **Krośniewicach**
„Jednocześnie informujemy, że przymierzamy się do realizacji projektów współfinansowanych z RPO WŁ dotyczących rewitalizacji społecznej mieszkańców miasta i gminy Krośniewice.”
Ponadto w roku 2015 i w kolejnych MOPS w Krośniewicach ma zamiar aplikować o środki finansowe na cel przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w **Piotrkowie Trybunalskim**
„Zarządzeniem nr 384 Prezydenta Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 10 października 2014 roku został powołany Komitet Sterujący do spraw rewitalizacji wybranych obszarów Miasta Piotrkowa Trybunalskiego, w ramach którego utworzone zostały Zespoły Merytoryczne, w tym m.in. Zespół ds. społecznych, którego przewodniczącym jest Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie. W trakcie prac Zespołu ds. społecznych opracowano propozycję projektu „Kolorowa ulica”.

Projekt skierowany będzie do 20 rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, z terenu objętego Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego. W każdej z w/w rodzin wychowuje się co najmniej 1 dziecko.”

4. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w **Błaszczach**

Prowadzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży i lokalnych świetlic środowiskowych (od 2004 do 2014 r. i nadal), w tym planowany na bieżący rok projekt „Chcemy być razem”.

5. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w **Strykowie**

„W ramach działań przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu klientów MGOPS w latach 2008-2015 realizowany jest ze środków POKL projekt aktywizujący społecznie i zawodowo osoby korzystające ze świadczeń MGOPS. Planuje się realizację podobnych działań w kolejnych latach.”

6. Ośrodek Pomocy Społecznej w **Aleksandrowie Łódzkim**

„Planowana jest realizacja w 2015 roku Programu Wspierania Rodziny w odpowiedzi na konkurs Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej.

Ośrodek planuje organizowanie i prowadzenie dalszej rewitalizacji społecznej we współpracy z PUP, KIS i poprzez realizację projektów programowych oraz własnych na rzecz integracji lokalnych społeczności, wsparcia rodziny, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, bezrobociu, patologii społecznych.”

7. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w **Tomaszowie Mazowieckim**

„W marcu 2015 r. MOPS w/m przystąpił do złożenia wniosku do konkursu „Podmiot zatrudnienia socjalnego partnerem Ośrodka Pomocy Społecznej i Powiatowego Urzędu Pracy w realizacji kontraktów socjalnych – edycja 2015”. Inicjatywa konkursowa w ramach programu „Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu”, współfinansowana przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (konkurs jeszcze nie rozstrzygnięty).”

8. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w **Tuszynie**

„Dodatkowo Gmina Tuszyn i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej informuje, że w ramach udziału jednostek samorządu terytorialnego w województwie łódzkim w uchwalonym przez Radę Ministrów w dniu 17 marca 2015 r. Programie Wieloletnim „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020 na realizację zadania utworzenia Dziennego Domu „Senior-WIGOR” zarówno Gmina Tuszyn jak i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej planuje przystąpić w 2016 roku do konkursu na realizację Dziennego Domu Seniora po dokonaniu uregulowań formalno-prawnych co do obiektu, który w przyszłości Gmina Tuszyn zamierza przeznaczyć na cele szeroko rozumianej pomocy społecznej, kiedy zostaną dokończone wszelkie prace związane z dokumentacją i analizą sytuacji potencjalnej lokalizacji Dziennego Domu dla Seniorów.

Gmina Tuszyn wraz z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej planują zaadoptować i częściowo wyremontować pomieszczenie po dawnym kompleksie Ośrodka Policyjnego mieszczącego się przy ulicy 3 Maja w Tuszynie Lesie, który to Gmina Tuszyn dostała aktem darowizny z przeznaczeniem na cele rekreacyjne, natomiast władze Gminy Tuszyn planują zmienić plan zagospodarowania tego kompleksu na cele szeroko rozumianej użyteczności społecznej. Rozważany jest kompleksowy remont i adaptacja tych budynków w celu świadczenia tam jednej z form usług pomocy społecznej takich jak:

- Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi (ŚDS);
- Dzienny Dom Seniora
- Dom Dziennego Pobytu (forma stacjonarna);
- Zakład Aktywności Zawodowej (ZAZ);
- Warsztat Terapii Zajęciowej (WTZ).

Wyżej wymienione formy rewitalizacji społecznej należą do projektów kwalifikujących się do wsparcia w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej do roku 2020 w ramach Osi priorytetowej VII: Infrastruktura dla usług społecznych, Działanie VII.3: Infrastruktura opieki społecznej będących częścią Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego (SZOOP). Ponadto w ramach SZOOP są propozycje ze strony Gminy Tuszyn i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej co do realizacji Osi priorytetowej VIII: Zatrudnienie, Działania VIII.2: Wsparcie aktywności zawodowej osób po 29. roku życia. Z racji możliwości

IDENTYFIKACJA OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH REWITALIZACJI W MIASTACH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO PONIŻEJ 15 TYS. MIESZKAŃCÓW

wykorzystania potencjału zawodowego osób będących beneficjentami usług pomocy społecznej, MOPS w Tuszynie proponuje pomoc podopiecznymi Ośrodka w postaci:

- porad specjalistów w aktywnym poszukiwaniu pracy;
- warsztatów szkoleniowych dla osób bezrobotnych;
- pomocy psychologa w zidentyfikowaniu barier uniemożliwiających wejście lub powrót na rynek pracy;
- oraz inne formy poradnictwa zawodowego, które są oferowane przez Powiatowe Urzędy Pracy.

Podobne formy pomocy wymienione wyżej są proponowane przy realizacji Osi priorytetowej IX: Włączenie społeczne, Działania IX.1: Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, Poddziałanie IX.1.1: Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Natomiast wobec Działania IX 2.: Usługi na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, Poddziałanie IX.1 1: Usługi społeczne i zdrowotne w ramach Osi priorytetowej IX: Włączenia społecznego mają być realizowane wspólne projekty wcześniej proponowanych rozwiązań aby udzielić pomoc podopiecznym MOPS w Tuszynie w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej oraz rozważyć możliwość wykorzystania potencjału kompleksu budynków będącego dawniej Ośrodkiem Policyjnym mieszczącego się na ulicy 3 Maja w Tuszynie Lesie. MOPS Tuszyn proponuje kompleksowy remont i adaptację tych budynków w celu świadczenia jednej z wcześniej wymienionych form usług pomocy społecznej (ŚDS, Dzienny dom Seniora, Dom Dziennego Pobytu, ZAZ, WZT).

9. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w **Żychlinie**

„Planowane działania na rok 2016 w związku z Programem Aktywizacja i Integracja (PAI) wspólnie z Powiatowym Urzędem Pracy.”

10. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w **Łasku**

„Od miesiąca maja 2015 r. planujemy przystąpienie do Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2015.”

11. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w **Białej Rawskiej**

W przyszłym roku planujemy zorganizować prace społecznie użyteczne.

12. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w **Pajęcznie**

Ośrodek planuje kontynuację działań wykazanych w piśmie.

13. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w **Łodzi**

W kolejnych latach planuje się aplikowanie o dofinansowanie projektu o podobnym charakterze (jak ten wykazany w piśmie).

Podsumowanie

Zestawienie informacji pozyskanych drogą mailową i listowną od miejskich i miejsko-gminnych ośrodków pomocy społecznej na temat realizowanych na terenie miast województwa łódzkiego skłania do wniosku, iż zakres działań ukierunkowanych ściśle na rewitalizację społeczną ma raczej ograniczony zasięg. Wszakże zidentyfikowano takie działania jedynie w 5 miastach, a i w tym przypadku miały one dalece okrojony zakres działań. Ponadto nie wszystkie ośrodki pomocy społecznej planują kontynuację tych działań, czy też zastąpienie ich innymi o podobnych założeniach, bo ukierunkowanych na wsparcie osób potrzebujących zamieszkujących rewitalizowane obszary miast. Znaczne zróżnicowanie odpowiedzi instytucji na zapytanie wystosowane przez BPPWŁ, czyli prezentowanie szeregu działań, które nie wpisują się bezpośrednio w ideę rewitalizacji społecznej, czy też społecznego aspektu rewitalizacji, jako że nie są ukierunkowane na osoby zamieszkujące rewaloryzowane obszary miasta, wynikał zapewne z faktu, iż treść pisma skierowane do ośrodków pomocy społecznej wymieniała przykładowe działania, jakie w ramach rewitalizacji społecznej mogą być podejmowane. Na tej podstawie wiele ośrodków pomocy społecznej wykazało szereg działań, których celem jest przeciwdziałanie problemom społecznym i ich rozwiązywanie, aczkolwiek z racji ich skierowania do wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej, czyli będących klientami OPS projekty te nie spełniały wymogu zakwalifikowania do działań rewitalizacyjnych. Rewitalizacja – aby przynosić trwałe efekty, powinna zmieniać nie tylko tkankę miejską, ale także (a może przede

wszystkim) osoby, które z racji trudnej sytuacji są zagrożone wykluczeniem społecznym. Tym niemniej działania rewitalizacyjne w znaczeniu rewaloryzacji przestrzeni miejskiej planowane i realizowane są przede wszystkim przez samorząd lokalny. Nie zawsze Lokalne Programy Rewitalizacji uwzględniają aspekt społeczny, a z drugiej strony – działania realizowane przez ośrodki społeczne – jak udowadnia powyższa analiza – nie często są planowane w nawiązaniu do działań prowadzonych przez władze miejskie. Skuteczna rewitalizacja – w pełnym tego słowa znaczeniu, a zatem kompleksowa, bo traktująca nie tylko o budynkach, czy ulicach lub placach miejskich, ale przede wszystkim o mieszkańcach miast, wymaga zatem koordynacji działań lokalnych instytucji i ich wspólnego zaangażowania na rzecz poprawy sytuacji w mieście.

Załącznik nr 2

ANKIETA nr 1 do aktualizacji informacji na temat terenów wymagających rewitalizacji, wskazanych w 2010 r.

Imię i Nazwisko wypełniającego	
Instytucja	
Adres do korespondencji	
e-mail	
Tel./fax.	

Miasto
Nr i nazwa terenu
Powierzchnia terenu w ha:
Typ terenu
Granice terenu wskazano na załączonej mapie – teren nr

1) Czy po 2010 roku ten teren został w całości wyłączony z planów rewitalizacyjnych?

☐ Tak ☐ Nie

2) Jeżeli tak, proszę podać dlaczego?

Jeżeli nie, proszę wypełnić poniższą ankietę

3) Czy po 2010 roku zmniejszono powierzchnię omawianego terenu?

☐ Tak ☐ Nie

4) Jeżeli tak, proszę zaznaczyć nowe granice terenu na załączonej mapie i podać powierzchnie
obszarów wyłączonych z planów rewitalizacji

5) Proszę wskazać obecne funkcje terenu. Można zakreślić więcej niż jedną odpowiedź.

☐ Mieszkaniowa ☐ Mieszkaniowo-usługowa ☐ Kulturalna ☐ Handlowa
☐ Przemysłowa ☐ Komunikacyjna ☐ Inna, jaka?

6) Proszę wskazać planowane funkcje terenu. Można zakreślić więcej niż jedną odpowiedź

☐ Mieszkaniowa ☐ Mieszkaniowo-usługowa ☐ Kulturalna ☐ Handlowa
☐ Przemysłowa ☐ Komunikacyjna ☐ Inna, jaka?

7) Czy teren jest objęty:

Lokalnym Programem Rewitalizacji ☐ Tak ☐ Nie

Gminnym Programem Opieki nad Zabytkami ☐ Tak ☐ Nie

8) Czy na terenie są zlokalizowane obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków:

☐ Tak ☐ Nie

9) Czy po 2010 roku, na terenie przeprowadzano działania rewitalizacyjne w aspekcie technicznym lub
przestrzennym.

☐ Tak☐ Nie

10) Jeżeli tak, proszę zaznaczyć na załączonej mapie granice obszaru działań i wskazać ich rodzaj:

☐ całkowite remonty budynków(l. budynków ...)☐ zmiana funkcji budynków(l. budynków ...)☐ termomodernizacja budynków(l. budynków ...)☐ remonty ulic i ciągów pieszych (dł. w km ...)☐ modernizacja oświetlenia ulic (dł. w km ...)☐ remonty albo budowa infrastruktury technicznej (długość w km)☐ kształtowanie przestrzeni publicznych o wysokim standardzie (place, rynki, parki itp., pow. w km²)☐ inne, jaka?

11) Czy po 2010 roku, na terenie przeprowadzano działania rewitalizacyjne w aspekcie społecznym?.

☐ Tak☐ Nie

12) Jeżeli tak, proszę zaznaczyć na załączonej mapie granice obszaru działań i wskazać ich rodzaj:

☐ przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu(jakie ?.....)☐ przeciwdziałanie patologiom społecznym, w tym uzależnieniom (jakie ?.....)☐ aktywizacja zawodowa długotrwale bezrobotnych (jakie ?.....)☐ aktywizacja zawodowa biernych zawodowo z powodu niepełnosprawności lub opieki nad osobami zależnymi (jakie ?☐ poprawa bezpieczeństwa publicznego (jakie ?☐ inne, jaka?

13) Czy po 2010 roku, na terenie przeprowadzano działania rewitalizacyjne w aspekcie gospodarczym?.

☐ Tak☐ Nie

14) Jeżeli tak, proszę zaznaczyć na załączonej mapie granice obszaru działań i wskazać ich rodzaj:

☐ zachęty inwestycyjne (jakie ?☐ preferencje lokalizacyjne dla określonej działalności gospodarczej (jakie ?☐ działania promocyjne (jakie?:☐ inne, jakie?

15) Czy w wyniku działań rewitalizacyjnych, na terenie zostały zlokalizowane nowe podmioty gospodarcze?.

☐ Tak☐ Nie

16) Jeżeli tak, proszę ich liczbę

17) Czy w wyniku działań rewitalizacyjnych, powstały na terenie nowe miejsca pracy?.

☐ Tak☐ Nie

18) Jeżeli tak, proszę ich liczbę

19) Czy na terenie znajdują się obszary, na których zakończono działania rewitalizacyjne?.

☐ Tak☐ Nie

20) Jeżeli tak, proszę wskazać ten obszar na załączonej mapie i podać jego powierzchnię

Załącznik nr 3

ANKIETA nr 1 do aktualizacji informacji na temat terenów wymagających rewitalizacji, wskazanych w 2009 r.

Imię i Nazwisko wypełniającego	
Instytucja	
Adres do korespondencji	
e-mail	
Tel./fax.	

Miasto
Nr i nazwa terenu
Powierzchnia terenu w ha:
Typ terenu
Granice terenu wskazano na załączonej mapie – teren nr

1) Czy po 2009 roku ten teren został w całości wyłączony z planów rewitalizacyjnych?

☐ Tak ☐ Nie

2) Jeżeli tak, proszę podać dlaczego?

Jeżeli nie, proszę wypełnić poniższą ankietę

3) Czy po 2009 roku zmniejszono powierzchnię omawianego terenu?

☐ Tak ☐ Nie

4) Jeżeli tak, proszę zaznaczyć nowe granice terenu na załączonej mapie i podać powierzchnie
obszarów wyłączonych z planów rewitalizacji

5) Proszę wskazać obecne funkcje terenu. Można zakreślić więcej niż jedną odpowiedź.

☐ Mieszkaniowa ☐ Mieszkaniowo-usługowa ☐ Kulturalna ☐ Handlowa
☐ Przemysłowa ☐ Komunikacyjna ☐ Inna, jaka?

6) Proszę wskazać planowane funkcje terenu. Można zakreślić więcej niż jedną odpowiedź

☐ Mieszkaniowa ☐ Mieszkaniowo-usługowa ☐ Kulturalna ☐ Handlowa
☐ Przemysłowa ☐ Komunikacyjna ☐ Inna, jaka?

7) Czy teren jest objęty:

Lokalnym Programem Rewitalizacji ☐ Tak ☐ Nie

Gminnym Programem Opieki nad Zabytkami ☐ Tak ☐ Nie

8) Czy na terenie są zlokalizowane obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków:

☐ Tak ☐ Nie

9) Czy po 2009 roku, na terenie przeprowadzano działania rewitalizacyjne w aspekcie technicznym lub
przestrzennym.

☐ Tak ☐ Nie

10) Jeżeli tak, proszę zaznaczyć na załączonej mapie granice obszaru działań i wskazać ich rodzaj:

- ☐ całkowite remonty budynków(l. budynków ...)
- ☐ zmiana funkcji budynków(l. budynków ...)
- ☐ termomodernizacja budynków(l. budynków ...)
- ☐ remonty ulic i ciągów pieszych (dł. w km ...)
- ☐ modernizacja oświetlenia ulic (dł. w km ...)
- ☐ remonty albo budowa infrastruktury technicznej (długość w km)
- ☐ kształtowanie przestrzeni publicznych o wysokim standardzie (place, rynki, parki itp., pow. w km²)
- ☐ inne, jaka?

11) Czy po 2009 roku, na terenie przeprowadzano działania rewitalizacyjne w aspekcie społecznym?.

- ☐ Tak ☐ Nie

12) Jeżeli tak, proszę zaznaczyć na załączonej mapie granice obszaru działań i wskazać ich rodzaj:

- ☐ przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu(jakie ?.....)
- ☐ przeciwdziałanie patologiom społecznym, w tym uzależnieniom (jakie ?.....)
- ☐ aktywizacja zawodowa długotrwale bezrobotnych (jakie ?.....)
- ☐ aktywizacja zawodowa biernych zawodowo z powodu niepełnosprawności lub opieki nad osobami zależnymi (jakie ?
- ☐ poprawa bezpieczeństwa publicznego (jakie ?
- ☐ inne, jaka?

13) Czy po 2009 roku, na terenie przeprowadzano działania rewitalizacyjne w aspekcie gospodarczym?.

- ☐ Tak ☐ Nie

14) Jeżeli tak, proszę zaznaczyć na załączonej mapie granice obszaru działań i wskazać ich rodzaj:

- ☐ zachęty inwestycyjne (jakie ?
- ☐ preferencje lokalizacyjne dla określonej działalności gospodarczej (jakie ?
- ☐ działania promocyjne (jakie?:
- ☐ inne, jakie?

15) Czy w wyniku działań rewitalizacyjnych, na terenie zostały zlokalizowane nowe podmioty gospodarcze?.

- ☐ Tak ☐ Nie

16) Jeżeli tak, proszę ich liczbę

17) Czy w wyniku działań rewitalizacyjnych, powstały na terenie nowe miejsca pracy?.

- ☐ Tak ☐ Nie

18) Jeżeli tak, proszę ich liczbę

19) Czy na terenie znajdują się obszary, na których zakończono działania rewitalizacyjne?.

- ☐ Tak ☐ Nie

20) Jeżeli tak, proszę wskazać ten obszar na załączonej mapie i podać jego powierzchnię

Załącznik nr 4

ANKIETA nr 2 do charakterystyki potrzeb i działań rewitalizacyjnych na terenach wskazanych w 2014 r.

Imię i Nazwisko wypełniającego	
Instytucja	
Adres do korespondencji	
e-mail	
Tel./fax.	

- 1) Miasto
- 2) Nr i nazwa terenu (nadana przez wypełniającego)
- 3) Powierzchnia terenu w ha:
- 4) Typ terenu
- ☐ Zdegradowany obszar mieszkaniowy ☐ Poprzemysłowy (pokolejowy) ☐ Powojenny
- ☐ Porolniczy ☐ Przestrzeń publiczna (np. rynek) ☐ Inny (jaki)
- 5) Proszę wskazać obecne funkcje terenu. Można zakreślić więcej niż jedną odpowiedź.
- ☐ Mieszkaniowa ☐ Mieszkaniowo-usługowa ☐ Kulturalna ☐ Handlowa
- ☐ Przemysłowa ☐ Komunikacyjna ☐ Inna, jaka?
- 6) Proszę wskazać planowane funkcje terenu. Można zakreślić więcej niż jedną odpowiedź
- ☐ Mieszkaniowa ☐ Mieszkaniowo-usługowa ☐ Kulturalna ☐ Handlowa
- ☐ Przemysłowa ☐ Komunikacyjna ☐ Inna, jaka?
- 7) Czy teren jest objęty:
- Lokalnym Programem Rewitalizacji ☐ Tak ☐ Nie
- Gminnym Programem Opieki nad Zabytkami ☐ Tak ☐ Nie
- 8) Czy na terenie są zlokalizowane obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków:
- ☐ Tak ☐ Nie
- 9) Jeżeli tak, proszę je wymienić
- 10) Czy teren posiada zabytkowy układ rozplanowania?
- ☐ Tak ☐ Nie
- 11) Czy teren jest elementem tożsamości miasta?
- ☐ Tak ☐ Nie
- 12) Czy po 2010 roku, na terenie przeprowadzano działania rewitalizacyjne w aspekcie technicznym lub przestrzennym.
- ☐ Tak ☐ Nie
- 13) Jeżeli tak, proszę zaznaczyć na mapie granice obszaru działań i wskazać ich rodzaj:
- ☐ Całkowite remonty budynków(l. budynków ...)
- ☐ Termomodernizacja budynków(l. budynków ...)

- ☐ zmiana funkcji budynków(l. budynków ...)
- ☐ remonty ulic i ciągów pieszych (dł. w km ...)
- ☐ modernizacja oświetlenia ulic (dł. w km ...)
- ☐ remonty albo budowa infrastruktury technicznej (długość w km)
- ☐ kształtowanie przestrzeni publicznych o wysokim standardzie (place, rynki, parki itp., pow. w km²)
- ☐ inne, jaka?

14) Czy po 2010 roku, na terenie przeprowadzano działania rewitalizacyjne w aspekcie społecznym?.

- ☐ Tak ☐ Nie

15) Jeżeli tak, proszę zaznaczyć na mapie granice obszaru działań i wskazać ich rodzaj:

- ☐ przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu(jakie?)
- ☐ przeciwdziałanie patologiom społecznym, w tym uzależnieniom (jakie? ..:)
- ☐ aktywizacja zawodowa długotrwale bezrobotnych (jakie?)
- ☐ aktywizacja zawodowa biernych zawodowo z powodu niepełnosprawności lub opieki nad osobami zależnymi (jakie?..:)
- ☐ poprawa bezpieczeństwa publicznego (jakie?)
- ☐ inne, jaka?

16) Czy po 2010 roku, na terenie przeprowadzano działania rewitalizacyjne w aspekcie gospodarczym?.

- ☐ Tak ☐ Nie

17) Jeżeli tak, proszę zaznaczyć na mapie granice obszaru działań i wskazać ich rodzaj:

- ☐ zachęty inwestycyjne (jakie?..:)
- ☐ preferencje lokalizacyjne dla określonej działalności gospodarczej (jakie?.....)
- ☐ działania promocyjne (jakie?..:)
- ☐ inne, jakie?

18) Czy w wyniku działań rewitalizacyjnych, na terenie zostały zlokalizowane nowe podmioty gospodarcze?.

- ☐ Tak ☐ Nie

19) Jeżeli tak, proszę ich liczbę

20) Czy w wyniku działań rewitalizacyjnych, powstały na terenie nowe miejsca pracy?.

- ☐ Tak ☐ Nie

21) Jeżeli tak, proszę ich liczbę

22) Czy na terenie znajdują się obszary, na których zakończono działania rewitalizacyjne?.

- ☐ Tak ☐ Nie

23) Jeżeli tak, proszę wskazać ten obszar na załączonej mapie i podać jego powierzchnię

Załącznik nr 5

ANKIETA nr 2 do charakterystyki potrzeb i działań rewitalizacyjnych na terenach wskazanych w 2014 r.

Imię i Nazwisko wypełniającego	
Instytucja	
Adres do korespondencji	
e-mail	
Tel./fax.	

- 1) Miasto
- 2) Nr i nazwa terenu (nadana przez wypełniającego)
- 3) Powierzchnia terenu w ha:
- 4) Typ terenu
- ☐ Zdegradowany obszar mieszkaniowy ☐ Poprzemysłowy (pokolejowy) ☐ Powojenny
- ☐ Porolniczy ☐ Przestrzeń publiczna (np. rynek) ☐ Inny (jaki)
- 5) Proszę wskazać obecne funkcje terenu. Można zakreślić więcej niż jedną odpowiedź.
- ☐ Mieszkaniowa ☐ Mieszkaniowo-usługowa ☐ Kulturalna ☐ Handlowa
- ☐ Przemysłowa ☐ Komunikacyjna ☐ Inna, jaka?
- 6) Proszę wskazać planowane funkcje terenu. Można zakreślić więcej niż jedną odpowiedź
- ☐ Mieszkaniowa ☐ Mieszkaniowo-usługowa ☐ Kulturalna ☐ Handlowa
- ☐ Przemysłowa ☐ Komunikacyjna ☐ Inna, jaka?
- 7) Czy teren jest objęty:
- Lokalnym Programem Rewitalizacji ☐ Tak ☐ Nie
- Gminnym Programem Opieki nad Zabytkami ☐ Tak ☐ Nie
- 8) Czy na terenie są zlokalizowane obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków:
- ☐ Tak ☐ Nie
- 9) Jeżeli tak, proszę je wymienić
- 10) Czy teren posiada zabytkowy układ rozplanowania?
- ☐ Tak ☐ Nie
- 11) Czy teren jest elementem tożsamości miasta?
- ☐ Tak ☐ Nie
- 12) Czy po 2009 roku, na terenie przeprowadzano działania rewitalizacyjne w aspekcie technicznym lub przestrzennym.
- ☐ Tak ☐ Nie
- 13) Jeżeli tak, proszę zaznaczyć na mapie granice obszaru działań i wskazać ich rodzaj:
- ☐ całkowite remonty budynków(l. budynków ...)
- ☐ termomodernizacja budynków(l. budynków ...)

- ☐ zmiana funkcji budynków(l. budynków ...)
- ☐ remonty ulic i ciągów pieszych (dł. w km ...)
- ☐ modernizacja oświetlenia ulic (dł. w km ...)
- ☐ remonty albo budowa infrastruktury technicznej (długość w km)
- ☐ kształtowanie przestrzeni publicznych o wysokim standardzie (place, rynki, parki itp., pow. w km²)
- ☐ inne, jaka?

14) Czy po 2009 roku, na terenie przeprowadzano działania rewitalizacyjne w aspekcie społecznym?.

- ☐ Tak ☐ Nie

15) Jeżeli tak, proszę zaznaczyć na mapie granice obszaru działań i wskazać ich rodzaj:

- ☐ przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu(jakie?)
- ☐ przeciwdziałanie patologiom społecznym, w tym uzależnieniom (jakie? ..:)
- ☐ aktywizacja zawodowa długotrwale bezrobotnych (jakie?)
- ☐ aktywizacja zawodowa biernych zawodowo z powodu niepełnosprawności lub opieki nad osobami zależnymi (jakie?..:)
- ☐ poprawa bezpieczeństwa publicznego (jakie?)
- ☐ inne, jaka?

16) Czy po 2009 roku, na terenie przeprowadzano działania rewitalizacyjne w aspekcie gospodarczym?.

- ☐ Tak ☐ Nie

17) Jeżeli tak, proszę zaznaczyć na mapie granice obszaru działań i wskazać ich rodzaj:

- ☐ zachęty inwestycyjne (jakie?..:)
- ☐ preferencje lokalizacyjne dla określonej działalności gospodarczej (jakie?.....)
- ☐ działania promocyjne (jakie?..:)
- ☐ inne, jakie?

18) Czy w wyniku działań rewitalizacyjnych, na terenie zostały zlokalizowane nowe podmioty gospodarcze?.

- ☐ Tak ☐ Nie

19) Jeżeli tak, proszę ich liczbę

20) Czy w wyniku działań rewitalizacyjnych, powstały na terenie nowe miejsca pracy?.

- ☐ Tak ☐ Nie

21) Jeżeli tak, proszę ich liczbę

22) Czy na terenie znajdują się obszary, na których zakończono działania rewitalizacyjne?.

- ☐ Tak ☐ Nie

23) Jeżeli tak, proszę wskazać ten obszar na załączonej mapie i podać jego powierzchnię

Załącznik nr 6

ANKIETA do charakterystyki potrzeb i działań rewitalizacyjnych w miastach poniżej 15 tys. mieszkańców, w 2014 r.

Imię i Nazwisko wypełniającego	
Instytucja	
Adres do korespondencji	
e-mail	
Tel./fax.	

1) Miasto

2) Nr i nazwa terenu (nadana przez wypełniającego)

3) Powierzchnia terenu w ha:

4) Typ terenu

☐ Zdegradowany obszar mieszkaniowy ☐ Poprzemysłowy (pokolejowy) ☐

Powojskowy

☐ Porolniczy ☐ Przestrzeń publiczna (np. rynek) ☐ Inny (jaki)

5) Proszę wskazać obecne funkcje terenu. Można zakreślić więcej niż jedną odpowiedź.

☐ Mieszkaniowa ☐ Mieszkaniowo-usługowa ☐ Kulturalna ☐ Handlowa

☐ Przemysłowa ☐ Komunikacyjna ☐ Inna, jaka?

6) Proszę wskazać planowane funkcje terenu. Można zakreślić więcej niż jedną odpowiedź

☐ Mieszkaniowa ☐ Mieszkaniowo-usługowa ☐ Kulturalna ☐ Handlowa

☐ Przemysłowa ☐ Komunikacyjna ☐ Inna, jaka?

7) Czy teren jest objęty:

Lokalnym Programem Rewitalizacji ☐ Tak ☐ Nie

Gminnym Programem Opieki nad Zabytkami ☐ Tak ☐ Nie

8) Czy na terenie są zlokalizowane obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków:

☐ Tak ☐ Nie

9) Jeżeli tak, proszę je wymienić

10) Czy teren posiada zabytkowy układ rozplanowania?

☐ Tak ☐ Nie

11) Czy teren jest elementem tożsamości miasta?

☐ Tak ☐ Nie

12) Czy po 2009 roku, na terenie przeprowadzano działania rewitalizacyjne w aspekcie technicznym lub przestrzennym.

☐ Tak ☐ Nie

13) Jeżeli tak, proszę zaznaczyć na mapie granice obszaru działań i wskazać ich rodzaj:

☐ całkowite remonty budynków(l. budynków ...)

☐ termomodernizacja budynków(l. budynków ...)

- ☐ zmiana funkcji budynków(l. budynków ...)
- ☐ remonty ulic i ciągów pieszych (dł. w km ...)
- ☐ modernizacja oświetlenia ulic (dł. w km ...)
- ☐ remonty albo budowa infrastruktury technicznej (długość w km)
- ☐ kształtowanie przestrzeni publicznych o wysokim standardzie (place, rynki, parki itp., pow. w km²)
- ☐ inne, jaka?

14) Czy po 2009 roku, na terenie przeprowadzano działania rewitalizacyjne w aspekcie społecznym?.

- ☐ Tak ☐ Nie

15) Jeżeli tak, proszę zaznaczyć na mapie granice obszaru działań i wskazać ich rodzaj:

- ☐ przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu(jakie?)
- ☐ przeciwdziałanie patologiom społecznym, w tym uzależnieniom (jakie? ..:)
- ☐ aktywizacja zawodowa długotrwale bezrobotnych (jakie?)
- ☐ aktywizacja zawodowa biernych zawodowo z powodu niepełnosprawności lub opieki nad osobami zależnymi (jakie?..:)
- ☐ poprawa bezpieczeństwa publicznego (jakie?)
- ☐ inne, jaka?

16) Czy po 2009 roku, na terenie przeprowadzano działania rewitalizacyjne w aspekcie gospodarczym?.

- ☐ Tak ☐ Nie

17) Jeżeli tak, proszę zaznaczyć na mapie granice obszaru działań i wskazać ich rodzaj:

- ☐ zachęty inwestycyjne (jakie?..:)
- ☐ preferencje lokalizacyjne dla określonej działalności gospodarczej (jakie?.....)
- ☐ działania promocyjne (jakie?..:)
- ☐ inne, jakie?

18) Czy w wyniku działań rewitalizacyjnych, na terenie zostały zlokalizowane nowe podmioty gospodarcze?.

- ☐ Tak ☐ Nie

19) Jeżeli tak, proszę podać ich liczbę

20) Czy w wyniku działań rewitalizacyjnych, powstały na terenie nowe miejsca pracy?.

- ☐ Tak ☐ Nie

21) Jeżeli tak, proszę ich liczbę

22) Czy na terenie znajdują się obszary, na których zakończono działania rewitalizacyjne?.

- ☐ Tak ☐ Nie

23) Jeżeli tak, proszę wskazać ten obszar na załączonej mapie i podać jego powierzchnię